

8554 AA
60090201
OSKEDNJA KNJIZNICA
P.P. 132
66001 KOPER

104
št. 105 (14.501) leto XLIX.
PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakrt nad Cerknim, razmnožen na ciklostili. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Govcu pri Gorenji Trebuli, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Slovenija" pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zaslužjeni Evropi.
TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040/7796600
GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481/533382
ČEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432/731190
1200 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
SPED. IN ABB. POST. GR. 1/70
SREDA, 21. APRILA 1993

BCIKB
BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
Nova agencija "Mitnica - Barriera"
Ul. Carducci 41 - Korzo Saba I
Trst - Telefon 040/636311

Izjava ZIT in DZP - PRAE ob stavki uslužbencev Založništva tržaškega tiska

Založništvo tržaškega tiska in družba za založniške pobude DZP-PRAE kot založnik in izdajatelj casnikov Primorski dnevnik in Republika sta z obzvalovanjem in presenečenjem sprejeli vest, da so se uslužbenci fotostavnice Založništva tržaškega tiska odločili za stavko. Dejstvo je namreč, da je stavko oklical izključno oddelek fotostavnice ZIT in ne »delavci Primorskega dnevnika«, kot je bilo zapisano v demagoskem sporočilu, v katerem očitno prevladuje zlonamern politični navdih nad dejanskim sindikalnim vprašanjem. Menimo, da je bila taka odločitev, ki skodi tako interesom slovenske manjšine kot našemu poslovanju, prenapljena in da otežkoca potrebn dialog med vodstvom podjetja ter zaposlenimi, ce naj se njihova legitimna in clovesko povsem razumljiva zelja po ohranitvi delovnih mest v največji možni meri uskladi z realnimi možnostmi podjetja.

Ob tem izrazamo prepričanje, da je posodabljanje tehnološkega procesa neizogibno. Stavkajoci uslužbenci se motijo, ce mislijo, da so takšni ukrepi v skode naše narodnostne skupnosti v Italiji. Nasprotno, dejavnost te naše skupnosti se bo okrepila le, ce bodo njene organizacije in institucije znale poiskati poti za sprotno posodabljanje vseh oblik delovanja in ce bodo poleg splosnih manjšinskih interesov spoštovale tudi nacela dobrega gospodarjenja. In končno, položaj nase manjšine se bo izboljšal le, ce se bodo njeni pripadniki cim tesneje povezovali s pripadniki naroda v maticni drzavi.

Glede na to, da sporočilo fotostavcev ZIT popolnoma izkrivlja smisel in dejanski potek založniškega nacerta, zavračamo navedbe, ki nase odločitve po eni strani povezujejo z izključno dobickarskimi razlogi, po drugi strani pa izrazajo dvom v utemeljenost sodelovanja Primorskega dnevnika in Republike. Družba DZP-PRAE, v kateri je večinski delez slovenski, kot izdajatelj in založnik obeh dnevnikov vztraja pri projektu, ki pomeni večplastno povezovanje slovenske narodnostne skupnosti v Italiji z maticnim narodom in slovenskima manjšinama v Avstriji ter na Madzarskem. Ne le zato, ker verjamemo v nacionalno-kulturno smotnost Primorskega dnevnika in Republike, ampak tudi zato, ker smo prepričani, da je v interesu pripadnikov manjšine, da se cimbolj aktivno vključi v dogajanja, ki so posledica velikih političnih in gospodarskih sprememb v Sloveniji ter sosednjih dezelah.

Gledano tako, pa ugodno ocenjujemo začetne rezultate poslovanja obeh casnikov : Primorskega dnevnika, ki je v novi izdaji bogatejši od nekdanjega in Republike, ki si z uspehom isce prostor na slovenskem medijskem trgu. Veselilo bi nas, ce bi tako mnenje lahko delili z vsemi, ki so k temu pripomogli.

Upravni svet DZP-PRAE
Upravni svet ZIT

ITALIJANSKA POLITIKA / PO PLAZU DA NA NEDELJSKIH REFERENDUMIH

S poročilom zbornici odstop Amatove vlade

Ali se bo referendumsko fronta spremenila v vladno koalicijo?

VOJIMIR TAVCAR

RIM - Predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro si je prizadeval, da bi se Italija v teh težavnih casih izognila vsakršni praznini oblasti in da bi sedanjo vlado nadomestil z drugo sele, ko bi bil nov ministrski svet ze oblikovan. A ni mu uspelo. Referendumski veter je s svojim plazom DA, ki so presegli 80 odstotkov volilcev, odpihnil tudi sibko vlado Giuliana Amata. Premier bo danes popoldne ob 18. uri poročal poslanski zbornici o »zdravstvenem stanju« kabineta, v cetrtek pa bo po obsirni razpravi z udeležbo vseh političnih strank, stopil na Kvirinal, da vrne mandat.

To je postopek, za katerega se je Amato dogovoril s predsednikom Scalfarom in s predsednikoma obeh domov parlamenta Giovannijem Spadolinijem in Giorgiom Napolitanom. Amato je stopil do Scalfara ze v ponedeljek, se preden so zavodi za javnomnenjske preiskave objavili svoje prognoze o izidih referendumov, včeraj dopoldne pa je se zadnjič sklical na sejo ministre, da jim sporoči postopke za začetek vladne krize in da sprejme se zadnje manj pomembne ukrepe o privatizaciji javnih podjetij.

Scenarij, ki so ga nato pripravili nacelniki poslanskih skupin skupaj s predstavniki vlade predvideva za jutri poročilo premiera Giuliana Amata, v cetrtek pa obsežno

razpravo, v kateri naj bi politične stranke ocenile sedanje stanje in nakazale poti za morebitno resitev krize. Ob koncu razprave ni predvideno nobeno glasovanje. Amato pa bo kljub temu vrnil mandat, saj je ocenil, da je »življenje« njegovega kabineta končno. In dejstvo, da ne bo glasovanja, resuje marsikoga iz zagate. Predvsem stranke sedanje koalicije, ki prav tako menijo, da je treba preseči sedanjo vlado, vendar ji necejo izreci nezaupnice, a ji obenem ne morejo potrditi zaupanja. Pa tudi Giuliano Amato ne zeli, da bi se delo njegove vlade koncalo z nezaupnico, saj bi negativno glasovanje otežkocilo njegovo morebitno zopetno kandidaturo za premiera.

Vprašanje, na katerega ni mogoče se odgovoriti in ki ga najbrž ne bo uspela razrešiti niti cetrkova razprava, pa je, ali se bo referendumsko široka koalicija za DA, v kateri so bile poleg referendumskih pobudnikov vključene tudi stranke opozicije kot DSL in PRI ter večinske koalicije kot KD, PSI in PSDI, lahko spremenila v vladno zavestništvo. Neformalna posvetovanja, ki jih je predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro začel pred več kot tremi tedni, najbrž niso dala zelo jasnih napotil, saj je bil razkorak med strankami precejšen. In različnost pogledov je prišla do izraza tudi včeraj.

Predsednik vlade Giuliano Amato

raja. Nacelnik poslanske skupine DSL Massimo D'Alema je potrdil, da njegova stranka zeli novo vlado, ki naj bi jo vodila institucionalna osebnost, ki bi bila jamstvom vsem političnim strankam. Nacelnik demokratskih poslancev Gerardo Bianco pa je bil skeptičen do take rešitve, ceprav je priznal, da je treba najti pravilno kompromisno rešitev med pogledi DSL in PRI ter strank sedanje vladne koalicije. In proti vstopu DSL v vlado nastopa tudi Marco Pannella, ki meni, da Occhettova stranka ni najprimernejša za vodenje gospodarstva v sedanjih kriznih trenutkih.

Sicer pa je Marco Pannella tisti, ki je najbolj

kritičen do predlogov DSL za spremembo volilne zakonodaje. Massimo D'Alema je ponovil, da se njegova stranka zavzema za uninominalni večinski sistem v enem samem krogu in brez vsake proporcne korekture. Vmes je Krščanska demokracija, ki hoče večinski uninominalni sistem v enem samem krogu, vendar s krepko proporcno korekturo.

Ali bo vse to uskladjeno v sorazmerno kratkem casu? Ali bodo stranke tudi pod pritiskom plaza DA na referendumih uspeli najti

skupen jezik in oblikovati tako reformo, ki bo omogocila dejanski prehod v demokracijo izmeničnosti za krmilom drzave?

Na ta vprašanja bodo odgovorili prihodnji dnevi in tedni. Vendar casa za izoblikovanje vlade, predvsem pa volilne reforme ni veliko. Severna liga je včeraj z nacelnikom poslancev Marcom Formentinijem ponovila svoje stališče, da je treba izoblikovati reformo v dveh ali treh mesecih in se oktobra napotiti na volišca za prenovitev parlamenta. Formentini je bil ostro kritičen do predloga DSL o dveh volilnih krogih, saj po njegovem mnenju je to pot, ki vodi spet v konsociativizem in obnavlja slabosti dosedanje politične scene.

Predsednik republike Oscar Luigi Scalfaro torej ne bo imel lahkega dela pri razpletanju tega klobčica, skoraj gordijskega vozla italijanske politike in pri iskanju primerne osebe, ki naj bi prevzel vodstvo vlade v novih pogojih. V oporo in podporo pa mu bo nedvomno plaz DA na nedeljskem referendumu, saj so ljudje jasno povedali, da zelijo demokracijo izmeničnosti, ki naj temelji na večinskem sistemu, obenem pa so tudi jasno pokazali, da so pripravljeni spet kaznovati stranke na volišcih, ce bi hotele naprej po ze ustaljenih kalupih in bi poskusile spremeniti vse, vendar z zeljo, da ne spremenijo nicesar.

Ameriški predsednik Clinton je prevzel »vso odgovornost« za tragedijo v Wacu, kjer je v požaru, ki so ga sami zanečili, umrlo 86 prištev Davidove sekte. Med umrlimi so tudi vodja sekte David Koresh in 25 otrok. Zvezna policija FBI je izvedla akcijo za izpraznitev Koreshove utrdbe po 51 dneh obleganja.

DANES V PRIMORSKEM DNEVNIKU

SDGZ opravilo obračun dveletnega dela

Pod geslom »S podjetnostjo iz krize v razvoj« je bil preteklo nedeljo na Tržaškem razstavišču 18. redni občni zbor Slovenskega deželne gospodarskega združenja, kateremu sicer s »prisilno« zamudo posvečamo vso današnjo domačo gospodarsko stran.

..... stran 6

Referendumi na Goriškem

Za izide referendumov na Goriškem sta značilna dva podatka: visoka, 85-odstotna volivna udeležba in visok odstotek DA, večji kot v vsedržavnem povprečju. Med slovenskimi volilci pa je sodeč po izidih v treh slovenskih občinah imelo pomembno vlogo nezaupanje do večinskega volivnega sistema, kar je povečalo odstotek glasov NE zlasti (a ne samo) na referendumu za senat.

..... stran 5

V Wacu množični samomor v plamenih

Ameriški predsednik Clinton je prevzel »vso odgovornost« za tragedijo v Wacu, kjer je v požaru, ki so ga sami zanečili, umrlo 86 prištev Davidove sekte. Med umrlimi so tudi vodja sekte David Koresh in 25 otrok. Zvezna policija FBI je izvedla akcijo za izpraznitev Koreshove utrdbe po 51 dneh obleganja.

..... stran 23

Kdo z Milanom v finalu pokala prvakov?

V nogometnem pokalu prvakov bo danes zadnje kolo v obeh finalnih skupinah. Medtem ko je Milan, ki bo drevi igral proti PSV Eindhoven, že kvalificiran za finale, bo drugi finalist znan le pod revišnjih srečanjih Rangers Glasgow - CSKA Moskva in Bruges - Olympique Marseille.

..... stran 21

SPOROČILO ODGOVORNEGA UREDNIKA

Primorski dnevnik čim bližji bralcem

Primorski dnevnik prihaja danes, po petih dneh, med naročnike in skročni obliki. Izdelan je bil včeraj popoldne na izrecno zeljo založnika, ki je hotel s tem posredovati naročnikom in bralcem vsaj dnevne novinarske informacije. Danesnja številka zato izhaja brez obvestil, osmrtnic in krajevnih oglasov. Izdelana je bila v uredništvu ob sodelovanju dveh zunanjih strokovnjakov in brez udeležbe tiskarskega osebja Založništva tržaškega tiska, ki se nadaljuje s stavko. Z današnjo številko zelimo prekiniti petdnevno odsotnost v upanju, da bo jutri Primorski dnevnik lahko zopet začel redno izhajati s popolnimi informacijami.

Stavka uslužbencev ZIT ne zadeva neposredno novinarjev in odgovornega urednika, ki so uslužbenci podjetja DZP-PRAE, vendar se v tem trenutku ni mogoče izogniti oceni, da je stališče uslužbencev ZIT vsebovalo tudi mnenja in trditve, ki terjajo globljo diskusijo in razčiščenje, do katerega bo moralo priti ko bo zopet mogoče vzpostaviti normalen dialog.

Vsekakor pa ni mogoče mimo grenke ugotovitve, da Primorski dnevnik ni prišel v roke svojih bralcev prav v dneh, ko so se v Italiji dogajale pomembne stvari in ko so morali državljani na volišcih soodlocati o ureditvi drzave. Kot italijanski državljani smo vsi zainteresirani za cim bolj demokracijske reforme, kot manjsina pa

tudi za to, da bi te reforme vsebovale specifiko, ki je nam najblize. Danes lahko le ugotavljamo - ne da bi dogodne povezovali - da ob teh zgodovinskih premikih v drzavi Primorski dnevnik ni mogel povedati svojega stališca in posredovati bralcem mnenj vseh komponent slovenske manjsine. To seveda obzvalujemo in se bralcem opravičujemo, ceprav novinarji ne nosimo za to nobene odgovornosti.

Primorski dnevnik zeli ostati zvest informator in tudi aktiven dejavnik slovenske manjsine v Italiji. To bo lahko ostal le, ce bodo dani vsi organizacijski, kadrovski in financni pogoji. Skupni projekt z Republiko ima tudi namen, da vsebinsko okrepi nas dnevnik in z njim zadovolji cim vecje stevilo bralcev. Ob spremembah, ki smo jih uvedli novembra lanskega leta smo delno dosegli ta cilj. Sodelovanje med obeh urednistvoma nam je tudi omogocilo, da smo posvetili vec pozornosti našim krajevnim dogajanjem, ceprav seveda se nismo dosegli ravni, ki smo si jo zazeleli. Nova tehnoloska oprema nam omogoca hitrejše delo in konec koncev tudi boljši in lepsi proizvod.

V ta projekt verjamemo in si prizadevamo, da bi bil Primorski dnevnik cedalje boljši in cedalje bližji zeljam in potrebam svojih bralcev.

Bojan Brezigar
odgovorni urednik
Primorskega dnevnika

Sporočilo novinarjev Primorskega dnevnika

Novinarji Primorskega dnevnika smo včeraj z zadovoljstvom sprejeli sporočilo uprave DPZ-PRAE, da se bodo danes nadaljevali razgovori med predstavniki tiskarjev in upravo ZIT (fotostavnica namreč sodi v okvir ZIT, medtem ko smo novinarji uslužbenci DPZ-PRAE). Istocasno nam je bilo sporočeno, da bodo tiskarji verjetno danes spet na delu, prav zato nas je presenetila odločitev uprave DPZ-PRAE, da bo danes Primorski dnevnik izšel. Dnevnik, ki ste ga danes prejeli, je nepopoln, ker je bila odločitev o izidu sprejeta v poznih popoldanskih urah. Ob pomembnem dejstvu, da je nas dnevnik spet prišel v roke naročnikom, pa ne moremo mimo obzvalovanja, da se je po nekajdnevni prekinitvi predstavil v tako okrnjeni obliki. Zato upamo, da bodo uprava ZIT in uslužbenci fotostavnice v najkrajšem casu dosegli dogovor, ki bo omogocal redno izhajanje našega dnevnika v popolni obliki.

Sindikalna skupščina novinarjev Primorskega dnevnika

VARŠAVA / HOLOKAVST

Ganljiva slovesnost ob obletnici upora v getu

Rabin je včeraj obiskal taborišče v Auschwitzu

Sugestiven prizor s komemoracije v Varšavi (Telefoto AP)

VARŠAVA - S sugestivno in ganljivo predstavo Luci in zvokov se je predsinocnjim koncal uradni del svečanosti ob 50. obletnici upora v varšavskem getu. Svečanosti so se udeležili številni gostje z vsega sveta, med njimi

tudi ameriški podpredsednik Al Gore in izraelski premier Jicak Rabin. Svečanost se je odvijala pred velikim spomenikom, izklesanim iz granita, ki ga je naročil Hitler, da bi slavlil svojo zmago. Recitacije, pesmi in glasba so

ob sugestivnih svetlobnih efektih ustvarili vzdušje, ki je številni množici privabilo solze v oci. Rabin je včeraj nadaljeval z obiskom na Poljskem in se poklonil žrtvam nacističnega uničevalnega taborišca v Auschwitzu.

V GORICI OD LETA 1897
ZLATARNA URARNA
Šuligoj
POPUSTI DO 50%
NA VSEH ARTIKLIH Z IZJEMO ZLATA
UL. CARDUCCI 49 - Tel. 0481/535657

NOVICE

Nobelovo nagrado za mir naj bi podelili sarajevskim otrokom

RIM - Letosnjo nagrado za mir naj bi podelili sarajevskim otrokom. Predlog v tej zvezi je dala skupina intelektualcev in bosanskega glavnega mesta, podprla pa jo je tudi mednarodna organizacija UNICEF. Odposlanka te organizacije v Sarajevu Anna Cataldi je imela včeraj v Rimu tiskovno konferenco, na kateri je orisala svojo knjigo o izkusnjah v obleganem mestu. Največjo grozo vzbujajo tragedije tamkajšnjih otrok. Po podatkih UNICEF je od začetka vojne na ozemljih bivše Jugoslavije umrlo več kot tri tisoč otrok, od preživelih pa se jih je 89 odstotkov znašlo v smrtni nevarnosti, 40 odst. je bilo ranjenih, 72 odstotkom otrok so bombardirali dom, 51 odst. otrok je prisostvovalo vsaj enemu uboj, 39 odstotkov pa je zgubilo vsaj enega od staršev. Anna Cataldi je tudi poudarila, da je 92 odstotkov žrtev vojne na ozemlju bivše Jugoslavije civilistov, med temi pa je veliko otrok, ki je bilo ubitih zaradi »etničnega čiščenja«. Najbolj uporabljena beseda sarajevskih otrok pa je »mir«, je se povedala predstavnik UNICEF.

Koroški predsednik v petek na obisku v Trstu

TRST - V petek se bosta na sedežu deželne vlade na Trgu Unità v Trstu sestali delegaciji deželnih vlad Koroške in Furlanije - Julijske krajine pod vodstvom predsednikov Christofa Zernatta in Vincicia Turella. Prvo srečanje med obema deželnima vladama je bilo pred dvema letoma v Celovcu, ko sta delegaciji vodila takratna predsednika Heider in Biasutti. Predstavniki Koroške in FJK so se nato sšli septembra istega leta na Mokrih, takratno srečanje pa je bilo posvečeno zgolj vprašanjem sodelovanja na turističnem področju. Na dnevnem redu petkovega srečanja pa bodo domala vse vprašanja, ki se tičejo sodelovanja med obema deželama: od gospodarskega sodelovanja do turizma in zaštite okolja, vprašanja cestnih in železniških povezav, kot tudi nekatere konkretne dvostranske pobude na solskem in kulturnem področju in na področju poklicnega usposabljanja. vorov se bosta predsednika Turello in Zernattočala s predstavnik tiska.

Predsednik deželnega sveta FJK Gonano na obisku v Labinu

TRST - Predsednik deželnega sveta Furlanije - Julijske krajine Nemo Gonano je obiskal Labin v Istri, kjer se je sestel s predstavniki tamkajšnje Unije Italijanov. Gonano je tudi obiskal krajevni etnografski muzej, kjer je prikazana zgodovina labinskega rudnika. Pozneje je predstavnik FJK pred številno publiko imel predavanje o problemih okolja ter orisal deželne pobude na tem področju, poudaril pa je tudi nujnost mednarodnega sodelovanja, da bi se lato učinkovito lotili reševanja teh problemov.

Srečanje o problemih špertskega šolskega centra

CEDAD - Predstavniki političnih in kulturnih organizacij slovenske manjšine so prešli svoj čas pisno pričevanje o problemih, ki tarajo dvojezični solski center v Špetru in ki jih gre nujnostno rešiti. Zaradi tega so se slovenski politični predstavniki sestali z delegacijo upravnega sveta te sole. Deželnemu tajniku Slovenske skupnosti oziroma deželnemu svetovalcu Ivu Jevnikarju, deželnemu svetovalcu Demokratične stranke levice Milosu Budinu, odgovornemu za slovensko komisijo v Socialistični stranki Italije Rudiju Pavšicu in voditelju slovenske komisije znotraj Stranke komunistične prenovne Stojanu Špeticu je predsednik upravnega sveta Pavel Petricic izpostavil najhujše težave špertskega centra, ki so nastale zaradi porasta vpisov, kakor tudi širše finančne obveznosti in vprašanje preselitve sedeža dvojezične sole. Predstavi jim je tudi novi statut (vključno s popravki, ki so bili vneseni na nedavnem obcnem zboru), ki ga bodo kmalu ratificirali. Predsednikova izvajanja so dopolnili podpredsednik upravnega sveta špertske sole Aldo Clodig, svetovalec Marino Vertovec in ravnateljica Ziva Gruđen. Slovenski politični predstavniki so izrekli pohvalne besede na račun dvojezičnega centra in potrdili njegovo pomembno vlogo, obenem pa so se obvezali, da bodo vsak na svojem sedežu v največji meri upoštevali nove potrebe in obveze špertske dvojezične sole.

V soboto v Špetru proslava v počastitev Dneva vstaje

SPETER - »V soboto bomo v Špetru počastili Dan vstaje, ko proslavljamo petdesetletnico osvobodilnega gibanja. Poudarjanje vrednot odpornosti, ki je botrovalo samemu nastanku republiške ustave, je v zdajšnjem času se kako pomembno in potrebno. V tem duhu vabim vse občane, solsko mladino, zastopnike občinskih in drugih javnih uprav iz Nadiških dolin, da se udeležijo slovesnosti, ki jo prireja špertska občinska uprava.« Tako je zapisano v letaku, ki ga je podpisal špertski zupan Firmino Marinič in ki vabi na proslavo ob obletnici osvoboditve, ki bo v soboto, 24. aprila. Udeleženci se bodo zbrali pred zupanstvom ob 10.45, od koder bodo v sprejedu šli do cerkvice sv. Kvirina oziroma do spomenika padlim v vseh vojnah. Po položitvi vencev bodo spregovorili špertski zupan Firmino Marinič, predsednik VZ-PI-ANPI za Nadiške doline Paolo Manzini in poslanec Mario Lizzero-Andrea, bivši komandant partizanske divizije Garibaldi-Natisone. Osrednja slovesnost ob letosnjem Dnevu vstaje bo v Vidmu v nedeljo, 25. aprila ob 10. uri. Spreved bo krenil s trga Prvega maja do trga Svobode, kjer bo zbrane nagovoril videmski zupan Piero Zanfagnini. Sledili bodo pozdravi zastopnikov borbovskih organizacij, osrednji govornik na nedeljski slovesnosti pa bo poslanec Mario Lizzero-Andrea. (R.P.)

MAFIJA IN POLITIKA / NOVI DOKAZI PALERMSKIH SODNIKOV

Andreottija bremeni fotografsko gradivo*KD zapušča svojega nekdanjega veljaka*

RIM - Dodatno dopolnilo in dodatne težave za bivšega italijanskega premiera, dosmrtnega senatorja Giulia Andreottija. Palermski sodniki, ki raziskujejo splet med mafijo in politiko, so včeraj poslali dodatno gradivo senatni komisiji za odvzem parlamentarne imunitete. In tokrat ne gre samo za pričevanja skesanih mafijcev, pač pa tudi za fotografije, ki kažejo bivšega predsednika vlade ob »castitljivih ljudeh«, kot mafijci radi imenujejo same sebe. Dokazi se gradijo, tako da bo odbor za odvzem imunitete vse težje zavrnil dovoljenje za nadaljnjo preiskavo.

Fotografije zadevajo svečanost ob posvetitvi rimske cerkve Kristus kralj v Rimu, na kateri je Giulio Andreotti sodeloval v zasebni obliki. Na fotografijah, ki so jih preiskovalci zaplenili na domu mafijca Vincenza Sinacoria, ki se sicer skriva pred roko pravice in je osumljen, da je killer »družine« Mariana Agateja, je videti bivšega premiera s Sinacorijevimi stari in njegovim stricem, zupnikom posvečene cerkve msgr. Baldassarejem Pernicejem.

K temu gradivu so sodniki priložili se pričevanje skesanca Baldassareja Di Maggia, ki

Sen. Giulio Andreotti (telefoto AP)

pravi, da je pred nekaj leti pospremil na dom Ignazia Salva, tedaj v hišnem priporu, ker je bil eden od obtožencev velikega procesa proti mafijskim veljakom, priznanega mafijskega glavarja Totija Riino. Na srečanju naj bi bila prisotna tudi Giulio Andreotti in njegov siciljski prokonzul Salvo Lima. Ob koncu srečanja naj bi Riino posvaril Di Maggia

naj o tem, kar je videl, ne crhne besedice z nikomer, niti z vodjo njegove mafijske družine Bernardom Brusco. In ni se konec. V ribiskem pristanskem mestu Mazzara Del Vallo naj bi se Giulio Andreotti leta 1985 v hotelu Hopps srečal z Andreom Mangiaricino, ki je obtožen prekupevanja z drogo in številnih umorov, poleg vsega pa je se

clan siciljanskega frama-zonstva. Andreotti in Magiricina naj bi se sestala v neki sobi, pred njo pa naj bi stražil tedanji zupan Mazzara Gasperino Zaccaria. O tem srečanju pa ne poroča mafijski skesanec, pač pa policijski agent komisarjato v Mazzari, ki je o dogodku raportiral nadrejenim.

Popoldne je odbor za odvzem imunitete začel s splošno razpravo o primeru Andreotti. Dodatno gradivo palermskih sodnikov, ki zahteva proučitev in poglobitve, bo najbrž prispevalo k temu, da bo razprava trajala nekoliko dlje, kot je bilo predvideno. Toda pod tezo dokaznega gradiva kaže, da se tudi demokratski člani odbora nagibajo k temu, da bi dovolili nadaljnji sodni postopek, vendar zahtevajo istocasnno jamstvo, da bo preiskava hitra, veliko hitrejša od običajnega tempa italijanske pravice.

Položaj Giulia Andreottija postaja vse bolj težaven. Po sklepu odbora se bo sicer o odvzemu imunitete moral izreči se senat na plenarnem zasedanju, toda tudi v tem primeru bodo senatorji morali upoštevati nov veter, ki je zavel v državi in ki je tako vihravo prisel od izraza z nedeljskimi referendumi.

TRST / POKRAJINSKE VOLITVE

KD nasprotuje desničarski fronti*To stališče zagovarja večinski del stranke, medtem ko se manjšina še ni opredelila*

TRST - Trzaska Krscanska demokracija se bo zoperstavila nacio-nalfasističnemu bloku, ki se bo na junijskih volitvah potegoval za krmilo pokrajinske uprave. Pokrajinski tajnik Sergio Tripani je na včerajšnji tiskovni konferenci rekel, da se bodo krscanski demokrati prizadevali za skupno kandidaturo za predsednika Pokrajine, ki bi uživala podporo vseh demokratičnih sil, z izjemo desnice (liberalci, listarji in fasisti so se že ubrali drugo pot) in skrajne levice, med katero je uvrstil Komunistično prenovno. Med morebitne zaveznike (vsaka stranka se bo najbrž predstavila s svojim simbolom, skupna bo le kandidatura za predsednika) je Tripani izrecno omenil zelene, Demokratično stranko levice, Severno ligo in tudi Slovensko skupnost, čeprav je pristavil, da KD še ni prebolela izvolitve Sama Pahorja v trzaski občinski svet.

Tripani zastopa vsekakor le večinski del svoje stranke in v tem trenutku - kot je sam priznal - ne more na noben način zajamčiti, da se bo celotna KD zoperstavila z oblikovani nacionalistični fronti. V stranki obstajajo namreč konservativne in nacionalistično obarvane notranje frakcije, ki so trdno prepričane, da se mora KD zoperstaviti vsemu, kar ne diši po obrambi italijanstva Trsta. Na osnovi teh ugotovitev je zelo možno, da bodo nekateri demokratski voditelji odkrito podprli odvetnika Sardosa Albertinija, ki je za kandidat desničarskega bloka.

Tocna usmeritev KD bo vsekakor znana po izteku bližnje kongresne bitke, na kateri bo stranka izvolila novega tajnika. Največ možnosti za uspeh ima trzaski podzupan Silvano Magnelli, ki uživa podporo sko-

fije in katoliškega gibanja. Magnelli sodi med najbolj odprte krscanske demokrate. Je skoraj novinec v politiki in je bil dolgo let urednik katoliškega tednika "Vita nuova", ki je odraz odprtih stališč trzaskе Cerkve. Njegov tekmeč za tajniško mesto je bivši sindikalist in občinski odbornik Giovanni Fusco, ki se zavzema za ohranitev zavezništva z Listo za Trst in hkrati nasprotuje vsakršnemu (tudi volilnemu) sodelovanju z DSL.

Tudi deželni svetovalec Dario Rinaldi je poudaril, da KD popolnoma odklanja desničarsko zavezništvo. »Stranka se bo vsekakor se dalje potegovala za ohranitev italijanske identitete Trsta, ki pa jo doživlja na odprti način, v odprtosti do sosedov in do drugih narodnih komponent«, je dejal Rinaldi, ki podpira kandidaturo Magnellija. S skoraj nasprotnimi argumenti pa se je predstavil Fusco, ki glede nadgradnje Osimskih dogovorov zagovarja precej nacionalistična in omejevalna stališča.

Sardos Albertini, ki je predsednik združenja istrskih beguncev, je doslej edini znani kandidat za predsednika pokrajinske uprave. Okrog sebe je doslej zbral podporo Liste za Trst, liberalcev in fasistov, ki bodo zanj glasovali v morebitnem balotaznem glasovanju. Nacionalistični prvak, ki je bil svojčas kandidat KD za poslansko zbornico, upa tudi v podporo nekaterih socialistov, posebno tistih, ki so ostali zvesti dosedanjemu zavezništvu z LpT. Koliko tekmecev bo imel Sardos Albertini je v tem trenutku težko napovedati. KD, kot vidimo, predlaga široko levosredinsko zavezništvo, nekateri levicarski voditelji pa so za skupno kandidaturo levicarskih strank.

DENY FLIGHT / OBRAČUN PRVIH 8 DNI

Pri Natu zadovoljni z dosedanjim nadzorom nad nebom BiH

RIM - Poveljstvo zahodnega zavezništva Nato je zadovoljno s prvim tednom misije Deny Flight in z rezultati svojega nadzorstva nad bosansko-hercegovskim zračnim prostorom. Tako je poudaril včeraj v Vicenzi namestnik komandanta zavezniških sil v Južni Evropi gen. Antonio Milani, ki je skupno s poveljnikom petega letalskega območja v Vicenzi gen. Domenico Rossettijem podal obračun prvega tedna posegov.

V osmih dneh so Natova letala 414 krat letela nad Bosno in Hercegovino. 289 teh poletov so opravili lovci-prestrelniki, ostale pa radarska letala tipa Awacs. S svojim nadzorom nad

bosansko-hercegovskim zračnim prostorom, trdi Nato, so zavezniške letalske sile znatno preprečile dejavnost srbskih helikopterjev in letal, saj naj bi v tem času zabeležili vsega skupaj 8 poletov. Enega od teh so zabeležili predvčerajšnjim nad zahodno Bosno. Slo je za helikopter najbrž tipa gazela, ki so ga najprej »ujela« radarska letala, lovci-prestrelniki pa identificirali, ko je že pristal v srbskem oporišču Zaluzani pri Banja luki in je imel se prigriz motor. Zavezniška letala sta tedaj dvakrat preletela območje v nizkem letu in prebila zvočni zid, nato pa se oddaljila.

Po izjavah gen Milanija je misija doslej

dokazala učinkovitost letalskih sil Nata, obračun pa je »tako s političnega kot vojaškega zornega kota pozitiven«. General ni hotel odgovarjati na vprašanja o bodoči strategiji zavezniških sil, ces da gre za izrazito politično temo, dodal pa je, da bi bilo bombardiranje srbskih oporišč zahtevno, ker je težko lociti srbske od muslimanskih položajev.

Ob koncu je potrdil, da so se ameriškim, francoskim in nizozemskim letalom pridružila tudi turška in angleška, vendar ni vedel povedati, če bodo in kdaj bodo sodelovala pri nadzorstvu na bosanskem zračnim prostorom, kot tudi ni hotel povedati, kjer so te sile trenutno locirane.

POLITIKA / PRED SPORAZUMOM?

Deželne volitve: morda povezovanje KD-SSK*Tržaški tajnik krščanskih demokratov Tripani nasprotuje možnemu sporazumu zaradi Pahorjeve izvolitve*

TRST - Stranka Slovenske skupnosti se bo na junijskih deželnih volitvah morda povezala s Krscansko demokracijo. Tako je vsaj usmeritev deželnega vodstva KD, ki je predsinocnjim - kljub velikim pomislekom trzaskega dela stranke - dejansko odprlo pot volilnemu sodelovanju s slovensko politično silo. Uradnih izjav o tem moznem dogovoru vsekakor se ni, tudi zato, ker sporazum, kot kaže, se ni bil formalno podpisan.

Nova deželna volilna zakonodaja daje možnost dvema strankama, da se povežeta med sabo in da skupno konkurirata za mandate v skupščini. Zakon daje možnost manjšim strankam, da so zastopane v deželnem

svetu, v katerega so po novem direktno izvoljeni le kandidati strank, ki vsaj v enem volilnem okrožju dosežejo polni kvocient. Na Trzaskem bi morala SSK za direktno izvolitev svojega svetovalca zbrati približno 13 tisoč glasov. Ta cilj pa je v danih pogojih zanj nedosegljiv, zato se mora nujno povezati z drugo stranko in pri tem zbrati v vsej deželi vsaj en odstotek glasov (od 8.500 do 9.000 tisoč glasov). Vsaka stranka vsekakor nastopi na volitvah s svojim volilnim simbolom.

Tajnik trzaskе KD Sergio Tripani je včerajšnji tiskovni konferenci rekel, da nasprotuje morebitni povezavi svoje stranke s SSK. Kamen

spora je izvolitev prof. Sama Pahorja (noedvisnega kandidata SSK) v trzaski občinski svet, ki je po njegovem mnenju skalila odnose med strankama, ki sta do tedaj zelo dobro sodelovali. »Pahorja sicer osebno zelo spoštujem, njegovo kandidaturo pa KD v negativnem tolmaču kot prelomno kandidaturo«, je dejal se Tripani, ki je prepričan, da tudi trzaska SSK nasprotuje političnemu dialogu s krscanskimi demokrati. Deželni vodstvi obeh strank pa sta očitno drugačnega mnenja.

Deželne volitve bodo v nedeljo, 6. junija. Stranka demokratične levice bo morda sklenila volilno povezavo z Zeleno listo.

VIDEM / KONEC MESECA SIMPOZIJ

O politični vlogi katoličanov v družbi*Pobudo za konferenco je dal videmski nadškof msgr. Battisti*

VIDEM - Sprico narascanja korupcije in skandalov, ki se v Italiji vrstijo kot na tekocem traku, Cerkev ne sme stati ob strani. Na to je že opozorila konferenca skofov iz treh Benecij, ki so predlagali jasne in odločne poteze, da bi prispevali k odpravljanju vsega, kar je danes slabega v politiki.

Ta je eden od razlogov, zaradi katerih je videmska škofija sklenila, da bo 30. aprila in 1. maja v Vidmu pripravila konferenco z naslovom »Politično

prizadevanje katolicana v družbi«.

O njej je na tiskovni konferenci spregovoril videmski nadškof Alfredo Battisti, ki je navedel razloge, ki so botrovali takšni izbiri.

Konferenca prvenstveno zeli pomagati vernikom, da spoznajo stvarnost današnje krize, ki ni samo politična, marveč tudi etična in verska. Vse več je primerov očiteljite od osnovnih nadel Cerkve in to tudi med verniki, ki so aktivni v politiki.

Nadškof Battisti je v svojem posegu podčr-

tal, da kvarni znaki politične krize so že nekaj let prisotni v italijanski družbi in da zato si ne smemo predstavljati, da bo moralizacija potekala enostavno, neboleče.

Za vernika pa je izrednega pomena, da se tesneje poveže z nauki Cerkve in da v teh črpa moč za premagovanje ovir.

Battisti je tudi mnenja, da je treba cimprej iz protesta stopiti na pot propozicije in da ne gre bežati od odgovornosti, ki jih vsakdo ima v zdajšnji

družbeni stvarnosti.

Zanimivo tudi, da je videmski nadškof ob tej priložnosti poudaril, da Cerkev se ne bo postavila v bran samo ene same stranke (Krscanske demokracije), njena vloga je namreč skrbeti, da celotno obcestvo stopi na pot obnove in moralizacije.

Posvet o političnem prizadevanju katolicana nov se bo prišel v soboto, 30. t.m. na videmskem sejmišču, naslednjega dne pa se bo preselil v avditoriju sole Tomadini. (R.P.)

Vloga Trsta v novi Evropi

TRST - Vloga Trsta in Furlanije-Juljske krajine v evropski stvarnosti. To je naslov dvodnevne mednarodne simpoziju državnega vodstva Krscanske demokracije, ki bo v petek in v soboto v Trstu ob sodelovanju nekaterih zelo vidnih voditeljev te stranke in visokih predstavnikov, posebno s Poljske in Madzarske. Napoveduje prihod predsednice poljske vlade Hanne Suchocke in sefa madzarske diplomacije Geze Szeksenkyja. Konferenco bo zaključil vsedržavni tajnik KD Mino Martinazzoli.

Petkov dopoldanski del bo posvečen odnosom med jadranskim in podonavskim območjem. Uvodno poročilo bo imel "zunanji minister" KD Ludovico Incisa di Camerana, v popoldanskem delu konferenca pa bo tekla beseda o stikih med Evropsko skupnostjo in srednjo Evropo. V soboto popoldne bo govor o Trstu in o njegovih perspektivah na znanstvenem sektorju.

Slovenijo bodo na trzaskem srečanju zastopali ambasador v Rimu Marko Kosin, Alojz Juvanc z ljubljanskega instituta za prevoze ter Franc Gubensek, ki je raziskovalec na inštitutu Jozef Stefan.

REFERENDUMI / KAKO SO SE ODLOČALI SLOVENC

Volilni reformi naproti s posluhom za manjšine

Slovenci pričakujejo uvedbo zajamčene zastopanosti

Tudi slovenski volilci so se v nedeljo prepricano izrekli na reformo volilnega sistema za senat, čeprav je razmerje med »da« in »ne« v okoljskih občinah trzasko pokrajine (sicer tudi v Trstu samem) nekoliko manj izrazito kot v državnem povprečju. Za najmanj navdušene nad uvedbo večinskega sistema pri volitvah za senat so se vsekakor izkazali dolinski občani, med katerimi je »da« pozel 66,27 odstotka, medtem ko je v treh kraskih občinah odstotek pozitivnih odgovorov povsod presegel 70 odstotkov.

»Mislim, da so Slovenci z rezultatom dokazali nekoliko manjšo prilagodljivost trenutnim modam in izrazili zaskrbljenost za usodo manjšinskega predstavnika, ki bo z večinskim sistemom močno oteženo,« je te rezultate komentiral predstavnik Stranke komunistične prenov Stojan Spetič. »Nasa skrb bo sedaj,« je zaključil, »da nadaljuje mo bitko za zajamčeno zastopanost, čeprav močna zmaga zagovornikov večinskega sistema ne pušča veliko maneverskega prostora.«

Tudi Slovenska skupnost opozarja na problem zastopanosti manjšin in poziva odgovorne dejavnike, naj pri nadaljnjih pobudah za volilno prenovo upoštevajo to potrebo in

tako sledijo tudi navodilu dvodolne parlamentarne komisije za reforme. Deželni tajnik Ivo Jevnikar tudi ugotavlja, da so slovenski volilci tokrat na več voliših zahtevali spoštovanje jezikovnih pravic, kar se enkrat opozarja na nujnost hitre in pravične rešitve naših odprtih vprašanj ob spoštovanju dostojanstva slovenskega prebivalstva.

»Rezultat referendumov o volilnem sistemu za senat je nedvomno pozitiven, saj daje možnosti za

skupni nastop Slovencev,« pravi koordinatorka trzasko slovenske komisije PSI Rosana Petaros. »Prepricano sem namreč, da je želja in potreba po povezanosti že po dolgo v zavesti vseh Slovencev, ne glede na prepricanje ali stranko, kateri pripadajo. Povezovanje je v naši tradiciji in se nam prilaga.«

Podobno je tudi stališče slovenske komponente DSL, katere predstavnik Milos Budin je izrazil zadovoljstvo nad uspehom volilnega referenduma

tako nasplošno kot med Slovenci. »Preprican sem,« je dejal, »da bodo nova volilna pravila pomagala k bolj povezanemu nastopu med Slovenci samimi kot med demokratičnimi italijanskimi strankami in da bo ta večja povezanost uresničljiva kljub različnim stališčem v referendumski kampanji. Na vsak način,« je zaključil Budin, »pa nas tako v Rimu kot doma čaka veliko dela in prizadevanj za doseglo dobre volilne reforme.«

Na kongresu CISL zadovoljni z rezultatom referendumov

Danes se bo zaključil pokrajinski kongres sindikata CISL, ki se je začel včeraj s poročilom glavnega tajnika Luciana Kakovica. Le-ta je izrekel

zadovoljstvo nad izidom referendumov s pripombo, da je potrebna zdaj Italiji »energična vlada«, nato pa opozoril na krizo Trzasko Lloyda, ske-

denjske železarne, To-varne velikih motorjev in gradbeništvu. Kongresiste je pozdravil tudi predstavnik sindikalnega gibanja iz Kopra.

DEŽELA / KOMISIJA ZA KULTURO

Budin in Jevnikar tarča nezaslišanih izpadov LpT in MSI

Prekinjena seja o zakonskem osnutku o proslavah odpornišva

Listarski deželni svetovalec Gianfranco Gambassini ter predstavnik MSI Sergio Giacomelli sta s svojim nezaslišanim početjem, vpitjem, razgrajanjem, stalnim prekinjanjem dejanske onemogocila, da bi Milos Budin (DSL) prisel do besede, tako da je skupaj z Ugom Polijem (prav tako DSL) zapustil sejo komisije za kulturo, ki so jo zatem tudi prekinili, ker ni bilo legalnega stevila svetovalec.

Komisija, ki ji predseduje Ivo Jevnikar (Slovenska skupnost), je predvčerajšnjim pricela z obravnavo zakonskega osnutka »Pobude ob 50-letnici odpornišva«, ki nosi podpise Renza Travanuta (DSL), Lucia Cinti (PSI), Roberta Dominicija (KD) ter Giorgia Cavalla (Federacija zelenih). Zakonski osnutek, katerega cilj je siriti vrednote in ideale odpornišva, predvideva ustanovitev posebnega odbora, v katerem bi bili zupani glavnih občin, predsedniki pokrajin, predstavniki deželnega skrbništva, partizanskih združenj, Dezele, institutov za zgodovino odporniškega gibanja iz Trsta in Vidma, izražal pa bi mnenja o raznih pobudah, katerih nacrtovanje in izvedbo bi poveril deželnemu in furlanskemu institutu za

zgodovino odporniškega gibanja, svoje prispevke pa bi dodelil partizanskim združenjem, gorski skupnosti v Karniji ter Občinam, ki so prejele odličje za vojne zasluge. Skupni izdatki bi v letih 1993-95 znasali milijardo lir.

Komisija pa svojega dela ni mogla opraviti. Gambassini je pricel z nezaslišanim izpadom, čes da Slovenec ne sme nacerlovati deželni komisiji. Tako listarski kot misovski predstavnik sta zatem predstavila po-pravke, ki bi docela izmalicili sam zakonski osnutek: namesto proslav odpora proti fašizmu in nacizmu bi dejansko proslavljali odpor... proti slovenski nevarnosti in agresiji (Gambassini je na primer predlagal, da bi prispevek dodelili tudi za proslavo sestih pripadnikov X. MAS, ki so izgubili življenje v Trnovskem gozdu). Ko sta poročevalcu zakonskega osnutka Budinu onemogocila, da pride do besede, je slednji skupaj s Polijem zapustil sejo.

Pred tem je komisija odobrila dva ukrepa glede furlanskega jezika in kulture ter sklenila, da deželnemu svetu naslovi peticijsko glede priznanja vecnamenskega javnega kulturnega centra v Ronkah.

NEZASLIŠANO

Tržaški ulici ime po fašistu?

Trzaski zupan Giulio Staffieri naj bi tik pred bližnjim (nedeljskim) praznikom osvoboditve, 25. aprilom, odredil poimenovanje neke trzasko ulice po Cesareju Pagniniju, ki so ga nacisti imenovali za podestaja v obdobju 1943-1945. Tako piše v tiskovnem sporočilu gibanja »Srednjeevropska omika«, ki se sklicuje na govornice v vrstah »nove desnicarske politično-volilne fronte - katere je Staffieri voditelj - med Listo za Trst, neofašisti MSI in demokristjanske, socialistične ter liberalne nacionalistične desnice«. To bi pomenilo za Trst in za demokratično Italijo skandal evropskih razsežnosti, naglasa omenjeno gibanje s pripombo, da je bil Pagnini gorec fašist, filonacist in antisemit se preden je postal trzaski podestaja: »Leta 1942 se je uradno opredeljeval za fašizem in nacizem kot zaveznika v vojni za »novo Evropo« proti »zidovski propagandi« in ob komemoraciji odv. Giulia Camberja »pozdravljal« rasistično kampanjo fašistov kot »osvoboditev od hinavstva in kompromisov«, leto pozneje je postal podestaja, medtem pa so nacisti z zaslobo fašistov pobijali žide in slovenske, hrvaske ter italijanske partizane.

NOVICE

Ljubljanski madrigalisti gostje Glasbene matice

Jutri ob 20.30 bo v cerkvi Madonna del Mare v Trstu zadnji koncert v okviru koncertne sezone 1992/93 Glasbene matice. Nastopili bodo Ljubljanski madrigalisti, ki jih vodi Matjaz Scek. Izvajali bodo masi Matjazvega očeta Ivana Scka in Franka Martina.

Zgodovina Banov v starih dokumentih

V Ovarjevi hiši pri Banih bodo v petek, 23. aprila odprli zgodovinsko razstavo, ki sta jo pod naslovom »Ondile čez Stari vrh« (v italijanscini »Quel Villaggio oltre li Monti«) pripravila Slovensko kulturno društvo Grad in Odeke za zgodovino pri Narodni in študijski knjižnici v Trstu. Obiskovalec si bo lahko skozi stare katastrske mape, listine in pricrevanja utrl pogled v zgodovino kaskega naselja Bani, za ogled razstave pa bo imel kar mesec casa. Ob odprtju, ki bo v petek ob 20. uri, bodo predstavili tudi istoimensko knjigo, za ogled razstave pa bo vse do 23. maja veljal naslednji urnik: v ponedeljek, petek in soboto med 18. in 21. uro, ob nedeljah pa od 10. do 13. in od 16. do 21. ure.

Občni zbor inštituta SLORI

Slovenski raziskovalni inštitut bo imel jutri redni občni zbor, na katerem bo pregledal svojo dosedanja dejavnost in zalisal smernice za bodoče delo. Poleg poročil upravnega sveta in nadzornega odbora ter pregleda racunov in pravilnikov bo v razpravi tudi predlog za vclanjevanje inštituta v okvir krovnih organizacij. Občni zbor bo ob 19. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicu v Peterlinovi dvorani v Ul. Donizzetti 3 v Trstu.

Razstava del žensk ustvarjalk

Zveza upokojencev SPI-CGLI Furlanije-Juljske krajine in AUŠER vabita na ogled razstave del žensk ustvarjalk (rocna, likovna in literarna dela) v dvorani krozka Europa v Ul. Torbandena 1/I. nastr. Razstava bo odprta do 25. t.m., ob delavnikih od 10. do 12. ure in od 16. do 19. ure, ob praznikih pa od 10. do 12. ure.

Predstavitev knjige

»Trst v vojni«

Na sedzu Instituta za zgodovino odporniškega gibanja (Vila Primc, reber za Greto 38) bodo danes ob 17. uri predstavili knjigo »Trst v vojni v letih 1938-1945«.

O novi zanimivi publikaciji bo spregovoril prof. Massimo Legnani z bolonjske univerze. Razpravo bo uvedla prof. Annamaria Vinci, ki je podpredsednica Instituta za odpmništvo in je sama sodelovala pri tej knjigi.

Proslave ob 200-letnici izumitelja Josefa Resslera

Letos bodo v Trstu proslavili 200-letnico rojstva velikega izumitelja in znanstvenika Josefa Resslera. Za to priloznost je bil ustanovljen pripravljalni odbor, v katerem so poleg krajevnih kulturnih in političnih delavcev tudi strokovnjaki iz bivše CSSR, Resslerove domovine. Niz prireditvev, ki se bodo izvršile jeseni, so včeraj predstavili na trzaskem zupanstvu. Poudarjeno je bilo, da je Resslerovo delo odraz kulture našega mesta, ki mora gledati naprej. Na raznih manifestacijah bodo Ressler prikazali kot cloveka izumitelja in kot povezovalca raznih miselnosti, ki so v takratnem obdobju prevladovali v Evropi. V njegovem obdobju se je tudi v našem mestu zacela oblikovati znanstvena kultura. Priredili bodo tudi razstavo o pogodovanju Krasa od Resslerovih do današnjih dni. Glavna razstava v palaci Costanzi bo na temo »Josef Ressel, izumitelj v Trstu«.

Dijaki iz Borovelj na obisku v Nabrezini

V petek je v Nabrezini potekalo srečanje tamkajšnje nizje srednje sole z ucenci dvojzicne Glavne sole iz Borovelj na Koroskem. Namen pobude je, da ucenci spoznavajo kraje, kjer zivijo pripadniki slovenskih manjsin in da navezejo prijateljske stike. Obe soli sta vzpostavili stike ze v lanskem solskem letu. Dopolndne je bil na soli Iga Grudna uradni sprejem. Udelezila se ga je tudi obcinska odborica za solstvo prof. Vera Tuta Ban, ki je poudarila pomen taksnih stikov in zazelela vsem prijeten oddih ob nogometnem srečanju med solama in kasneje na izletu po Krasu. Nabrezinski dijaki bodo vrstnikom iz Borovelj vrnili obisk v petek, 30. aprila.

Primorski dnevnik

Lastnik: ZTT d.d. Založništvo trzasko tiska - Trst
Izdajatelj: DZP - PR.A.E. d.d. - Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779609 - fax 040-77315

Fotostavek: ZTT, Trst
Tisk: VITA, Videm

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakcija: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040-779600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-533382, fax 0481-532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432-731190, fax 0432-730462
Ljubljana, NTA, Slovenska 54, tel. 061-113121, fax 061-322468
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463-318510, fax 0463-318506

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040-779600, fax 040-772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481-535723 fax 0481-532958
Ekonomska propaganda: Trst in Gorica: Publist
tel. 040-779611, fax 040-768697

Italija: podružnice
Slovenija: Studio Vista - Ljubljana
tel. 061-153244 int. 38, fax 061-224943

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, visina 42 mm) 80.000 LIT,
financi in legatni 120.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi
850 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 19%

Cena: 1.200 LIT - 45 SIT
Naročnina za Italijo: lena 315.000 LIT
za Slovenijo: mesecna 1.300 SIT, placilja preko DISTRIEST,
Partizanska 75, Sezana, tel. 067-73373

Registriran na sodišču v Trstu st. 14 z dne 6. 12. 1948
Clan italijanske zveze casopisnih zaloznikov FIEG

ŠOLSTVO / ZA SLOVENSKE ŠOLE

Seznam predmetov za zrelostne izpite

Mature se bodo začele 24. junija

Pred dnevi so bili v Uradnem listu objavljeni sezname predmetov za zrelostne izpite na slovenskih visjih srednjih solah. Sezname se v nekaterih primerih razlikujejo od tistih, ki smo jih objavili 3. aprila na podlagi uradnih seznamov, ki jih je sporočilo ministrstvo za solstvo za sole s slovenskim ucnim jezikom v Furlaniji-Juljski krajini. Naknadno je namreč ministrstvo poskrbelo za zamenjavo nekaterih predmetov za ustne izpite, da bi v seznamu vključilo slovenscina.

Predmeti, ki pridejo v postev na posameznih zrelostnih izpiti na slovenskih visjih srednjih solah v Trstu in Gorici, so naslednji.

Klasična matura (za dijake klasične sekcije na liceju France Prešeren v Trstu in klasičnega liceja Primož Trubar v Gorici): pismeno: slovenscina, grščina; ustno: slovenscina, italijanscina, latinscina, zgodovina.

Znanstvena matura (na znanstvenem liceju France Prešeren v Trstu): pismeno: slovenscina, matematika; ustno: slovenscina, italijanscina, tuj jezik, zgodovina.

Tehnična matura - trgovska smer (na trgovskem zavodu Ziga Zois v Trstu): pismeno: slovenscina, trgovinstvo; ustno: slovenscina, italijanscina, knjigovodstvo, blagoznanstvo.

Tehnična matura - geometri (na oddelku za geometre zavoda Ziga Zois v Trstu): pismeno: slovenscina, cenitev; ustno: slovenscina, italijanscina, gradnje, topografija.

Tehnična matura - znanjetrogovinska smer (na sekciji zavoda Ziga Zois v Gorici): pismeno: slovenscina, trgovinstvo; ustno: slovenscina, italijanscina, knjigovodstvo, gospodarski zemljepis.

Poklicna matura za električne in elektronske tehnike (na poklicnem zavodu Jozef Stefan v Trstu): pismeno: slovenscina, fizika; ustno: slovenscina, italijanscina, matematika, elektrotehnika in elektronika.

Poklicna matura za mehanske tehnike (na poklicnem zavodu Jozef Stefan v Trstu): pismeno: slovenscina, tehnika proizvodnje in risanje; ustno: slovenscina, italijanscina, matematika, elektrotehnika in elektronika.

Matura za upravne tajnike (na zavodu Ivan Cankar v Gorici): pismeno: slovenscina, tuj jezik; ustno: slovenscina, italijanscina, matematika, elementi upravne znanosti-organizacija dela v uradu-upravna tehnika in praksa.

Tehnično-industrijska matura (na slovenski sekciji na zavodu Galileo Galilei v Gorici): pismeno: slovenscina, splosna informatika, tehnično-znanstvene uporabe; ustno: slovenscina, italijanscina, sistemi in avtomatizacija, elektronika.

Predmeti za zrelostni izpit na eksperimentalnem tečaju kemijsko-biološke smeri »Projekt 92« na poklicnem zavodu Jozef Stefan v Trstu niso bili se objavljeni. Ministrstvo za solstvo jih bo določilo naknadno.

Letos ne bo mature na

uciteljskih Anton Martin Slomsek v Trstu in Simon Gregorčič v Gorici, na katerih so uvedli petletno eksperimentalno pedagoško smer. Letos delujejo na teh solah prvi stitje letniki, zaradi cesar se bodo prvi »pedagogi« spoprijeli z maturo sele prihodnje leto.

Zrelostni izpiti se bodo zaceli 24. junija, in ne 23., kot je prvotno sporočilo ministrstvo. Kandidati bodo najprej pisali pismeno nalogo v slovenscini, dan kasneje pa bodo opravili se drugo pismeno preizkušnjo. Za ustne izpite bodo sami izbrali enega od starih predmetov, ki jih je določilo ministrstvo za solstvo, drugega pa jim ga bo dodelila ocenjevalna komisija.

KRAS / IZJAVA DEŽELNIH SVETOVALCEV DSL IN SSK

Velik pomen kmetijskih dejavnosti za ohranitev in razvoj kraškega okolja

Dezelna svetovalec Milos Budin (DSL) in Ivo Jevnikar (SSK) sta izrazila zadovoljstvo, ker je deželni svet sprejel amandma k deželnemu zakonu st. 52/91 o urbanih. Na osnovi sprejete amandmaja bo na Krasu in na zasčitenih območjih omogočena redna kmetijska dejavnost, poleg tega pa bodo omogočeni tudi razvoj kmečkega turizma in drugi posegi v celotnem sektorju.

Kmetijska dejavnost ima namreč na Krasu - kot ugotavlja deželni svetovalec Budin- zelo

Nagrajenec Igor Skamperle in prof. Martin Jevnikar

pomembno vlogo; prav kmetijske dejavnosti namreč odlucujoce scitijo naravno okolje in ravnovesje v njem; pri tem pa ne gre pozabiti, da je to okolje oblikoval in scitil kraski clovek, ki ze stoletja deluje na tej zemlji.

Dezelni normativi teh zadnjih let so namreč onemogocali uresnitev raznih pobud v kmetijskem sektorju na tem področju; prav zaradi tega bodo dosedanje teza-ve s sprejetim amandmajem odpravljene.

Dezelni svetovalec SSK Jevnikar v tiskov-

DSI / IGORJU ŠKAMPERLETU NAGRADA VSTAJENJE

»Tudi mlad clovek lahko piše spomine, če ima kaj povedati«

Na odlike romana opozorila prof. Jevnikar in prof. Merku

HELENA JOVANOVIĆ

Igor Skamperle, ki se je s svojim knjižnim prvcem »Sneg na zlati veji« (izdalo ZTT) polno vredno vključil v krog pisateljev, je v ponedeljek v prostorih Društva slovenskih izobražencev prejel 30. literarno nagrado »Vstajenje«. Komisija je njegov roman izbrala med 24 knjigami, ki so jih v preteklem letu izdali zamejski in zdovski ustvarjalci. V utemeljitvi so clani komisije med drugim napisali, da se »roman vredno vključuje v najboljso tradicijo slovenske trzasko proze.«

Uvodoma je ob tej priloznosti spregovoril prof. Martin Jevnikar. Opozoril je na odlike Skamperletovega dela in med drugim dejal, da zna avtor »pripovedovati realistično nazorno, jezikovno sprosceno in vsaki vsebini ustrezno.« V svojem posegu se je spomnil tudi desetih sedaj ze pokojnih dobitnikov nagrade »Vstajenje«. Predvsem v zdomstvu, je se dejal prof. Jevnikar, je literarnih ustvarjalcev, ki pišejo v slovenscini, vedno manj. Stari rod izumira, od tistih, ki so se rodili v zdomstvu, pa se skoraj nihče vec ne odlaca za literarno pot.

Na odlike Skamperletovega romana je na veceru v DSI opozoril tudi prof. Pavle Merku. »Tudi mlad clovek se lahko loti memoarske knjige, ce ima kaj tehtnega sporočiti. In v Snegu na zlati veji je tehtnega kar obilo... V knjigi ne

gre pravzaprav le za opis gorskih podvigov, ki jim je gotovo posvecena tehtnejsa skrb, temvec gre za siršo pripoved o lastnem zivljenju, pri kateri jasno zaznavamo, kaj vznemirja otroka, do-rascajočega studenta, zrelega moza, kaj ga privlacuje, v cem isce smisel. Druga velika odlika Snega na zlati veji je radovednost, prizadetost, ljubezen, s katerimi gleda avtor na naravo in na ljudi...«, je med drugim menil prof. Merku. Dejal je se, da je poseben car knjige tudi v njenem jeziku ter pohvalil avtorjev smisel za morfolosko gradnjo besedila.

V imenu Hranilnice in Posojilnice na Opčinah, ki nudi financna sredstva za nagrade, je prof. Robert Petaros izročil priznanje mlademu pisatelju, Matejka Peterlin in Livij Valencić pa sta prebrala odlomka iz romana. Ob koncu je spregovoril tudi avtor sam, ki je povedal, kako je knjiga nastala, opisal je svoj občutek nemoci pred »belo stranjo« - na pisanje se je pripravljal tri leta - ter poudaril, da ni hotel v svojem romanu Sneg na zlati veji opisati le dejstev in dogodkov, pac pa je predvsem zelel zajeti duh prostora, v katerem je zivel.

Zupnijska skupnost v Nabrezini obvesca, da bo v zupnijski dvorani na ogled tradicionalna razstava prirhov in velikonočnih motivov do nedelje, 25. t.m.

S podjetnostjo iz krize v razvoj

Velik poudarek je bil na skupščini namenjen predlogom za izhod iz težkega gospodarskega položaja, ki je prizadel tudi našo skupnost - Združenje potrebuje dotoka novih članov, predvsem iz vrst mladih - Prihodnost v mednarodnem usmerjanju

Poročilo predsednika B. Siega

Podjetnost, inovativnost, fantazija in ustvarjalnost so vzgibi, ki zadevajo vso našo skupnost, ne samo njen gospodarski del. Večja uspešnost naših ljudi zagotavlja uspešnejše kljubovanje asimilacijskim procesom in upadanje občutka manjvrednosti in neenakopravnosti. Iz analiz na primer izhaja, da je obdobje največje asimilacije po vojni sovpadalo z leti, ko smo bili gospodarsko najbolj sibihi in odvisni.

To je ena od osrednjih misli iz poročila, ki ga je na nedeljskem obnem zboru Slovenskega deželnega gospodarskega združenja podal njegov predsednik Boris Siega. V njem je podrobno analiziral splošno in krajevno gospodarsko, politično in družbeno dogajanje v zadnjih dveh letih oziroma globoko spremenjen svetovni in domači položaj glede na tistega, v katerem je potekal predzadnji občni zbor. Bolj kot nazaj, pa je bilo predsednikovo poročilo usmerjeno v prihodnost, v iskanje odgovorov na nove izzive in na vprašanje, kako in s kakimi sredstvi naprej.

Med sektorje, ki imajo največjo perspektivo, je Siega glede na zemljepisni položaj Furlanije-Juljske krajine uvrstil tiste stroke,

ki se lahko najboljše vključijo v širše mednarodne tokove, kot npr. bancništvo in finančno-zavarovalni sektor, ki se razvijata z zametke bodočih mednarodnih in visoko specializiranih dimenzij. Isto velja za mednarodno trgovino, za specifične in prevozne službe, kjer je po besedah Siega nujna kadrovska in finančna utrditev, neobhodna za širjenje na nova, večja tržišča. Skratka, nove možnosti se po njegovih besedah ob določenih korektivih odpirajo za vsi terciarni sektor, medtem ko naj bi gospodarska ozivitve prinesla kisika tudi za industrijske dejavnosti in oddaljila nevarnost njihovega opuscanja. To naj bi blagodejno vplivalo tudi na obrtništvo, zlasti proizvodno, ki pa nujno zahteva modernizacijo obratov in ustanavljanje obrtnih con.

Veliko pozornost je predsednik v poročilu namenil spodbujanju in gojenju podjetniškega duha, zlasti pri mladih rodovih, saj so nakazani novi procesi dolgoročni in zadevajo ne samo gospodarstvo, ampak vso družbo. Tudi v naši skupnosti so zato potrebni taki miselni premiki - je poudaril Siega - ki nam lahko obrodijo brstenje uspešnih mladih

rodov. Za to pa je neobhoden se en osnovni pogoj: izobrazba oziroma strokovno usposabljanje in izpopolnjevanje, z njim pa prilagajanje in odpiranje izobraževalnega sistema do delovnega okolja.

Prihodnost je torej v rokah vseh nas, v spletu dejavnikov, ki daleč presegajo ozko gospodarski značaj. Zato je Siega v svojem poročilu vztrajal pri potrebi po miselnih premikih v naši skupnosti, posebej se v sredstvih javnega obvesčanja, ki naj omogoči podjetništvu, da najde mesto, ki mu gre, da bo torej gospodarski doseg prav toliko vreden kot je kulturni ali športni, da bomo pravilno ocenili potrebe po intelektualnih kadrih kot tudi po mladih, ki naj gredo v stroke, da uradniško delo z zagotovljeno plačo ne bo več edini sen staršev za prihodnost njihovih otrok.

Mimo pomembnih podukov, ki smo jih skupnosti skušali povzeti, je predsednikovo poročilo vsebovalo se vso paleto problemov in odprtih vprašanj, o katerih je tekla beseda že na sekcijah občinskih zbora in s katerimi se bodo morala v prihodnjih dveh letih krepko soočiti novoizvoljena vodstva telesa Slovenskega deželnega gospodarskega združenja.

Udeleženci nedeljskega občnega zbora SDGZ v kongresni dvorani na Tržaškem razstavišču (Foto Ferrari/KROMA)

Nadzorni odbor

Poročilo je podal njegov predsednik Vito Svetina, ki je ugotovil veliko dinamizem se zlasti sekcijah odborov in nastel njihove dosežke. Pohvalno se je izrazil tudi o delu predsedstva pri spremljanju in usmerjanju gospodarskih tokov, pri stikih z javnimi upravami in maticno domovino, kot tudi o visoki ravni strokovnosti, ki so jo dosegli servis in strokovne službe. Poročilo je seveda osvetlilo tudi negativne

plati delovanja, zaključila pa ga je ugotovitev, da je bilo poslovanje vrnjeno in v skladu s predpisi in predlog za razrešnico organom.

Videmska pokrajina

Predsednik SDGZ za videmsko pokrajino Fabio Bonini je izpostavil uspehe in probleme tamkajšnjega slovenskega gospodarstva in podčrtal dejstvo, da se število članov Združenja kljub krizi ni zmanjšalo. Pač pa je vztrajal pri potrebi, da moramo vsi skupaj raz-

mislati bolj »dezelno«, se resnično povezati med seboj in okrepiti zavest, da smo člani iste organizacije.

Konzorcij Servis

Predsednik upravnega sveta konzorcija Edi Kraus je orisal delo ustanove, ki opravlja dragoceno delo za člane Združenja in katerega glavna dejavnost je davčna posvetovalnica. Zaposluje 29 uslužbencev, njegov poslovni obracun pa je več kot pozitiven, medtem ko povpraševanje po

storitvah nenehno narasča, kar prispeva k rasti ugleda celotnega Združenja.

Deželna bančna sekcija

Poročilo sekcije, ki je občni zbor sicer opravila že lani, je podal njen predsednik Ksaverij Leban, ki je podal kar deset konkretnih odgovorov denarnih zavodov na potrebe našega gospodarstva, zlasti se po stimuliranju podjetnosti, po pripravi kadrov in po iskanju novih smeri za gospodarsko udejstvovanje.

Tajniško poročilo

Od osipa dejavnosti oziroma števila podjetij, se zlasti v obrtništvu in drobni trgovini, do diskriminacije Združenja pri javnih pobudah in zastopnosti v javnih ustanovah, od odcepitve oziroma osamosvojitve goriskega dela organizacije do sindikalnih problemov in specifičnih težav slovenskih gospodarstvenikov: to je okvir, v katerem je svoje poročilo zastavil tajnik SDGZ Vojko Kocjancic, ki je hkrati izpostavil najpomembnejša odprta vprašanja in naloge posameznih sekcij in področij dejavnosti.

Kocjancic je se posebej vztrajal pri nujnosti številne krepitve članstva, ki jo zahteva - žal prevladujoča - logika števil. V tem smislu je organizaciji zadala hud udarec prav odcepitve njenega goriskega dela, ki je močno zmanjšala tezo slovenskega združenja v odnosu do ostalih stanovskih združenj v deželi. Tezišce dela so zato v zadnjem obdobju prevzele sekcije, čeprav so bili zivahni tudi ostali organi. Gostinci, trgovci, obrtniki in umetnostni obrtniki, zunanjetrgovinska dejavnost in bančni zavodi so opravili kup koristnega dela. Združenje pa je veliko pozornost posvetilo tudi nekaterim

specifičnim vprašanjem. Npr. obrtnim conam, za katerih ustanavljanje je po uspehu dolinske pobude skušalo motivirati člane, uresničevanju sporazuma o protivednostih, sodelovanju s solami in seveda trdim sindikalnim bojem, pri katerih je svojim članom stalo ob strani.

Narastajočo pozornost je SDGZ posvečalo informiranju članstva, po Kocjancicovih besedah pa imata za uspešno opravljen delo velike zasluge tudi konstruktiven pristop odbornikov in visoka sindikalna zavest članov. Po zaslugi nesebičnega dela odbornikov in članov je organizacija pridobila na ugledu - je zaključil Kocjancic - in danes je to sindikalna krepka in zavestna organizacija z močno strukturo in z dobrimi pogoji za razvoj. Največji problem zato ostaja članstvo, ki ga kmi demografsko upadanje in nizek priliv mladih podjetnikov. Od tod tudi geslo obnega zbora, ki je želelo biti hkrati vabilo mladim, naj se odločijo za velik korak in postanejo podjetniki, naj sodelujejo pri ustvarjanju močnih gospodarskih temeljev naše skupnosti, ki bodo najboljša obramba pred asimilacijo in jamstvo za slovensko besedo na delovnem mestu.

SDGZ / VRSTA POVABLJENCEV ZA GOVORNIŠKIM PULTOM

Pozdravi gostov

Voščila za uspehe in predlogi za sodelovanje

V imenu zunanega ministrstva Republike Slovenije in ministra Vencija je občni zbor SDGZ pozdravil Rudi Merljak, ki je izrazil želje za boljše gospodarsko prihodnost in poudaril pomen gospodarstva za manjšino in njenega povezovanja z maticno domovino s ciljem, da bi vsi Slovenci postali enoten gospodarski kolektiv.

Predsednik SKGZ Klavdij Palcic je izpostavil posledice krize, se zlasti tiste, ki poteka v naši bližini in ki je močno prizadela vrednote, po katerih želimo živeti. Po njegovih besedah moramo zato razvijati predvsem vzajemnost in strpnost, ki naj nas povežeta za prebroditev težav. Podjetnost, ki jo moramo razvijati, pa po Palcicem mnenju ne zadeva samo gospodarske, ampak vso našo skupnost.

Predsednik Kmečke zveze Alojz Debelis je poleg pozdravov in voščil svoje stanovske organizacije (»Vasi uspehi so tudi naši,« je dejal) poudaril predvsem potrebo po medsebojnem sodelovanju, se zlasti pri komplemetarnih dejavnostih, kot sta npr. vinogradništvo in gostinstvo.

V imenu Slovenskega gospodarskega združenja Gorica je občni zbor pozdravil in izrazil upanje za nadaljevanje sodelovanja Bogdan Butkovic, ki je prebral daljše pismo obojlega predsednika SGZ Antona Nanuta.

Na potrebo po združevanju sil, tudi gospodarskih, je opozoril podzupan devinsko-nabrezinske občine in tržaški pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Martin Breclj, za

katerega pa je pogoj za združevanje medsebojno spoštovanje in uveljavljanje demokratičnih nacerl in politike odpiranja.

Direktor Gospodarske zbornice Koper Tomaž Moze je občni zbor pozdravil tudi v imenu Gospodarske zbornice Slovenije in njenega predsednika Dagmarja Susterja. V ospredje je postavil potrebo po izkoriščanju komparativnih prednosti naše prostora ob morju in na križišču med Severom in Jugom. Na slovenske gospodarstvenike v Italiji pa je naslovil poziv, naj se bolj aktivno vključijo v možnosti, ki jih ponuja nova zakonodaja Republike Slovenije in v tem okviru se zlasti lastninsko preoblikovanje in kapitalizacija podjetij.

Zgoniški zupan in deželni svetovalec Milos Budin je zborovalcem voščil obilo uspehov, pri tem pa je posebej podčrtal, da organizacije, kakršna je SDGZ v novih razmerah močno pridobivajo na pomenu.

Konzul Republike Slovenije v Trstu Joze Susmelj je v daljšem posegu izpostavil prizadevanja konzulata za poglobljanje sodelovanja med Italijo in Slovenijo in se zlasti med manjšino in njeno maticno domovino. Po njegovih besedah je zelo pomembno, da SDGZ s svojim vplivom pomaga, da se sedanja diskusija med Slovenijo in Italijo preseli na gospodarsko področje, ki je najtrdnješi temelj za prihodnost. V to smer gre tudi sporazum Slovenije z EGS, ki daje tudi večje možnosti za poglobitev sodelovanja med Italijo in

Slovenijo. V zvezi s tem pa bi po Susmeljevem mnenju prav SDGZ lahko prevzelo posredniško vlogo med gospodarstvom obeh sosednjih držav.

Dolinski zupan Marino Pecenic je na primeru obrtne cone v Dolini utemeljil trditev, da se je moč goče s pozitivnostjo marsikaj doseči, če za to obstajajo pogoji. SDGZ bi zato moralo občinske uprave stimulirati, da bi bile bolj pozorne do gospodarske problematike in da bi v sodelovanju s pokrajinsko in deželno upravo spodbujale nove gospodarske iniciative. Kot član SDGZ pa je Pecenic opozoril na potrebo po čimvečji enotnosti v deželi in na nujnost, da bi se kot manjšina cimboldi združevali.

Predsednica Sveta slovenskih organizacij Marija Ferletic je ob pozdravu zborovalcem želela podčrtati tudi specifičnost goriske pokrajine in obmejnih občin, ki težijo k mednarodnemu sodelovanju in povezovanju. Samostojnemu gospodarstvu je priznala, da je veliko prispevalo za ohranitev naroda, poklicno usposabljanje pa je ocenila kot zelo dragoceno za zaposlovanje mladih.

Predstavnik Obrtne zbornice Slovenije Miro Klum se je ustavil pri premalo izkoriščenih sosedskih možnostih, saj so po mnenju tudi drobni, vsakdanji stiki. Člane SDGZ je zato povabil, naj te stike iščejo tik za mejo, npr. že v Sezani.

V imenu Zveze denarnih združenj (avstrijske) Koroške je občni zbor pozdravil g. Habernik, ki je

med drugim podčrtal pozitivne posledice, ki jih na Koroškem cutijo po politični preobrazbi v Sloveniji. Po njegovih besedah od takrat doživljajo skokovito narastanje stikov in sodelovanja.

Deželni odbornik FJK Dario Tersar, ki je občni zbor pozdravil v imenu deželnega odbora, je opozoril, da poleg gospodarske krize vlada tudi politična zmeda, ki ni samo posledica podkupniških skandalov, ampak je globlja in bo zato trajala, dokler bo trajal sedanji politični sistem. Kriza bo po njegovih predvidevanjih se dolga, posledice pa težke za razvoj teritorija in za nekatere ekonomske sektorje, z njimi pa tudi za zaposlenost. Kriza se seveda ne bo rešila sama, nas glavni adut pa ostaja mednarodno sodelovanje, ki zahteva podjetnost, ambicioznost, inventivnost in pogum. Tersar je vsekakor izrazil polno pripravljenost za pomoč pri reševanju vseh izpostavljenih problemov in tudi tistih, ki zadevajo pravice in razvoj naše narodne skupnosti.

Deželni tajnik Slovenske skupnosti in deželni svetovalec Ivo Jevnikar je po pozdravu in voščilih kupcev iz bivše Jugoslavije. Skrajni cas je zato, da reagiramo - je poudaril - in da začnemo razmišljati, kaj in kako naprej. V tem smislu je Meden predvsem mlajšim kolegom naznamil možnosti in tudi prednosti, ki jih zagotavljajo dolgoletne izkušnje tržske trgovine in ki kljub težavam kažejo, da je v trgovini na drobno se

Na primeru Fiata, ki je že ukrepal za premostitev krize in kupcem ponudil nov, boljši izdelek za isto ceno, je svoj prispevek v razpravo zasnoval gostinec Josko Sirk: če se bomo znali prilagoditi - je dejal - bomo uspehi. Investirati, okrepiti, povečati potencial naših gostinskih in hotelskih obratov, krepiti profesionalnost zaposlenih in v diversificirati ponudbo, da ne bomo vsi enaki - to je Sirkov recept za uspešno gospodarjenje in za prebroditev sedanjega zastoja.

Predsednik obrtne sekcije SDGZ Drago Ota je opozoril na nujnost ustvarjanja pogojev za razvoj obrtništva, ki ga tačas duši hud davčni pritisk, narastanje stroškov, zamudna birokracija itd. Občinske uprave bi se po njegovih besedah morale bolj zavedati, da je gospodarska dejavnost pogoj za njihov razvoj, medtem ko je članom Združenja svetoval, naj se ozrejo po novih možnostih za gospodarske iniciative na področju ekoloških storitev.

Predsednik sekcije za trgovino na drobno Egon Meden se je kritično ustavil pri neke vrste uspevanju, ki ga je v tržski trgovini - tudi slovenski - povzročil dolgoletni dotok kupcev iz bivše Jugoslavije. Skrajni cas je zato, da reagiramo - je poudaril - in da začnemo razmišljati, kaj in kako naprej. V tem smislu je Meden predvsem mlajšim kolegom naznamil možnosti in tudi prednosti, ki jih zagotavljajo dolgoletne izkušnje tržske trgovine in ki kljub težavam kažejo, da je v trgovini na drobno se

dovolj prostora za vse, ki so pripravljeni na izzive novega casa.

Predstavnik (in novi predsednik) zunanjetrgovinske sekcije Robert Vidoni je v izčrpnem posegu, ki ga je pripravil skupaj s članico sekcije Mirjam Korsic, razčlenil splošni, gospodarsko-politični in zunanjetrgovinski položaj pri nas, pri čemer je opozoril na slovensko prednost, ki pa za polno uveljavitev zahteva prilagajanje nacina poslovanja. Ob ugotovitvi, da se za nas iz teke dosedanja oblika posredniške vloge med tržišči Italije in bivše Jugoslavije in da so nekatere dosedanje oblike poslovanja, kot npr. avtonomni račun in kooperacijske pogodbe izgubile nekdanje prednosti, pa je izpostavil potrebo po preustroju podjetij in po njihovi specializaciji, po profesionalnosti in strokovnih pripravljenosti, skratka po tem, da postanemo subjekt pri komercializaciji proizvodov.

Posebno svež je bil poseg zdravnika Renata Stoklja, ki kot član Združenja cuti potrebo po ustanovitvi posebne sekcije za samostojne poklice. Njihovo vključevanje v organizacijo namrec ne narekuje samo potreba po servisu, temveč tudi po strokovnih nasvetih, ki jih ne morejo zadovoljiti poklicna združenja. Na Tržaskem je že več kot 200 slovenskih profesionalcev, kar pomeni, da smo po zastoju zaradi fasizma že dosegli sorazmerno povprečje italijanskih sosesčanov, je podčrtal Stokelj, ki je tudi navedel nekaj poklicev, v katerih smo Slovenci slabo

zastopani: diplomirani bolničarji, pediatri, ortopedi, splošni zdravniki itd.

Odbornik obrtne sekcije in gradbenik Rado Andolsek se je ustavil pri problemih gradbenega sektorja, ki bi moral biti - tudi zaradi dokajšnje ustvarjalnosti - veliko bolj privlačen za mlade. Ti iščejo delo, v gradbeništvu pa jih skoraj ni, tako da morajo podjetja posegati po delovni sili iz bivše Jugoslavije, dela pa ne primanjkuje niti za podjetja iz Furlanije in Veneta. Andolsek je zato Slovenskemu deželnemu zavodu za poklicno izobraževanje predlagal, naj bi enega od prihodnjih tečajev posvetil prav gradbeništvu, podčrtal pa je tudi prednosti združevanja v konzorcije in javne upravljatelje pozval, naj dajejo prednost domačim izvajalcem.

V imenu Sindikata slovenske sole je v razpravo posegel Pavel Cok, ki je podčrtal veljavnost tistega, kar je bilo že dosedaj storjeno za povezovanje med slovensko solo in delom, čeprav pri Solskem skrbništvu v tem smislu ni vedno dovolj poslušna. Vloga Sindikata slovenske sole je po njegovem mnenju tudi v posredovanju med solo in delom, pri čemer si Sindikat prizadeva za stalen dotok podatkov iz delovnih okolij, na osnovi katerih je mogoče načrtovati poklicno usmerjanje.

Predstavnica učiteljskega zbora zavoda Ziga Zois Ana Volpi je opozorila, da se kljub 20-letni tradiciji morda se vedno ne zavedamo dovolj pomena delovne prakse dijakov. Zato je izrazila upanje, da se ta tradicija kljub krizi podje-

tij ne bo prekinila, za spodbujanje zaposlovanja pa je predlagala ustanovitve posebne posvetovalne strukture za poklicno usmerjanje po potrebah gospodarstva.

Tudi ravnatelj poklicnega zavoda Jozef Stefan Pino Rudez se je podjetjem zahvalil za pripravljenost pri opravljanju delovne prakse dijakov. Združenju pa za sodelovanje njegovih strokovnjakov. Zavzel se je za spodbujanje samoiniciativnosti in podjetnosti dijakov po nacelu »omisli si sam svoj poklic« in opozoril tudi na dragocenost izpopolnjevanja profesorjev, ki je bilo že steklo s finančnim prispevkom bančne sekcije SDGZ.

Predsednik Slovenskega deželnega zavoda za poklicno izobraževanje Branko Jazbec je ugotovil, da so prav gospodarstveniki se najbolj poklicani, da se prilagajajo spremembam in novim razmeram, zato je pomen poklicnega usposabljanja in permanentnega izobraževanja se toliko večji. Zavzel se je za razvijanje kulture razvoja kot motiva napredovanja, ki pa ne more biti učinkovito, če je ne spremlja kultura permanentnega izobraževanja.

Odvetnik Joze Skerk je v razpravo posegel z razmišljanjem o odnosih med Slovenijo in Italijo v luci dokumenta državnega zbora, zgornje zbornice slovenskega parlamenta, posvečenega dogovarjanju o posodobitvi Osimskih sporazumov.

Dosedanji dolgoletni predsednik zunanjetrgovinske sekcije SDGZ Marino Kosuta je opozoril, da je tudi za nas skupnost

znacilna visoka srca in miselna kultura in hkrati nizka organizacijska kultura. Pretirana humanistična usmerjenost in politična razdrobljenost hromita gospodarski razvoj in strokovnost, naša skupnost pa si ne more in ne sme več privoščiti zaostajanja. Zato je Kosuta pozval k osvobajanju nekaterih miselnih spon in k razvijanju tehničnega in strokovnega znanja.

Odbornik SDGZ Vinko Ozbič je svoj poseg posvetil razvijanju cuta pripadnosti med člani SDGZ, ki je hkrati tudi dejavnik zaščite narodne identitete.

Predsednik Konzorcija za dolinsko obrtno cono Dusan Pangerc se je vprašal, ali smo vsi dovolj sposobni in podjetni za izhod iz krize in ugotovil, da ima organizacija tudi dragoceno vlogo podpiranja sibijskih članov. Pozval je zato k tesnejšemu sodelovanju in k negovanju stikov z javnimi upravami.

Podjetnik Anton Korsic je obracun svojega 30-letnega sodelovanja z Združenjem pozitivno ocenil, čeprav je ugotovil, da ima SDGZ premalo vpliva na javne ustanove.

Zadnji je kot član Združenja nastopil Egon Kraus, ki je svoj poseg posvetil slovenskemu turizmu, s katerim se ukvarja daleč premalo ljudi in zato nima teze, ki so jo zaslužili. S konkretnim predlogom je zato apeliral, naj bi temu pomembnemu sektorju čimprej posvetili večjo pozornost.

Stran pripravila in uredila
Vlasta Bernard

REFERENDUMI / NA GORIŠKEM JE GLASovalo 85 Odstotkov Upravičencev

Ob veliki volivni udeležbi večina glasovala 8 krat DA

V slovenskih občinah višji odstotki NE zlasti glede volitev za senat

V goriski pokrajini so se volivci množično udeležili glasovanja in se z veliko večino opredelili za DA na vseh osmih nedeljskih referendumih. Za temeljito prenovu v politiki, ki jo izpricuje zahteva po odpravi vseh zakonov, o katerih je bil razpisan referendum, so se tudi goriski volivci izrekli plebiscitarno: v pokrajinskem merilu je kar pri treh referendumih (finansiranje strank, imenovanje vodstev bank in državne soudelezbe) stevilo DA preseglo 90 odstotkov veljavnih glasov. Nekoliko manjša vendar nad 80 odstotki je bila opredelitev za DA na referendumih o ukinitvi ministrstva za turizem, o odvzemu pristojnosti za nadzorstvo nad okoljem KZE in o spremembi volivnega sistema za senat. Za odpravo ministrstva za kmetijstvo se je izreklo 74 odstotkov volivcev, proti zaporu za uživalce mamil pa 60 odstotkov.

Tudi udeležba je bila, kot je za Gorisko že konstanta ob vsakem glasovanju, zelo visoka. Povprečno je (sicer z rahlimi nihanjmi pri posameznih referendumih, saj nekateri volivci niso vzeli vseh osmih glasovnic) tokrat znašala 85 odstotkov v pokrajinskem merilu, kar je nad deželnim in državnim pov-

precjem in tudi za dobrih 8 odstotkov več kot na referendumu leta 1991. Največja, 92-odstotna je bila udeležba v Gradiscu, najmanjša, 75-odstotna v Dolenju. Gorica in tri slovenske občine so blizu pokrajinskemu povprečju: Gorica in Doberdob s približno 85 odstotki, Sovodnje s 87 in Steverjan s 83.

Poglejmo podrobneje, kolikšni so bili odstotki DA in NE v pokrajinskem sestevku ter v nekaterih pomembnejših občinah:

POKRAJINA (SKU-PNO)

KZE/okolje: DA 83, 4 - NE 16, 6. Mamila: DA 60, 3 - NE 39, 7. Finans. strank: DA 92, 1 - NE 7, 9. Banke: DA 92, 0 - NE 8, 0. Drz. soudelezbe: DA 91, 9 - NE 8, 1. Senat: DA 84, 8 - NE 15, 2. Min. kmetijstvo: DA 74, 7 - NE 25, 3. Min. turizem: DA 86, 1 - NE 13, 9.

GORICA

KZE/okolje: DA 84, 2 - NE 15, 8. Mamila: DA 56, 4 - NE 43, 6. Finans. strank: DA 92, 5 - NE 7, 5. Banke: DA 92, 1 - NE 7, 9. Drz. soudelezbe: DA 93, 2 - NE 6, 8. Senat: DA 84, 3 - NE 15, 7. Min. kmetijstvo: DA 71, 9 - NE 28, 1. Min. turizem: DA 85, 0 - NE 15, 0.

DOBERDOB

KZE/okolje: DA 71, 8 - NE 28, 2. Mamila: DA 63, 1 - NE 38, 2. Finans.

strank: DA 80, 6 - NE 19, 4. Banke: DA 80, 2 - NE 19, 8. Drz. soudelezbe: DA 80, 5 - NE 19, 5. Senat: DA 65, 7 - NE 34, 3. Min. kmetijstvo: DA 70, 8 - NE 29, 2. Min. turizem: DA 77, 8 - NE 22, 2.

SOVODNJE

KZE/okolje: DA 81, 8 - NE 18, 2. Mamila: DA 64, 4 - NE 35, 6. Finans. strank: DA 88, 9 - NE 11, 1. Banke: DA 86, 8 - NE 13, 2. Drz. soudelezbe: DA 86, 5 - NE 13, 5.

Senat: DA 75, 4 - NE 24, 6. Min. kmetijstvo: DA 76, 5 - NE 23, 5. Min. turizem: DA 84, 3 - NE 15, 7.

STEVEJAN

KZE/okolje: DA 77, 8 - NE 22, 2. Mamila: DA 58, 1 - NE 41, 9. Finans. strank: DA 87, 8 - NE 12, 2. Banke: DA 86, 4 - NE 13, 6. Drz. soudelezbe: DA 86, 5 - NE 13, 5. Senat: DA 68, 5 - NE 31, 5. Min. kmetijstvo: DA 68, 3 - NE 31, 7. Min. turizem: DA 83, 5 - NE 16, 5.

TRZIC

KZE/okolje: DA 82, 2 - NE 17, 8. Mamila: DA 59, 8 - NE 40, 2. Finans. strank: DA 92, 1 - NE 7, 9. Banke: DA 92, 5 - NE 7, 5. Drz. soudelezbe: DA 91, 4 - NE 8, 6. Senat: DA 83, 5 - NE 16, 5. Min. kmetijstvo: DA 75, 7 - NE 24, 3. Min. turizem: DA 85, 7 - NE 14, 3.

RONKE

KZE/okolje: DA 80, 6 - NE 19, 4. Mamila: DA

63, 3 - NE 36, 7. Finans. strank: DA 91, 3 - NE 8, 7. Banke: DA 91, 6 - NE 8, 4. Drz. soudelezbe: DA 90, 2 - NE 9, 8. Senat: DA 83, 5 - NE 16, 5. Min. kmetijstvo: DA 75, 7 - NE 24, 3. Min. turizem: DA 85, 7 - NE 14, 3.

KRMIN

KZE/okolje: DA 86, 0 - NE 14, 0. Mamila: DA 61, 8 - NE 38, 2. Finans. strank: DA 92, 7 - NE 7, 3. Banke: DA 91, 4 - NE 7, 6. Drz. soudelezbe: DA 92, 7 - NE 7, 3. Senat: DA 88, 1 - NE 11, 9. Min. kmetijstvo: DA 74, 7 - NE 25, 3. Min. turizem: DA 87, 9 - NE 12, 1.

Kot je razvidno iz podatkov, so se goriski volivci morda se izraziteje kot vsedrjavni volivni zbor izrekli za odpravo vseh osmih zakonov na referendumu. Tudi pri vprašanju mamil, kjer je odstotek DA najmanjši, je razlika z NE več kot 20-odstotna. Goricani so torej odločno za liberalnejši pristop do tega problema.

Nasploh pa je iz izidov glasovanja mogoče razbrati močno zahtevo po spremembi dosedanjega sistema oblasti, kar prihaja do izraza z več kot 90-odstotnimi večinami DA na referendumi o finansiranju strank, o imenovanju vodstev bank, o državnih soudelezbah. Tudi premočna zmaga DA na

referendumu o volilnem sistemu za senat je najbrž bolj izraz te zahteve po novem, kot pa odločne opredelitve za tak ali drugačen večinski volivni sistem, glede česar so mnenja v sami "fronti za DA" vse prej kot soglasna.

Kako pa so se opredelili slovenski volivci? Nekaj zanimivih ugotovitev je mogoče razbrati iz primerjave med podatki treh slovenskih občin in pokrajinskim povprečjem. Pri skoraj vseh referendumih (pomembna izjema pa je referendum o mamilih) je bil odstotek DA med slovenskimi volivci manjši kot drugje. To se posebno izstopa pri referendumu o spremembi volivnega sistema za senat, pri katerem je v Doberdobu glasovalo NE 34, 3 odstotkov volivcev, v Steverjanu 31, 5 in v Sovodnjah 24, 6 odstotkov. To so najvišji odstotki NE v pokrajini, kar je tudi razumljivo saj sta se dve od strank, za katere večinoma volijo Slovenici, SSK in SKP, opredelili proti večinskemu sistemu. NE večinskemu volivnemu sistemu je "potegnil" se kak NE pri drugih referendumih (na primer v Doberdobu, kjer je pri vsakem referendumu vsaj petina volivcev glasovala NE).

PROMET / DELA V UL. V. VENETO

Težaven promet zaradi gradnje kanalizacije

V bolnico iz ul. Tuscolano

Izstop pred splošno bolnišnico (foto Studio Reportage)

V koncnem delu ulice Vittorio Veneto so začeli s pripravami gradbišča za vkopanje cevi za greznično omrežje. Kopanje jaska in druga pomembna dela bodo začeli izvajati že jutri. Trajala bodo približno en mesec, v kolikor medtem ne bo prišlo do sprememb. Gradbišče pomeni nujno tudi težave in ovire v prometu. Ker je na ulici Vittorio Veneto glavni vhod v splošno bolnišnico, bodo na težave naleteli tako pacienti, kakor uslužbenici. Vodstvo bolnišnice nas je včeraj obvestilo, da so glavni vhod premestili v ulico Tuscolano (kjer je na razpolago tudi veliko parkirišče). Ta vhod bo odprt neprekinjeno. Vodstvo bolnišnice opozarja, da bodo smeli v notranjost bolnišnice z lastnimi sredstvi le pacienti na oddelku za dializo, srčni bolniki, pacienti ki obiskujejo center za fizioterapijo, pacienti namenjeni v oddelek za laboratorijske izvide. Vozila bodo morali parkirati na točno določenih mestih in izpostaviti posebno oznako. Oznaka, ki jo bodo izstavili na oddelku, bo služila tudi kot dovolilnica za vhod.

GLASBA / MEDNARODNI NATEČAJ

Med mlajšimi blesteli tudi slovenski violinisti

Najboljši začeli turnejo po Srednji Evropi

Z nedeljskega koncerta zmagovalcev v violončelu (foto Studio Reportage)

Po uspešnem izteku 1. mednarodnega natečaja za študente violončela se je v nedeljo v Auditoriju Fogar zaključil 11. mednarodni natečaj za mlade violiniste iz dežel skupnosti Alpe Jadran. Med 92 kandidati, ki so tekmovali v starih starostnih kategorijah, je strokovna komisija (predsedoval je Janes Aladar iz Vidma) določila 34 mladih moštrov, ki so prejeli nagrade. Med najmlajšimi je sicer največ točk zbral 11-letni Luca Zanella iz Trsta, med ostalimi pa najvišje uvrstenci pa so tokrat blesteli slovenski violinisti (Barbara Danko iz Maribora in Ziga Brank iz Ljubljane - 2. nagrada, Nina Smej iz Maribora - 3. nagrada, Mojca Kriznič iz Nove Gorice - 4. nagrada, Vida Sebastian je prejela posebno priznanje kot

najmlajša udelezenka natečaja, Vesna Veluscek - diploma za udeležbo). V B kategoriji, v kateri so tekmovali kandidati stari od 12. do 14. let, je prepriljivo zmagala Maria Picher iz Celovca, z visokimi uvrstitvami pa se lahko pohvalijo tudi zagrebški (Bojan Cicic - 2. nagrada, Vinka Fabris - 5. nagrada), ljubljanski (Helena Kotar - 4. nagrada, Maja Repše - 5. nagrada), in mariborski (Božena Angelova - 3. nagrada) glasbeniki. V C kategoriji so največ violinskega znanja pokazali udeleženci iz Salzburga (Christine-Maria Holler - 1. nagrada), Montebellune, Gradza in Zagreba. Preizkus v najvišji, D kategoriji, v kateri je tekmovalo 21 violinistov, je vsem osmim finalistom, predstavnikom iz Adrie, Salzburga, Benetk, Mira-

na in Zagreba prinesel tudi nagrade. Med precej enakovredno ekipo je ziriya vendar izbrala prvo-nagradjenca Daria Mesinija (Adria).

Obe tekmovalni, ki sta v Gorico privabili okrog 150 mladih violinistov in violončelistov, sta tako po besedah organizatorja, goriskega združenja Glasba brez meja kot po mnenju strokovne žirije, dosegli zavirljivo raven glede same udeležbe in kakovosti nastopajocih. Dobitniki prvih nagrad, ki so zaigrali že v nedeljo v Gorici ob spremljavi komornega orkestra Glasbene akademije iz Zagreba, so sinoci gostovali v Filharmoniji v Ljubljani, v naslednjih dneh pa se v Benetkah, Portorožu, Vidmu, Salzburgu, Celovcu, Zagrebu in v Gradzu.

TATJANA GREGORIC

Shopping center na meji dosegljiv le peš

Od ponedeljka je onemogočen dostop do priljubljenega nakupovalnega središča pod imenom Shopping center, na slovenski strani meje, na mednarodnem mejnem prehodu Standrez-Vrtojba. Morda beseda onemogočen ni ravno prava. Morda bi raje uporabili bolj primerno besedo: je otežen. Nakupovalci morajo namreč pustiti avtomobile med obeh mejnima zapornicama in se peš napotiti do omenjenega nakupovalnega centra. Vzrok za to so novi slovenski predpisi o embargu prometa z mesom in mesnimi izdelki. Svoje dodajajo tudi novi carinski predpisi v Sloveniji, po katerih je možno iz tujine uvoziti v to državo za 200 ameriških dolarjev blaga, ne da bi pri tem morali plačati carino.

Direktor novogoriskega podjetja Primex, ki je lastnik omenjenega Shopping centra, Danilo Basin, nam je povedal, da ukrep ni prizadel samo kupcev z obeh strani meje ampak predvsem njihova prizadevanja za nadaljevanje gradnje takoi-menovanih "bussines pointov", s katero nameravajo spremeniti ta center v oskrbovalno središče za trgovce na drobno.

VOJKO CUDER

ŠTANDREŽ / VČERAJ GANLJIVO SLOVO

Množica se je poklonila spomenu Walterja Reščiča

Bil je od leta 1975 na čelu rajonskega sosveta - Aktivna v gospodarstvu - Skrb za kulturo in šport

Z Walterjem, ki smo ga včeraj v Standrežu pospremili na njegovi zadnji poti, smo Slovenici na Goriskem, posebej pa standreška skupnost, izgubili zavzetega političnega, gospodarskega in družbenega delavca. Izgubil je v nelahkem boju proti zahrbtni bolezni, ki se ji je krčevito upiral vse do zadnjega v močjo in voljo človeka v svojih najboljših letih, saj je bil star komaj 42 let.

Walter se je udeleževal predvsem na politično-upravnem področju v Standrežu. Leta 1975, ob uvedbi rajonskih sosvetov, so ga predstavniki standreških društev imenovali za predsednika rajonskega sosveta in je to funkcijo z največjo odgovornostjo in zavzetostjo opravljal do pred kratkim. Po letu 1975 je spet kandidiral leta 1980, 1985 in 1990 in vsakokrat so mu krajani izrekli veliko podporo in zaupanje. Kandidiral je, na listi socialistične

stranke, tudi v goriski občinski svet.

Kot predsednik rajonskega sveta se je zelo odločno znal postaviti v bran standreške skupnosti. Večkrat je moral, za dosego zastavljenih ciljev, premostiti najprej nerazumevanje znotraj stranke, ki ji je pripadal.

Zelo odločno se je pred leti zavzel za razreševanje ekološke problematike. Standreški skupnosti je skušal pomagati tudi na kulturnem in športnem področju. Vnema, ki je bila značilna za delovanje na političnem in socialnem področju, je označevala tudi Reščičeve aktivnosti v gospodarstvu. Spostoval je trud vsakogar in cenil fizično delo. Sam je pravzaprav začel z nica. Pomagal je zatem graditi krminski Miopot, potem pa se je posvetil zunanjetrgovinski dejavnosti z ustanovitvijo podjetja Mires.

Nedvomno je standreški skupnosti, ki se ji je razdal dve desetletji,

dal veliko. Zato bo za njim ostala toliko bolj boleča praznina. Zena Loredana in hčerki Lara in Roberta, so ostale brez ljubečega moza in skrbnega očeta. Mama Roza je izgubila sina.

Množica krajanov in številnih prijateljev se je včeraj udeležila žalnega obreda v standreški cerkvi, ki ga je vodil domaći župnik g. Zorz. Na pokopališču je besede slovesa izrekel predstavnik Cupe Marino Kusuta, pevci mešanega pevskega zbora Oton Zupancic pa so se od Walterja poslovili s pesmijo.

Prijatelji so na ramenih nesli krsto v štandreško cerkev (foto Studio Reportage)

NOVICE

V petek na gradu predstavitev Attemsovih "Slovenskih pridig"

V petek ob 18.30 bo v dvorani Pokrajinskega muzeja na gradu predstavitev knjige Karla Mihaela Attensa "Slovenske pridige", ki jo prirejajo Upravni odbor Kulturnega doma v Gorici, Založništvo trzaskeskega tiska in Katoliška knjigarna v Gorici. Za objavo je pridige goriskega nadškofa zbrala in z znanstvenim komentarjem opremila prof. Lojzka Bratuz iz Gorice. Poleg avtorice bodo na predstavitvi sodelovali se Breda Pogorelec iz Ljubljane, Luigi Tavano iz Gorice ter predstavnik ZIT Marko Kravos iz Trsta, igralec Izток Mlakar pa bo bral odlomke iz knjige. Pokrovitelj pomenbnega kulturnega dogodka je pokrajinska uprava.

Ogrevanje do 30. aprila

Goriski zupan je v prejšnjih dneh podpisal odlok, ki dovoljuje ogrevanje his v Gorici vse do 30. aprila. Praviloma je ogrevanje dovoljeno do 15. aprila, za dvotedensko podaljšanje pa se je zupan odločil upoštevajoč razmeroma nizke temperature zlasti v večernih in zgodnjih jutranjih urah v prejšnjih dneh.

Posvet na temo ženske v športu

Pokrajina in združenje UISP prirejata nocoj ob 18. uri v pokrajinski sejni dvorani posvet na temo Ženske v športu se srečujejo. Po uvodnih pozdravih pokrajinskega odbornika za sport Edoarda Bressana, odbornice za žensko enakopravnost Rosarie Di Dato in deželne predsednice UISP Lucie Lamberti bosta Valeria Frigerio in Manuela Claysset od vsedravnega odbora UISP govorili o sportnem udeleževanju žensk. Sodelovali bosta tudi dve vrhunske sportnici: tekacica v maratonu Gabriella Stramaccioni bo govorila o športu in materinstvu, olimpijska kanuistka Josefa Idem pa o novih obrazih v športu v Evropi.

Plačal je bencin s ponarejenim denarjem

Na brezplačnem dopustu, v priporu seveda, je od ponedeljka, 58-letni italijanski državljani Eugenio Z. iz kraja Dignano. Ustavili in priprli so ga v ponedeljek okrog polдне na mednarodnem mejnem prehodu pri Robicu. Eugenio Z. naj bi na bencinski crpalki v Kobaridu tankal in plačal s ponarejenim bankovcem. Usluzbenec na crpalki pa je menda takoj ugotovil, da z denarjem nekaj ni v redu. Zapomnil si je registrsko tablico avtomobila ter o zadevi obvestil policijo. Kmalu zatem so goljufivega turista ustavili na Robicu, na mejnem prehodu. Ob natančnejšem pregledu vozila so našli prikrte se štiri ponarejene bankovce po sto tisoč lir. Eugenia Z. so predali sodniku, ki je potrdil pripor.

KINO	OBVESTILA
GORICA VITTORIA 16.00-17.30-19.00-20.30-22.00 »Gli aristogatti«, Walt Disney (zadnji dan!). Jutri: 20.45 (Gorica kine-ma) »La moglie del soldato«.	OBCINA SOVODNJE obvesca, da bodo do nadaljnjega pobirali smeti ob torkih in petkih. Obcane prosijo za razumevanje.
CORSO 18.00-22.00 »L'armata delle tenebre«.	VCERAJ - DANES Iz maticnega urada goriske občine od 11. do 17. aprila: RODILI SO SE: Eleonora Meneghel, Michael Ceconi, Alina Ghelfi, Liza Tercic. UMRLI SO: 80-letni upokojenec Alfredo Kogoj, 81-letna upokojenka Elvira Vecchiet, 75-letna gospodinja Antonia Casonato vd. Ballandini, 84-letna Assunta Mulloni, 85-letni upokojenec Ales-sio Visintin, 55-letni delavec Anton Stecar, 76-letna Marija Korenjak vd. Cralli, 67-letni upokojenec Lo Presti, 67-letni upokojenec Romano Marangon, 76-letni Marcello Baldas, 78-letni upokojenec Giovanni Paoletti. OKLICI: raziskovalec Stefano Bellide in uslužbenka Rosanna Podber-sig, karabinjer Gian Franco Buosi in estetikistka Chiarina Petrasso, tapetni Massimo Miliano Zucchiatti in brezposelna Marina Princic, avtoricar Tullio Bresigar in računovodja Laura Gorian, obrtnik Bruno Chebar in uslužbenka Anna Capodagli, uslužbenec Alberto Viatori in gospodinja Laura Santesso, mehanik Massimo Robazza in naktarica Svetlana Primozic.
PRIPREDITVE	POGREBI Danes ob 8. uri Maria Massaro vd. Privileggio iz bolnišnice sv. Justa, ob 9.30 Elena Marchini iz splosne bolnišnice, ob 11. uri Luigi Moncaro iz mrliške veže glavnega pokopališča, ob 12.30 Giuseppe Visintin iz splosne bolnišnice, ob 13.15 Silvana Orzan por. Gratton iz splosne bolnišnice.
LEKARNE	
DEZURNA LEKARNA V GORICI ALL'ORSO BIANCO (Tavasani) Korzo Italia 10 - tel. 53157 DEZURNA LEKARNA V TRZICU S. NICOLO' Ul. I Mag-gio 94 - tel. 790338	

CELULOZNA IN PAPIRNA INDUSTRIJA / SANACIJA

Kmalu konec dolge agonije?

Dobrodošla sanacija Vidma Krško

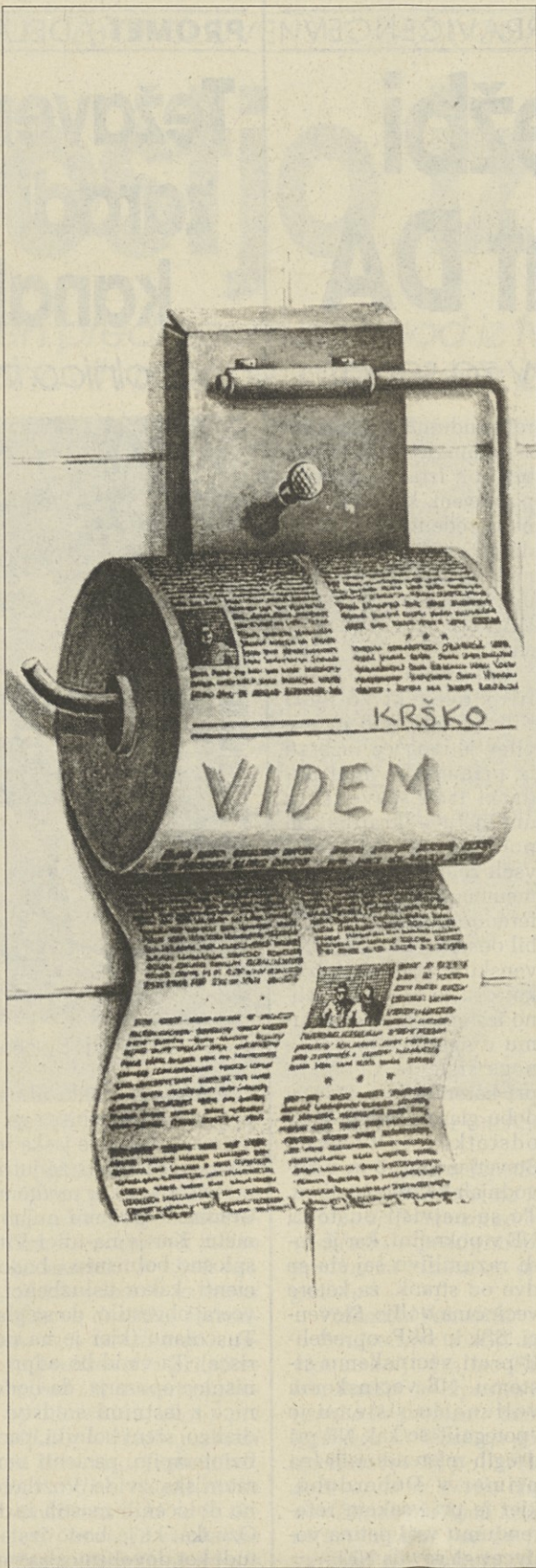
LJUBLJANA - Agonija slovenske celulozne in papirne industrije je z uvedbo stecajnega postopka v krškem Vidmu, ko je zacasno postavljenih na cesto približno 1400 delavcev, dosegla vrhunec, kljub temu pa je, kot kaže, kmalu mogoče pričakovati dokončen razplet. Poslanci državnega zbora so se namreč na zadnji seji strinjali, da je treba obe panogi ohraniti in sanirati. Končno so sporazum o sanaciji podjetja Videm Krško podpisali tudi ministri za gospodarske dejavnosti Maks Tajnikar, direktor Sklada za razvoj Uros Korze in predsednik sindikata Pergam Dusan Rebolj. Sporazum opredeljuje program sanacije Vidma, subvencioniranje prizadetih delavcev in socialni mir. Program sanacije obsega ustanovitve treh podjetij: Videm papir, Proizvodnja celuloze in Vzdrževanje. Sklad za razvoj, ki bo izdal garancije za zagon novega podjetja, je tudi ustanovitelj podjetja Videm papir. Vlada se s sporazumom zavezuje, da bo Sklad financiral podprla, ce ta ne bo mogel poravnati obveznosti. Direktor Sklada Uros Korze ocenjuje, da bi za to zadostovalo približno 25 milijonov mark. Sicer pa se Sklad in vlada s sporazumom zavezuje, da bo projekt sanacije zagotovil 1100 od sedanjih 1400 de-

MILE ČUK

lovnih mest. Predvideno je tudi, naj bi ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve zagotovilo subvencije za delavce, ki bodo zaradi sanacije podjetja Videm Krško ostali brez dela. Sporazum zavezuje sindikat Pergam, da v času sanacije zagotavlja socialni mir. Spodbudno je tudi dejstvo, da je vlada pred kratkim priznala, da je proizvodnja papirja in celuloze pomembna veja slovenske industrije, ceprav ni pritril zahtevam Pergama, da je to panogo v slovenskem gospodarstvu treba obravnavati kot prioriteto. Ta hip doživlja podobno usodo kot številne druge panoge, ki so izgubile jugoslovanski trg, evropski konkurenci pa se se niso prilagodile. Takšna opredelitev je tudi iztočnica za odnos vlade do te proizvodnje, ki temelji na predpostavki, da proizvodnja celuloze in papirja v prihodnje lahko postane prioriteta. Ni pa resnična trditev, meni vlada, da je panoga zasla v krizo, ker je niso obravnavali prioriteto. Kriza v nekaterih tovrstnih podjetjih je bolj posledica vodenja teh podjetij in tudi napacnih odločitev države v preteklosti; te panoge pa ni mogoče reševati tako kot železarn, ampak s po-

djetniskimi prijemi.

Kakorkoli že, najpomembnejše je, da je, kot kaže, prevladal pritrdilen odgovor na vprašanje, ki so ga v zadnjem času pogosto postavljali v strokovnih krogih in siri javnosti: Kakšna je prihodnost proizvodnje celuloze in ali jo v Sloveniji sploh potrebujemo. Dokončna odločitev o usodi te panoge bi vsekakor morala biti sprejeta na podlagi strokovnih, in ne političnih ocen. Če bi se zaradi kratkovidnih in ozkih interesov tej tradicionalni gospodarski panogi odpovedali, potem v prihodnosti, tudi če bi imeli denar in voljo, ne bi zmogli postaviti tega, kar že imamo. Zaceti bi morali iz nič, kar bi bilo vsekakor precej dražje kot sanirati in posodobiti sedanje zmogljivosti. Strokovnjaki tudi upravičeno opozarjajo, da bi morali vsako leto uvoziti najmanj 150 tisoč ton celuloze, ce bi s proizvodnjo te surovine prenehali, hkrati pa bi imeli 500 do 600 tisoč kubičnih metrov celuloznega lesa in lesnih ostankov na leto, s katerimi ne bi vedeli kaj početi. Drugace povedano, proizvodnja celuloze je tudi metla za gozdove, njena zaustavitev pa bi utegnila povzročiti veliko nacionalno škodo. Vsega tega se, sodeč po napovedanih ukrepih, zaveda tudi slovenska vlada.

Karikatura: Milan Alasevič

STEČAJI / KOVINSKO

Novi program namakalne tehnike

Denarni tokovi kažejo pozitivne trende

ARTUR LIPOVZ

AJDOVSCINA - Podjetje Kovinsko ze dobrih pet mesecev živi brez pomoči sklada za razvoj in banke. V tem času je uspelo z lastnimi sredstvi razviti program namakalne tehnike, ki ga trg oceni sprejemljivo. V podjetju spet dela 110 delavcev, ki dobivajo sicer slabo, a redno plačo. Prijavljenih je 80 trajno presežnih delavcev, pred časom je bilo na cakanju 130 delavcev. Podjetje je skupaj z enim od vodilnih evropskih proizvajalcev namakalne tehnike Irrimec razvilo zanimive namakalne naprave.

Trimesecna analiza denarnih tokov je v Kovinskem pokazala pozitivne rezultate. Stroške so zmanjšali za stiri odstotka, poravnali so svoje obveznosti iz tekočega poslovanja, zmanjšali so obveznosti do dobaviteljev in poravnali zaostale davke in prispevke. Neplačanih zapadlih obveznosti iz preteklosti podjetje tudi v prihodnje ne bo moglo poravnati. Odprte in zaenkrat nerazčiscene pa ostajajo tudi medsebojne terjatve iz poslov v Makedoniji. SDK je po treh mesecih lakonično odgovorila, da ni dolžna opravljati pregleda poslovanja. To delo zdaj opravlja zunanje podjetje. Prve

številke že dajejo slutiti, da ni vse tako, kot bi moralo biti ...

Bilanca je pokazala okoli 190 milijonov tolarjev izgube. Dolg do banke ob pripisovanju 25-odstotnih deviznih obresti se narašča. Blokada je doslej Kovinsko stala okoli sto milijonov tolarjev. Na vprašanje o pritiskih, da bi podjetje »torpedirali«, direktor Skvarca meni, da bi se to že zgodilo, ce se v občini ne bi dvignil prah. »Upam, da se bo sklad vendarle začel pogovarjati z banko. Doslej je bilo Kovinsko iz pogovorov izveto. Pred tremi meseci smo se nehali pogovarjati z njimi, in sicer zaradi cinizma, ker so hoteli pomagati pri izterjavi dolgov v Makedoniji, torej tistih, ki so jih v obliki kreditov sami plasirali nasemu podjetju. Tudi banka ni - razen dovoljenja za poslovanje prek »by-pass podjetja« Kovin - naredila drugega, njene vloge pri uresnicevanju programa kovinskega pohistva pa raje ne bi omenjal,« pravi direktor Darko Skvarca. Del tistega »bolje« je tudi novi program, ki pomeni zanimivo pomoč zlasti poljedelcem, vrtičkarjem in drugim, ki ne premorejo velikih površin za namakanje po »klasičnem« sistemu.

Ta program se je že izkazal kot nadgraditev doslej uveljavljenih namakalnih sistemov na Vipavskem. Poleg tega nudi partner Irrimec pomoč pri planiranju bolniškega programa v Franciji, »je dejal direktor Skvarca.

In se to: ob tako imenovanem namakalnem programu se Kovinsko ne odreka proizvodnji bolnišnicne opreme (predvsem specialne postelje), ki dobro poteka. Nekaj posla je ta trenutek zastavljenega celo za ruski trg. Vendar vidijo v Kovinski potrebo po se večji posodobitvi tega programa. K sreči je program vinarske opreme, ki je tudi pripomogel k padcu Kovinske, sam od sebe zamrl, zaradi zapletov z bancnimi organizacijami pa za zdaj se niso uspeli uresniti zanimivega programa kovinskega pohistva. Program je zanimiv za tujega partnerja, ki bi dal na voljo tehnologijo in stroje ter odkupil enoletno proizvodnjo za tuje trge.

Ali je ajdovsko podjetje Kovinsko »zapisano usodi«, ker je preživljalo določen staž v okviru Kovinske pohistva? Ali je skladu v primeru Kovinskega uspelo rešiti nekatera zdrava jedra, za kar je bil pravzaprav ustanovljen? To bo pokazal čas ...

IBM pri nas uspel

LJUBLJANA - Podjetje IBM Slovenija, ki se ukvarja s prodajo in servisiranjem računalniške opreme je v prvih šestih mesecih uspešno uresničevalo zastavljene cilje. Slovenskim strokovnjakom (blizu 100 jih je IBM odprl nova delovna mesta. To je na včerajšnji tiskovni konferenci dejal generalni direktor IBM Slovenija Andreas Herman. Hkrati je poudaril, da so v mreži IBM povečali izvoz slovenskih izdelkov, se posebej na Skotsko, v Francijo, Nemčijo in Anglijo. V tem podjetju si prizadevajo povečati obseg sodelovanja s slovenskimi podjetji, ki so dobavitelji za IBM po svetu, ta obseg pa je v preteklem letu že znašal skoraj 7 milijonov nemških mark. V IBM so prepričani, da ga lahko še povečajo, saj so slovenske tovarne vedno bolj usposobljene za doseganje visokih zahtev po kakovosti. Sicer pa je Andreas Herman poudaril, da je IBM na stehilnih področjih informatike, računalništva in komunikacij nedvomno še vedno v svetovnem tehnološkem in trznem vrhu. (M. C.)

GOSPODARSKA GIBANJA

Napovedi so brez osnove

Dr. Mencinger o proračunu

LJUBLJANA - »Proračun za leto 1993, tretji pravi proračun Republike Slovenije in drugi po osamosvojitvi, je tehnično gotovo najboljši doslej,« ocenjuje dr. Joze Mencinger v novi številki Gospodarskih gibanj, publikacije, ki jo izdaja Ekonomski inštitut Pravne fakultete. Tej dobri oceni pa Mencinger dodaja svoje mnenje o vladnih »temeljnih usmeritvah gospodarske in socialne politike«, ki po njegovem mnenju vsebujejo »povsem neosnovane implicitne predpostavke, da bosta letošnjee? lastninjenje in tako imenovani program prenove podjetij kakor koli pripomogla k razreševanju gospodarskih težav«. Mencinger ocenjuje, da ne le, da ne bosta pripomogla k reševanju, pač pa bosta tako lastninjenje kot program prenove gospodarske težave se povečala. Mencinger v svojem članku posebej analizira proračunske prihodke, odhodke in predvideno zadolževanje oziroma primanjkljaj. Ob tem pa napoveduje, da poslanci v parlamentu najbrz ne bodo pravi veliko govorili o dohodkovni strani proračuna, torej o virih, temveč predvsem o porabi oziroma o tem, kako bi razdelili proračunske pogace. Od proračunskih virov Mencinger posebej omenja carine, in sicer kot primer za to, kako se država odreka davčnim prihodkom. Pri tem misli na nedavne vladne odločitve o plačevanju oziroma oproščanju plačila carine. Ta primer po njegovem mnenju dokazuje, »da se slovenski sistem carinske zaštite ne more lotiti od jugoslovanskega načina razmisljanja in sprejetih temeljnih pravil obdavčevanja,« torej čim večjo davčno

osnovo, nizke in enotne stopnje obdavčevanja in čim manj izjem. »Samo tako je mogoče razumeti oprostitev carine za uvoz posameznikov do 200 dolarjev in se posebne oprostitve za zadolžence, pa tudi za nekoliko starejšo oprostitve za uvoz opreme,« ocenjuje Mencinger.

Po njegovem mnenju so vse tovrstne oprostitve carine samo nesmiselno odrekanje davčnim prihodkom, ki škodijo delavcem proizvodnje in prodaji ter omogočajo prerazdeljevanje davčne bremena v korist bogatejših. »Ker si revnejši in pretežni del prebivalcev Slovenije vožnje v sosednjo državo in nakupa v višini 2500 silingov ali 300.000 lir sploh ne more privoščiti, je oprostitve carine tudi prerazdelitev v korist bogatejših,« ugotavlja Mencinger. Od proračunskih odhodkov pa Mencinger posebej - kot primer zaplavljanja - omenja vladni projekt prenove podjetij, vreden 180 milijonov tolarjev. »Številka je relativno majhna in zato neopazna, posebej ce ni jasno, kaj je z njo,« ugotavlja Mencinger. Denar je namenjen izdelavi strateških analiz v starih industrijskih panogah, pri tem pa 20 mesecev dela domačega strokovnjaka stane 28 milijonov tolarjev, 12 mesecev dela tujega strokovnjaka pa 34 milijonov tolarjev. »Kako dragi so »strategi« pri omenjenem projektu,« ugotavlja Mencinger, »pove primerjava z letnimi bruto stroški polno zaposlenega raziskovalca v ekonomiji, torej njegova bruto plača, skupaj z bruto plačo administracije in materialnimi stroški. Mencinger navaja podatek - 3,4 milijona tolarjev! (Priredila K.F.)

SLOVENSKO MLEKARSTVO / SODELOVANJE S SOSEDI

Če bi Hrvaška kot povračilni ukrep svoje meje zaprla, bi se težave naše mlekarne industrije še poglobile

Rezultati pogajanj z veterinarsko komisijo Evropske skupnosti v Bruslju o odpravi zapore naj bi bili znani danes

SLAVKO PODBREZNİK

LJUBLJANA - Za slovensko mlekarstvo industrijo je bilo v nekdanji skupni državi razen domačega hrvaško tržišče največje. Osamosvojitve obeh republik je tudi mlekarjem prinesla zacetek precejšnjih težav. Ostajajo težave pri plačilnem prometu, ki jih se zdaj niso uredili na meddržavni ravni. Iz Slovenije izvažamo le sveže mleko. Nasi mlečni izdelki so za hrvaškega kupca predragi, saj njihovo ceno bremenijo carine, predvsem pa tečajne razlike. Zaradi nevarnosti razširitve slinavke na področje Slovenije iz Hrvaske je Slovenija enostransko zaprla mejo. Hrvaška kot povračilni ukrep meje se ni zaprla. Če bi se to zgodilo, bi se težave slovenske mlekarne industrije nesluteno poglobile. Veliko bo odvisno tudi od pogajanj z veterinarsko komisijo Evropske skupnosti v Bruslju. Pogajanja za Slovenijo o odpravi zapore vodi Mihael Vengust, direktor republiške veterinarske uprave. Rezultati tega sestanka naj bi bili znani že danes. V številnih mlekarnah po Sloveniji skušajo izgubo hrvaškega tržišča nadomestiti z izvozom. Po drugi strani se na svetovnih trgih srečujejo z močno subvencioniranimi izdelki. Izvoz na tuje trge pomeni zaradi nizke zaštite slovenske države zanje veliko izgubo, ki jo skušajo nadomestiti s prodajo doma. Evropsko tržišče je prenasičeno z mlekom in mlečnimi izdelki. Prvega januarja leta 1994 naj bi se kvaliteta slovenskega mle-

ka izenčila s kvaliteto mleka, kot jo zahteva ES (stotisec bakterij od skupnega števila na liter). Ukrep je izboljšava predvsem za domačega kupca, po mnenju Petra Bozica, republiškega veterinarskega inspektorja, pa bi nam izenačitev kriterijev kvalitete mleka morebiti približala tudi zahodnoevropske trge. Edvard Kranjc, direktor trženja pri Mercatorju - Ljubljanski mlekarne, meni, da je se vedno največji kamen spotike trženja s Hrvaško plačilni promet. Ker urejenega plačilnega prometa ni, hrvaske dinarje porabijo z nakupi blaga na Hrvaškem, predvsem repromateriala, in s prodajo hrvaških dinarjev.

Predlog hrvaske strani o prehodu na devizno plačevanje ima po mnenju gospoda Kranjca dobre in slabe strani: placevalo se bo sicer v trdi valuti, vendar pa se bo promet s Hrvaško se bolj zmanjšal, ker na Hrvaškem primanjkuje deviz. Temu zmanjšanju so v Ljubljanskih mlekarnah prisiljeni prilagoditi načrtno, saj bi sicer ne mogli poravnati izgub zaradi neplačanih obveznosti hrvaških dolžnikov. Na dolgi rok pa se jim splača ostati na tem tržišču in čakati na boljše case. Obseg poslovanja s sosedi se je od osamosvojitve zmanjšal kar za šest do sedemkrat. Poleg neurejenih odnosov glede plačilnega prometa med državama je temu vzrok tudi zmanjšanje kupne moči hrvaškega prebivalstva. Hrvaškano prodajo na Hvasko skušajo

v Ljubljanski mlekarnah nadomestiti s prodajo mleka in mlečnih izdelkov na svetovno tržišče in z maloobsejno prodajo v Italijo. Ljubljanski mlekarne prodajajo sveže mleko predvsem v Avstrijo, kjer ga predelajo in prodajo na svetovna tržišča. Avstrijci ga predelujejo v mleko v prahu in prodajajo v države tretjega sveta. Mariborske mlekarne pestijo podobne težave. Hrvatje izdelkov iz mariborskih mlekarn ne kupujejo, zanima jih zgolj nakup mleka, se pravi su-

rovine. Za plačilo vračajo izdelke. Mariborske mlekarne so tako prisiljene kupovati hrvaške izdelke, ki jih pri nas ne izdelujejo ali pa jih na slovenskem tržišču primanjkuje: Jogo desert s podaljšanim rokom trajanja, laze maziljive sire Zdenka, pudinge Vindija in kvalitetne sire. Kupujejo tudi repromaterial (na primer jogurtne lončke in drugo embalazo) pri Meplastu iz Čakovca. Količina v Hrvaško prodanega mleka se je zmanjšala, saj ga Hrvatje ne potre-

bujejo. Izgube Mariborskih mlekarn so tudi neizterljani dolgovji, ki so od leta 1991 dosegli vrednost 20 milijonov tolarjev. Veliko teh dolgov je neizterljivih, predvsem od zasebnih podjetij, ki so medtem že propadla.

Pred zaporo so mleko vozili v Avstrijo. Zapora jih je zelo prizadela, po mnenju Tilcke Ternjak, vodje sektorja trženja pri Mariborskih mlekarni, pa bodo brez državne spodbude v skrajnem primeru morali zmanjšati sam od-

kup mleka. Poleg tega je stopnja subvencioniranja nasproti subvencijam izdelkov na svetovnih tržiščih tako nizka, da na njih ne dosegajo petdeset odstotkov domače cene. Mariborska mlekarja prodaja na Hrvaško predvsem visoke mleka, saj skušajo večino mleka predelati in izdelke prodati na domačem tržišču - z akcijskimi prodajami in nižjimi cenami.

V mlekarni Hmezd Celeia so do leta 1992 prodali tretjino mleka na Hrvaško, lani pa se je ta količina prodanega mleka razpolovila. Tudi njihove izdelke - kot nekonkurenčne - Hrvatje zavracajo, mleko pa plačujejo z izdelki lastnih mlekar - Dukata iz Zagreba in Vindije iz Varazdina. Kot druge mlekarne skušajo Hrvatje jim mlečne izdelke izvažati, na svetovnih trgih pa se srečujejo z močno subvencioniranimi cenami. Kljub državnim subvencijam mora mlekarja sama poravnati tretjino cene sira in mleka v prahu na svetovnih trgih glede na odkupno ceno mleka. Brez te državne subvencije bi morali sami plačati kar polovico izvozne cene. Njihov gospodarski položaj se je tako katastrofalno poslabšal. Sire izvažajo tudi na Japonsko. Pred zaporo so sodelovali z dvema avstrijskima mlekarjama (Spital in Graz), ki so mleko zgolj predelovale in ga potem vračale v Slovenijo. Ervin Janežič, direktor mlekarne, pozdravlja protikupe Slovenije. Zapora mej bo namreč po njegovem mnenju prisilila Avstrijo, da bo spremenila politiko dostopa slovenske mlekarne

industrije do avstrijskih trgov. Doslej so namreč Avstrijci zgolj predelovali mleko in izdelke vračali v Slovenijo ali pa so bili posredniki predaje mleka in mlečnih izdelkov v tretje države. Mlekarna Hmezd Celeia skusa tako prodati mlečne izdelke predvsem doma. Pred veliko nočjo so organizirali akcijske prodaje mlečnih izdelkov. Kljub visji odkupni ceni pa tudi niso zviševali cen teh izdelkov.

Za vse slovenske mlekarne pa velja, da je cena masla v prodajalnah (z marzo in davkom) nižja od proizvodne. Ker je masla na trgu preveč, mu cena pada. Mlekarna Ptuj proda na Hrvaško enako količino mleka kot prej. Težave so le pri plačilu in plačilnih sposobnostih hrvaških kupcev. Hrvatje jim plačujejo ne le z mlečnimi izdelki, ampak tudi z drugim blagom (na primer z ribjimi konzervami, sadnimi sokovi, umetnim gnojilom). Zaradi neplačanih obveznosti bo morala mlekarja najeti kredite, kar ji bo zvisalo stroške. V skrajnem primeru bodo morali zaustaviti prodajo mleka na Hrvaško. Janko Vindis, direktor mlekarne Ptuj, meni, bi lahko Hrvatje kot protikupe zaradi slovenske zapore odkup slovenskega mleka lahko povsem nadomestili z odkupom madžarskega mleka. Cena madžarskega mleka je namreč enaka kot pri nas. Pred zaporo so v Nemčijo, Avstrijo in Italijo izvažali kazin (lepilo iz posnetega mleka) in maslo. Z Japonsko se pogajajo o izvozu sirov, vendar so tudi pri tem odvisni od državnih subvencij.

HRVAŠKA

Sejem gosti veliko držav

GORDANA GOJAK

ZAGREB - Včeraj so v Zagrebu odprli spomladanski Mednarodni zagrebski velesejem, na katerem bo do 24. aprila na desetih specializiranih prireditvah razstavljalo 1430 gospodarstvenikov iz 25 držav. Med razstavljalci so tudi proizvajalci iz Slovenije. Predstavljajo se z blagom za široko potrošnjo, zlasti s področja obrti, pa tudi gradbeništva, prometa, prehrane in sporta ter z različnimi izumi in avtomobili. Slovenski gospodarstveniki se bodo na največji manifestaciji hrvatskega gospodarstva lahko srečali in »pomerili« tudi s proizvajalci iz Avstrije, Nemčije, Italije, Francije, Švice, Madžarske, Nizozemske, Velike Britanije, Irske, Belgije, Španije, Švedske, Češke, Slovaske, Romunije, Rusije, ZDA, Japonske, Kanade, Juge Koreje, Indije, pa tudi s tistimi iz Makedonije ter Bosne in Hercegovine. Kot je dejala direktorica sejma Vera Sodan, nastopajo iz BiH deli nekdanjih velikih podjetij, ki niso v neposredni vojni nevarnosti.

EVROPSKA BANKA ZA OBNOVO IN RAZVOJ / PREDSEDNIK - FRANCOZ V LONDONU

Ljubezen do francoske kuhinje in nagnjenost k poslovnim poletom

Kritiki ga obtožujejo, da je samozvani svetovljanski državnik, lačen oblasti - Zagovorniki Attalija so prepričani, da je izjemna mešanica intelektualne energije, talenta in vztrajnosti

Jacques Attali

STEPHEN JUKES

LONDON - Razsipna nagnjenost k poslovnim poletom in ljubezen do francoske kuhinje sta bili zmeraj značilni za Jacquesa Attalija, ki je obema ljubeznima zdaj dodal še italijanski marmor in posebej oblikovano pohištvo, kar je na mednarodni ravni sodu izšlo izlo.

Predsednik banke z velicastnim imenom Evropska banka za obnovo in razvoj (EBRD) sicer na svetovnem prizorišču nikoli ni bil priljubljen, nova razkritja o njegovem visokoletečem bančnem načinu življenja pa so povzročila ogorčenje med zahodnimi poslovneži. Kritiki ga obtožujejo, da je samozvani svetovljanski državnik, lačen oblasti.

Menijo, da je prišel skrajni čas, ko je treba njemu in njegovi banki preveč odprtih rok, ki je bila ustanovljena pred dvema letoma za pomoč vzhodni Evropi, zdaj prirezati krila. Njegovi zagovorniki, ki jih ni malo znotraj banke in zunaj nje, so prepričani, da je Attali izjemna mešanica intelektualne energije, talenta in vztrajnosti, ki je potrebna za pomoč vzhodni Evropi, če se hoče vzdigniti iz 40-letnih nalog centralno-planskega

gospodarstva. Zdi se, da je ta nekdanji ključni pomočnik François Mitterranda v 80. letih zdaj prisiljen položiti račune pod pravo ploho obtožb britanskega tiska. Nemski finančni minister Theo Waigel, ki je predsedujoči v upravnem odboru guvernerjev EBRD, se je v torko v Bonnu pogovarjal z Attalijem in pri tem nedvoumno izrazil narasajočo skrb zahodnih koncernov zaradi prevelikih izdatkov. Banka s sedežem v Londonu, ki si jo je zamislil Attali ob padcu sovjetskega imperija, je bila ustanovljena aprila leta 1991. Zdaj jo sestavlja 56 držav delničark ter ustanov iz Vzhoda in Zahoda, vključno z državami ES, SND in ZDA. Namen banke je pospeševati prehod na tržno gospodarstvo v nekdanjem sovjetskem bloku in ustanovljati investicijske sklade v teh gospodarstvih.

Toda Attali ni bil nikoli v zelo dobrih odnosih s svojimi delničarki na Zahodu in na skrivaj je krožilo veliko govoric. V prejšnjem tednu pa je za spor postal javen, zlasti potem, ko je Financial Times razkril, da je banka porabila dvakrat toliko denarja za svoje tekoče vzdrževanje, odkar je pred dvema letoma začela delovati, kot za posojila in vlaganja v vzhodni Evropi. Ti zajetni stroški so vključevali tudi 930.000 dolarjev za najem poslovnih letal, s katerimi je Attali v svojem napetem urniku v zgodnjih jutranjih urah odletel na pogovore z vladnimi uradniki v dežele, kot je na primer Albanija, ter se se istega večera vrnil nazaj.

Drugi primer ekstravagančnosti, kot ga omenjajo kritiki, pa je uvoz 1,16 milijona dolarjev vrednih plošč kararskega marmorja, s katerimi so nadomestili travertinski marmor, ki je bil že vgrajen v prostore sedeža banke v londonskem Cityju. Resni in manj resni britanski časopisi so imeli pravo veselico z naslovi, kot je »Banka, ki ljubi sebe«. Toda EBRD je hitro vrnila udarec. Meni, da se je dogovorila za zelo ugodne pogoje ter da bo »katalitični« učinek njenih posojil dobera spodbuda vlaganja v zasebni sektor, ki je bil doslej podcenjen. Attali se je prav tako skušal distancirati od odločitve o zamenjavi marmorja. Izjavil pa je, da se zato ni treba opravičevati in da ni govora o tem, da bi se umaknil. A mazed je ostal in vrsta vprašanj je obvisela v zraku. Ko se

bodo v petek vzhodni in zahodni ministri zbrali na drugem rednem letnem zasedanju Evropske banke za obnovo in razvoj v Londonu, bo zagotovo slišati veliko kritičnih besed, da je bilo nekdanjemu sovjetskemu bloku odobrenih premalo kreditov in da so postopki prepočasni.

Jacques Attali se je rodil 1. novembra 1943 v Alžiru kot sin židovskega poslovneza, ki se je pridružil eksodusu v Francijo med leti 1954 do 1962, ko je trajala alžirska vojna za neodvisnost. Od leta 1974 je bil sedem let zaposlen pri Mitterrandu, preden je bil ta izvoljen kot vodja socialistov v Elizejsko palačo, potem pa je končno prevzel vodstvo pri EBRD.

Pripovedujejo, da je Attali sedel za pisalno mizo neposredno pred predsednikovimi vrati, skrbno nadzoroval vsak obisk in si pridobil sloves »sive eminence«. Je plovit pisec, ki je napisal celo vrsto knjig z gospodarskimi oziroma filozofskimi temami. O njegovi samozavestnosti krozi številne anekdote, med njimi tudi ta, da se je sklicujoč na življenjepis Mitterranda - hvalil: »Jaz obujem 'na ti' s 47 predsednikov držav ali vlad.«

Prav tako je bil v Alžiru kot sin židovskega poslovneza, ki se je pridružil eksodusu v Francijo med leti 1954 do 1962, ko je trajala alžirska vojna za neodvisnost. Od leta 1974 je bil sedem let zaposlen pri Mitterrandu, preden je bil ta izvoljen kot vodja socialistov v Elizejsko palačo, potem pa je končno prevzel vodstvo pri EBRD.

Pripovedujejo, da je Attali sedel za pisalno mizo neposredno pred predsednikovimi vrati, skrbno nadzoroval vsak obisk in si pridobil sloves »sive eminence«. Je plovit pisec, ki je napisal celo vrsto knjig z gospodarskimi oziroma filozofskimi temami. O njegovi samozavestnosti krozi številne anekdote, med njimi tudi ta, da se je sklicujoč na življenjepis Mitterranda - hvalil: »Jaz obujem 'na ti' s 47 predsednikov držav ali vlad.«

POVEZOVANJE / ES IN EFTA

Trgovina ne pozna meja

Skupni trg, ki bi se raztezal od Arktike do Sredozemlja

LINDA SIEG

LUKSEMBURG - Hita uresničitev skupnega trga, ki bo povezoval Evropsko skupnost (ES) in Evropsko združenje svobodne trgovine (-Efta), bi lahko pomagala, da se zagotovi oživit evropskega gospodarstva, so včeraj povedali finančni ministri iz obeh oblik zdruzevanja.

Po svoji prvi skupni seji so ministri dejali, da so soglasali glede tega, da bo dokončanje dogovora o evropskem ekonomskem prostoru povečalo učinkovitost tržisc in okrepiło zaupanje. »Dejansko uresničevanje dogovora je v skupnem interesu vseh držav, ki so danes tu zastopane,« je na tiskovni konferenci dejala švedska finančna ministrica Anne Wibble.

Dogovor naj bi začel veljati 1. januarja, toda Svicarji so na referendumu glasovali proti temu, da bi bila njihovega dežela del skupnega trga.

Uradni predstavniki Evropske skupnosti in Evropskega združenja svobodne trgovine so prejšnji teden priznali, da ni verjetno, da bi

ostale države revidirani dogovor lahko ratificirale in ga popolnoma pripravile do 1. julija, ki je določen kot novi ciljni datum, in da je veliko bolj realno pričakovati, da bo dogovor nared do 1. oktobra.

Ministri Evropske skupnosti in Evropskega združenja svobodne trgovine so se srečali na sestanku, ko naj bi prvič poskusili s skupnimi močmi ukrotiti rastoco brezposelnost in nizko rast. Evropsko združenje svobodne trgovine je predložilo poročilo skupnemu sestanku, ki naj bi pomenilo dopolnitev ukrepov za spodbujanje rasti, ki so jih že prej pripravili finančni ministri Evropske skupnosti, cilj pa je v naslednjih dveh letih ustvariti 450.000 delovnih mest.

Vendar je Efta zavrnila, da bi si postavila kot cilj za vse zavezujočo rast, saj članice Evropskega združenja svobodne trgovine - za razliko od Evropske skupnosti - nimajo nadnacionalne strukture. Evropsko združenje svobodne trgovine zajema Avstrijo, Finsko, Islandijo, Norveško, Švedsko, Svicco in Liechtenstein. (Reuters)

HRVAŠKA / DRAGO ŽIVLJENJE

Vse teže je povezati konec s koncem

Vlada je za 40 odstotkov podražila bencin

GORAN MORAVCEK

ZAGREB - Hrvati se vse teže prebijajo čez mesec, zlasti po najnovejši vrsti podražitev. Vlada Nikice Valentica, ki svoj gospodarski program utemeljuje na realnih cenah, je podražila bencin za okrog 40 odstotkov, elektriko za 69,2 odstotka, prevoz za 42 odstotkov, cni kruha s 125 na 450 hrvatskih dinarjev ... Valentić zatrjuje, da od te politike ne bo odstopil, ker namerava vlada iz politike cen »izvreci« socialno zascito.

Za pomiritev socialnih nezadovoljstev je premier Valentić napovedal, da bo za okrog 200.000 družin, ki so na robu preživetja, v prihodnje poskrbela država. Ta bo na temelju svo-

jega novega socialnega programa omogočila tistim, ki nimajo dovolj denarja za kruh, mleko in druge osnovne življenjske stroške, da bodo dobili mesečno denarno podporo. Nihče na Hrvaskem ne bo lačen, obljublja Valentić.

Sindikati mislijo drugače. Dragutin Lesar, vodja Samostojnih sindikatov Hrvatske, je nezadovoljen z vladnim gospodarskim programom. Prepričan je, da socialni program v vrednosti 745 milijonov nemških mark, ne more uspeti, ker mark preprosto ni. Prav tako tudi ni »mark« oziroma bonov, saj je sindikat izračunal, da bi samo za njihovo tiskanje

država porabila 537 milijonov mark. Namesto takšnega socialnega in gospodarskega programa, ki bi kot zatrjuje Lesar - se bolj osiromasil Hrvate, ki zdaj v povprečju zaslužijo manj kot 100 mark na mesec, sindikalne organizacije zahtevajo znatno povečanje cene dela, saj se zavzemajo za minimalen zaslužek približno 200 nemških mark mesečno, vlada pa zatrjuje, da bi to pripeljalo do še večje stopnje inflacije. Sedanje narasnanje cen na Hrvaskem je približno 40 odstotkov na mesec, vlada Nikice Valentica pa si prizadeva, da bi inflacijo do konca leta spravila na približno 10 do 12 odstotkov.

VELIKA BRITANIJA / LONDONSKO GOSPODARSTVO

Iz mesta prihajajo obetavne napovedi

Krivulja rasti se je končno obrnila navzgor

LONDON - Gospodarska dejavnost v Londonu, središču britanskega gospodarstva, je zdaj na svoji najvišji ravni od sredine leta 1990, ko je zacela recesija kazati svoje zobe, je v ponedeljek sporočila londonska Trgovinska in industrijska zbornica. Cene stanovanjskih his, ki so v minulih treh letih nihale, kažejo znamenja okrevanja, kot zagotavlja Lloyds Bank. Obe poročili dokazujeta, da britansko gospodarstvo končno trga okove iz najdaljše recesije, ki je v zadnjih 60. letih prizadela državo. Tudi britanski največji tekstilni sindikat meni, da kaže gospodarstvo zanesljiva znamenja okrevanja. »Zelimo si, da ti »poganjki« ne bi bili zamorjeni in da bi se razvili, vendar sem prepričan, da so v nevarnosti, dokler ne bo pravih ukrepov,« je izjavil Bill Jordan, predsednik kovinskega sindikata in sindikata elektranarjev. Sindikat je pregledal 40 podjetij in med njimi našel samo štiri ali pet, ki nimajo povprečnih ali zelo dobrih naročil. Samo se 17 odstotkov jih gospodarski položaj opisuje kot slab. »Nisem prepričan, da gre za lažno svitanje,« je izjavil Simon Sperry, predsednik londonske trgovinske zbornice. »Okrevanje v Londonu bo neenotno in rast počasna, vendar obstaja zelo veliko pozitivnih dejavnikov, ki bodo preprečevali zdrs nazaj.«

Lloydovo poročilo napoveduje, da se bodo cene stanovanjskih his v letu 1993 dvignile za tri odstotke, najbolj na jugu Anglije, Skotske in severne Irske. Ta teden cela vrsta

podatkov, ki pokrivajo industrijo in drobnoprodajne marčevske cene, napoveduje dolgo pričakovano rast gospodarske krivulje. Londonsko poročilo je se posebej ohrabruje, saj ugotavlja, da je dovolj kapitala za dobro izhodišče britanskega gospodarstva, ki v dobrih meri temelji na storitvenih dejavnostih.

Poročilo ugotavlja, da je 38 odstotkov storitvenih podjetij zabeležilo rast izvoznih naročil za kar 13 odstotkov. Rast naj bi bila še bolj obetavna v drugem četrtletju leta 1993. Poročilo navaja tudi prvo povečanje tekstilnega izvoza, odkar je funt septembra lani devalvirala. (Reuters)

Središče Londona (Foto: Zvezdana Dolenc - Stražar)

IRSKA / UGODNA GOSPODARSKA GIBANJA

Obresti so na najnižji ravni v zadnjih letih

Ekonomisti ne vidijo kakšnih posebnih težav

PAUL MAJENDIE

DUBLIN - Irska borza doživlja velik vzpon, nje obrestne mere pa upadajo, kar daje finančnemu ministru Ahernu možnost, da uresniči svoje ambiciozne zastavljene proračunske cilje glede državnih stroškov, so v

ponedeljek dejali ekonomisti. Obrestne mere, ki so se v zadnjih starih tednih že sedemkrat znižale, so padle na najnižjo raven v zadnjih starih letih, pri čemer znasajo obresti centralne banke za kratkoročna posojila trenutno devet odstotkov.

Dublińska borza drvi s polno paro po januarski devalvaciji irskega funta in je v tem letu dosegla že tridesetodstotni porast, s čimer se je uvrstila med najhitreje rastoče borze na svetu. Prehitela je London, New York, Pariz, Frankfurt in Tokio, saj ocenjujejo, da so tuje naložbe, ki so prišle v Dublin od začetka leta, dosegle kar stitsto milijonov irskih funtov (608 milijonov ameriških dolarjev).

Ko je država prejšnji teden prodajala svoj delež v največji zavarovalniški skupini Irish Life, se je izkazalo, da je bil interes zdravega čezmorskega kapitala ogromen. Naslednja po vrsti je družba Greencore, v kateri zeli kupiti velik delež severnoameriški prehrabeni gigant Archer Daniels Midland.

Zdaj ko ima precej velik manevrski prostor, bo lahko minister Ahern razmislil tudi o zajetni »injekciji« v državno letalsko družbo Aer Lingus, ki jo pestijo dolгови in je zaprosila vlado za pomoč pri svoji borbi z mednarodno recesijo.

Eden izmed izurjenih borznih posrednikov, glavni ekonomist pri borzni posredniški hiši NCB Stockbrokers, Pat McArdle, je dejal: »Ahern je

uresničil kar precejšen del svojih privatizacijskih nactrov. Obrestne mere so padle veliko hitreje in veliko bolj ostro, kot je kdor koli pričakoval ob dolocanju proračuna v januarju. Tudi brezposelnost je rahlo padla v zadnjih dveh mesecih. Zadeve se razvijajo ugodno. Finančni minister ima precejšnjo možnost, da zmanjša proračunski primanjkljaj v visini 760 milijonov funtov. Edina večja skrb, ki bi mu znala delati preglavice, bo vprašanje, koliko naj vloži v Aer Lingus. Tudi ko bo poskrbel za letalce, bo se vedno v dovolj ugodnem finančnem položaju.«

McArdle pa je zelo previdno ocenjeval porast družbenega bruto proizvoda: »Letos smo bolj pri dnu, en odstotek ali se manj. Tega nismo revidirali. Pač pa pričakujemo, da bi se lahko zadeve izboljšale v letu 1994. Toda pri tem je Nemčija velik temacen madež na obzorju rasti.« Strinjal se je tudi John Beggs, glavni ekonomist iz bančne skupine Allied Irish Bank: »Irsko gospodarstvo bi lahko zmoglo kar krepak razmah.«

Ne smemo pa podcenjevati moči recesije na evropskem kontinentu. V zvezi s proračunskimi cilji finančnega ministra Aherna je Beggs dejal: »Znalo bi se zgoditi, da bo za porabo premalo prihodkov. Se vedno pa lahko malce prekoracimo proračunski primanjkljaj. Po evropskih standardih bi bil tak primanjkljaj nizek.«

KUAJAJT / DRŽAVNI DOLG

Parlament je sprejel program za načrt za reševanje notranje zadolženosti

KUAJAJT - Kuvajtska centralna banka je z mešanimi občutki reagirala na predlog o rešitvi 20 milijard težkega slabega dolga, ki ga je predlagal parlamentarni komite. Guverner centralne banke, sejk Salem Abdulaziz al-Sabah, je v memorandumu parlamentarnemu finančnemu in gospodarskemu odboru zapisal, da utegne načrt pomagati znižati državne stroške, da pa so nekateri deli tega načrta »protislovesni in dvoumni« in utegnejo biti zaradi tega krivični.

Banka je zavrnila ne-

posredni komentar, kot poroča časopis. Plenarno zasedanje parlamenta je imelo v torko na svojem dnevnem redu tudi točko o problemu, ki je oslabil eno najprodornejših gospodarstev zalivskih držav.

Načrt odbora predvideva strožje roke za velike dolžnike, ki dolgujejo več kot 1,65 milijona dolarjev, in delni odpis dolgov za manjše dolžnike. Od velikih dolžnikov zahteva poročilo odboru finančnikov, ekonomistov, predstavnikov centralne banke in sodstva, ki bodo v skladu s tem

poročilom določili odplacilne roke. Skrb za ta problem, ki obstaja že 11 let, hromi tudi gospodarski položaj kljub njegovi obnovi po zalivski vojni in prihodkov od nafte ter kljub velikim sredstvom, ki so jih morali nameniti za gašenje in popravilo naftnih polj, ki jih je zazgal Irak.

Gospodarstveniki so prepričani, da ne bo prišlo do trajne gospodarske rasti, dokler ne bo resen ta problem, ki je se bolj očiten po propadu neuradne borze Souq al-Manakh leta 1982. (Reuters)

milijone drugih pa so pa-
hnila na rob prezivetja.

Vsa pravila referendum-
ma se niso znana, četudi
se 25. aprila, dan referen-
duma, bliskovito blizu. Za-
to se je včeraj na ruskem
ustavnem sodišču začela
razprava o pritožbi demo-
kratov, ki nasprotujejo
odločitvi kongresa ruskih
poslancev o načinu pre-
nosu glasov na referendumu.
Resolucija ruskih
poslancev namreč vsiljuje
tudi ruskim volivcem zak-
onom, po katerih bi mora-
li celotni zbirati le kvalifica-
no večino glasov, ne pa
absolutne, kot se doloci-
ljajo poslanci. (Agencije)

ISTRA / NIŽJI DAVKI ZA VIKENDE

Predvideni davki bi Hrvaški le škodili

Ni modro preveč ožemati Slovencev, meni premier

REKA - Novi davčni zakon, ki odpravlja davek na slovenske počitniške hišice, bo kmalu glavna tema razprave v hrvaškem saboru. Vlada bo predlagala se več davčnih olajšav, saj premier Nikica Valentić ocenjuje, da preveliki davki državi ob nenehnem nizanju plac ne bi prav nič koristili. Valentić meni, da je bolje, če se davčna stopnja zniža, razširi pa se število davčnih zavezan- cev. O slovenskih vikendih pa je dejal, da je njihova obdavčitev pripeljala

GORAN MORAVCEK / REKA

slovensko-hrvaške odnose v resno krizo. Ker so lanko leto Slovenci resili turistično sezono v Istri, ocenjuje, da bodo na dopust na hrvaško obalo prihajali v velikem številu tudi letos in bi zato visoko obdavčevanje slovenskih počitniških hišic Hrvaški samo škodilo. Po grobih ocenah bi morali letos Slovenci plačati za svoje počitniške objekte na Hrvaškem približno 27 mili-

jonov nemških mark, kar je zares astronomska vsota. Po uradnih podatkih imajo Slovenci na rovinjskem področju 60 hiš in stiri počitniške domove. V občini Poreč imajo slovenski državljani 688 stanovanj, 227 hiš, 768 parcel in 97 počitniških domov. Nekdanja občina Buje pobira davek za približno 2000 slovenskih vikendov in za približno 270 počitniških domov. Na področju Pulja imajo državljani Slovenije 220 stanovanj, 555 stanovanj, 50 poslovnih prostorov in kar 1733 parcel za taborjenje. Na tem področju pa je zelo veliko »divjih«
prostorov za taborjenje, saj ocenjujejo, da je med lastniki 5000 komunalno neurejenih parcel kar 80 odstotkov Slovencev. Veliko manj posesti imajo Slovenci na področju drugih istrskih občin, nekaj parcel in stanovanjskih objektov pa imajo tudi na področju Kvarnerja in Dalmacije. Spori s slovenski-

mi vikendasi, ki so redni gostje hrvaške jadranske riviere, so se začeli lanskega oktobra, ko so sprejeli sporni zakon o obdavčitvi vikendov in počitniških domov, po katerem je potrebno za kvadratni meter hiše, stare deset let, plačati 24 nemških mark v hrvaških dinarjih. Za počitniške hišice, stare od 10 do 30 let, znaša davek 16 nemških mark za kvadratni meter, za počitniške hišice, stare do 50 let, pa 8 mark na kvadratni meter.

Hrvaški davčni strokovnjaki menijo, da so lastniki najbolj jezni zaradi načina določanja davčne obveznosti, ki za mnoge pomeni diskriminacijo, saj je obdavčen samo del lastnine, in to po socialističnih kriterijih; obdavčili so namreč samo vikende, avtomobile in plovila. Enako mnenje je sprejela tudi vlada, tako da bodo lahko lastniki vikendov, če lahko verjamemo podpredsedniku Valenticevega kabineta dr. Mateju Graniču, denar namesto za davek porabili za lasten užitek.

Vojaska policija je imela veliko uspeha pri akciji varovanja vikendov, ki se je 14. aprila pričela v Cervaru Poratu in Maredu. Aretirali so 15 oseb, največ beguncev, ki so delovali v teh dveh turističnih naseljih, oskodovalcem pa so povzročili za več kot 150 tisoč nemških mark škode. Policija je sporočila, da je bilo vlomljeno v 170 stanovanj, po neuradnih podatkih pa je bilo vlomljeno v vsako drugo od 1500 stanovanj.

Kaj bo prinesla letošnja turistična sezona (Foto: A. P./TRIO)

BALKAN / DOMNEVNI AMERIŠKI NAČRTI

Se bliža akcija »Balkanski vihar«?

Srbsko topništvo v Bosni bi uničilo v eni noči, trdi italijanski časnik Repubblica

RIM - Dopisnik italijanskega časnika Repubblica iz New Yorka Arturo Zampaglione poroča o že pripravljenih ameriških načrtih za bombardiranje srbskih položajev v BiH. Po načrtu Pentagona bi za uničenje protiletalskih enot zadostovala le ena noč.

Bela hiša je odkrito razpravlja o možnosti letalskega napada na Balkanu. Bombardiranje sproža politična in diplomatska vprašanja: modre celade lahko spremenijo v talce, lahko povzročijo žrtve in izzove povračilne ukrepe Beograda proti tujim državam, predvsem proti Italiji.

Republika piše, da bi tehnična struktura, ki skrbi za cone prepovedanih poletov, dobila novo, ofenzivno nalogo. Gene-

ral Antonio Rossetti, ki v Vicenzi poveljuje »petemu Atafu«
bi koordiniral tudi napad Nata. Na voljo bi imel francoske mirage 2000, nizozemske F-16, belgijske, turške in britanske tornade in ameriške F-15 ter F-14 z letalonošilke Roosevelt.

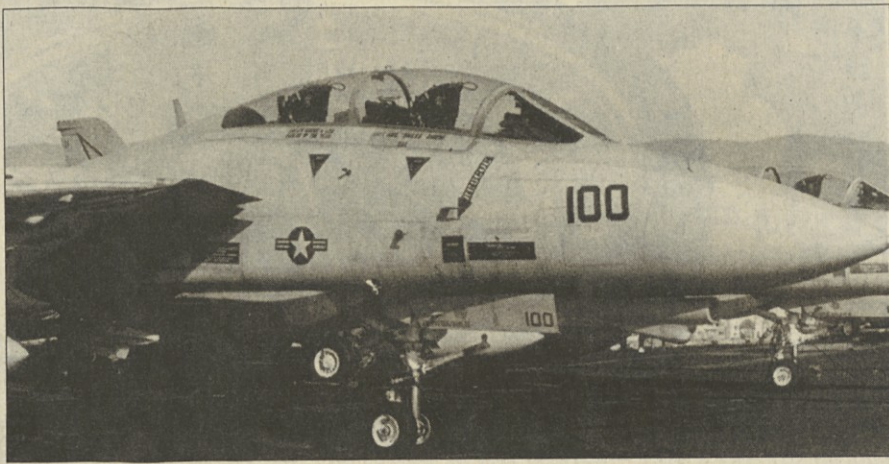
Zadostovalo bi petdeset letal, ki bi napadala v skupinah po pet ali šest in v eni noči porušili vse objekte. V prvih napadih bi uničili protiletalske topove, njihove radijske centre in rakete zemljazrak SAM. Tako ne bi bilo več nobene nevarnosti za naslednje napade.

Naslednji bombniški napadi naj bi uničili srbsko topništvo, ki zdaj tolce civilno prebivalstvo v Sarajevu in Srebrenici. To so majhni cilji, toda obveščevalna služba jih

ze dobro pozna. Zadnje mesece so jih fotografirala majhna letala, ki preletavajo sovražnikovo ozemlje, vohunski sateliti in informatorji z zemlje. Tako so že izdelali zelo natančne zemljevide.

Visoki evropski častnik je potrdil, da bo imel ob vzletu vsak pilot zelo natančen zemljevid s petimi ali šestimi cilji.

Vojsko tveganje pri operaciji je menda izredno majhno, vihar na balkanskem nebu pa lahko terja številna človeška žvrljenja. Topništvo ni skrito po gozdovih, ampak je v bližini naseljenih krajev. Ameriški general John Shalikashvili v Bruslju ugotavlja, da morajo biti pripravljeni na slike mrtvih otrok in žensk, kakršne so predvajali v neposrednih prenosih na CCN.

Ameriški lovec - bombnik F-14 v pripravljenosti (Foto: Aleš Pavletić/TRIO)

KONFERENCA O BALKANSKI KRIZI IN EVROPSKI VARNOSTI V LJUBLJANI

Čaka Slovenijo 54 hudih let?

Ugledni mednarodni strokovnjaki so na konferenci, ki se bo nadaljevala v sredo in četrtek, razmišljali o vplivu balkanskih vojn na evropsko in svetovno varnost ter o gospodarskih in vojaških posledicah vojne

LJUBLJANA - »Vse srečne družine so si podobne, vsaka nesrečna družina pa je nesrečna po svoje,«
je zapisal Lev Tolstoj v svoji Ani Karenini. Dr. Jacob W. Kipp, podpolkovnik Timothy L. Thomas in Joshua B. Spero pa so besedo »družina«
iz Tolstojevga citata zamenjali s »konfliktom«
in s tem začeli svoje predavanje na mednarodni konferenci o balkanski krizi in evropski varnosti, ki so jo v Ljubljani organizirali zunanje ministrstvo, Center za strateške studije pri obrambnem ministrstvu in nekateri posamezniki, med njimi veleposlanik v Zenevi dr. Anton Bebler. Konflikt na Balkanu pa je po mnenju predavatelja Spera kljub svoji nepredvidljivosti in Tolstojevim posebnostim razkril nekaj zakonitosti: pred njim so podcenjevali rusilnost etničnih konfliktov ter zapletenost »dekomunizacije«, kar bi lahko prevedli tudi kot odhod iz realnega socializma. Nekdanja Jugoslavija je poleg tega zabilala meje, ki so prejeljevale med notranjimi konflikti držav in njihovim vplivom na mednarodne odnose: čeprav vojna se traja, pojmi nevmešanje v notranje zadeve, pravica do samoodločbe in nespremljivost državnih meja ne bodo imeli nikoli več istega pomena kot pred balkanskimi vojnami. Evropska nesposobnost vplivanja na rešitev jugoslovanske krize pa je zamajala sam sistem evropske kolektivne varnosti - »vzhodno vprašanje«
je

BARBARA KRAMZAR

zaradi balkanske vojne dobilo nova krila in možnosti, ki bodo morda se desetletja pretresale Evropo.

Po poldrugem letu brezobzirnega vojaškega divjanja na ozemlju nekdanje Jugoslavije je na Zahodu očitno končano obdobje pretresenosti nad spoznanjem, da se kaj takega sploh lahko dogaja. Tudi okrogla miza v Ljubljani dokazuje, da se balkanska realnost seli s prvih strani časopisov na mize strokovnjakov za vojska vprašanja in probleme mednarodne skupnosti. Dr. James Gow iz King's Collegea londonske univerze se je osredotočil na Jugoslovansko armado in njeno vlogo v balkanskem konfliktu. V nasprotju s številnimi zahodnimi analitiki, ki za vojno se vedno obtožujejo slovensko, hrvaško in bosansko razglasitev samostojnosti in nemško podporo, dr. Gow trdi, da je začela vojska načrtovati vojno v Bosni takoj po katastrofalnem podcenjevanju slovenske obrambne sposobnosti, zaradi katere je izgubila t.i. desetletno vojno. Beograjski generali so po porazu v Sloveniji dobro preučili tudi »pušcavski vihar«
proti Iraku. Pravilno so ugotovili, da se jim ni treba bati zahodnega masčevanja ali terorizma, in nato udarili na Hrvaškem in v Bosni. Dr. Gow tudi dokazuje nesmiselnost srbske trditve, da se bosanski Srbi samo branijo: general Ratko Mladic se po

njegovih podatkih vsak dan posvetuje z generali Jugoslovanske armade. Mirovni načrt Vancea in Owna pa bi bil po njegovem mnenju za Srbe in njihove predstave o veliki Srbiji tolikšen poraz, da nanj preprosto ne morejo pristati. Čeprav zahodni diplomati upajo, da bi srbski podpis pod mirovni načrtom ES in ZN končal vojno, bi bil za dr. Gowa sele pravi začetek širših spopadov na Balkanu.

Slovensko razumevanje dogajanj na območju nekdanje Jugoslavije je poleg obrambnega ministra Janeza Janse prvi dan tridnevne konferen- ce o balkanski krizi in evropski varnosti predstavil se dr. Anton Bebler, ki je opozoril na pomankljivje zahodne odgovore, čeprav so s pomočjo Unproforja preprecili se veliko hujšo tragedijo v Sarajevu in nekaterih drugih bosanskih mestih. Svet bi moral realneje oceniti balkansko grozno mednarodno miru in varnosti, opredeliti in ovrednotiti nacionalne interese vseh vpletenih strani in jih uveljaviti s političnimi, gospodarskimi in vojaškimi sredstvi. Jugoslovanska kriza ni bila neizbežna, trdi dr. Bebler, in svoj del odgovornosti zanjo nosi tudi mednarodna skupnost.

Večina predavateljev na konferenci o balkanski konfliktu je razčlenjevala vzroke zanj in njegov razvoj, dr. Ivo Paparela pa je za takoj na začetku svojega predavanja pogledal v prihodnost. Njegove ugotovi-

Pogovor z dr. Jamesom Gowom iz Centra za obrambne studije v King's Collegeu londonske univerze

Medtem ko Varnostni svet Združenih narodov se vedno sprejema resolucije, ki govorijo samo o postritvi sankcij proti Srbiji, letala vojske zveze Nata pa se vedno ne spreminjajo vojaškega ravnotežja v Bosni in Hercegovini, zahteva nekdanja britanska ministrska predsednica Margaret Thatcher odločen vojaški obracun Zahoda s Srbijo. Se strinjate?

Margareth Thatcher meni, da miroljubna rešitev balkanske krize ni mogoča, dokler Srbom ne bo jasno, da je mednarodna skupnost za tili pripravljena uporabiti tudi silo. Mislim, da je to res. Morda povsem konkretni predlogi Thatcherjeve niso najboljši, toda že dolgo časa bi potrebovali ukrepe, ki bi Srbe izuclili, da jih je svet sposoben tudi prisiliti k miru.

Ce Zahod, ki ni sposoben vojsko ukrepati, tega ne bo naredil, ali se bodo balkanske vojne ponovile kje drugje na Vzhodu Evrope - ali celo na Zahodu?

Ne upam si ugibati, kaj se bo dogajalo v naslednjih letih ali desetletjih. Toda v sedanjih mednarodnih odnosih vseskrat obstaja visoka stopnja nestabilnosti. Možnosti konfliktov, ki se odpirajo pred nami v prihodnosti, bodo morda celo jugoslovanski konflikt postavile v drugacno perspektivo: videti bo zelo majhen in nepomemben. Tu ne mislim

samo na Vzhodno Evropo, čeprav je to območje med prvimi. Na Daljnem vzhodu so možni hudi konflikti med Japonsko in Kitajsko ali med Kitajsko in Rusijo na plečih Kazahstana. Ta konflikt bi bil podoben srbskemu in hrvaškemu obracunanju pred Bosne. Središče spora bo morda kmalu tudi Ukrajina, saj je tu veliko nerazumevanje potrebe in realnosti med Moskvjo in Kijevom, pa tudi med Ukraino in Združenimi državami zaradi jedrskega orožja. Mednarodno ozračje preprosto ni varno, zato se lahko zgodi marsikaj. Kljub vsem strahotam je bosanski konflikt samo lokalna vojna, kakršne so bile vse v zadnjih stitidesetih letih. Toda velike vojne se ponavadi bojujejo med velikimi državami. Ali lahko v kaj takega prerastejo trgovinski spori med Evropo, ZDA in Japonsko?

Tako kot drugi problemi v sedanjem nestabilnem svetu lahko izbruhne na dan tudi osamitev Združenih držav ali dezintegracija Evrope, ce bodo okoliščine temu naklonjene. Toda zdaj je videti, da probleme se vedno znajo urejati po mirni poti.

Kaj mislite o slovenski varnosti? Slovenske težave so majhnost in preobutljivost do teav, ki jih povzrocajo sosedje. Prevec te zaskrbljeni zaradi italijanskih ambicij in neurenosti meja s Hrvaško - vse to je mogoče rešiti s pogajanj. Slovenska diplomacija bi morala biti bolj previdna v svojih izjavah. Probleme naj potiem resujejo diplomati.

NOVICE

Šešelj užalil Rusko delegacijo

BEOGRAD - Ponedeljkovo srečanje vodstva srbske radikalne stranke z delegacijo vrhovnega sovjeta Ruske federacije se je končalo s škandalom. Vojislav Seselj je med pogovorom z ruskimi parlamentarci namreč dejal, da je »v Rusiji na oblasti peta kolona, Jelcin in njegova ekipa so izdajalci. Kozirjev pa je uslužbenec ZDA.«
Ruska delegacija je zaradi vmešavanja v notranje zadeve njihove države in zaradi žaljenja njenih vodilnih ljudi ogorčeno protestirala, nato pa demonstrativno zapustila sestanek. Uradni Beograd, ki je rusko delegacijo sprejel odprtih rok in z velikim medijskim pompom, se je ob tem zgrozil in upa, da škandal ne bo imel hujših posledic. (STA)

Komisija za vojne zločine Hrvaške

ZAGREB - Hrvaška vlada je sprejela sklep o ustanovitvi komisije za vojne zločine. Za predsednika komisije je imenovala Milana Vukovića, predsednika Vrhovnega sodišča Republike Hrvaške. Njena naloga bo zbiranje in obdelava podatkov o vojnih zločinih med vojno na Hrvaškem in vzdrževanje odnosov s pooblaščenimi mednarodnimi ustanovami. Komisija bo hrvaški vladi o svojem delu poročala vsake tri mesece. (G. G.)

Katastrofalno kosovsko gospodarstvo

PRISTINA - Vse hujše razmere v ZRJ so privedle gospodarstvo Kosova na rob propada. Ekonomski inštitut v Pristini na podlagi svojih raziskav napoveduje množično stavke delavcev, saj naj bi v prihodnje brez dela ostalo kar 15 tisoč srbskih delavcev. V minulih letih pa je po podatkih inštituta ostalo brez dela tudi več kot 80 tisoč Albancev. Samo januarja in februarja letos je imelo na Kosovu 628 podjetnikov blokirane račune, saj so njihove izgube znašale 8,7 milijarde dinarjev. Polom pričakuje tudi v nekaterih velikih kosovskih podjetjih, kot so Agrokosovo, Gradbeno podjetje Pristina in druga. Po dobri usoda caka tudi tovarno orožja v Srbici. (STA)

Tuje delegacije v ZRJ nezaželeno

BEOGRAD - Srbski mediji so zagnali vik in krik zaradi obiskov tujih delegacij v državi. Tako dnevnik Jedinstvo od srbskega parlamenta in vlade zahteva, da vsem tujim delegacijam in poslancem mednarodnih organizacij z izjemo Rusije prepove obiske na Kosovu. Tanjug obtožuje tuje delegacije, ces da prihajajo na obiske le zato, da bi kasneje sirile lazi o razmerah na Kosovu in da je njihov cilj vohunjenje in spodbujanje Albancev k terorizmu. Kot piše Jedinstvo, naj bi srbske oblasti že naredile prve korake v tej smeri. Parlamentarni delegaciji iz Švedske, ki jo je vodila podpredsednica Komiteja za zunanjo politiko švedskega parlamenta Brit Erikson, so prepovedali prihod na Kosovo. (STA)

SRBIJA / »USTNI ČASOPIS«

Nadzorovani srbski mediji

Pravo sliko vojne v BiH je mogoče sestaviti le iz pripovedi očitcev

ZORAN JELIČIĆ / BEOGRAD

BEOGRAD - Ze dolgo ni nihce tako razburil duhov po Srbiji, kot Danica Drasković, soproga vodje Srbskega gibanja obnove. Pred televizijskim obcin- stvom je izjavila, da se Srbi v posameznih mestih in predelih Hercegovine lahko samo spustijo na kolena in se poklonijo nedol- znim muslimanskim žrtvam, ki so jih Srbi pregnali, pobili in oropali. Zaradi vsega tega bi se, je izjavila na koncu, njen moz Vuk Drasković, ce bi bil v teh delih Hercegovine, boril na strani Muslimanov!

Razburjenje je ze po prvem televizijskem nastopu zajelo tudi vrste Srbskega gibanja obnove: nekateri so predlagali, naj Danico Drasković izključijo iz stranke, ta pa je svojo izjavo ponovila in dodala, da je resnica edini način, da se Srbi rešijo svojega srbs- tva. Seveda njene resni- ce niso slisali po vsej Srbiji, saj je obakrat govorila pred kamerami beograjske televizije Studia-B, čeprav je, sodec po odmevih, segla dlje od dometa njenih oddajnikov.

Sploh postaja neke vrste ustni časopis poglavi- tni vir zanesljivih informa- cij za vse širsi krog ljudi. Čeprav telefonske zveze delujejo znotraj Srbije, si ljudje informacije raje izmenjujejo v neposrednih stikih in vse namir v resta- vracijah. Družabno življe- nje se spet krepi: informa- cije najbolj kroziijo med prijatelji in znanci, brez zadržkov pa sprejemajo samo tiste novice, ki prihajajo od postenih in ti- stih, ki so sposobni razli-

kovati podtaknjeno zgo- do od dejanskega dogo- dka.

Mogoče je slovenskemu bralcu težko verjeti, da v Beogradu - z izjemo obla- sti - zares nihce ne ve, kaj natančno se dogaja v Sre- brenici. Seveda gre za vo- jasko zavzemanje položa- jev v prihodnjih političnih pogajanjih. Jasno je, da mesto obkrožajo srbske si- le, ki ga utegnejo kmalu zavzeti, jasno je, zakaj se zgraza Butros Gali in zakaj se odziva VS - a beograjska javnost vseeno nima av- tentične informacije iz Srebrenice. Novinarji tja preprosto nimajo dostopa.

Sele cez nekaj časa bo- do nekateri očitvidci razsi- rili resnico o dogajanjih v Srebrenici. Tako se v Beo- gradu s pomočjo ustnega časopisa širijo govorice, ki temeljijo na avtentičnih pričevanjih, da so »neka- te- ri«
Srbi iz »svojega«
dela Bosne pokradli 3000 no- vih golfov (iz tovarne v Vogoscu) in da so nekateri drugi Srbi, ki so jih skušali odvrniti od kraje, morali rešiti svoje glave z begom.

To ustno novinarstvo, ce bi sklepali po sedanjem stanju stvari, ima v najbli- zji prihodnosti dobro per- spektivo. Poleg državne te- levizije in novinarskih agencij, ki so neprestano pod strogim nadzorom vladajočega režima, se v ta krog obcasno vraća tudi pobegla hiša Politika. Ostaja tudi Borba, ki je ekonomsko zelo ranljiva, in se nekaj stabilnih, a manjših medijskih podje- tji, ki utegnejo koristiti pri obveščanju sveta o razliki med Hrvaško in Srbijo.

PRESEDNIK VLADE O AFERI HIT

Pismo vzrok zamenjave

Premier zatrjuje, da on in Sirše nista vpletena v afero

TANJA STARIC

LJUBLJANA - Janez Drnovšek je včeraj potrdil, da je v času po oblikovanju nove vlade dobil pismo Romana Jegliča in da je bilo to pismo »eden od razlogov za zamenjavo Miha Brejca«. Predsednik vlade je povedal, da so se v pismu »odprla nekatera vprašanja« o delu službe, pri kateri se po naravi stvari vedno obstaja nevarnost, da pride do zlorab. Pismo je izročil tročlanski vladni komisiji za nadzor nad delom VIS, ki naj bi ugotovila, ali so navedbe v njem resnične. Drnovšek na vprašanje, ali je bilo v pismu navedeno, da je VIS prisluškoval Liberalno - demokrati stranki in tudi njegovemu domačemu telefonu, ni odgovoril.

Izvedeli smo, da je bil najprej v dvomih, ali naj izpelje zamenjavo na vrhu VIS, tudi zato, ker je za to mesto težko najti pravega človeka, vendar zdaj meni, da so bile upravičene vse kadrovske spremembe, ki so jih izvedli po imenovanju vlade. Mimogrede: predsednik vlade je včeraj tudi omenil, da bo po stotih dneh vlade potegnil črto pod dosedanje delo in »po potrebi« predlagal tudi zamenjave na ministrskih in drugih mestih.

Sicer pa je Drnovšek povedal, da je na pogovoru z Mihiom Brejcem pred

volitvami izrecno zahteval, naj poroča o kakršnihkoli nepravilnostih, ki bi jih odkrila VIS. Če bi torej služba pri preiskavi v Hitu ugotovila povezanost, denimo, takratnega ministra za turizem Janeza Siršeta z nezakonitimi posli, bi moralo vodstvo VIS o tem takoj obvestiti pristojne ustanove in ljudi. Strah pred »unicenjem« dokumentov torej ne more biti razlog za morebitno krajo, bolj kaže na to, da bi bil dosje lahko uporabljen »v druge namene«. Drnovšek je sicer prepričan, da Liberalno - demokrati stranka ni v nikakršni povezavi s podjetjem Hit, da torej igralnice niso financirale LDS pred volitvami. »Če pa bi se pokazalo nasprotno, sem pripravljen prevzeti svoj del odgovornosti,« je dejal Drnovšek.

Predsednik vlade pravi, da so pojavi organiziranja kriminala ta hip še obvladljivi in da je prav zato tako pomembno, da »se afere rešujejo v okvirih ustanov pravne države«. Treba je preprečiti povezovanje gospodarskega kriminala s politiko. Če bo treba, je povedal Drnovšek, bo država iz proračuna namenila več sredstev in kadrov, da bosta pravosodje in SDK lahko »delovala hitreje in bolj učinkovito«.

Direktor Varnostno-informativne službe je dobil poročilo, sestavljeno po spominu

Izginila naj bi tudi dokumentacija o porabi denarja iz specialnega fonda VIS - Vprašanja za premiera

MIRAN J. LESIAK

Janez Sirše trdi, da ni več član upravnega odbora Casinoja Portoroz (Foto: TRIO)

LJUBLJANA - Včerajšnja prva seja komisije za nadzor nad delom varnostnih in obveščevalnih služb je potekala v znamenju afere Hit in izginule dokumentacije VIS o tej aferi. Dejansko je v afero Hit prvi dregnil direktor VIS Janez Sirše. Povedal je, da je med preiskovanjem Hita VIS uporabil nekatera operativno-tehnična sredstva (npr. sredstva za prisluškovanje telefonskim priključkom). Zadnji rok, do katerega je VIS med obdelavo Hita

lahko uporabljal ta sredstva, je bil 28. februar 1993.

Uslužbenci VIS - tako Sirše - so vsa poročila o dogajanjih v Hitu v pisni obliki posredovali prejšnjemu direktorju Mihi Brejcu oziroma njegovemu svetovalcu. Toda teh poročil ni nikjer več. Novi direktor je od operativcev VIS zahteval, da mu po spominu pripravita poročilo o dejavnostih in postopkih službe v zvezi s primerom Hit. Od njiju je dobil poročilo, ki obsega

Kaj je specialni fond VIS?

Sodeč po nastopu Janeza Siršeta pred parlamentarno komisijo bo v prihodnjem razčiščenju afere Hit-VIS postalo aktualno vprašanje uporabe specialnega fonda VIS.

V specialni fond VIS se - tako Sirše - stekajo finančna sredstva, ki jih služba dobi iz proračuna in iz drugih virov. Po naših informacijah pa je v preteklosti te »druge vire« predstavljal tudi denar, ki ga je služba dobivala od igralniških provizij. Specialni fond uporablja VIS predvsem za financiranje svoje dejavnosti v tujini, saj uradno VIS v tujini ne sme delovati, zato tudi stroškov, ki nastajajo s tako dejavnostjo, ne sme prikazovati v regularnih finančnih poročilih. O uporabi sredstev iz tega fonda naj bi odločala direktor VIS in njegov pomočnik, ustrezen pravilnik o uporabi sredstev pa se nastaja. Nasi viri tudi trdijo, da v VIS ne obstaja več nobena dokumentacija o uporabi teh sredstev od leta 1990 naprej.

dve in pol tipkani strani.

Sirše je še povedal, da služba posveča največ pozornosti delovanju v tujini oziroma zbiranju informacij z gospodarskega področja, ne ukvarja pa se s potekom privatizacije gospodarstva, ki je notranji problem, za katerega morajo skrbeti drugi organi. Po opozorilu Igorja Bavcarja, da je takšno stališče protislovno, pa je Sirše dejal, da VIS zanima lastninjenje podjetij le toliko, če ugotovi, da v lastninsko strukturo slovenskih podjetij posega tuji kapital. Toda tudi v tem primeru naj bi služba zbrane informacije posredovala drugim pristojnim organom.

Igor Bavcar je predlagal, da parlamentarna komisija od predsednika vlade zahteva, da jo seznani z vsebino pisma, ki sta jih nanj pred zamenjavo Mi-

he Brejca naslovila Roman Jeglič in Miha Brejč sam. Brejč je namreč pisal Janezu Drnovšku, Milanu Kučanu in Hermanu Rigelniku dva dni preden je vlada imenovala novega direktorja VIS, neuradno pa smo izvedeli, da naj bi prejemnike pisma v njem obvesčal o nekaterih dogajanjih v državnem vodstvu, ki ogrožajo nacionalno varnost. Komisija je ta predlog sprejela, sprejela pa je tudi predlog, da ji predsednik vlade odgovori na vprašanje, ali je do zamenjave sfera VIS prislo iz »rutinskih razlogov« ali pa zaradi kakšnih posebnih razlogov.

Parlamentarna komisija bo z razpravljanjem na temo Hit in VIS nadaljevala, ko se bodo njene seje udeležili prejšnji direktor VIS Miha Brejč in člani vladne komisije.

Korektna primopredaja poslov

Člani komisije so od Janeza Siršeta tudi zahtevali, da jim opiše, kako je potekala primopredaja poslov med njim in njegovim predhodnikom Mihi Brejcem. Sirše je povedal, da je v prostore VIS skupaj s predsednikom vladne komisije Miho Kozincem prišel isti dan, ko je bil imenovan za direktorja službe. Takrat so ga obvestili, da je Miha Brejč službeno odsoten, zato so primopredajo poslov prestavili na ponedeljek, 22. februarja. Namestnik takratnega direktorja VIS Roman Jeglič pa je dobil nalogo, da do opravljene primopredaje prepreči kakršnokoli odnašanje dokumentov iz direktorjeve pisarne. Sirše je povedal, da pisarne niso zapečatili in da niso uvedli nobenih drugih varnostnih ukrepov, saj so želeli na ta način prejšnjemu direktorju omogočiti, da iz pisarne prek vikenda umakne svoje osebne stvari.

Novi direktor VIS je se dejal, da je primopredaja poslov v ponedeljek, 22. februarja, potekala korektno, da pa od svojega predhodnika ni prejel nobenega poročila o opravljenem delu in nobenih posebnih gradiv, razen gradiv o delu treh VIS resorjev. »Z Miho Brejcem sem se kasneje sestel samo se enkrat, in to takrat, ko sem želel dobiti odgovore na nekatera vprašanja,« je o primopredaji še povedal Janez Sirše.

VLADA / TEČAJNA POLITIKA

Divja privatizacija - Luknje v zakonodaji

Postopno sproščanje cen v javnem sektorju - Zakon o omejevanju plač še ni dal pričakovanih rezultatov

LJUBLJANA - Predsednik vlade Janez Drnovšek je včeraj ponovno poudaril, da je vlada trdno odločena nadaljevati politiko relativne stabilnosti gospodarstva, ne pa politike rasti in razvoja, saj nase gospodarstvo za slednjo nima realnih osnov. Tudi mednarodni položaj oziroma recesija tega ne omogoča. Administrativnih korekcij tečaja ne bo, temveč bo Banka Slovenije poskušala s tržnimi instrumenti zagotoviti izvoznikom boljši položaj. Vlada bo postopoma zacela sproščati cene v javnem sektorju. Sproščanje je monetarne politike bi po mnenju vlade pripeljalo do višjih plač, inflacije in nezaposlenosti. Vlada je ocenila ukrepe glede gibanja plač in ugo-

ANDREJA REDNAK

govila, kot je dejal Drnovšek, »da zakon o njihovem omejevanju ni dal pričakovanih učinkov, verjetno pa se bodo ti začeli kazati v prihodnjih dveh mesecih.« Dodal je, da se bo že danes srečal s predstavniki vseh sindikatov in jim ponudil, da vlada sprejme nekatere njihove predloge v zvezi z lastninjenjem (50-odstotni popust pri internem odkupu, upoštevanje zadolžnic), če bodo hkrati imeli razumevanje za to, da plače letos realno ne bodo mogle narasčati.

V zvezi z divjimi privatizacijami je Drnovšek priznal, da obstajajo v zakonodaji luknje, hkrati pa je poudaril, »da že seda-

nja zakonodaja omogoča varovanje družbenega premoženja in da nekatere institucije - SDK, pravobranilci, tožilstva, sodišča - niso dovolj hitro in učinkovito ukrepale«. Nicnost transakcij za nazaj bi bila po Drnovškem mnenju zelo škodljiva, zato se vlada zavzema za revizijo, ki bo ugotovila prekoracive zakonov. Če bo potrebno, se bo vlada zavzela tudi za kadrovske in materialne okrepitve pravosodja v okviru proračuna. »Nepravilnosti moramo preprečevati, ne smemo pa dovoliti lova na carovnice (menedžerje),« je poudaril Drnovšek. Vlada bo predlagala, da bi merila za revizijo, ki ne sme upoštevati lastninjenja, sprejeli v obliki zakona.

SLS / MORATORIJ

Sum zlorabe javnih pooblastil

Predlog dopolnitve zakona v primeru dvojnega državljanstva

LJUBLJANA - Svoje stališče o ustanovitvi preiskovalne komisije so včeraj poleg Zelenih podali tudi predstavniki vodstva SLS. V stranki so pripravili dopolnilo odloka o parlamentarni preiskavi, ki jo je potrebno uvesti zaradi suma zlorabe javnih pooblastil v poslovanju podjetij HIT, Elan in Slovenske železarne. V preiskavi naj bi se ugotovilo, kje in v kolikšni meri je bilo oskodovalo družbeno premoženje. Za ustanovitev komisije je potrebnih trideset podpisov tega odloka. Da bi dosegli moratorij na podeljevanje državljanstva, so poslanci SLS predlagali tudi zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o državljanstvu. Po podatkih ministrstva

za zunanje zadeve smo imeli do uveljavitve zakona v Sloveniji evidentiranih 15 tisoč dvojnih državljanov. Do danes pa je bilo državljanstvo RS po 40. členu dodeljeno okoli 166 000 državljanom iz bivših republik SFRJ, ki imajo še vedno tudi državljanstvo teh republik. Zato poslanci SLS predlagajo dopolnitev zakona v primeru dvojnega državljanstva: osebe iz bivših jugoslovanskih republik ne bile sme biti upravičene do državljanstva RS, če ne predložijo odpusta iz dosedanjega državljanstva, prav tako pa tudi ne osebe, s katerimi Slovenija ni podpisala konvencije o preprečevanju dvojnega državljanstva.(M.J.)

KOMISIJA ZA VOLITVE

Čimprej imenovati preiskovalno komisijo

Do četrтка bo vse pripravljeno za začetek preiskave

MAJDA VUKELIČ

LJUBLJANA - Čeprav v dosedanjih razpravah ni bilo zaznati poskusov, ki bi lahko preprečili ustanovitev preiskovalne komisije državnega zbora za nadzor oskodovala družbene lastnine, komisiji za volitve, imenovanja in administrativne zadeve (Kviaz) na včerajšnji seji ni uspelo oblikovati predloga odloka o sestavi takšne komisije. Razlog je bil v tem, da poslovniška komisija ni pripravila odloka o nalogah preiskovalne komisije. Po vztrajanju nekaterih članov Kviaz, da z ustanovitvijo komisije, zaradi znanih afer, v nobenem primeru ni mogoče zavlačevati, se je Kviaz odločila, da vzame stvar v svoje roke. Tako bo do četrtkove seje državnega zbora pripravila vse potrebno, da bo lahko poslanec predlagala ustanovitev preiskovalne komisije.

Stranke so tudi že predlagale možne kandidate za predsednika, podpredsednika in člane komisije. Kandidati za predsednika komisije so Marjan Poljsak (SPS), Marjan Podobnik (SLS), ki ga je Samostojna poslanska skupina hkrati predlagala tudi za podpredsednika komisije, ter Igor Bavcar (DS). Za člane pa Ciril Pucko (SKD), Leo Seserko (ZESS), Jože Jagodnik (ZL), Jozef Kopše (SNS)

in Ivo Hvalica (SDSS). Liberalno-demokratska stranka svojega člana ni predlagala (bo ga, je zapisala v utemeljitvi, ko bo seznanjena z vsebino odloka o ustanovitvi in nalogah komisije), čeprav so na Kviaz včeraj jasno povedali, da na ta predlog ne mislijo prav dolgo čakati in da bodo komisijo ustanovili s članom iz vrst LDS ali pa brez njega. Kviaz je se sklenil, naj zakonodajna pravna služba pripravi razlago ustave, in sicer ali je treba poslovnik, po katerem bo delala preiskovalna komisija, sprejeti z dvotretjinsko večino - to bi bilo zagotovo težje doseči - ali nava-

dno. V izogib tej dilemi pa bi lahko državni zbor z navadno večino po hitrem postopku sprejel (začasni) zakon o parlamentarni preiskavi, je se predlagalo nekaj članov Kviaz.

Ker so se poslanske skupine vendarle uskladile glede sestave delegacije državnega zbora v parlamentarni skupščini Sveta Evrope, je je Kviaz včeraj podprl. Njena sestava je taka: vodja delegacije Borut Pahor (ZL), člana delegacije France Bucar (DS) in Jaska L. Zlobec (LDS), namestniki članov delegacije Ludvik Toplak (SLS), Miroslav Mozetič (SKD) in Vito drag Pukl (SDSS).

Vlada je zavrnila večino dopolnil k proračunu

LJUBLJANA - Vlada je večino dopolnil, ki so bila vložena k predlogu proračuna za leto 1993 zavrnila, ti ste pa, ki jih je podprla, so predvsem redakcijske narave. Razpravi o dopolnitvah je vlada namenila približno dve uri in 30 minut, kar pomeni, da je vsakemu dopolnilu namenila 43 sekund.

Na včerajšnji dopodanski seji odbora za finance in kreditno-monetarno politiko so člani obravnavali izvlečke iz proračunske razprave državnega zbora k proračunskemu memorandumu in podprli skoraj vse predloge sklepov iz pralamentarne razprave o proračunu, popoldan pa so se opredeljevali do posameznih dopolnil - teh je kar 208.

Člani odbora so se strinjali, da bi morala vlada obcasno poročati državnemu zboru o ekonomski in razvojni politiki. Nekateri člani so menili, da država nima prave strategije s po-

močjo katere bi lahko osvajali nove trge, pri čemer je finančni minister Mitja Gaspari pojasnjeval, da bo pri spodbujanju izvoza pomembno vlogo odigrala Slovenska izvozna družba z dodatnimi proračunskimi sredstvi in bilateralni sporazumi. Po Gasparijevem mnenju si bodo podjetja morala iskati trge predvsem sama, saj se na državni ravni (v tako majhni državi) ne da odpirati novih trgov. Minister Gaspari je se povedal, da bo vlada v kratkem pripravila tudi poročilo o poteku sanacije v LB d.d. in v mariborski KBM, ki bo opremljeno z inventarnim pregledom kreditov in posredovano matičnemu odboru. Člani odbora so menili, da bi morali čimprej pripraviti zakonodajo, ki bo urejala področje lokalne samouprave (vloga le-te je po mnenju nekaterih v proračunskem memorandumu premalo poudarjena). (A. L.)

IZVENPARLAMENTARNE STRANKE

Oblikovanje skupnega koordinativnega organa

3LJUBLJANA - Na včerajšnjem sestanku izven parlamentarnih strank so se pogovarjali o skupni obliki delovanja. Jožef Horvat iz stranke SMER iz Kopra je predstavil predlog pravil o organiziranju in delovanju Slovenskega ljudskega parlamenta, ki naj bi bil nekakšna koordinacija teh strank. Pred log bodo poslali vsem izvenparlamentarnim strankam, ki ga bodo preučile. Do sredine maja naj bi poslane svoje pripombe na komisijo, ki so jo ustanovili posebej za to. Na sestanku so se opozorili na izhodišča, ki bi

jih morali preučiti v zvezi z lokalno samoupravo. Nekaj pripomb na osnutek novega zakona so imeli že predstavniki Evropske skupnosti, koordinacija izvenparlamentarnih strank pa dodaja se nove. Predvsem jih zanima, koliko bo stala sprememba in delovanje novih občin, kako bo potekala transformacija in kako volitve. Menijo, da se z zakonom o lokalni samoupravi ne sme hiteti in da se je bolje temeljito pripraviti, bojijo pa se prevelikega centralizma. (P.T.)

Kako nastopiti skupaj (FOTO: Tomi Lombard/TRIO)

VEČERNI RAZGLEDI

Mencinger in Gaspari o letošnjem proračunu

LJUBLJANA - Zaradi vse večjih polemik ob sprejemanju letosnjega proračuna so bili včerajšnji Večerni razgledi v hotelu Lev namenjeni vlogi vlade v zgodovinskem razcvetu Republike Slovenije. Gosta bila dr. Jože Mencinger in Mitja Gaspari.

Mencinger je povedal, da so bila izhodišča za proračun, ki jih je pripravil Ekonomski inštitut, so razmeroma jasna. Skušali so sestaviti program, ki bi podjetjem omogočil prehod iz ene oblike lastninjenja v drugo. Menil je, da se pripravimo zgolj o tem, kdo bo odrezal največji kos poga-

ce, zelo malo pa je recene- ga o prihodkih.

Primanjkljaj proračuna 1,8 odstotka je po mnenju Gasparija finančno sprejemljiv. Če se primerjamo s Poljsko, Cesko, Madžarsko, imajo te države bistveno višji proračunski primanjkljaj - od šest do devet odstotkov. Vlada predvideva, da se bodo v naslednjih treh letih izdatki javne porabe znižali z 49,1 odstotka na 45 odstotkov. Pripravi naj bi se nov zakon o davku na dobiček, zakon o carinah, zakon o davčnem postopku in tudi zakon o igrah na srečo. (M. J.)

KOROŠKA / ŠOLSTVO

Protesti nad postopanjem šolskih oblasti

Poziv ministru Scholtenu

IVAN LUKAN

CELOVEC - Odločitev solskega sveta za okraj Celovec-dezela, po kateri v razpisu za ravnateljsko mesto na dvojezični ljudski soli v Skoficah ob Vrbskem jezeru ni potrebna dvojezična kvalifikacija, je s strani slovenskih organizacijami na Koroskem, učiteljskih združenj in Slovenci v dvojezični občini Skofice izzval val protestov.

Strokovno pedagoško združenje je večinski sklep okrajnega solskega sveta (socialdemokrati so glasovali proti - op. ured.) označilo kot nezakonito, ker bi zasedba ravnateljskega mesta na osnovi takega razpisa bila v nasprotju z določili zakona o manjšinskem solstvu za Korosko. Predsednik združenja Franc Kukovica zato od koroške deželne vlade zahteva "takojšnjo ukinitvev takih protizakonitih zasedb ravnateljskih mest" in ponoven razpis ravnateljskega mesta, toda z obvezno dvojezično kvalifikacijo za vse kandidate.

Proti odločitvi okrajnega solskega sveta sta se izrekla tudi tajnika NSKS in EL Franc Wedenig in Rudi

Vouk. V tiskovni izjavi poudarjata, je je sklep v nasprotju s smernicami, ki sta jih za zasedbo ravnateljskih mest izdelala tako koroški deželni solski svet kot tudi zvezno ministrstvo za pouk. Sklep okrajnega solskega sveta da pomeni tudi odstopanje od sedanjih praks in je znak za načrtno dolbenje dvojezičnega solstva.

Domace slovensko kulturno društvo "Edinost" pa je v zvezi z dogajanjem na ljudski soli v Skoficah naslovilo odprto pismo pristojnemu zveznemu ministru Scholtenu, v katerem ga poziva, naj ukrepa proti sklepu okrajnega solskega sveta ter da dobi dvojezična sola v Skoficah ravnatelja z ustrežno dvojezično kvalifikacijo. Proti odločitvi okrajnega solskega sveta se je odločno izrekel tudi nadzornik Franc Wiegela, ki je v zvezi s prav tako sporno zasedbo ravnateljskega mesta na dvojezični ljudski soli na Brdu pri Smohorju v intervjuju za televizijsko oddajo "Dober dan, Koroska" dejal, da bo o tem vprašanju odločalo ustavno sodišče.

ZELEZNO / PO VEČMESEČNIH POGAJANJIH

Končno bo ustanovljen tudi sosvet za Hrvate

Stranke in organizacije so zdaj našle kompromisno formulo

IGOR SCHELLANDER

DUNAJ/ZELEZNO - Gradiscanski Hrvati so za ustanovitev sosveta - gradiscanski Hrvati niso za ustanovitev sosveta! Ta vtis je lahko imel manj poučeni opazovalec o gradiscansko-hrvaških prizadevanjih za ustanovitev gremija, ki ga predvideva avstrijski zakon o narodnostnih skupnostih iz leta 1977. Ta zakon poleg - od manjšinskih organizacij in zdaj tudi od avstrijskih ustavnih sodnikov - osporavane definicije manjšinskih pravic iz 7. člena Avstrijske državne pogodbe predvideva tudi ustanovitev sosveta kot svetovnega organa zveznega kanclerja.

Avstrijska vlada je izplačevanje manjšinske podpore (letos je predvidenih okoli 37 milijonov silingov) od vsega začetka pogojevala z ustanovitvijo in delovanjem narodnostnih svetov, kar je bil navsezadnje razlog, da so gradiscanski Madžari takoj in koroški Slovenci 1989. leta ustanovili svoje sosvete. Zdaj ga bodo dobili tudi gradiscanski Hrvati, kar je gotovo razveselilo tudi avstrijskega kanclerja, ki je pred mesecem dni v ekskluzivnem pogovoru za Republiko izrazil željo po cimprenjski ustanovitvi hrvaškega narodnostnega sosveta.

Po več mesecih traja-

jocih pogajanjih je pretekli teden prišlo do končnega kompromisa. Kot glavni kamen spotnike je do zdaj veljala želja ljudske stranke po dodatnem sedezu v sosvetu. Razdelitev sedežev bo zdaj naslednja: SPÖ in ÖVP bosta imeli pet, Cerkev pa dva sedeža v prvi kuriji sosveta, v drugi kuriji bodo s svojimi predstavniki zastopane manšinske organizacije Hrvaško kulturno društvo (3), Hrvatski kulturno-dokumentacijski center (2), Hrvatska narodna visoka sola (2), Hrvatski akademski klub (1), Hrvatsko-gradiscansko kulturno društvo na Dunaju (1), Založniško društvo

(1), Delovna skupnost komunalnih politikov (1) in Konferenca županov in podžupanov (1). Delovna skupnost in Konferenca sta konkurenčni strankarski organizaciji hrvaških komunalnih politikov, ki so včlanjeni v ljudsko ali v socialdemokratsko stranko, ostale organizacije so formalno neodvisne. Kompromisna rešitev je očitno bila, da ÖVP v prvi kuriji dobi dodaten sedež na račun Cerkev.

Poleg prestiznih vprašanj znotraj hrvaške narodnostne skupnosti je drugi in poglavitni razlog, zakaj doslej ni prišlo do ustanovitve hrvaškega sosveta, bila kolizija

Želja kanclerja Vranitzkyja se je le uresničila

strankarskopolitičnih in narodnopolitičnih interesov. Zlasti med uradno neodvisnimi in strankarsko odvisnimi manjšinskimi organizacijami je dolga leta bilo na dnevnem redu odrekanje pristojnosti, kdo sme in kdo ne sme v sosvet.

Mnoga društva nikakor niso mogli sprejeti dejstva, da bi imeli v sosvetu večino funkcijarji in pristasi SPÖ, nenazdaje zaradi tega, ker so Hrvati tradicionalno zelo povezani s katoliško cerkvijo in s tem tudi s taborom ljudske stranke.

Za razumevanje gradiscansko-hrvaškega zakulisja je kajpada treba vedeti, kako večina Hrvatov vido svoje politično okolje: izjemno pristnih narodnostnih organizacij je na Gradiscanskem Cerkev napravila največ za narod, ljudska stranka (ÖVP) marsikaj, socialisti (SPÖ) pa najmanj.

Zlasti v 70-ih in 80-ih letih, ko politika SPÖ ni bila dokaj naklonjena manjšinam in ko se je prav socialistična Konferenca županov v gradiscansko-hrvaških občinah aktivno zavzemala za narodno asimilacijo manjšine, je bila bojazan pred "rdeco" glasovalno

OKOLJE IN POLITIKA

Ponovitev hainburškega upora na Štajerskem?

IGOR SCHELLANDER

GRADEC - Stajerska deželna vlada v Gradcu je konec preteklega tedna na izredni nočni seji odločila, da bodo nadaljevali z gradnjo ceste obvoznice v dolini Enns v zgornjestaškem kraju Liezen.

Ta odločitev je izzvala ogorčenje na eni in zadovoljstvo na drugi strani. Inicijativa občanov za ohranitev od nove ceste ogroženega naravnega biotopa, World wildlife found (WWF) in druge ekološke organizacije ter Zeleni so bili globoko razočarani - v ponedeljek pa so odločili o nadaljnjih ukrepih za preprečitev cestogradnje.

Inicijative občanov iz prizadetih sosednjih občin Stainach in Wörschach, ki so se organizirale ne nazadnje na podoben komunalnih politikov, pa so se veselile sklepa deželne vlade, ker že dolgo časa čakajo na cesto obvoznico, ki bi prizadete kraje in občane razbremenila močnega tranzitnega prometa.

Nasprotniki načrtovane ceste ne trase so od velikonočnega ponedeljka dalje z zasedbo blokirali cestno gradbišče in tako skušali preprečiti gradnjo ter odgovorne politike prisiliti k razmislijanju o novi varianti za cesto.

V sredo je bila na ukaz deželne vlade in okrajnega glavarstva ta blokada s policijsko akcijo ukinjena. Med kratko aretiranimi demonstranti sta bila tudi vodja Zelenih Peter Pilz in zeleni parlamentarni poslanec Andreas Wabl. Nasprotniki so ostali do četrtka. Za soboto za lokalni zagovorniki načrtovane ceste trase kot protikupe napovedali blokado prometa na sedanji zvezni cesti. Deželna vlada je pod tem pritiskom (in na zahtevo tako socialdemokratskih kot svobodnjaskih deželnih svetnikov) bila sklicana izredno sejo, kjer se je izrekla za nadaljevanje gradnje. Prav tako je notranji minister Löschnak

zapovedal ukinitvev gradbenih del do sklepa deželne vlade. Gradbišče odslej naprej strazi večji kontingent zandarmije, dodatno pa naj bi nasprotnike odrezal se hitro razgrajeni plot okoli gradbišča. Deželni glavar Krainer je v zvezi s sklepom deželne vlade dejal, da ne misli dopustiti "ponovitve Hainburga na Štajerskem".

Hainburg - majhno mesto ob Donavi neke sredi poti med Dunajem in Bratislavo - je nekakšen avstrijski sinonim za (uspešen) ekološki upor. Jeseni leta 1984 je nekaj tisoč nasprotnikov načrtovane nove donavske hidrocentrale pri Stopfenreutu ob Hainburgu z večdeskimi sotorim kampiranjem vztrajno blokiralo začetek gradbenih del.

Policijska akcija za deblokado se je končala z masovnim pretepom (zanjo je bil odgovoren isti notranji minister Blecha, ki se zdaj zagovarja pred sodiščem zaradi afere Noricum) in je privedla do masovnega vala solidarnosti za ekološke motivirane demonstrante, ki so se borili za ohranitev enega izmed zadnjih donavskih biotopov v stopfenreutski loki.

Zadeva je prerasla v državno krizo, vlada, energetske gospodarstvo in sindikat gradbenih delavcev so morali pod splošnim pritiskom gibanja in medijev kloniti. "Hainburg", uspešni referendum proti avstrijski jedrski elektrarni v Zwentendorf ter zarodki mirovnega gibanja - to je bila zmes, iz katere se je sredi 80-ih let v Avstriji rodilo (takrat se zelo aktivistično) zelenoalternativno gibanje, ki si je po prvotnih uspehih pri komunalnih in deželnih volitvah naposled izborilo tudi zastopstvo v dunajskem parlamentu.

Po dveh delovnih obdobjih v parlamentu je tudi zelena stranka doživela svoje viske in padce. Zlasti ekološko zavzete iniciative občanov na terenu ze-

leni opoziciji v paralemtu očitavajo birokratičen pristop do politike in opuščanje poprej tako uspešnega aktivizma, torej nekakšno prilagajanje v prid atraktivnosti za sirše kroge volilcev in na račun nekdanjih zacrtanih ciljev gibanja. Zeleni se tega zavedajo, in po vrsti izgubljenih bitk, pri katerih jim s pogajanjem in zmernimi protesti ni uspelo preprečiti nekaterih ekološko in ekonomski spornih energetskih in cestno-prometnih projektov, se očitno prav načrtovana in dokaj sporna varijanta za novo cestno traso v dolini reke Enns ponuja za ponovno merjenje moči s predstavniki gradbenega lobija in tradicionalen politike.

Pri tem nasprotniki cestne trase upravičeno lahko dajejo glavno krivdo stajerski deželni vladi, ki ni uspela izdelati kompromisne rešitve. Obvoznica naj bi sla naravnost skozi naravni biotop z logom in močvirji, hkrati pa je deželna vlada v protizakonitem postopku razlatala posestnike zemljišč. Nenačrtovane pa je na vrsti tudi lani jeseni izvoljeni zvezni govornik Zelenih in vodja zelene frakcije v dunajskem rotovzu Peter Pilz, da se profilira s konkretnimi in uspešnimi akcijami. Pilz se kajpada zaveda, da poleg ekoloških pomislekov ne gre prezreti interesov lokalnega prebivalstva. Tako je dejal, da nikakor ne nasprotuje gradnji ceste-obvoznice, vendar bi morala ta biti izpeljana v okviru ekološko sprejemljive variante. Deželni politikom je podal temu ustrezno novo koncepcijo trase.

Hkrati pa je na kraju dogajanja borbeno napovedal, da je blokadna akcija bila le predigra in da že teče "mednarodna mobilizacija", pri kateri naj bi sodelovali znani umetniki in znanstveniki, situacijo pa je primerjal s "predhainburskim obdobjem".

AVSTRIJA / SOSEDSKI ODNOSI

Klestil napovedal srečanje s Kučanom

Sestanek bo še pred poletjem ob meji

IVAN LUKAN

CELOVEC - Avstrijski zvezni predsednik Thomas Klestil, ki je v ponedeljek slavnostno otvoril 1. kulturni teden koroških Slovencev v gradu Porcia v Spittalu ob Dravi na zgornjem Koroskem in ob tej priliki označil slovensko narodnostno skupnost veliko obogatitev za Korosko, je ob koncu svojega dvodnevnega obiska na Koroskem napovedal tudi uradno srečanje s predsednikom Republike Slovenije, Milanom Kučanom. Na vprašanje Republike je predsednik Klestil dejal, da je srečanje "konkretno zmenjeno", prvi uradni sestanek predsednikov sosednjih držav pa bo "še pred poletjem in ob neposredni bližini avstrijsko-slovenske meje".

Zvezni predsednik je na zaključni tiskovni konferenci pozitivno ocenil svoj prvi uradni obisk na Koroskem in pri tem se enkrat izpostavil srečanje s predstavniki slovenske narodnostne skupnosti.

Govoril pa je tudi o zastopnikih koroškega "Heimatdiensta", ki so mu predali "neko dokumentacijo z vprašanji, na katero bo pismeno odgovoril". Vzdusje pogovorov s KHD je ocenil kot "dobro" ter dejal, da je bil s strani predstavnikov KHD - brez kritičnih propomb - omenjen tudi njegov govor ob otvoritvi slovenskega kulturnega tedna. Koroški deželni glavar Christof Zernatto, ki se je udeležil tiskovne konfe-

Predsednik Thomas Klestil (na sliki s slikarjem Karlom Vokom) si je ogledal razstavo slovenskih umetnikov. rence predsednika, pa se je Klestilu zahvalil za "podporo manjšinske politike koroške deželne vlade, ki je usmerjena v konstruktiven dialog med večino in manjšino". Predsednik Klestil je na tiskovni konferenci zavzel stalnice tudi do zahtev koroških političnih strank in dveh dnevnikov, da bi 10. oktobra, torej spominski dan koroškega plebiscita leta 1920, postal dela prost praznik.

Klestil je zahtevo koroških politikov, med njimi tudi Zernatta, nedvoumno odklonil in svoje negativno stališče utemeljil z gospodarskimi razlogi, čeprav - tako Klestil - ni sporno, da je ta dan za Avstrijo velikega pomena.

Avstrijski zvezni predsednik se je v ponedeljek po otvoritvi prvega kul-

turnega tedna koroških Slovencev v Spittalu se z zanimanjem ogledal razstavo del slovenskih umetnikov ter se udeležil sprejema, ki ga je dal koroški deželni glavar.

Teziše tedna je obsiren prikaz kulturnega ustvarjanja in drugih dosežkov slovenske narodnostne skupnosti. Razstavljalo likovni umetniki Jože Boschitz, Gustav Janus, Karla Vouk in Zorka Weiss-Loiskandl, na ogled je razstava "Arhitektura in etnografija na Južnem Koroskem", brali bodo pesniki Fabjan Hafner, Gustav Janus, Andrej Kokot in Florjan Lipus. Na sporedu pa je tudi predstavitev knjig Pavleta Zablatica, Petra Fistr, Mirka Bogataja ter prezentacija obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev.

ORF: čakanje na višje pristojbine

DUNAJ - Povisjanja RF-ovih pristojbin zaenkrat se ne bo. Kuratorij ORF na svojem zasedanju pretekli teden ni sprejel tozadnega predloga, čeprav je poprej že bilo sporočeno, da bodo tudi predstavniki strank v kuratoriju glasovali za predlo generalnega intendanta avstrijske televizije Bacherja. Kuratorij so odločili, da je treba najprej počakati na realizacijo novega zakona o lokalnih radijskih postajah ter nove ureditve o razširitvi reklamnih emisij v ORF.

Bo Andreas Mölzer novi generalni tajnik FPÖ?

DUNAJ - Notranjepolitični komentatorji spekulirajo, kdo bo novi tretji generalni tajnik Haiderjeve svobodnjasko stranke. Vodja FPÖ Haider je pred kratkim utemeljil s pospeševanjem politične učinkovitosti potrebo po dodatnem strankinem sekretarju. Kot možen kandidat je nato bil kolportiran Andreas Mölzer, desni ideolog stranke, ki vodi izobrazevalno ustanovo svobodnjakov. Mölzer je poprej že s svojim delovanjem kot glavni urednik nemskonacionalnega in protimanjšinsko usmerjenega koroškega glasila svobodnjakov "Kärntner Nachrichten" ter s svojimi publikacijami za desničarski organ Aula in izjavami z očitno uporabo nacionalsocialistične dikcije večkrat izzval ogorčeno kritiko ostalih strank in demokratične javnosti. Medtem ko je Haider spekulacije o tretjem generalnem sekretarju zavrnil z izjavo, da o "kandidatu" Mölzerju ni govora, je Haiderjeva namestnica Edith Haller napram avstrijskim medijem izjavila, da si prav dobro lahko predstavlja Mölzerja kot 3. generalnega sekretarja. (I.S.)

Manj ogljikovega dioksida

DUNAJ - Če je verjeti podatkom do zdaj se neobjavljene avstrijske raziskave, potem je Avstrija v preteklem letu zmanjšala svoje emisije ogljikovega dioksida za skoraj osem odstotkov. Emisije CO2, ki velja za enega glavnih faktorjev pri destabilizaciji zemeljske atmosfere, so v Avstriji od leta 1981 dalje konstantno narasčale. Po podatkih iz druge študije avstrijskega inštituta za gospodarske raziskave (WIFO) je v preteklem letu v Avstriji bila zmanjšana tudi poraba energije za tri odstotke.

Odpri sejem IFABO 1993

DUNAJ - IFABO, največji avstrijski strokovni sejem za računalnike in za tehnično opremo pisarni skupaj s software-sejmom PROGRAMMA, je včeraj na dunajskem razstavišču v Praterju odprla svoja vrata. Letošnji strokovni sejem je stiriindvajseti po vrsti, odprt pa bo do sobote, 24. aprila. Obiskovalci in poslovneži se lahko v teh petih dneh (od 9. do 18. ure) informirajo o najnovejšem stanju razvoja in o aktualnih proizvodih na področju elektroničnega obdelovanja podatkov, telekomunikacije, pisarniške opreme, organizacijskih tehnologij itd. Z veliko napetostjo predvsem pričakujejo prezentacijo novih računalnikov z Intelovim novim računalniškim cipom "Pentium", ki ga je proizvajalec ravnokar se začel dostavljati. V ospredju tako imenovanih popularnih računalniških rešitev bodo letos vsekakor se bolj kot lani stali v ospredju računalniški "multi-media"- sistemi s svojimi presenetljivimi možnostmi na področju povezovanja podatkov, videotehnike, kompiutorske grafike ter akustičnih efektov. Vodilno softwaresko podjetje Microsoft bo predstavilo novo verzijo svojega obratnega sistema za osebne računalnike MS-DOS 6 in kajpada zdaj uradno predstavljeno novo verzijo svojega uspešnega uporabniškega programa z graficno površino Windows - Windows NT. Kajpada bodo tudi drugi vodilni proizvajalci računalnikov in programov zastopani na IFABO, in to kot vedno na vseh strokah in računalniško pospeševanega dizajna do najnovejše ponudbe na področju programov zoper kompiutorske viruse. (I.S.)

Ženska je v zvezni službi še vedno zapostavljena

DUNAJ - Vodilne pozicije v zvezni službi v Avstriji se vedno in skoraj izključno zasedajo moški. To je razvidno iz najnovejšega poročila ministrstva za ženska vprašanja. V poročilu je poudarjeno, da se na tem področju v zadnjih letih ni spremenilo ničesar, najvišja pozicija, ki jo v zvezni službi dosegajo ženske, je vodenje oddelkov in referatov. Prvo menzmersko raven - torej položaj sekcijskega vodja - je leta 1992 dosegla ena sama ženska. Ministrica za ženska vprašanja Dohnalova sedaj upa, da bo nov zakon o enakosti moških in žensk v javni in privatni službi bistveno spremenil sedanjo situacijo v zvezni službi.

EVROPA / MLADINA

KSSŠ/D član Mladine evropskih manjšin

BARCELONA - Klub slovenskih študentov in studentk na Dunaju (KSSŠ/D) se je včlanil v organizacijo Mladine evropskih narodnostnih skupnosti (MENS). Predstavniki kluba pod vodstvom predsednika Jožija Wutteja so se v Velikem tednu udeležili zasedanja organizacije v španskem Planelos pri Barceloni.

MENS je naslednik bivše mladinske organizacije Federativne unije evropskih narodnostnih skupnosti (FUENS). Dunajski študentje so zdaj (poleg

Mlade EL in KDZ) tretja koroško-slovenska organizacija, ki je včlanjena v MENS. "Tako je zdaj tudi zastopanost koroških Slovencev v tej organizaciji nekoliko bolj uravnovešana", pravi Joži Wutte, predsednik KSSŠ/D.

Dunajski klub nacrta - skupaj s Hrvatskim akademskim klubom - v bližnji bodočnosti pod okriljem MENS izpeljati na Dunaju srečanje slovenskih (mladinskih) organizacij srednje Evrope.

MEDIJI / POGOVOR Z DARJO KOREZ-KORENČAN

Najbolj polna soba televizijske hiše

Znani, priljubljeni, predvsem pa spoštovani obraz z zaslona - Nocoj v oddaji za resno glasbo Opus, katere voditeljica je

MIRJAM ŽGAVEC

Darja Korez-Korenčan si deli 4x4 metre veliko delovno sobo z Jozetom Hudeckom, Majdo Sirco in Jadranom Sterletom. Stevilni telefonski klici in obiskovalci se dodatno obremenjujejo stiri vodilne novinarje televizijske kulturne redakcije, ki morajo iz te, vase skrcene danosti urejevati nepregledni kaos kulture in umetnosti. Jasno, vsak v svojem slogu in z različnim akcentom. Zaradi mikro prostora, makro tematike in tja v noč pomaknjenih terminov oddaj o resni glasbi morajo biti organizatoricne in zilave narave. Biti morajo prepričani, da so dregnili v tisto, v kar je bilo treba dregniti. Tako, da ti potem vsi verjamejo. Darje pred kame- ro nikoli ne zmanjka, ne glede na to, s kom ima pred njo opravka. Ne privo- scsi si tega, kar gre tako v slast večini glasbenikov, namreč to, da bi tarnala. Se med pogovorom tega ne pocne. Pove, kako s stvarmi je, vendar je za tem cutiti voljo in prepri- canje, da se da marsikaj spremeniti. Ne verjame samo vase, verjame v glasbo in, kar je pogosto- krat se bolj naporno, tudi v glasbenike. Z nazalno barvo glaslu, v oprijetih oblačilih, odprtega pogle- da in brez gestikuliranja. Samo dlani stiska skupaj, zdaj v naročju, zdaj na ko- lenih. Njena dikcija je do-

bra. Pozabila sem jo vpra- sati, ce jih posebej ucijo govoriti pred kamero. da- rja Korez-Korenčan je sa- ma pricela pogovor. Na TV imamo dve ure- dnistvi, ki skrbita za spre- mljanje glasbenega dogaja- nja, glasbeno uredništvo in uredništvo oddaj o kul- turi, v katerem delam že skoraj deset let. Resor kla- sične glasbe je zelo širok, od glasbene ustvarjalnosti, postvarjalnosti, solstva do programske politike ustanov. Glasba mora najti prostor v vsaki kulturni oddaji, ki ni ozko speciali- zirana, torej tako v dnevni- ku kot v Osmem dnevu, Oceh kritike, Forumu, v Omizjih. Nikomur ne ze- lim dajati prednosti, zato sem enako naklonjena ta- ko simfonici kot komorni glasbi, tudi zborovski in glasbeno-scenskim delom - operi in baletu. Pritegne- ju me zlasti konfliktna te- me, ki jih lahko osvetlim z več plati. Moje osnovno nacelo je: izgoniti se sive- mu, povprečnemu poroca- nju in imeti o vsakem do- godku svoje mnenje. Prejšnji mesec ste začeli predvajati zahtevne odda- je Opus. Gre za velik premik, veliko akcijo, oddaja poteka v živo iz treh stu- dijev - ljubljanskega, mari- borskega in koprškega, kot pobudnica in redakto- rica tako glasbi odpirate nove možnosti. Oddaja je na sporedu ceprav sredo v mesecu, in

sicer vsak drugi mesec. V vsakem studiu imamo tri do stiri goste, gre torej za »tripleks«. Med pogovor o določeni temi vpletamo se posnetke s terenov, pred- stavimo glasbenega gosta v ljubljanskem studiu, obja- vimo prispevke naših do- pisnikov iz tujine in nagra- dno vprašanje za gledalce. Pri slednjem gre predvsem za predstavitev krajev in institucij, ki so naklonjene kulturnim prireditvam. Tak kraj potem tudi podeli gledalcu nagrado v »natu- ralijah« in ne v denarju. Naša želja je predstaviti te kraje v nekaj sekund traja- jocih splošnih in spodbudnih gledalca, da razmislijo posredno tudi o temi, ki je rdeca nit oddaje, da spo- znava glasbo z druge plati, ne le kot getoizirano področje, namenjeno le ozkemu krogu občinstva. S tem ko poskusate po- pularizirati resno glasbo, začnete v bistvu delovati tržno. Koliko in kakšno obliko komercialnosti pa prenese nase področje? Komericalno resnično vdira v vse pore našega ži- vljenja, razumljivo, da tudi na TV. V naših oddajah nimamo problemov s pri- spevki. Če presodim, da je neki koncert, gost, festival ali prireditev vredna dalj- sega prispevka, ga tudi objavimo. Vendar je potre- bna premisljena selekcija.

Menim, da ponavadi pra- vilno izberem. Prav bi bi- lo, ce bi lahko vsako leto obiskali vsaj en svetovni glasbeni festival, 55 jih je, vendar nam sredstva TV tega ne dopuscajo. Tako moramo poiskati sponzo- rje in jih potem seveda vključiti v prispevek, zme- raj indirektno, nikoli nasil- no, kot nekakšen EPP. Tak postopek bi si morda kdo razlagal kot komercializa- cijo, toda na to je treba gle- dati drugače. Dokler bomo morali novinarji sami iska- ti sponzorje, zato da bi sploh lahko ohranili stik s svetom, bo pač tako, kot je.

Strinjava se, da TV gle- dalcem ne seznanja dovolj z aktualnimi novostmi iz sveta; prepričana pa sem, da bi lahko gledalce prite- gnili tudi s serijami inter- vjujev, glasbenih portre- tov? Sprasujete po serijskih oddajah. Prav takšen sce- narij sem oddala pred tre- mi leti in zanj dobila celo nagrado za programsko inovativnost, do realizacije pa nikoli ni prišlo. Predla- gala sem serijske bloke v vsakokratni oddaji, in si- cer kratke portrete naših opernih in instrumental- nih solistov ter dirigentov, serijo prispevkov o glasbe- nih učiteljih, na katere ra- di pozabljamo, pa serijo ta- ko imenovanih zakulisnih

ski način novinarstva. Vse bolj me zanima ko- mentiranje dogodkov, analitični pristop, kjer lahko bolj avtonomno in suvereno izrazim svoja stališča, ne na tak način, da bi poducevala o dolo- čeni problematiki, ampak jo interpretirala in razre- sevala. Moj delovni dan je sicer izjemno naporen, vedno krepko presezem normo, večkrat sem v slu- žbi se pozno v noč, včasih nimam casa ves dan ne- sicer pojedsti. Potem pa mi kdo rece, zakaj si pa na- lozis toliko dela. Res si ga nalozim sama, saj bi ime- la slabo vest, ce bi kaj po- membnega izpustila. Pre- prosto zelim doseci to, da bo glasbena umetnost bolj cenjena. Ignacy Padere- wski je rekel, da je igrati klavir težje kot voditi dr- zavo, saj je težje vzbuditi custva v slonokoščenih tip- klah kot pa v cloveskih bitjih. V tem je gotovo ne- kaj resnice, res pa je tudi, da vse, kar prihaja izpod peres naših komponistov, ne dosega najvišje ume- tniske ravni, nekaj del pa gotovo sodi v sam vrh na- se sodobne ustvarjalnosti. Sicer pa neki stari kitajski rek pravi, da je glasba ure- jene dobe mirna in vedra, glasba nemirne dobe ra- zburljena in zlovolljna, glasba propadajoce drže- ve pa sentimentalna in njena vlada ogrožena. Za naso bi lahko rekli, da je nekaj vmesnega.

Darja Korez-Korenčan (Foto: Joze Suhadolnik/TRIO)

FILM

PRVIH DESET FILMOV V PRETEKLEM TEDNU (Ljubljanski kinematografi, od 12. do 18. aprila 1993)

V tem tednu smo našo lestvico obogatili z novim podatkom: bruto izkupickom, ki ga je deset najbolj gledanih filmov pri- igralo v preteklem tednu. To je zelo pomembna pridobitev, saj gre za številke, ki nasi širši javnosti doslej niso bile dostop- ne, medtem ko na primer v ZDA in Veliki Britaniji menijo celo, da so bistveni le podatki o izkupicku, zato številka gle- dalcem na lestvicah navadno niti ne omenjajo. Film Vonj po ženski je po gledanosti svojevrsten fenomen, saj že ves čas predvajanja vztraja pri samem vrhu lestvice, v zadnjem te- dnu pa se je povzpел celo na prvo mesto, s katerega je izrinil komedijo Smrt ji lepo pristoj. Obiskanost Vonja po ženski se zdi se bolj zanimiva, ce upostevamo, da je že ves čas na spo- redu v kinu Vic (razen nekaj dodatnih predstav v kinu Tri- glav, kjer mu je uspel podvig, saj je bila dvorana razprodana, kar se ni zgodilo že nekaj let!). Če bi ga vrteli v kinih Komuna ali Union, bi bilo gledalcev gotovo se več. Howardov kot je s svojo premierno uvrstitvijo na peto mesto z lestvice izrinil Lepotico in zver, ki je pristala na 11. mestu. Legenda: Prva številka pomeni število predstav, druga in tre- tja številko gledalcev in bruto izkupicek v preteklem tednu, četrta pa skupno število gledalcev.

1. VONJ PO ŽENSKI / Camium (14) 4554 (1.551.900 SIT) 20.949
2. SMRT JI LEPO PRISTOJI / Camium (25) 4467 (1.224.250 SIT) 16.312
3. IGRA SOLZ / Mladina (28) 2126 (833.000 SIT) 4.074
4. KRVAVA MARIE / Lj. kinem. (28) 1741 (471.000 SIT) 2.915
5. HOWARDOV KOT / Lj. kinem. (4) 1334 (533.600 SIT) 1.694
6. NEOPROSCENO / Lj. kinem. (14) 1304 (508.850 SIT) 15.398
7. TELESNI STRAZAR / Lj. kinem. (21) 1011 (394.650 SIT) 32.369
8. V POSTELJI S SOVRAZNIKOM / Mladina (18) 1008 (281.900 SIT) 10.546
9. KO ZAPREMOCI / Mladina (17) 989 (371.750 SIT) 1.535
10. PRVINSKI NAGON / Mladina (18) 774 (298.700 SIT) 52.006

V preteklem tednu so skupaj predvajali 19 filmov, ki si jih je ogledalo 21.467 gledalcev, priigrali pa so 6.805.950 tolarjev. Primerjava z razpredelnico najbolj gledanih filmov v Londo- nu (lestvica je 14 dni starejša od naše) razkriva, da tudi dru- god po Evropi izrabljajo ucinek, ki ga je imela podelitev oska- rjev: med desetimi najbolj obiskanimi filmi sta dva nagraje- na, do 15. mesta pa sta se uvrstila se igra solz in Howardov kot.

1. FOREVER YOUNG
2. THE JUNGLE BOOK
3. THE DISTINGUISHED GENTLEMAN
4. SPLITTING HEIRS
5. SCENT OF A WOMAN
6. MR. NANNY
7. CANDYMAN
8. UNFORGIVEN
9. UNDER SIEGE
10. HONEY, I BLEW UP THE KID

Igor Kernel

Premiere

Minuli teden je minil predvsem v zname- nju potapljača iz filma Zvezi me in tusa- rina mladostne jagode, tega pa bosta zazna- movali bolj »zemeljski« maksimi: triler in risanka.

Peklenski val (Point break) - rezija: Kathryn Bigelow, scenarij: W. Peter Iliff, igrajo: Keanu Reeves, Patrick Swayze, Garry Busey in Lori Petty, distribucija: Mladina film.

Od včeraj v Unionu in Domzalah igra film Kathryn Bigelow, ki je pred Peklenskimi valom rezirala že tri tako grozljive grozljive- ke (Set-Up, Near Dark in Blue Steel), da z zansko oznako tudi tokrat ne bo težav. Zanimivo je, da se zgodba Peklenskega va- la odvija na podlagi newagerske losange- ske družine, kamor se »vstuli« agent FBI, naleti pa na skrivnostnega voditelja surfar- ske družbe, ki ga igra Patrick Swayze. Za skrajni izziv je treba placati najvišjo ceno. Petek: **Petelinji rock (Rock-a-Doodle), ri- sani film režiserja Dona Blutha, produ- kcija: Goldcrest, distribucija: Art Video Ljubljana.**

Lani v ZDA ob Lepotici in zveri najuspe- snejša risanka je v bistvu komedija z ostrimi socialnimi podtoni. Petelina prezenejo s farne, kjer je zaradi tega seveda vse na- robe, potem pa uspe v mestu s pojavom in pesmimi Elvise Presleya - a pod pritiskom glasbene industrije. Konec je, kot se za otroške filme spodobi, srečen.

CANKARJEV DOM: Izjemno zanimiv - ceprav smo tri od starih filmov že videli na televizijskih ekranih - bo ciklus Filmarne britanske drame, ki poteka od nocoj do so- bote (vselej ob 20. uri) v Cankarjevem do- mu, hkrati z razstavo Sodobna britanska drama. Nocoj si lahko ogledate Velike upe scenarista in režiserja Mikea Leigha, urba-

no zgodbo z mnogimi junaki, v kateri bo- mo izvedeli, kako pobiti kraljevsko družino in kje lezi Karl Marx. Jutri je na spore- du **Moja mala pralnica** Stephena Frearsa, film o Azijcu Omarju in skinheadu Johnnyju, ki bi jima uspel odlicen posel, ce na svetu ne bi bilo drugih ljudi. V petek bo na sporedu **Garderobier** Petra Yatesa z odlicnima Albertom Finneyem in Tomom Courtenayem, edini film, ki popolnoma ustreza naslovu ciklusa. V soboto 24. aprila, pa sladokusci napove- dujejo vrhunec: **Iskreno, noro, globoko (-Truly, Madly, Deeply, rezija Anthony Minghella), film, v katerem se duh ljubim- ca Jamieja sicer vrne k osamelni Nini, a ži- vljenje z veseljaskim pokojnikom le ni ta- ko zabavno - ceprav iz stanovanja prezene vse podgane. Cankarjevemu domu je pri filmih pomagal Britanski svet.**

Lea (Albert Finney). Kot v drugih filmih bratov Coen tudi Millerjevo krizišce preveva neka abstraktna ideja - tokrat je to »gang- sterska etika«. Naslednji torek, 27. aprila, bo v Kinoteki naslednji film iz cikla Badjurovi na- grajenci: Moja draga Iza, film po scenariju (na po- dlagi romana Iva Zorma- na) in v režiji Vojka Dule- tića in (pomembno!) s ka- mero Karpa Godine. V ki- notecnem listu film dokaj navdušeno najavlja Stan- ka Godnic (Delo, april 1979), o danšnjem pogle- du pa se bomo prepričali sami.

Film na splošno

Mladinski klub Stiskarna iz Velenja razpisuje nate- caj za najboljši kratki film (do 15 minut). Tri- clanska žirija bo trem najboljšim podelila na- grade: 15 tisoč, 7 tisoč in 4 tisoč tolarjev, vsi prija- vljeni filmi pa bodo pre- dvajani maja. Naslov, ka- mor pošljite filme na VHSu in 300 tolarjev pri- javnine, je MK Stiskarna, Titov trg 4, 63320 Vele- nje. Telefonski številki- sta 063/856-316 (Ziga) in 061/347-631 (Simon). Veselo na delo. (T. D. V. in I. K.)

ŽIVLJENJE METROPOL - LJUBLJANA (9)

Kultura noči

BRATKO BIBIC

Najkrajše rečeno: »Pa- ris la nuit«, ki gostuje v klubu Cankarjevega do- ma, predstavlja v Lju- bljani segment kulture, kakršna se je (lahko) izo- blikovala v urbanem (velemestnem) okolju Pariza. Dvoje značilno- sti: toge ločnice med po- sameznimi zanri na eni strani ter med umetno- stjo in zabavo na drugi so (bodisi v okviru ene predstave ali pa v njho- vem redosledu) zabisa- ne in preskocljive, kakor pa pove že samo ime prireditve, gre za nočno kulturo. Nemara lahko določen napredek vido- mo celo v tem, da nam v svojem bistvu klubsko- kabaretsko-varietejsko- umetniskega izvajanja pariskih »artistov« Can- karjev dom ni serviral na gledališko-koncertni način v kakšni od svojih »visokokulturnih« dvo- ran.

»Paris la nuit« torej v Ljubljani, mestu, ki se z »by night« ne more ra- vno pohvaliti. Ceprav ne izkjučno, je urbana kultura v veliki meri vendarle nočna kultura. Je tudi kultura noci, ka- tere jezikov se ne da ne naučiti ne ustvariti brez zadostnih in stimulati- vnihih pogojev za njihovo govorjenje. Ljubljana je (še vedno) vpeti v ambi- valenco, ki je bila zna- čilna za odnos do feno- mena (veliko) mestne noci in nočnega življe- nja v casu okoli leta

1830. Takrat se z urbi- zacijo in industrializaci- jo začne njuna več kot stoletna zgodovina. Po eni strani je (bila) noc cas umika prebivalstva nazvnoter, z ulice in s ceste v hišo, je cas poci- tka, regeneracije, spanja - in pred spanjem noc kot cas za zgodbe o »du- hovihi«, ki jih danes v intimi zasebnega bolj ali manj uspešno nadome- sca televizijski horror. Podobi »spegega mesta« stoji nasproti noc kot cas obracanja navzven, iskanja zadovoljstev, za- bave, ugodja, drugega, stikov, kulture - je cas socialnosti, druženja, komunikacije, cas ja- vnosti.

Med tema dvema na- sprotnima podobama noci je v Ljubljani »by night«, pa tudi v drugih po obsegu, ne pa tudi po prestolnicnem statusu primerljivih mestih, ne- prestano prisotna nape- tost, ki se obcasno in v bolj ali manj rednih in- tervalih sprosta s konfli- kti med v obeh podobah živečimi prebivalci. Na drugi ravni pa se razre- suje v spopadih med ob- cinsko ali mestno obla- stjo, ki se postavi pravi- loma na prvo stran, in drugo stranjo.

Ceprav je dolgocasno ponavljati se, je to neka- ko neizogibno sprico majhnosti in podopre- mljenosti ljubljanskega nočnega prostora z ustreznimi kulturami

noci, zaradi česar ima ena sama poteza lahko presežne negativne ucinke za celoto. Med ucinki nedavne prepo- vedi gostinske dejavnos- ti v KUD F. Preseren, ki jo lahko uvrstimo v zgornji konfliktni okvir, lahko doživimo tudi kratkocasne plati zade- ve. Zabavno je namrec, ko v KUD F. Preseren lahko vidimo, kako žive jazzovske glasbe Anthonyja Wheelerja željni moze in znee, ka- terim clovek tega glede na njihov videz in spo- stljiva leta ne bi priso- dil, ustekleniceno teko- cino ročno prinesejo s seboj v plasticnih vre- ckah. Morebiti sodijo ce- lo med obiskovalce ve- cerov »Paris la nuit« v klubu Ivana Cankarja. Bolj zanimivo kot to bo nemara opazovati, ali zmorejo tudi tisti ku- dovski stalni obiskoval- ci drugacnega videza, let in prepričanja toliko vztrajne prostorske sa- moorganizacije, kolikor je je potrebne za eno prenosno plasticno vre- cko. Sicer pa se ob uve- ljavljanju množicnih kulturnih glasbenih pri- reditev (obenem s tovr- stnim dogodkom pripa- dajocimi tocilnimi mi- zami) v tako imenovani sprejemnici Cankarjeve- ga doma clovku zazdi, da prihaja nočna kultura do svojega prostorskega institucionalnega pojma na nekako nujno perva-

zen nacin. Potem ko bo skrb države za mentalno zdravje svojih podani- kov dopolnjena s skrbjo za njihovo telesno zdra- vje, bo kajenje na javnih prireditvah mogoče sa- mo se na prostem. Pro- blem bo Cankarjev dom sicer lahko resil tako, da bo jazz festival iz svojih dvoran spet prestavil tja, kamor sodi - namrec v letno gledališce Krizan- ke, kaj pa bo prepoved kajenja naredila iz vzdu- sja v njegovem klubu, bomo videli tudi druge.

Ampak: kje razen v zivalskem vrtu ali pri kaksnem ljubitelju do- ma lahko clovek v Lju- bljani vidi pitona, in to ob za to ne ravno obica- jni uri. Clovek lahko v Ljubljani, ce je pozoren, vidi pitona v Kantini, enem od tistih ljubljans- kih lokalov, v katerega potem, ko se vecer pre- vesi v noc ali se noc na- gne proti jutru, rad za- ide. Ce bi bila Kantina v Mehiki ali kaksnem drugacnem subtrop- skem ambientu, bi mu kace nemara lezle po tleh med nogami. Tako pa tisti piton mirno in civilizirano živi svoje polbudno življenje za stekleno steno med ne- kaj kamni in zelenjavo. Ni je, ki bi jo zapeljal v skusnjava. Ples polgolih artistk z udavi je vsaj v teh krajih zal redko, ce ne ze izumrlo poigrava- nje s svetopisemskim izročilom.

LIKOVNA UMETNOST / DANES MINEVA 50 LET OD SMRTI ZNAMENITEGA SLOVENSKEGA SLIKARJA

Univerzalnost Jakopičevega slikarstva

JANEZ PIRNAT

Danes mineva petdeset let od smrti slovenskega slikarja Riharda Jakopica (1869 - 1943), osrednje osebnosti slovenske umetnosti prve polovice 20. stoletja in duhovnega ter organizacijskega vodje impresionistične skupine. Ob obletnici Jakopičeve smrti bosta Mestni muzej Ljubljana in Narodna galerija pripravila razstavi pod skupnim naslovom Rihard Jakopič - To sem jaz, umetnik. Razstavi bodo odprli 11. in 13. maja. Mestni muzej bo predstavil slikarjevo življenje in delo s fotografijami in predmeti, Narodna galerija pa bo razstavila Jakopičeva likovna dela. Obe razstavi bo pospremil katalog z razpravami o Jakopičevem umetniškem in pedagoškem delu ter o vprašanih njegove zapuščine.

Uvodno besedilo Jakopičevega jubilejnega zbornika, izdanega leta 1929 ob slikarjevi šestdesetletnici, je napisal dr. Izidor Cankar. Esej z naslovom Jakopičeve skrivnosti se zaključuje z besedami: »Zadnja skrivnost Jakopičeva, iz katere vse ostalo organično raste, je torej tista neprizvojljiva, od prevladnosti božje dana in na svojstven, toda smotern način delujoča življenjska moc, ki ji je ime genij.« Dr. France Mesesnel, avtor naslednjega prispevka v Jakopičevem jubilejnem zborniku, je takole označil smisel slikarjevega genija: »Obogatil je našo fantazijo z največjo pridobitvijo, ki jo je mogel slovenski umetnik ustvariti po velikih epohah gotike in baroka.«

Petdeseta obletnica slikarjeve smrti je zadosten razlog za praznanje, če danesni čas lahko potrdi pred šestdesetimi leti izražene ocene, ki so Jakopičevemu slikarstvu pripisale univerzalen značaj. Tu bo podan pogled na Jakopičovo slikarstvo skozi »optiko« nove nelinearne znanosti, imenovane tudi kaos. Če se je relativnost znebila newtonovske iluzije absolutnega prostora in casa, kvantna teorija pa newtonovskih sanj popolnoma natančnega merjenja, se je kaos znebil laplaceovske fantazije o deterministični predvidljivosti. Od vseh treh revolucij se le kaos tice sveta, ki ga vidimo in cutimo, torej sveta človeških razsežnosti. Predmet raziskovanja

so lahko vsakdanje izkušnje in podobe dejanskega sveta. Slednje so od nekdaj tudi predmet likovne umetnosti in jih potemtakem stejejo za skupno središče, da se zato poslužimo »optike« nelinearne znanosti pri pogledu na dva sklopa vprašanj v zvezi z Jakopičevim slikarstvom: prvi se nanasa na obliko stila, drugi pa na obliko navzočnosti prostora in casa v njegovem slikarstvu.

Namesto s primerne razdalje (od daleč) je mogoco pogledati Jakopičovo sliko tudi z neprimerne razdalje, čisto od blizu - toliko, da se z nosom ne obregnemo vanjo. Potem pa je mogoco drseti s pogledom sem in tja ter gor in dol. In kaj se tedaj kaže? Da je Jakopič slikal na zelo divji, vihrav, neurejen, hlastajoč, dinamičen način. Ne iterativno z vedno novimi ponavljanji in popravki na prvotni podlagi, ampak scela vehementno ter spontano. Merilo Jakopičevega videja je turbulentna. V tem načinu izražanja svojih videj je dosegel Jakopič izjemno stopnjo samopodobnosti. Nemogoco ga je bilo zamenjati s komerkoli. Bil je popolnoma samosvoj slikar prvega desetletja tega stoletja.

Jakopič je svojo intuicijo vstavil v stil. In ker je bil ta dovolj nenavaden, tako po fakturi slikarskega rokopa kot po barvni kompoziciji, je vse skupaj ponovno mogoco vstaviti v okvir najpreprostejših slikarskih obrazcev, ki jih poznamo vsaj od ho-

landskega slikarstva dalje. Tako je kompozicijo naravno uravnotežil kar »v oblakih, drevesih, gorskih hrbitih ali snežnih kristalih« z raznoliko kombinacijo med trdimi in mehкими potezami barvnega namaza, med večimi in manjšimi ploskvami, med toplimi in hladnimi barvnimi vrednostmi. Vse skupaj pa je uokviril v splošno sprejete obrazce slikarskega metierja, kot so pokrajina, notranjčina, figura, figuralna kompozicija, portret in tihožiti.

Res je likovna umetnost neke vrste teorija o tem, kakšen je svet videti ljudem. Včasih ga vidimo zelo različno. Jakopič je vstopil v slikarstvo nekako ob Cézannovi smrti. Navdušen je bil nad »slučaji« ciste svetlobe« in začel je gnati svoje vizije svetlobe cez vse meje do stopnje, ko je postalo nje-

govo slikarstvo samopodobno. Element casa v Jakopičevem slikarstvu ni trenutek, ampak splošno stanje mikro- in makrosveta. Izraženo z njegovimi besedami: »In kakor da bi nam kdo v dlani nalil veselstvo, tako blizu, tako enostavno se pretaka pred vami vse življenje, do konca pregledano, občuteno in spoznano v izenacenju, isti bistvenosti poenostavljeno in zaradi tega tako priscno ljubljeno.«

Ferdu Kozaku je Jakopič svoj postopek opisal takole: »Tole migotanje, ta pestrost vsepovsod razmetane luci in skozi meglo vstajajo komaj zaznavne skupine tega ali onega bloka - tu podcrtnega, tam zabrisanega. Veste, jaz ljubim slike, ki so kakor sanje. To je sploh moj najljubši način. Pri meni se najprej porodi ideja in potem se dvigne neke v duši

podoba, kakor vizija. Slika meni ne sme nuditi otipljivega predmeta. Kakor je bila rojena, v tako obliko se mora preliti na platno. To so sanje, tam neke v dnu duše ali cloveka vroce zasanjane, iz neznanosti poklicane v življenje. Vse okrog se preliwa, zabilje dolocni svet in neke na sliki strni iz njega predmet, ki ni otipljiv, pač pa izrazen in živ. Vizija je zgrajljena v sirino in globino, sanje zazive.«

Ne preseneca to, da je Jakopič izkusal turbulentno in kaotičnost kot posebnost svoje intimne notranje narave, pač pa to, da jo je znal izraziti s tako naravno prostodušnostjo in slednjic, da se je vsega tega zavedal. Kajti zapleteni sistemi, kot na primer neukročena narava v obliki kipečega slapa ali nepredvidljivih možganov, zahtevajo fazni prostor z neskončno dimenzijami. Kdo bi mogel kaj takega obvladati?

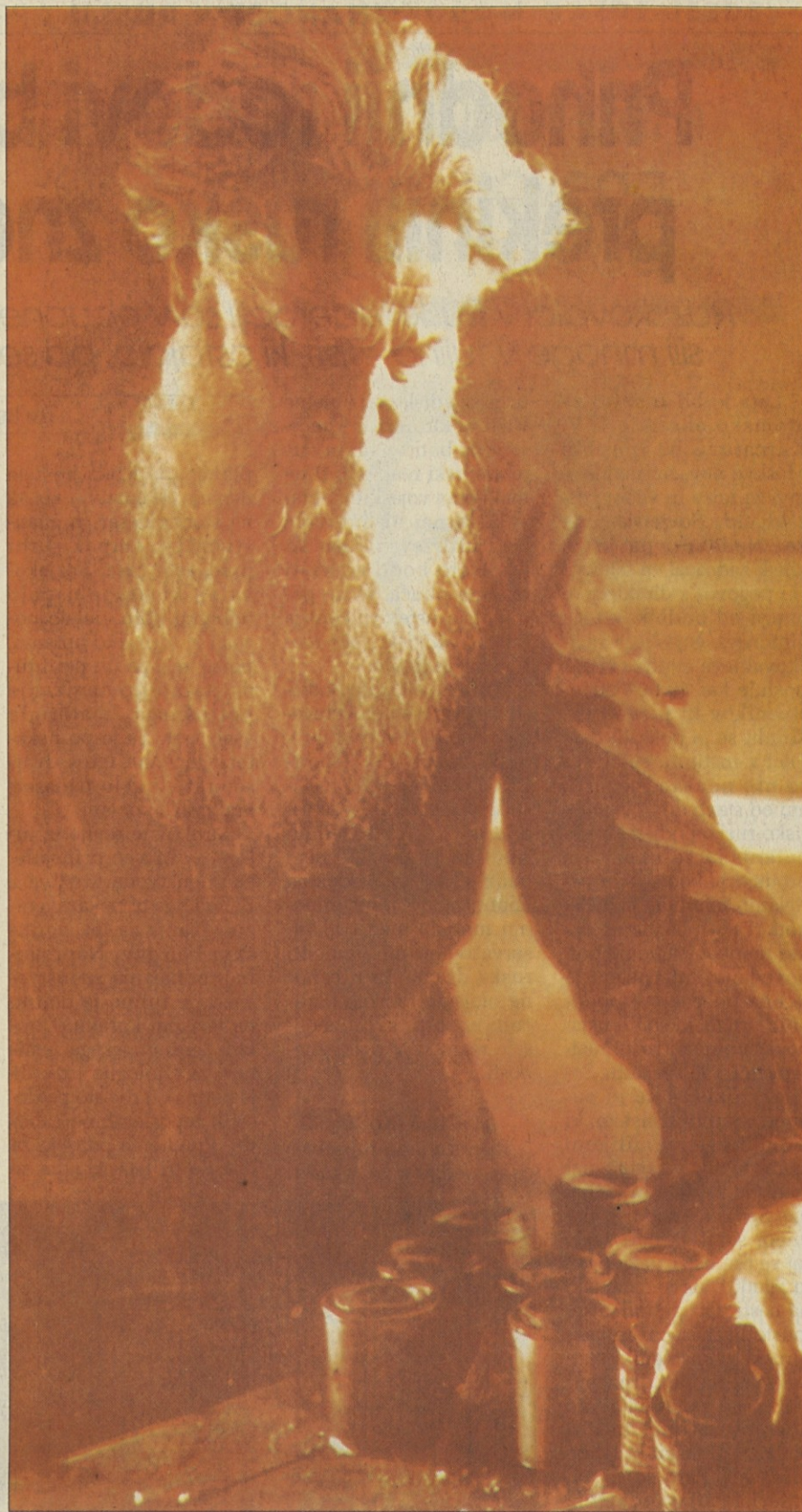
Svoje notranje navduse je črpal Jakopič iz neprestanega stika z naravo, z življenjem. Ponovno se v svojih izjavah znova in znova vrača k tej temi, ki jo dobro povzema prispodoba »umetnika, ki se blizu stvarjenju z vso vdanostjo, kakor otrok veliki materi z ljubeznijo in zaupanjem ... « »Saj ta svet okrog nas, saj to smo pravzaprav tudi mi. Saj clovek je v majhnem ves ta dom, kjer prebiva in raste njegovo bitje. Vse, kar je vidnega in nevidnega, razodetega in ko-

maj slutnega, saj je vsa harmonija stvarstva z vsemi navideznimi nasprotji in posameznostmi obraz, ki je kakor v kaplji ujet v vsakem cloveskem bitju. Ves kozmos je v nas in do konca, do slehernega utripa smo podrejeni njegovi zakonitosti. Tako pojmujem besede, da je bil clovek ustvarjen po podobi božji!«

Dr. Izidor Cankar je v zvezi z Jakopičevim Slepcem prvi zapisal: »Kaos barv.« Končajmo tedaj z modrimi besedami iz njegovega spisa Jakopičeve skrivnosti: »Slučaj, ki se tako rad poigrava z našimi dejanji, kakor da ga veseli spravljati v duhovno in za nas pomembno zvezo hotene dogodke ter sedanjost, preteklost in bodočnost, je odločil, da je Ivan Cankar natančno pred petindvajsetimi leti in prav na Jakopičev rojstni dan, ki zanj niti vedel ni, zapisal o tedanjem mlademu, borbenemu slikarju in njega komaj pricestem in tveganem početju te besede:

'Največje upanje slovenske umetnosti in že danes njen največji ponos je Rihard Jakopič... ali kakor so dovršena njegova dosedanja dela, vendar mislim, da je izmed vseh naših umetnikov pred Jakopičem se najdaljša in najvisja pot. Kolikor večji je talent, toliko daljša in težja mu je pot do vrha.'«

Velik talent ali genij? Kateri od obeh Cankarjev bo imel prav?

Rihard Jakopič 1929 (Foto: Fran Krašovec; last Moderne galerije)

GLEDALIŠČE

Gostovanje Zijaha A. Sokolovića v SNG Drama

Po uspešni premieri konec januarja v Interkult Theatreu na Dunaju se bo tudi ljubljanskemu občinstvu predstavil znameniti sarajevski igralec, dobitnik prek trideset igralskih nagrad s festivalov na področju nekdanje Jugoslavije, Zijah A. Sokolović, s svojim satiricnim »one man showom« CABares, CABarei. Igralec, pri nas najbolj poznan kot avtor in interpret nepozabne monodrame Glumac ... je glumac ... je glumac, ki jo je odigral več kot tisoč tristo krat po Evropi, Avstraliji in Ameriki, je začel svojo igralsko kariero po končani srednji igralski soli septembra 1979, v nekdanjem Malom pozorištu, današnjem Kamernem teatru 55. Po diplomu na sarajevski Akademiji za scenske umetnosti l. 1982 je igralsko pot nadaljeval na skoraj vseh pomembnejših jugoslovanskih odrih, s katerimi je gostoval na festivalih v Mexico Cityju, Budimpešti, Leningradu, Moskvi, Parizu, na Dunaju, v Tel Avivu, Sidneyu in Stockholmu. Je avtor gledališke trilogije Eto, tako sam došao na svijet (Rojstvo, Puberteta, Kabares); njena prva dva dela sta bila izvedena več kot petstokrat in prevedena tudi v nemščino. Čeprav danes živi in dela na Dunaju, ni pozabil domačega občinstva. Tako se je s svojo uspešnico CABares, Cabarei med drugim ustavil tudi v Ljubljani, kjer bo nastopil v petek, 26., in soboto, 27. aprila, obakrat ob 22. uri. (M. T.)

Herman II. med Celjem in Ljubljano

Slovensko ljudsko gledališče iz Celja pripravlja v režiji celjskega hisnega režiserja Francija Krizaja in v koprodukciji s Festivalom Ljubljana igro Antona Novacana Herman Celjski, ki naj bi premierno uprizorili na celjskem gradu, na ljubljanskem pa ponovili 26. avgusta v okviru

41. Mednarodnega poletnega festivala.

Novacanovo besedilo se precej razlikuje od Zupanciceve Veronike Deseniške in Kreftovih Celjskih grofov in predstavlja le del nedokončane Novacanove trilogije Celjska kronika. Avtor je svoje delo zasnoval po zgledu shakespeareanske historije, v njem pa je skušal prikazati veličino in padec Celjanov, ki so bili po pisateljevi zamisli prvi renesančni vladarji na naših tleh. Celjska uprizoritev naj bi se izognila Novacanovemu ideologiziranju, obnavljanju slovenskega zgodovinskega spomina in narodnih vrednot, večji poudarek naj bi namenila avtorjevi pesniški umetnosti, dramskim likom in njihovim intimnim usodam. Uprizoritev naj bi po premieri na celjskem gradu, v pomanjšani različici, prenesli tudi na oder matične gledališke hiše, saj bi si jo le na tak način lahko ogledalo večje število ljudi. Celjsko uprizoritev Novacanove drame v petih dejanjih, napisane 1928. leta, so poleg režiserja Francija Krizaja pripravili se: dramaturga Sandra Rekar in Marijan Pusavec, scenografka Meta Hocevar, kostumografka Alenka Bartl in koreografinja Lojzka Zerdin. Nastopili bodo Janez Bermez, Bogomir Veras, Renato Jencek, Milada Kalezić, Darja Reichmann, Vesna Lubej, k.g., Primož Ekart, Miro Podjed, Peter Bostjančič, Marjan Backo, Stane Potisk, Bruno Baranović, Igor Sancin, Bojan Umek, Aljosa Arko, Nada Božić, Drago Kastelic in Zvone Agrez. (M. T.)

Predavanje o Antonu Verovšku

V ciklu predavanj Slovenske akademije znanosti in umetnosti, ki so že uveljavljena oblika nastopanja Akademije v javnosti, bo jutri, 22. aprila, akademik Dusan Moravec predstavil enega od utemeljiteljev slovenskega gledališča, Antona Verovška (1866-1914), ki je svojo igralsko pot začel konec 19. stoletja na ljubljanskem Rokodelskem odru. Po letu 1887 jo je nadaljeval na odru ljubljanskega Dezelnega gledališča, vse do sezone 1906/07, ko je z delom nadaljeval v Trstu. Leta 1909 se je ponovno vrnil v Ljubljano, kjer je v sezoni 1912/13 se zadnjič stopil na odsko deske. Bil je eden najboljših karakternih igralcev, poleg Ignacija Borštnika pa eden izmed najpomembnejših slovenskih dramskih umetnikov nasploh. Na začetku igralske kariere je obli-

koval karakterne like, nazadnje pa enostranske vaske originale in posebneže v ljudskih igrarh in Govekarjevih dramatizacijah slovenskih ljudskih povesti. Akademik Dusan Moravec bo na osnovi Verovškovih kreacij - Shakespearovega Othella, Ibsenovega Engstranda, Cankarjevega Kantorja in poslednje velike vloge, Calderonovega Sodnika Zalamejskega - prikazal igralski in osebnostni razvoj tega velikega igralca. Poleg tega bo opozoril tudi na popularne osebnosti v Govekarjevih »narodnih« igrarh, ki so v veliki meri zavirale igralcev razvoj. Zato tudi polemčni naslov predavanja: Verovšek - komedijant ali umetnik?

Predavanje bo v dvorani SAZU na Novem trgu 3/I ob 11. uri. (M. T.)

Odrska utvara v CD

Jutri se bo v Cankarjev dom za en večer preselil ansambel celjskega gledališča s predstavo, ki se bo v gledališke kronike vpisala kot prva uprizoritev katere koli drame velikega francoskega klasicističnega pisca Pierra Corneilla pri nas. Odrska utvara je njegovo zgodnejše in - tako po svoji »zanski« neopredeljivosti (komedija? burka? tragedija?) kot po svojem tematskem okviru, ki zastavlja vprašanje samega gledališča kot igre videzov - za Carneilla precej netipično delo. Poleg tega ta tekst izpade iz njegovega klasicističnega opusa, saj v celoti pripada baročnemu gledališču - in kot takega se ga režiser Bojan Jablanovec v tej uprizoritvi, ki reflektira temeljne predpostavke baroka, tudi loteva. Pri tem vsekakor ne gre za postmodernistično poigravanje s preteklimi umetniškimi stili, ki bi bili obravnavani zgolj kot material, ampak za zavestno sprejemanje baroka kot spet veljavnega odnosa do realnosti, času ustreznega umetniškega stališča, kakršno se že od srede osemdesetih v svetu kaže kot močna usmeritev v glasbi, modi, plesu. Kajti, ko se obvladovanje realnosti izmakne nasi moči, ostane le se obvladovanje videzov, simulakrov, utvar in poigravanje z njimi. V nasprotju z modernističnim razkrinkavanjem iluzije baročnega gledališča iluzijo zavestno sprejema kot tako in jo do ekscesa stopnjuje v njenih konstitutivnih principih, nenačrtovitosti, izumetničenosti in goljufivosti. Namesto racionalnega razkrivanja smislov za videzi gre tu za prefinjeno ceremonijo videzov s strogo določenimi pravili, v kateri se realnost spodma-kne in ki v svoji ekscesnosti omogoča stvarni, čisti užitek. paradoksalno pa mora takrat, ko nima nič več smisla, vse funkcionirati do popolnosti natančno - to celjski predstavi uspeva v nekaterih pogledih bolj, v drugih manj. Izjemna je predvsem njena vizualna, scenska in kostumografska plat. Bolj vprašljiva pa je igralska interpretacija, ki ponekod ne dosega tistega subtilnega, skoraj diabolico premišljenega obvladovanja svoje zunanje podobe, ki bi ga tako zastavljena uprizoritev zahtevala. A pojdite se o tem prepričati sami.

Suzana Koncut

Spoznajmo britansko dramatiko

»Zakaj pa ne?« nam je na nase vprašanje ob otvoritvenem kozarku o razlogih za postavitev razstave Sodobni britanski dramatik odgovoril Mitja Rotovnik, direktor Cankarjevega doma. Ja, konec koncev, zakaj ne?

Morda zaradi tega, ker je dramatika namenjena predvsem branju, in ne razkazovanju? Ali pa zaradi tega, ker za razstavo prepotrebno vizualno dramatika lahko zagotovi edino le ob posredovanju gledališča, ki ga ne gre enaciti z dramatikom? Celo tako majhna razstavnica, ki je na ponedeljkovo otvoritev zvalila v prvo predvečerje Cankarjevega doma le nekaj najbolj zagrehtih teatro- in anglofilov, lahko torej sprozi kar dolgo in zavozlano verigo vprašanj. Seveda, odvisno od tega, ali smo si jih sploh pripravljene zastaviti.

Ce vprašanje obrnemo in se vprašamo: »Zakaj ja?«, je odgovor bistveno lažji. Osnovni razlog je kajpada informativnost tovrstne predstavitve, ki je pravzaprav panorama sodobne britanske dramske ustvarjalnosti od 2. svetovne vojne do najnovejših gibanj. V hitremu slalomu lahko zasledite kar 66 pisateljskih imen. Nekatera izmed njih pogosto srečamo tudi na domačih odrih. Britanski svet in Cankarjev dom sta se zato obrnila na kompetentnega soorganizatorja - Francka Slivnik iz Slovenskega gledališkega in filmskega muzeja je prispevala izbor britanskih dramatikov, ki so s svojimi besedili zaposlovali mozgane in glasilke tudi slovenskih igralcev.

Na razstavi se je nabralo kar precejšnje število fotografij, gledaliških listov in kritičnih zapisov, saj smo na slovenskih odrih relativno azurno spremljali dogajanje v sodobni britanski dramatiki. Pred kratkim so npr. v ljubljanski Drami uprizoril Ples v avgustu Briana Friela, v zadnjih nekaj le pa se Shafferjeve, Pinterove, Ortonove, Fraynovne in Ayckbournove komade na različnih slovenskih odrih.

Razstavo so tematsko in kronološko razdelili na več delov - Pogled v preteklost, Televizijsko gledališče, Regionalni naglasi, Zenska dramatika, Crnski pisci, Pogled v prihodnost itn. Zgodba s začne z Johnom Osborneom, ki je zaslužen za največji sok v britanskem gledališču od G.B.-Shawa naprej. Sokrivec je »gnevni mladenič« Jimmy Porter iz njegove bombastične drame Ozri se v gnevu, ki jo je leta 1956 praznovalo londonsko gledališče Royal Court. Osborne je v tem sicer precej tradicionalnem besedilu skozi Porterjeve besede kar solidno sklofutal establišment in si s tem navednim dejanjem prislužil popularnost, nagrade in naklonjenost filmarjev. Kasneje so Osbornovi zivci rahlo popustili - njegova agresivna ekscentricnost je kulminirala z ustanovitvijo Mafije britanskih dramskih piscev, katere naloga naj bi bila predvsem brezkompromisno preganjanje gledaliških kritikov. Upati nam je, da se te »samo-mrtev-kritik-je-dober-kritik«-ideologije ne bo nalezal kaksen domaći, s peresom oboroženi gledališki bojevnik. Naslednje veliko ime je Harold Pinter, ljubitelj Kafke, Joycea in Becketta, ki je začel kot igrarec in se nekoč nenactrovano lotil pisateljevanja. Ko je v samo starih popoldnevih napisal svojo prvo uspešnico Soba, je bilo kot na dlani, da se je začela porajati nova zvezda britanske dramatike.

Po Shafferju in Bondu je v 60-tih letih s svojo parafrazo Hamleta, Rozenkranc in Gildenstern sta mrtva, zaslovel Tom Stoppard, angleški Čeh, ki je prav neverjetno podoben Micku Jaggerju. Pred kratkim smo istoimenski film lahko spremljali v ljubljanskih kino dvoranah. Stoppard se je sicer Hamleta lotil se enkrat, ko ga je skrajšal na pichli 20 minut in s tem neskončno osrečil solarje iz sirnega, shakespearejanskemu univerzumu pripadajočega sveta.

Za crnogledim Alanom Ayckbournom sledi cela kopica mlajših, talentiranih dramatikov, kot je npr. Benjamin Zephaniah, ki se je kot glasbenik že prikazal v ljubljanskih Krizankah, ali pa John Godber, ki ga je pred kratkim The Guardian castil kot »najbolj priljubljenega britanskega dramatika po Ayckbournu«.

Skratka, ce se mudite na kaksni prireditvi v Cankarjevem domu, si lahko premor krajsate z ogledom nickaj posebej atraktivne, nepretenciozne, vendar pa edukativne razstavitve Sodobni britanski dramatik, ki se bo iztekla sele 9. maja.

Aldo Milohnić

Znanost v Rusiji / Prodan, da boš preživel

Prihodnji rodovi brez učiteljev bodo prekinili rusko znanstveno tradicijo

Raziskovalci v Ruski federaciji so v obupnem položaju - Splošno pomanjkanje denarja sili mnoge v tujino - Tisti, ki ostajajo, pa se morajo ubadati s trgovanjem z znanjem.

Leta je bil Institut za atomsko energijo I. V. Kurčatova na obrobju Moskve povsem nedostopen za tuje in večino državljanov Sovjetske zveze. Nedavno pa je za obisk zadoscal ze telefonski pogovor z direktorjem enega od oddelkov tega ključnega vojaškega raziskovalnega centra, ki zaposluje kar 10.000 znanstvenikov in inženirjev. Kamlu se je pokazalo, da tuji v institutu sploh niso nič nenavadnega. V eni od stavb domuje amerisko-rusko podjetje Interpatent, ki ne ukvarja s prodajo nekoč strogo varovanih tehnologij na Zahod. Tako početje ni danes ne neobičajno ne prepovedano. Interpatent je le ena od več sto podobnih družb, ki so jih ustanovili obupani ruski raziskovalci. Ob razpadu Sovjetske zveze se je namreč sesul tudi sistem, ki je poldrugemu milijonu znanstvenikov zagotavljal sredstva za delo in življenje. Sedaj morajo ti v glavnem sami skrbeti zase, saj se jim sicer utegne celo zgoditi, da se znajdejo na cesti. Ob petindvajsetodstotni mesečni inflaciji ruski znanstveniki spoznavajo, da jim družbeni status ne zagotavlja več pogojev za delo in dohodka, s katerim bi lahko preživeli. Zato so se nekateri lotili prodajanja svojega znanja razvitejšim državam, drugi pa tja preprosto odidejo. Zacasno ali za vselej. Ruska vlada po mnenju mnogih nima nobene predstave o razvoju znanosti. Igor A. Nikolajev z Ministrstva za znanost, visoko solstvo in tehnično politiko napoveduje že v letu dni katastrofo in razkroj znanosti, če oblast ne bo takoj z odločnimi ukrepi pomagala znanstvenikom. Zal pa so dolgoročni projekti kot so znanstvene raziskave prav na repu prednostnega seznama Jelcinove vlade, ki se neprestano spopada z nasporniki trznega gospodarstva. Sredstva za znanost so v preteklih treh letih zmanjšali s šestih na 1,9 odstotka narodnega dohodka. Razmere so najslabše v ustanovah, ki so se ukvarjale z raziskavami za vojsko, saj so se te v letih 1991-92 skrcile za kakih 80 odstotkov.

Zalostna stvarnost povprečnega ruskega raziskovalca je bila ob koncu lanskega leta plača v znesku kakih 6000 rubljev, kar je manj kot 15 dolarjev. To je polovica mesečnega zaslužka voznika avtobusa in kljub nizkom življenjskim stroškom komaj dovolj za preživetje. Znanstveniki glavnino plače porabijo za hrano. V takih razmerah imajo le malo izbire: lahko odidejo na Zahod ali pa si morajo poiskati nekoga iz tujine, ki jih bo financiral. Za one, ki se ukvarjajo s stvarmi, s katerimi je mogoče kar zaslužiti, je ena od rešitev podjetje kot Interpatent. Na Institutu I. V. Kurčatov imajo že trideset let izkušenj s prenosom tehnologije iz vzhodnoevropskih držav. Vodstvo te ustanove upa, da bodo s posli te vrste dobili dovolj denarja, da jim bo uspelo zadržati izumitelje v domovini. Interpatent bo trgu najprej ponudil nizkotemperaturno tehniko nanasjanja diamantnih plasti, ki so jo razvili, da bi izboljšali natančnost ziroskopov na raketah. Danes utegnejo take prevleke scititi trde in gibke racu-

nalniske diske ter umetne kosti in kirurske sukanice. Sledili bodo »supervarni« jedrski reaktorji: ti temeljijo na vojaških napravah, ki naj bi delovale brez vzdrževanja kar 25 let. Nato bodo na vrsti umetna pljuca, ki ne potrebujejo usteklenicene kisika, veliki kristali mobilnega in ostalo.

Nacelno se zdijo podjetja kot Interpatent obetajoca, vendar se morajo v praksi vecidel sele potrditi. Do tedaj pa je na tisoce znanstvenikov se vedno odvisnih od vladnih sredstev, ki jih v glavnem nadzira Ruska akademija znanosti. Ta je po mnenju mnogih med najkonservativnejšimi elementi ruske družbe in nikakor ne olajšuje razvoja različnih novosti, ki bi izboljšale razmere v ruski znanosti.

Eksodus najboljših

Ruska vlada ne povečuje sredstev za Akade-

TIM BEARDSLEY

pravijo, da vlada ne daje denarja Akademiji, ker ta ne stori nicesar za znanstvenike, ampak skrbi predvsem zase. Raziskovalci, ki jim je uspelo odbrzati delo, delajo pogosti z odpisano opremo, poleg tega pa jih pesti tudi stalno pomanjkanje potrosnega materiala vseh vrst. Ta je po nekaterih ocenah letos dvajsetkrat ali celo tridesetkrat dražji kot lani.

Strokovne revije iz tujine ne bi več prihajale, ce znanstvena društva z Zahoda ne bi pokazala razumevanja za težave ruskih kolegov. Neprenehno odhajanje znanstvenikov v tujino je očitno na vsakem koraku. Direktor leningrajskega Instituta za citologijo toži, da je petina od dvesto petdesetih zaposlenih na Zahodu. Praviloma odidejo za dve do tri leta, vendar se

pomena. Rublji so vredni tako malo, da z njimi ni mogoče preskrbeti potrebnega materiala iz tujine. Zato vsakdo, ki lahko na Zahod kaj proda, to tudi pocne. Politicne svoboscine in nuja so botrovale nastanku cele palete podjetij, ki naj bi znanstvenikom prinesla nekaj denarja. V zahodnih družbah, ki posredujejo rusko tehnologijo, vedo povedati, da so v Rusiji na mnogih področjih v svetovnem vrhu. Take panogje so recimo varjenje, kemijsko procesiranje, električna oprema velike moči in metalurgija, pa matematika in teoretična fizika. To so nekateri daljnovidni raziskovalni inštituti s pridom izkoriščali ze precej pred perezstrojko. V Institutu za jedrsko fiziko Budker je prodaja opreme ustaljen stranski vir dohodkov. In-

celice, velike kristale in kovinske folije) tudi na Zahod. Jurij A. Osipov, direktor Instituta za fiziko trdne snovi, namerava ustanoviti poleg obstoječih starih vsaj se tri taka podjetja.

Najemanje raziskovalcev

Vsakdo svojega znanja ne more preprosto prodati. Zato se je več skupin znanstvenikov odločilo, da - enostavno povedano - raziskujejo za denar. Zaradi majhne vrednosti rublja lahko tuje družbe najamejo vrhunske strokovnjake za smesno ceno. Tako dela približno stoclanski Oddelek za optična vlakna moskovskega Instituta za splosno fiziko za amerisko AT&T. Ti ljudje so zbudili pozornost z odkritjem zascite optičnih vlaken s kovinsko prevleko, danes pa dobivajo za svoje delo dodatnih 60 dolarjev mesečno. Denar AT&T naj bi

Atomics placuje Institutu za atomsko energijo I. V. Kurčatov po 90.000 dolarjev letno za kakih 100 znanstvenikov. Ta vsota bi v ZDA komaj zadoscala za enega samega raziskovalca, Rusi pa vseeno pravijo, da so zadovoljni. Zdi se, da bi morali ruski znanstveniki, ce ze pristajajo na tako neenakopravni položaj, zase zahtevati vsaj del dohodka od patentov.

Intelektualna lastnina

V mnogo nanovo skovanih pogodbah so pravice nad intelektualno lastnino sumljivo razdeljene. Nekateri pravniki ze zdaj svarijo, da bi iz tega kasneje lahko nastale stevilne težave. Tipičen primer takih odnosov je posel Instituta za splosno fiziko in AT&T. Ameriska družba ima v lasti vse mednarodne patente, ki izhajajo iz sodelovanja. Rusi pa bodo zadržali lastništvo nad izumi, registriranimi v Rusiji. Poleg tega lahko Američani brez nadomestila izkoristajo vse ruske patente Instituta. Ker je Rusija se le lani uskladila svojo patentno zakonodajo z za-

hodom, ni povsem jasno, v kolikšni meri bodo Američanom mogli uveljaviti pravice iz pogodbe. Vodja Oddelka za optična vlakna Jevgenij M. Dianov danes pravi, da s sedanjim stanjem ni zadovoljen in da bo na letosnjih pogajanjih ob obnovitvi sporazuma zahteval za svojo skupino več denarja in del dobička od mednarodno registriranih patentov. Mnogi drugi pa se nad takimi razmerami ne pritožujejo, saj je njihova lastna država zanje poskrbela se slabše. Nekaterim ruskim ustanovam je uspelo pritegniti k sodelovanju zunanje partnerje pod precej drugimi pogoji. Institut za molekularno biologijo nudi v zameno za finančno pomoč amerškemu podjetju Affymax le pravico, da prvi sprejmejo ali zavrnejo vsa nepricakovana odkritja. Direktor Mirazbekov meni, da bi morali Američani kupiti ves Institut, ce bi hoteli dobiti patente v last. Podobno posluje Institut za katalizo Borezkov, ki opravlja raziskave za zahodna podjetja ze kakih 25 let. V tem trenutku je v veljavi 20 pogodb z znanimi amerškimi družbami, ki so jih z ruske strani sestavljali strokovnjaki za patentno pravo in mednarodne sporazume. Vodstvo tega instituta vzpodbuja zaposlene, da ustanavljajo lastna podjetja: upajo, da bodo s tem omejili beg mozganov.

Precej je tudi nacrtov za mednarodne raziskovalne centre, ki naj bi prav tako prinášali denar. V Institutu I. V. Kurčatov nameravajo postaviti kompleks vec laboratorijev z imenom Technopolis. Na novo ustanovljeno Rusko fizikalno drustvo, ki se pogosto zoperstavlja okosteneli Akademiji, pa zeli z mednarodnim sinhrotronskim raziskovalnim centrom pomagati nesrecnemu Institutu Lebedev.

Ovire in izzivi

Težave pri poslovanju z Zahodom so povezane tudi z nenehno spreminjajočo se rusko zakonodajo v zvezi z vlaganji iz tujine. Posebno zopni so davki: mnoga podjetja je 38 odstotno socialno zavarovanje preprosto od-

Izumitelj Vjačeslav M. Goljanov in Semjon D. Malkin ponujata v imenu Instituta I. V. Kurčatov Zahodu diamantne prevleke za računalniške diske.

gnalo. Novembra lani pa je moskovsko finančno ministrstvo sprejelo odlok, po katerem so znanstvene raziskave pri tem izvzete. Dodatno zavoro predstavlja predpis, po katerem je treba polovico dolarskih plačil takoj zamenjati v rublje. Tudi za zahodne zakone bi težko rekli, da olajšujejo poslovanje z Rusijo. Rusi se ze dolgo pritožujejo nad omejitvami izvoza vesoljske tehnologije; nesmiselno se jim zdi, da njihove rakete ne smejo ponesti amerških satelitov na orbito. Lani so se poskušali dogovoriti z družbo McDonnell Douglas Aerospace za sodelovanje pri vesoljskih projektih, pa je se pokazalo, da Američani Rusom ne morejo posredovati tehničnih podatkov in da washingtonskih vladnih skladov, ki so sicer namenjeni za tovrstne raziskave, ni mogoče vključiti v ta program. Ruski znanstveniki, ki trgujejo z Zahodom, vedo povedati, da je v poslovnih odnosih se vedno cutiti hladno vojno. Cesto morajo ponujati mnogo nizje cene od ostalih, da jih sploh jemljejo resno. Pogosto so tudi zrtve lastne neizkušenosti na tem področju. Obupno iskanje sredstev in cinicen odnos države potiskajo znanost v gospodarsko podzemlje. Mnogi raziskovalci morajo skrivati denar pred predpostavljanimi, sicer bi jim ga odvzeli. Pomagajo si tudi z raznimi pozakonitimi potmi, s katerimi se izognejo dav-

kom. Pravzaprav gre za moralno krizo: dogaja se, da ljudje ne objavljajo rezultatov svojih raziskav, ker želijo s njimi zaslužiti.

V strahu pred moralno krizo so Združene države, Japonska in Evropska skupnost lani Rusiji namenile 70 milijonov dolarjev, ki naj bi zagotovili nevojasko zaposlitev za strokovnjake za vojsko tehnologijo, predvsem za jedrska, kemična in bioloska orožja ter rakete. Znanstveniki so v preteklem letu obiskovali delavnice, na katerih naj bi se naučili, kako pripraviti prijavo za tako stipendijo; zal pa uradi, ki bodo omenjeno pomoč razdeljevali, iz raznih razlogov se ne delujejo. Ameriški prispevek je del vsote, ki jo je Kongres namenil za projekte, ki bi zagotovili odstranitev sovjetskih jedrskih orožij in zaposlitev izdelovalcev bomb na civilnem področju. Ti nacrti se le pocasi uresnicujejo - vsekakor pocasneje od podjetniškega duha. Nemška policija je priprla na duca- tihotapcev, ki so iz Vzhoda prinesli radioaktivne snovi in jih poskusali prodati. Kaj se bo zgodilo z raziskovalci, ki svojega znanja ne morejo prodati? Ceprav se zdi, da se skoraj vsak ruski znanstvenik, ki se lahko ukvarja s povsem uporabniškim delom, to zares pocne, s tem ni mogoče zagotoviti financiranja bazicnih raziskav. Na sreco so se na Zahodu lotili projektov, s katerimi bodo pomagali tudi na tem področju.

Amerisko astronomsko

društvo potihoma pošilja stodolarske ceke ruskih astronomom. Na Nacionalnem institutu za zdravje so ponudili nekaj stipendij. Sorosov sklad, Amerisko fizikalno društvo in nekatere druge ustanove so se odločili zbrati 800.000 dolarjev za pomoč znanstvenikom v republikah bivše Sovjetske zveze. Decembra je George Soros namenil Rusiji nadaljnjih 100 milijonov dolarjev preko Sklada za znanost v nekdanji Sovjetski zvezi, ki bo podpiral posameznike, skupine in institute.

Jasno je, da so take rešitve le obliž na rano in da bo trajno zadeve morala urediti ruska vlada. Ali bo znanost v Rusiji uspevala, je konec koncev odvisno od tamkajšnjih politikov. Ce vladi ne bo uspelo ustrvariti primernih delovnih pogojev in zadostnih plac, bodo najbistrejši znanstveniki zagotovo odšli. Ne bi bilo prvica, da bi ZDA in druge razvite države imele korist od masovnega eksodusu znanstvenikov. Prihodnji rod ne bo imel učiteljev, ruska znanstvena tradicija bo pretrgana. Danes sicer ze razpravlja o ucnih centrih bodočih generacij, ki bi nastali v sodelovanju zahodnih in ruskih laboratorijev, vednar je casa le malo. Direktor Instituta za molekularno biologijo Mirazbekov dodaja, »da bi Zahod preprosto moral podpreti znanost v Rusiji, ce zeli, da bo ta civilizirana de-

Prired. po Scientific American - A. M.

Jevgenij M. Dianov z moskovskega Instituta za splošno fiziko pravi, da bo na skorajšnjih pogajanjih z AT&T zahteval več denarja za svoje ljudi.

mijo v skladu z inflacijo: zdi se, da hoce s tem zmanjšati vpliv te ustanove. Znanstveniki so razocarani, saj menijo, da zeli oblast z nizkimi placami pritisniti nanje. Doslej je ze vsak deseti raziskovalec z uglednega moskovskega Fizikalnega Instituta Lebedev izgubil delo. Zaposleni v institutih Akademije protestirajo. Novi sindikat osebja Ruske akademije znanosti je organiziral shode v vec mestih, s katerimi so zeleli izraziti nasprotovanje predvidenemu odpuscanju slabe tretjine delavcev. Ljudje s sindikata

mnogi - najboljši pa sploh - najbrz ne bodo vrnili, ce se razmere ne bodo izboljšale. Ena od lanskolletnih raziskav je pokazala, da dela v ZDA kakih 3000 ze uveljavljenih ruskih znanstvenikov. Beg mozganov najbolj bibe v oci v ustanovah, kjer je poudarjeno teoretično delo, saj teoretiki pac ne potrebujejo posebne opreme in lahko delajo kjerkoli. Stanje je ze tako kritično, da ponekod primanjkuje predavateljev, ker so ti odsli. Tudi za one, ki bi se se zeleli ukvarjati z znanostjo v Rusiji, je vir trdne valute bistvenega

stitut slovi po sinhrotronskih magnetih: danes med drugim sodeluje pri opremljanju velikega trkalnika v Teksasu. Sedaj se s trgovino ukvarja vrsta podobnih ustanov. Tezav se poskusajo resiti tudi na drugacne nacine. V Cernogolovki, mestecu z 20.000 prebivalci blizu Moskve, stoji kakih 30 raziskovalnih institutov. Ti so bili zasnovani kot samostojne enote, zato imajo lastne proizvodne obrate. Nekateri od teh delujejo danes kot podjetja, ki prodajajo izdelke (recimo amorfne kovine, cenene sočne

poleg tega prinesel v njihove laboratorije tudi nekaj nove opreme. Američni v zameno pričakujejo, da bodo Rusi poskusili najti kaksno tržno zanimivo uporabo svojih odkritij. Podobne pogodbe zagotavljajo sredstva vec tisoč ruskih raziskovalcem. Vsi pa se ne strinjajo s tem, da delajo za mnogo manj denarja kot njihovi zahodni kolegi. Nekateri opazovalci pravijo, da bi se utegnili zgoditi, da bi se Rusi zaradi nepoznavanja razmer v svetu odpovedali pravicam, ki jim gredo. Ameriska družba General

En človek - ena beseda

V casu, ko si velik del Evrope krcevit prizadeva, da bi se iz sistema centralističnega nactovanja gospodarstva vrnil k tržnemu modelu, se zdi primerno razmisliti o vlogi morale v tem prehodnem obdobju in nasploh o njeni vlogi v obeh sistemih.

Marksistično-leninistična morala

Komunizem (v pomenu vladavine komunistične partije) naj bi uveljavil novo, bolj so moralo. Oprta je bila na zamisel, da vse vrednote izvirajo iz človekovega dela. Iz tega naceloma sledi, da je izkoriščevalec vsakdo, ki delavce tako organizira, da več naredijo, vendar si to zaračuna. Izkoriščanje je se hujske, ce je organizator tudi lastnik proizvodnih sredstev. In izkoriščevalec je tudi tisti, ki posoja denar ali proizvodna sredstva oziroma zaračuna svoj trud, da je pravo blago ob pravem casu na pravem kraju.

Ceprav komunisti svoje doktrine niso do kraja uveljavili, so se je skusali zelo dolgo oklepati. Vemo, kakšna je bila posledica: njihova "moralna" je privedla do splosne revščine, se pred tem pa do nezakonitosti najhujše vrste. Medtem ko stari rek uci, da namen ne posvecuje sredstev, so komunisti s svojimi namerami opravičevali nemoralo. Ker je konec izkoriščanja človeka po človeku pomenil ključ do raja na zemlji - komunizma, je bila vladavina komunistične stranke tako pomembna, da je bilo zaradi nje treba zavreči vse pomisleke. Mnogi umori, inscenirani procesi, prisilno delo so postali samoumevna nuja.

Dve stvari velja poudariti glede na izkušnje, nabrane v zadnjih petdesetih, sedemdesetih letih v zvezi s komunističnimi državami. Prvic, kaze, da je edini primeren moralni cilj

človek - od tod razcvet gibanj za varstvo človekovih pravic, in drugic, da "moralna", ki je oprta na napačne zasnove, tj. ne na resnico, ne more oplemenititi življenja in ne more obstati oziroma da družbe, ki se opirajo nanjo, ne morejo preživeti, kot je lepo povedal Friedrich von Hayek.

Stopnje morale v gospodarskem življenju

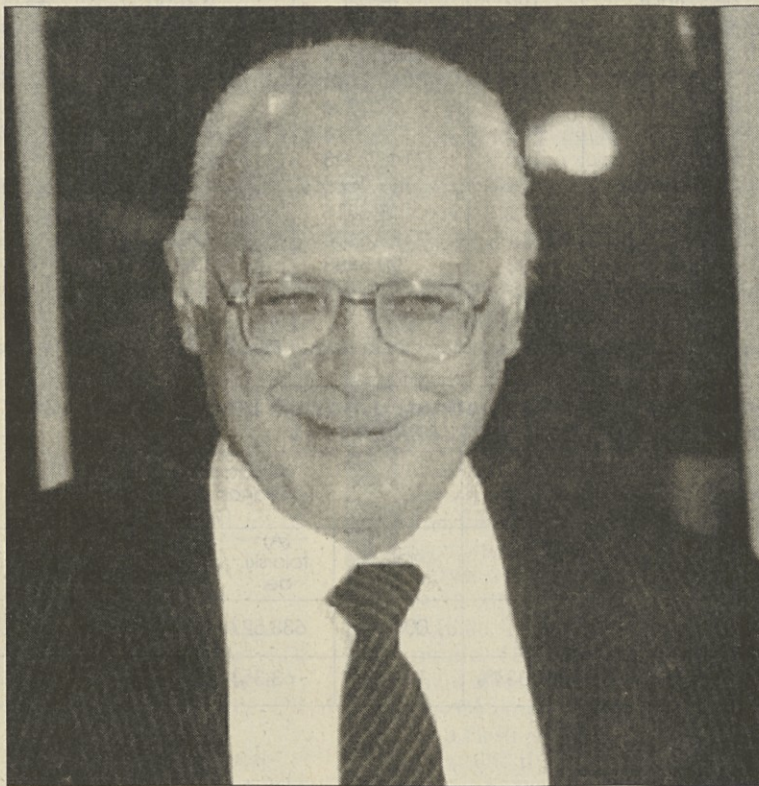
Ker je gospodarstvo del življenja, a poslovna dejavnost del človekove dejavnosti, moralna nacela na splošno veljajo tudi na teh področjih. Ekonomisti resda privzemajo misel, da ljudje v gospodarskem življenju in poslovnih dejavnosti težijo za lastnim dobičkom, vendar to ne pomeni, da je homo economicus pohlepen in nemoralen. Teznja po zaslužku ne dovoljuje kršitve desetih božjih zapovedi in tudi po Kristusovih naukih se verniki do soljudi ne bi smeli vesti zgolj po moralnih dolžnostih, temveč bi morali pokazati tudi cut za dobrodelnost.

V ekonomiji postane moralna morda bolj specifična, kadar imamo opraviti s pogajanjem in sklepanjem ter izpolnjevanjem pogodb. Strogo upoštevanje pogodbenih morale velja za temeljni kamen poslovanja in blaginje. Dandanes to cesto omenjajo v zvezi z denarnimi transakcijami, kajti pogajanja in spremembe tako hitro potekajo, da so vse pogodbe ustne in jih pikolovsko upoštevanje. Na splošno je enaka maksima srednjeveško nacelo "Ein Mann, ein Wort" (dobesedno "En človek, ena beseda", dane besede ne smeš snesti).

Vprašanje morale je aktualno tudi tedaj, kadar ljudje razpravljajo o delitvi proizvedenega. Mnogi celo menijo, da je to glavno ekonomsko moralno vprašanje. Marksisti so iz tega naredili temeljni kamen, zagovarjajo delitve po delu. Ker pa nihče ne ve, kako izmeriti delo oziroma fizični napor, delitev po delu nič ne pomeni, povrh pa ni funkcionalna, ker ne nagraduje dodane vrednosti - zadovoljitve človeških potreb, ki kratko malo niso čisto delo.

Morala v gospodarskem življenju

DR. LJUBO SIRC

In nazadnje, deseta bozja zapoved prepoveduje, da bi si človek pozelel imovine drugih ljudi. To nikakor ne pomeni, da je vera kdajkoli zagovarjala enakost placila oziroma premoženja. Pac pa zaradi te zapovedi postane moralna in hkrati s njo pravičnost funkcionalni, saj je zaradi njiju laze ustvariti boljso življenjsko raven za vse.

Vzajemna in delitvena pravičnost

Vzajemna pravičnost pomeni odobritev vseh izmenjav blaga oziroma storitev med osebami, ki pri tem sodelujejo po lastni volji in so o vsem dobro poučeni. To nacelo nima kajpada nič skupnega s končno delitvijo blaga - ta velja za pravično tako dolgo, dokler so pravične vse transakcije, ki so privedle do delitve. Toda ljudi menda vedno obletava občutek, da je z vzajemno pravičnostjo nekaj narobe (z drugimi besedami z neorigiranim trznim gospodarstvom). A kakšen naj bi bil pravičen končni vzorec delitve? Na to vprašanje ni odgovora.

Friedrich von Hayek je najbrz prav zato napisal, da socialne pravičnosti kratko malo ni. Podobna je povezava z dejstvom, da podjetniško tržno gospodarstvo ne more delo-

vati, ce podjetniki nimajo premoženja, da bi ga vlagali in nato glede na svojo sposobnost zeli dobiček oziroma imeli izgubo. Premoženje v rokah nadarjenega podjetnika se bolj dvigne življenjsko raven vsega prebivalstva, čeprav ta raven za vsakogar ni enaka.

Teh vprašanj so se zadnje case spet lotili filozofi, predvsem Robert Nozick in John Rawls. Nozick se je izrekel za vzajemno pravičnost in je voljan sprejeti kakršenkoli končni vzorec delitve. Rawls je za omejeno delitveno pravičnost, ker je doumel, kaj se zgodi, kadar podobno kot na Svedskem podjetniški trzni sistem ohranijo, pac pa redistribucija postane pretirana - takrat ima nazadnje vsakdo manj kot pred redistribucijo. Tudi ekonomisti so z Jamesom Meadeom na celu trdno prepričani, da bi se vsake redistribucije morali lotiti z davki in subvencijami, ne pa na trgu s cenami oziroma kolicinami.

Politične in gospodarske pravice

Razlika med moralo in političnimi ter gospodarskimi pravicami je morda ta, da morala poudarja predvsem dolžnosti posameznikov, medtem ko je človekove pravice pojmovati zlasti kot pravice,

ki jih mora posameznikom zagotoviti država skupnost. Pac pa dolžnosti pomenijo pravice tistih, za katere smo dolžni nekaj narediti oziroma zaradi katerih se moramo cesa vzdržati, medtem ko pravic posameznikov ni brez dolžnosti vseh drugih ljudi, da posameznikom zagotovijo uživanje teh pravic.

Toda ze smo pri razliki med političnimi in gospodarskimi pravicami, razliki, ki je bistvena. Pravice do svobode govora in zbiranja ni težko zagotoviti: tistim, ki so do nje upravičeni, je pac ne kratiš. Ni pa tako v primeru pravice do dostojne življenjske ravni: najprej je za to treba imeti - preskrbeti - vsa potrebna sredstva. Takoj se ponuja vrsta vprašanj.

Zakaj ne bi človek, ki si zeli takšno življenjsko raven, najprej pomagal, da mu jo ustvarijo oziroma zakaj si je ne bi sam ustvaril? Ali je sploh možno, da jo ustvarijo drugi? Ce bi vsakdo imel gospodarske pravice, dolžnosti pa nobenih, potem kmalu ne bi bilo nikogar, da bi preskrbel potrebna sredstva. Ali ima potemtakem sploh smisel govoriti o pravicah in dolžnostih, mar ne bi bilo temu preprosteje reci izmenjava - vzajemna pravičnost? Mar smemo o gospodarskih pravicah govoriti samo tako dolgo, dokler poznamo delitve-

no pravičnost - ce jo sploh kdo pozna? Se vec, ce ljudje zahtevajo "gospodarske pravice", z drugimi besedami cvetoco skupnost, mar ni potemtakem nujno omogociti podjetnikom, se zlasti tistim s smislom za organizacijo proizvodnje blaga in storitev, da si zaslužijo se vec imetja, potrebnega za svojo podjetniško dejavnost?

Gospodarstvo v času prenov

Drzave, ki so se v letih 1989/90 izvile izpod komunističnega jarma, so se v zlasti hudem položaju. Komunistični sistem, komunistični nauki in komunistične partije so vrgele iz tira njihove industrijske zmogljivosti in popacile misljenje njihovih ljudi. Prilaganje zmogljivosti novim razmeram pa ni po volji prebivalstva, ki težko doume, zakaj je treba podjetja zapirati oziroma popolnoma reorganizirati in odpustati delavce. Toda druge poti ni, ce naj bo gospodarstvo učinkovitejše, a življenjska raven visja. Proti brezposlenosti pa se velja spopasti z odpiranjem novih donosnih delovnih mest, namesto da bi delavci na tekocem traku proizvajali "izdelke", ki jih nihče ne ce oziroma ne potrebuje.

Komunistični sistem je v ljudeh zgolj okrepil ravnopravni odpor do sprememb. Restrukturirati gospodarstvo iz centra je jalov posel - ze od 50-tih let je bilo vse prevec takšnih poskusov. Vzpostaviti je treba trge in finančno disciplino, poskrbeti za merila in ponuditi tudi možnosti za zaslužek, potem pa posameznikom omogociti - se vec, jih spodbujati - da jih bodo izkoristili. Na zalost pa je gospodarstvo, ki potrebuje korenito prenovu, obremenjeno z neravnovesji in zato je malo priložnosti za večje dobičke. Komunistična indoktrinacija je bila dolga leta usmerjena prav proti proizvodnji, katere cilj je dobiček in je kakršnekoli trgovanje posameznikov razglasala kot spekulacijo in zločin. Zato se ni cuditi, ce se ljudje le neradi vključujejo v individualno gospodarsko dejavnost in ce javnost na vse to gleda se po strani.

Morala prenov

Brez restrukturiranja in prenov v zasebnih okvirih normalnega gospodarstva ne bo mogoče vzpostaviti.

Brez restrukturiranja in prenov v zasebnih okvirih normalnega gospodarstva ne bo mogoče vzpostaviti. Moznost, da bodo ljudje, ki jim je le do dobička, pogostejše kot kdajkoli uporabljeni nezakonite oziroma nemoralne metode, je v casu prenov po komunizmu veliko vecja. Nauk leninistične morale je pac moral pustiti posledice: ker je cilj vladavine komunistične partije opravičeval vsa sredstva, bodo nekateri ljudje, ki bodo sicer težili za bolj osebnimi cilji, se vedno pripravljani, da je vse dovoljeno.

Nic drugega ne preostane, kot da povsod potrkajo na moralno vest ljudi, a hkrati posežejo po normalnem, v tem primeru morda okrepljenem kazenskem pregonu. Pomembno pa je, da navadne poslovne dejavnosti kljub morebitnim velikim dobičkom ne preganjajo, sicer se bo to malce divje obdobje prenov podaljšalo.

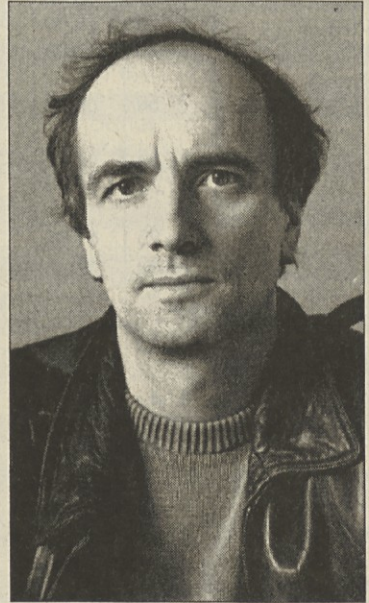
Ko človek razmislija o nenavadnih posebnostih tega obdobja, mu pride na misel tako imenovana "primitivna akumulacija". Te nista sestavljala zgolj rop in poboj, kot bi nam rad dopovedal Marx, temvec je kipelax iz neizmernih priložnosti, ki so se ponujale v začetku industrializacije. Spomnimo se samo besed, ki ju je v 40-letih prejšnjega stoletja francoskim državljanom namenil njihov monarh: "Enrichissez-vous" (Obogatite se!).

(Povzetek referata, ki ga je dr. Ljubo Sirc kot direktor londonskega Centra za raziskavo komunističnih gospodarstev pripravil za juljski varšavski simpozij o temi "Moralni temelji svobodne družbe: trzni red v gospodarstvih postsvojtske vrste".)

(SINDROM GAZDE JEZDE)

Optimizem novega razreda

VLADO MIHELJAK

Več starejših Ljubljancov sem slisal pripovedovati, kako so partizani, ko so vko-rakali v prestolnico in se začeli kot novi ljudje vseljevati v stare hise, dobese-dno metali klavirje skozi okno. S tem odločnim danjem naj bi simbolično pocistili s simboli me-scanske stanovanjske, zvočne in splosne estetske manire. Ali je bilo cisto tako ali pa je pripoved zgolj predsodek tistih, ki so se zgrazali nad cez-noč-nastalim novim vladajočim razredom, je pravzaprav malo pomembno. Pripoved pac opozarja na konfliktnost, ki jo neizbežno prinaša takšna nova, »cez-noč-nastala« vrednostna in slojna (razredna?) profilacija. Je zgolj zaostrena od-slikava nekdanje elite, ki je bila se bolj pred-stavljena v številnih salah, o drobnih atavi-zmih, ki so izdajali poreklo in pristen vred-nostni in izobrazbeni okvir novega razreda. Gotovo poznate tisto povojno salo o diploma-tu, ki so ga po vrnitvi iz Pariza vpraskali, ali je videl Mono Liso, pa je ponosno odvrnil, da je bil pri njej na večerji. Seveda gre za univer-zalni problem preskoka iz svojega realnega dometa, iz svojega realnega sveta v svet ko-maj verjetnih projekcij. Drugace receno, gre za probleme, s katerimi se sreca mali človek, ko je iznenada pahnjnjen v veliki, mondni svet.

Seveda univerzalnost problema aktualizira tudi »revolucionarno« nastajanje novega sloja (razreda?) lastnikov kapitala v vsej Vzhodni Evropi, od Postojne do Vladivostoka. No, fe-nomen oz. problem cez-noč-nastalega razreda lastnikov ni vezan zgolj na ubužozana in pride na skladu z obubožoznostjo podivjana okolja, ampak je problem vsakih, za prilagoditvene zmogljivosti družbe prehitrih transformacij oz. vzpostavljanja novega družbenega reda. Skozi nekaj podobnega, a vendarle veliko manj nenadnega je sla Amerika, ki je v dobrih dveh stoletjih intenzivnega poseljevanja in konstituiranja države ter »nacije« brez tradicije in identitete rekapitulirala celotno evrop-sko zgodovino, vključno z odpravo suznjelas-tništva dobrih sto let nazaj. V deželi, kjer so bili spretni revolversei divjega ruralnega Za-hoda in gansterji urbanih središč Vzhodne obale eden od pomembnih virov za instantno vzpostavljane lastne aristokracije, je doživlja-la nič koliko podobnih tragikomčnih storij, kot je tista o jezljivem bogatem gansterju, ki je pianistki, ki je neuspesno učila njegovo neta-lentirano hčerko igrati klavir, v afektu odrezal prst in bil kasneje prepričan, da je veličina pravne države v tem, da ji brez nadaljnega placa odškodnino za ta nedidaktični prst.

Pri nas in drugod v Vzhodni Evropi, nismo skusali rekapitulirati filogeneze tržno in lastniško definirane parlamentarne demokracije v piclih dveh stoletjih, ampak kar v enem ali dveh letih. To pa je povzročilo tako revolucio-narno kadrovanje nekasnih socialističnih menedžerjev v nekakšne nove lastnike, da je v primerjavi s tem kapitalizacija pistolarstva v nastajajočih Združenih državah macji kaselj. Fenomen nastajanja novega razreda karikira-nih, a dejanskih novih lastnikov, industrial-cev itd. ni zgolj moralni problem (neupravičeno bogatenje itd.), ampak veliko bolj socialno-psihološki. To, da bo nekasna nova elita združba zmikavto, prevarantov, pridnih podpisovalcev virmanov in sploh agresivnih izkorisčevalcev naluknjane zakonodaje, lahko postane resen problem vrednostnih profilacij in identitete, ki ga bomo dodobra začutili sele cez nekaj let, ko se bi stvar prijelala in popravki ne bodo več možni.

Zato vse kaze, da Gazda Jezda, sloviti ube-zni srbski bankir in nafter, ni zgolj karikatura do konca skorumpirane države (Srbije), am-pak prototip novega lastniškega razreda opti-mističnih poslovnežev in industrialcev od Po-stojne na enem koncu, pa vse do Vladivostoka na drugem koncu divje polastninjene in sprivatizirane Vzhodne Evrope. Razlike v na-cinu vezanja kravate, uglednosti znamke konzumirane reprezentancne pijace, dekoriranja okolja itd. so zgolj estetsko-folklorne. Kdor je pred dnevi gledal tiskovno konferenco nekega optimističnega »novaolovca«, bo razumel, na kaj namigujem.

No, da ne bo pomote: Vse kaze, da razgla-sene afere Hit, za katero v »pravni državi« ne moremo vedeti, kakšen konec bo doživela, ne gre tlatiti v zgodbo, ker gre - kot se fenomen kaze obstranskemu, neobvesčenemu opazo-valcu - zgolj za težave podjetja, ki je, tako kot vsa druga, »tvorno« zivelo v državi, ki ima ta-ko takšne luknje v zakonodaji kot svicarski sir, obenem pa si kot naivna pocestnica umi-slja, da je dosegla kvaliteto plocnika, ko ji ni treba vec placevati zascite zvodniku.

GLOSA

Nekateri služijo, drugi bogatijo

MIHA NAGLIC

»Ce pogledamo da-nes, katera podjetja so se relativno dobro pri-lagodila novim razme-ram, vidimo, da so to podjetja v raznih od-ročnih krajih, kjer se po-li-tika ni nikoli vtikala.« Tako se je nedavno izrazil dr. Joze Mencin-ger v intervjuju za Mla-dino (6. aprila letos). Njegove izjave ne mo-rem komentirati kot ekonomist, ker to pac nisem. Sem pa iz enega od »tistih« odročnih» krajev in kot tak bi rad dodal nekaj besed. Ce se ozremo po t. i. ro-vartarskem svetu, v kraje pod Blegosem, Pore-znom in Ratitovcem, opazimo kar lepo stevi-

lo podjetij, ki s svojim zgledom ilustrirajo tr-ditev dr. Mencingerja. Tu so cerkljanska Eta, spo-dnejdrisjska Rotomatika in Lesna industrija, idrijski Kolektor, zirovska Alpina, Etiketa in Kladivar, hotaveljski Marmor, sovoedenjski Termopol, železnikar-ska Domel in Alpes...

To so podjetja, ki so se razvijala predvsem z lastnimi močmi in iz lokalne tradicije. Politi-ka se vanje res ni veliko vtikala, ce pa se je, se je kot zavora. Marsikateri od se zivečih pionirjev teh podjetij bi vam vedel povedati vec kot eno pikro na racun nek-danjih okrajev v Kranju

in Novi Gorici, ki sta jih bolj onemogocala kot pospeševala. Medtem ko so nekateri real-socialistični giganti, ki sta jih forsirala (Iskra, Meblo...) danes v razsu-lu. Drugo je seveda vprašanje, kaj bo s temi podjetji v prihodnje, kdo in kako se jih bo »polastninil«. (Kolikor vem, sta dve od njih ve-cinsko ze v lasti nem-skih partnerjev). V njih zaposleni in njihovi upokojenci so sila ob-cutljivi za poskuse su-mljivih privatizacij. Ves cas so namrec pristajali na razmeroma nizke place in vlagali v ra-zvoj. Ce bi se zdaj teh podjetij (vecinsko) po-

lastil kdo drug kot oni sami, bi bila to prav-zparav cisto navadna nacionalizacija.

Posebej velja pouda-riti se eno dejstvo iz na-vedenih izkusenj: da (za) služiti, se ne pome-ni obogatiti. Ce se prav spominjam, je ze dr. Bostjan M. Zupancic opozoril na domnevo, da vseh tistih najdra-zjih avtomobilov, s ka-terimi se danes vozijo po Ljubljani in drugih metropolah, preprosto ni bilo mogoce zaslužiti s postenim delom. Ku-pljena so bila torej za denar, ki je bil naspe-kuliran, ukraden ali prigoljufan. Novokom-ponirani »handlarji« in

»podjetniki« se ravna-jo po geslu, ki ga je ze 1843 izrekel francoski državnik in zgodovinar François Guizot: »Boga-tite!« (Enrichisse-vo-us!). V eni sami besedi je zaobsezeno temeljno nagnjenje francoske buržoazije v onem casu. Guizotu bi bili seveda krivci, ce ne bi zapi-sali, da je svoji spodbu-di dodal se en stavek: »Izboljšajte moralno in materialno stanje nase Francije.« O tem, da imajo slovenski parve-niji (beri: povzpnetniki) pred ocmi le prvi del njegovega programa, ne kaze izgubljeni besede.

Aktualnosti na rob bi rad pripisal se nekaj ar-

haicnega. Nedavno sem na Zirovskem vrhu sre-cal starega kmeta, ki je pospravljaj svoj tra-vnik. Govorila sva to in ono in vprašal sem ga tudi po mladih; eden je za gospodarja doma, drugi delajo v zirovskih podjetjih. Zaslužijo pa verjetno ne prav veliko, sem namignil. »O, saj to ni najbolj vazno; va-zno je, da delajo, da ne sedijo doma in ne pre-misljujejo kaksnih cu-dnih reci.« - Tak je dru-gi, krcsanski pol pridobitniske miselnosti. »Naglo nabrano imetje izgine, kdor pa ga po-malem zbira, ga mno-zi.« (Preg 13, 11) - Sla-ba, a se danes edina to-

lazba za vecino tistih, ki zgolj delajo.

Tako se zdi, da v slovenskem gospodarstvu sobivata dva zelo raz-lična svetova: obcestvo sluzečih in združba bo-gatecih. Ker pa je jasno, da slednji lahko bogati-jo le na racun prvih, bi se morala mednju »vta-kniti« država in razme-rje korigirati. In tako smo spet pri vmesava-nju politike v ekonomijo, v zacaranem krogu, na katerega je opozoril dr. Mencinger. Njegov naslednji stavek pa se je glasil: »To, kar me trenutno v Sloveniji najbolj skrbi, je tako imenovan mafijski ra-zvoj...«

MENJALNIŠKI TEČAJI

20. aprila 1993

menjalnica	Nemška marka (tečaj za 1 DEM)		Avstrijski šiling (tečaj za 1 ATS)		Italijanska lira (tečaj za 100 ITL)	
	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni	nakupni	prodajni
A Banka	67,30	68,10	9,47	9,63	6,90	7,04
AMTK plus	67,35	68,10	9,45	9,55	6,65	7,10
Avtohiša Ljubljana*	67,40	67,80	9,40	9,65	6,35	6,75
Atelje 92 Idrija	67,30	68,00	9,45	9,65	6,85	7,05
Azur	67,30	68,00	9,50	9,65	6,88	7,15
Banka Vipra, Nova Gorica	67,33	67,94	9,47	9,57	7,00	7,07
Bobr Fužine	67,60	68,00	9,50	9,65	6,95	7,15
Bobr Trzin	67,60	68,00	9,50	9,65	6,95	7,15
BTC Terminal Sezana	67,20	68,00	9,45	9,60	6,85	7,00
BTC d.d. Ljubljana*	67,20	68,00	9,45	9,60	6,80	7,00
Come 2 us	67,50	68,00	9,45	9,80	6,85	7,10
Dom na trgu	67,55	67,99	9,55	9,64	6,86	6,99
Dom Kaffe*	67,60	68,00	9,60	9,70	7,10	7,15
Emona Globtour*	66,95	67,85	9,43	9,69	6,88	7,12
Eros Ljubljana*	67,60	67,95	9,57	9,65	6,85	7,00
Eros Kranj*	67,60	67,95	9,57	9,65	6,85	7,00
Feniks Koper	67,30	68,10	9,30	9,60	6,83	7,05
Feniks Markovec Koper	67,30	68,10	9,30	9,60	6,83	7,05
Feniks Portorož	67,30	68,10	9,30	9,60	6,83	7,05
Fiba Koper	67,35	67,95	9,32	9,53	6,85	6,99
Firadas	67,50	68,20	9,45	9,65	6,86	7,05
Galileo Kozina	67,20	67,80	9,30	9,60	6,92	7,00
Golfurist Domžale	67,50	67,90	9,50	9,70	6,80	7,10
Hida*	67,75	67,85	9,58	9,68	6,95	7,05
Hipotekarna banka Koper	67,10	68,10	9,35	9,60	6,80	7,10
Hram Rožice Mengeš	67,65	67,95	9,55	9,67	7,00	7,15
Hranilno kreditna služba	67,50	68,15	9,42	9,60	6,78	7,10
Idila Sečovlje	67,45	68,05	9,57	9,75	6,86	7,09
Ilirika Ilirska Bistrica	67,31	68,09	9,40	9,52	6,73	7,10
Ilirika Slovenj Gradec	67,45	68,00	9,45	9,60	6,77	6,91
Ilirika Postojna	67,31	68,09	9,41	9,58	6,85	7,10
Ilirika Sezana	67,65	68,09	9,47	9,60	6,91	7,05
Italdesign Nova Gorica*	67,30	68,05	9,47	9,65	6,96	7,05
Klub Slovenijales	67,60	68,20	9,60	9,80	7,00	7,20
Komercialna banka Triglav d.d.	67,10	68,05	9,45	9,63	6,75	7,01
Kompas Hertz Celje*	67,50	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Hertz Velenje*	67,40	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Hertz Idrija*	67,40	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Hertz Tolmin*	67,40	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Hertz Novo Mesto*	67,40	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Hertz Krško*	67,40	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Hertz Bled*	67,40	67,90	9,45	9,70	6,80	7,00
Kompas Holidays	67,60	68,00	9,50	9,65	6,80	7,00
Libertas Koper*	67,32	68,00	9,40	9,56	6,86	7,05
Ljubljanska banka d.d.	66,50	68,25	9,39	9,70	6,88	7,17
LB Banka Zasavje d.d. Trbovlje	66,50	68,00	9,45	9,66	6,45	7,15
LB Dolenjska banka NM	67,20	68,20	9,45	9,70	6,82	7,10
LB Komercialna banka NG*	66,60	68,10	9,25	9,66	6,65	7,05
LB Kreditna banka MB d.d.*	66,80	68,18	9,42	9,68	6,60	7,12
LB Splošna banka Celje	66,70	68,15	9,33	9,69	6,89	7,16
LB Splošna banka Koper*	67,04	68,32	9,19	9,56	6,63	7,10
MA - Vir	67,60	68,10	9,50	9,65	7,00	7,20
Madai Nova Gorica*	67,30	67,90	9,45	9,57	6,95	7,02
Madai Sempeter pri NG*	67,30	67,90	9,45	9,57	6,95	7,02
MAPO Portorož	67,05	67,85	9,40	9,50	6,77	7,00
Media*	67,60	68,10	9,50	9,65	6,90	7,10
Niprom I*	67,60	68,00	9,55	9,65	6,90	7,10
Niprom II*	67,60	68,00	9,55	9,65	6,90	7,10
Otok Bled	67,54	68,02	9,58	9,66	6,80	6,95
Optimizem Lož*	66,70	68,20	9,40	9,65	6,90	7,10
Panna	67,50	68,00	9,40	9,65	6,85	7,10
Petrol*	67,65	67,90	9,55	9,65	6,95	7,10
Pigal Salkan*	67,35	67,90	9,45	9,60	6,95	7,08
Pigal Kobarič*	67,35	67,90	9,45	9,60	6,95	7,08
Pigal Obutek*	67,35	67,90	9,45	9,60	6,95	7,08
Pigal Diskont*	67,35	67,90	9,45	9,60	6,95	7,08
Poslana banka Slovenije	66,80	67,91	9,30	9,61	6,45	6,96
Probanka Maribor	67,20	68,20	9,40	9,65	6,80	7,10
Publikum Ljubljana	67,65	67,78	9,54	9,66	7,00	7,09
Publikum Celje	67,50	67,90	9,53	9,62	6,80	6,95
Publikum Dobova	67,20	67,95	9,34	9,56	6,40	7,00
Publikum Kostanjevica	67,20	67,95	9,34	9,56	6,40	7,00
Publikum Krško	67,20	67,95	9,34	9,56	6,40	7,00
Publikum Maribor	67,45	67,95	9,52	9,59	6,58	6,89
Publikum Metlika	67,50	68,00	9,40	9,60	6,75	6,95
Publikum Mozirje	67,25	67,98	9,51	9,64	6,80	7,10
Publikum Novo Mesto	67,50	68,00	9,40	9,60	6,75	6,95
Publikum Piran	67,10	67,89	9,42	9,51	6,76	6,99
Publikum Tolmin	67,60	67,90	9,50	9,61	6,94	7,00
Publikum Sevnica	67,60	68,00	9,53	9,67	6,70	6,95
Publikum Sentilj	67,40	67,95	9,50	9,60	6,58	6,89
Publikum Sentjur pri Celju	67,56	67,95	9,51	9,60	6,75	6,94
Publikum Trebnje	67,30	67,95	9,40	9,52	6,45	6,79
Publikum Zagorje	67,40	67,95	9,50	9,62	6,85	7,05
Publikum Zalec	67,65	67,95	9,52	9,61	6,80	6,95
Roja	67,60	68,00	9,52	9,64	6,90	7,00
Sit - on	67,45	68,00	9,45	9,65	6,50	6,98
SKB d.d. Ljubljana* **	67,20	67,35	9,55	9,57	6,85	7,00
Slovenijaturist Ljubljana	67,65	67,95	9,54	9,64	6,95	7,05
Slovenijaturist Jesenice	67,40	68,00	9,46	9,58	6,78	6,90
Slovenijaturist žel. p. Ljubljana*	67,53	67,98	9,55	9,65	6,80	6,95
Slovenijaturist žel. p. Maribor*	67,50	68,20	9,55	9,65	6,20	7,00
Slovenska investicijska banka*	67,50	67,90	9,50	9,65	6,60	7,10
Sonce	67,70	68,00	9,55	9,66	6,95	7,15
SZKB d.d. Ljubljana	67,50	68,15	9,42	9,60	6,78	7,10
Tartarus Postojna	67,17	68,20	9,32	9,55	6,73	6,99
Tentours Domžale	67,60	68,00	9,50	9,70	6,70	6,95
Tori	67,50	68,00	9,50	9,65	6,80	7,00
Upimo	67,70	67,80	9,55	9,65	6,90	7,00

Tečaj velja danes: * Zračunavajo provizijo: **

MENJALNICA HIDA

Pokrita tržnica Ljubljana

MENJAMO TUDI LIRE, DOLARJE, FRANKI, KRONE, FUNTE IN GULDNE VEDNO NA ZALOGI TUDI HRVAŠKI DINARJI

Delovni čas: 7.00 do 19.00 Tel.: 061/126-111, 127-273

BANKA SLOVENIJE

Tečajna lista št. 76 z dne 20. aprila 1993 — Tečaji veljajo od 21.4.1993 od 00.00 ure dalje

država	šifra	valuta	enota	ZA DEVIZE		
				nakupni	srednji	prodajni
Avstralija	036	avstr. dolar	1	74,6320	74,8566	75,0812
Avstrija	040	šiling	100	930,4940	933,2939	936,0938
Belgija	056	frank	100	318,0650	319,0221	319,9792
Kanada	124	dolar	1	82,7244	82,9733	83,2222
Danska	208	krona	100	1707,5206	1712,6586	1717,7966
Finska	246	marka	100	1838,4655	1843,9975	1849,5295
Francija	250	frank	100	1937,9836	1943,8150	1949,6464
Nemčija	280	marka	100	6547,2418	6566,9426	6586,6434
Grčija	300	drahma	100	—	48,0766	48,2208
Irska	372	funt	1	—	160,1677	160,6482
Italija	380	lira	100	6,8288	6,8493	6,8698
Rep. Hrvaška	385	hrv. dinar	100	—	6,2000	—
Japonska	392	jen	100	93,9857	94,2685	94,5513
Nizozemska	528	gulden	100	5827,3726	5844,9073	5862,4420
Norveška	578	krona	100	1545,1491	1545,7299	1554,4470
Portugalska	620	escudo	100	70,7756	70,9886	71,2016
Švedska	752	krona	100	1418,7873	1423,0565	1427,3257
Švica	756	frank	100	7146,3143	7167,8178	7189,3213
Velika Britanija	826	funt sterling	1	161,2586	161,7438	162,2290
ZDA	840	dolar	1	103,8916	104,2042	104,5168
Evropska Skupnost	955	ECU	1	127,4486	127,8321	128,2156
Španija	995	peseta	100	90,5483	90,8208	91,0933

Opomba: Tečaj hrvaškega dinarja se uporablja za izkazovanje rezultatov iz poslovanja z Republiko Hrvaško, kjer je omenjena valuta plačilno sredstvo.

Cena za vpis v odstotkih in tekoča nominalna vrednost dvodelnih blagajniških zapisov Banke Slovenije na dan 21. APRILA 1993

št. dni do zapadlosti	veljavni srednji tečaj BS za 1 DEM	cena za vpis v % od nominalne vrednosti (tečaj)			tekoča nominalna vrednost za APOEN (v SIT)			
		(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj	APOEN	(A) tolarski del	(B) devizni del	skupaj
1) BLAGAJNIŠKI ZAPISI, IZPLAČLJIVI 10. JUNIJA 1993:					1,000,000	633,527	649,807	1,283,334
50		126,7054%	129,9615%	128,3334%	100,000	63,353	64,981	128,333

MENJALNI TEČAJ ZA HRD

20. APRIL 1993	v SLT za 100 HRD	
menjalnica	nakupni	prodajni
Azur	5,80	6,70
Eros	6,00	7,70
Fiba Koper	5,60	7,80
Hida*	5,80	7,00
Idila Sečovlje*	5,50	6,50
Ilirika Postojna	5,40	7,80
Italdesign*	5,00	7,00
MA Vir	5,00	7,50
Niprom I in II*	6,20	7,00
Sonce	5,00	7,50
Tentours Domžale	5,00	9,00

Tečaj velja danes: *

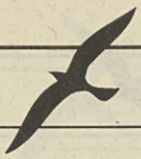
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA

19. APRILA 1993	v LIRAH	
valuta	nakupni	prodajni
ameriški dolar	1515,00	1560,00
nemška marka	943,00	965,00
francoski frank	279,00	286,50
holandski gulden	838,80	862,00
belgijski frank	45,80	47,00
funt sterling	2315,00	2388,00
irski šterling	2300,00	2360,00
danska krona	245,00	252,00
grška dramma	6,75	7,50
kanadski dolar	1210,00	1243,50
japonski jen	13,30	14,00
švicarski frank	1030,00	1052,00
avstrijski šiling	134,00	137,60
norveška krona	222,00	228,50
švedska krona	202,00	209,00
portugalski eskudo	9,80	11,00
španska peseta	12,80	14,00
avstralski dolar	1080,00	1120,00
HUF	10,00	15,00
ECU	-	-
slovenski tolar	14,20	14,70
hrvaški dinar	0,70	1,00

TEČAJ TOLARJA V TUJINI

20. APRIL 1993	v LIRAH	
država	banka	nakupni prodajni
Avstrija	Posojilnica Pilberk	10,00 11,00
Avstrija	Posojilnica Železna Kapla	10,30 11,30
Avstrija	Posojilnica Borovlje	10,25 11,20
Avstrija	Posojilnica Šentjakob	10,00 12,00
Avstrija	Posojilnica Ločilo	10,00 11,00
Italija	Kmečka banka Gorica	
Italija	Tržaška kreditna banka	

DEVIZNI TRG BEOGRAD

SLOVENSKI PROGRAMI

SLOVENIJA 1

	Tedenski izbor
10.45	Najlepše pravljice sveta, 8/9 del
11.10	Z. Mahler: Mozart, 3., zadnji del koprodukcije nadaljevanke, VPS 1110
12.00	Novosti založb
12.10	Osmi dan, VPS 1210
13.00	Poročila
13.05	Poslovna borza, ponovitev
13.15	Na poti z dr. Stinglom, ponovitev 1/12 dela nemške dokumentarne serije
	Filmsko popoldne
15.30	V avtobusu, ponovitev 12. dela angleske humoristične nanizanke, VPS 1530
16.00	Izdajalska igra, ponovitev 1/3 dela angleske nadaljevanke, VPS 1600
17.00	TV dnevnik 1 slovenska kronika
17.15	Klub klobuk, kontaktna oddaja za otroke
18.50	Besede, besede, besede, tv-igrice
19.30	TV dnevnik 2, vreme, sport
20.05	Zarišce
20.40	Film tedna
	Evropska kinematografija
	Nepozaben dan na plaži, danski film, VPS 2030
22.25	TV dnevnik 3, VPS 2215; sport
23.00	Opus
00.30	Video strani

SLOVENIJA 2

	Tedenski izbor
10.10	Iz življenja za življenje: Znanje za znanje
10.40	Televizija in opera
11.30	Kronika, 2/12 del kanadske dokumentarne serije
11.55	Glasba, show in cirkus: Sedem čudes cirkuskega sveta
13.00	Poročila
16.20	Omizje: Slovesni strateski interesi na Balkanu, ponovitev
18.25	Beverly Hills, 90210, ponovitev 16/22 dela ameriške nadaljevanke
19.10	Sanjska potovanja: Havaji, otoski raj, 7/12 del nemške dokumentarne serije
19.30	Tv dnevnik 2, vreme
19.55	Sport
20.05	Sportna sreda
	Ljubljana - 3. tekma koncnice DP v kosarki (M): Smelt Olimpija - Slovenica Koper, prenos
21.40	Hitove muze, koncert na gradu Dobrovo: Mojca Zlobkharfa, Cveto Kobal-flavta
	Sova
22.20	V sportnem duhu, 3/15 del ameriške nanizanke
22.45	Izdajalska igra, 2/3 del angleske nadaljevanke
23.35	Video strani

KANAL A

09.00	MCM
10.40	RIS, risanke in spoti
10.50	Astrološka napoved
11.00	Drugacen svet, ponovitev 142. dela ameriške nadaljevanke
18.00	Napoved sporeda, vreme
18.40	Male zivali
20.00	Risanka
20.15	Dnevnoinformativni program in vreme
20.30	Drugacen svet, 143. del ameriške nadaljevanke
22.10	Cudoviti cirkus pod morjem, 1. del dok. serije
22.40	Dnevnoinformativni program in vreme, ponovitev
22.55	Porocila v angleščini: Deutsche Welle
23.35	Astrološka napoved
23.45	MCM
01.00	Video strani

KOPER

18.15	Otroski program: Studio 2 mladi
-------	---------------------------------

RAI 1

6.50	Aktualno: Unomattina, vmes dnevnik in gospodarstvo
10.15	Film: Napoletani a Milano (kom., It. '53), vmes (11.00) dnevnik
12.00	Variete: Buona fortuna
12.30	Dnevnik 1
12.35	Nan.: La signora in giallo
13.30	Dnevnik in Tri minute
14.00	Fatti, misfatti e...
14.30	Italijanske kronike
14.45	Dok.: Centominiti
15.15	Otroski variete
15.45	Mladinski variete: Big!
17.55	V Parlamentu in vesti
18.10	Aktualno: o dokumentarcu Imago Urbis
19.40	Almanah in vreme
20.00	Dnevnik in sport
20.40	Film: delta Force (-pust., ZDA '86, Chuck Norris, Lee Marvin)
23.00	Dnevnik 1
23.15	Sportna sreda: nogometni pokali, IP v ženski kosarki (finale) Dnevnik in vreme

RAI 2

7.00	Otroski variete
8.45	Jutranji dnevnik
9.05	Rubrika o vrtnarstvu
9.30	Film: La gran vita
11.00	Nan.: Doogie Howser
11.30	Kratke vesti
11.45	Segreti per voi...
12.00	Variete: I fatti vostri
13.00	Dnevnik in gospodarstvo
13.30	Motorji in vreme
14.10	Nad.: Quando si ama, 14.45 Santa Barbara
15.30	Kronika v živo
17.15	Vesti in Parlamento
17.25	Pogum življenja
18.20	Nan.: L'ispettore Tibbs
19.15	Nad.: Beautiful
19.45	Dnevnik in sport
20.20	Variete: Ventientv
20.40	Film: Continueremo a vivere (dram., Fr. '91)
22.30	Mixer in Pegaz
23.55	Nočni dnevnik
24.00	Filmske novosti
0.10	Glasba DOC
1.15	SP v hokeju na ledu

RAI 3

6.45	Jutranja oddaja: L'altarete, vmes vesti
12.00	Dnevnik ob 12-ih
12.15	Pogled na kino
13.45	Znanstveni dnevnik
14.00	Dezelne vesti
14.20	Popoldanski dnevnik
15.15	Dok.: Sicilia
15.45	Samo za sport
17.20	Derby in pregled tiska
17.55	Dok.: Geo, nato nan.
18.50	Sport, vreme, dnevnik
19.30	Dezelne vesti
19.50	Blob in Una Carlolina
20.30	Aktualno: Mi manda Lubrano
22.30	Dnevnik ob 22.30
22.45	Aktualno: Milano, Italija (vodi Gad Lerner)
23.40	Publmanija/Zoo
0.30	Dnevnik in vreme
1.00	Variete: Fuori orario

RETE 4

6.25	Nanizanke
8.10	Nad.: General Hospital, 8.40 Marilena, 9.55 Ines, 10.50 Amanda, (9.30) vesti
11.35	Il pranzo è servito
12.35	Nad.: Celeste
13.30	TG 4 vesti
14.00	Nad.: Sentieri, 15.15 Grecia, 16.00 Anche i ricchi piangono
17.00	Aktualno: Lu lei l'altro, nato (17.30) vesti
17.45	Aktualno: C' eravamo tanto amati
18.15	Kviz: Il nuovo gioco delle coppie
19.00	TG4 vesti, nato nad. La signora in rosa, 20.30 Renzo in Lucia
22.30	Film: Il postino suona sempre due volte, vmes (23.30) vesti

CANALE 5

6.30	Na prvi strani
8.35	Nanizanka, nato Maurizio Costanzo Show
11.30	Variete: Ore 12
13.00	Dnevnik TG 5
13.25	Sgarbi quotidiani
13.35	Aktualno: Forum, 14.35 Agenzia matrimoniale, Ti amo parlamo, 15.30 Scene da un matrimonio
16.00	Otroski variete
17.55	TG 5 Flash - vesti
18.00	Kviz: OK il prezzo è giusto, 19.00 La ruota della fortuna
20.00	Dnevnik TG 5
20.30	Nogomet: Milan-PSV Eindhoven
22.20	Aktualno: Spazio 5
23.05	Variete: Maurizio Costanzo Show, vmes (24.00) nočni dnevnik

ITALIA 1

6.20	Pregled tiska
6.30	Otroski variete
9.15	Nanizanke
12.45	Odpri studio
13.00	Otroski variete
13.45	Nan.: Dieci sono pochi
14.15	Varieteja: Non è la Rai, 16.00 Unomania
16.05	Nan.: 21 Jumpstreet
17.05	Varieteja: Twin Clips, 17.30 Mitico
18.05	Nan.: Tarzan
18.30	Variete: Ma mi faccia il piacere
19.00	UnoMeteo in sport
19.15	Varieteja: Rock & Roll, 20.00 Karaoke
20.30	Film: Un ragazzo come gli altri (kom., ZDA '85, i. J. Hyser)
22.30	Sport: nogometni pokali, 23.00 Porto-IPK Göteborg

TELE 4

	Lastne oddaje:
13.30	Dogodki in odmevi
19.30	Dogodki in odmevi

Koper

13.00	Mannix, ameriška tv nanizanka
13.50	Velikan iz Metropoli-sa, ponovitev filma
15.25	Accordi, ponovitev 2. oddaje
16.00	Novice
16.05	Carobna svetilka
Heidi, av/nemska nan.	
Pustite jih živeti, dokumentarna serija	
17.00	Severovzhod, tv magazin
18.00	Otroski program, studio 2 mladi
18.50	Primorska kronika
19.00	TV dnevnik
19.25	Mannix, am. nanizanka
20.15	Nočni sodnik, ameriška nanizanka
20.40	Bersaglio
21.20	Sprehod po moderni umetnosti
21.45	TV dnevnik
21.55	Arhitektovi nasveti
22.15	Zenina molitev, italijanski film, 1953

Avstrija 1

09.00	Cas v sliki
09.30	Zadnji masajski obred, ponovitev
10.30	Brigadoon, am. glasbeni film z G. Kellyjem
13.35	Sinha Moca, 133. del
14.00	Magnum: Skrivnost vojvodinje
14.45	Družina Meier: Gospod v obleki
15.00	Otroski program
15.50	Superbabica: Sanjska zenska
16.30	Otroci se pogovarjajo z znanimi ljudmi
17.00	Mini cas v sliki
18.00	Cas v sliki
18.30	Kopaliski mojstri iz Malibuja: Velika vrocina
20.15	Na ostrini noza, 3/6 del ital. nadaljev.
22.00	Hunter, 1/14 del ameriške serije
22.45	Ljubljena Milena, nem./fr./kan. tv film

Avstrija 2

16.50	Tisoč mojstrov
17.00	Poklicne slike: Informativni tehnik
17.30	Zemlja in ljudje
18.00	Harry in Hendersenovi: Einstein iz gozda
18.30	To ni mogoce, oddaja vodi Pit Weyrich
19.00	Regionalna poročila
19.30	Sport
20.00	Kultura
20.15	Zmesana tv postaja, humoristična oddaja
20.45	Humor v Avstriji: Dunajski panoptikum
22.25	Trailer, oddaja za ljubitelje filma
00.20	Z Ello Fitzgerald, ob 75. rojstnem dnevu jazz pevke

Hrvaška 1

08.00	Dobro jutro, Hrvaška
Porocila	
Zgodbe iz Monticella, 110. del	
10.00	Porocila
10.05	TV sola
11.15	Ameriška anglescina, 14. lekcija
11.30	Tom in Jerry kot otroka, 4. del risane nanizanke
12.00	Porocila
Ko se svet vrti, 108. del ameriške nad.	
13.30	Monofon
14.00	Porocila
14.05	Slika na sliko, pon.
14.50	Nacrti in zelje, ponovitev 4/6 dela angleske nadaljevanke
16.00	Porocila
16.05	Ucimo se o Hrvaski
16.35	Malaviziija
Vsi za enega, 3/8 del	
17.30	Hrvaška država in ljudje
18.00	Porocila
18.05	Moja knjiga o dzungli, 14/27 del
18.35	Santa Barbara, 382. del
19.30	Dnevnik 1
20.05	Ne bova se skupaj postarala, fr. film
22.35	Dnevnik 2 (do 00.00)

Hrvaška 2

17.00	Ko se svet vrti, 108. del
18.30	Turbo Limach Show, ponovitev
19.30	Dnevnik 1
20.05	Humoristična serija
20.40	Zivljenjske preizkušnje, 13., zadnji del dokumentarne serije
20.35	Sejamski vodice
20.50	Nacrti in zelje, 5/6 del angleske nadaljevanke
21.50	Prihodnji streljaj, 1/2 del mini nadaljevanke
23.25	Glasbeni večer
00.50	Horoskop

Madžarska

05.40	Dobro jutro, Madžarska
08.35	Cez dan, informativni spored
09.00	Peklenski raj, braz. serija
10.00	Tri ljubezni, švedska serija
11.00	Igra
12.00	Porocila
16.00	Popoldanski saldo
16.10	Videospoti
17.00	Northwood, kanadska serija, 11. del
17.30	Stolpi, razgledi, 2. del
18.15	Svet denarja
18.45	Vecerna pravljica
19.00	Mesecina, ameriška kriminalka
20.00	Dnevnik
22.20	Central expres, mednarodna tv serija
00.25	Dnevnik

TV SLOVENIJA 1 / NOCOJ OB 20.40

Ko je konec otroških iluzij ...

Danski film prikazuje skozi otroške oči slike preprostega družinskega življenja

Svedski režiser **Stellan Olsson** je svoj prvi celovečerni film posnel leta 1969 in zanj dobil domaćo nagrado za najboljši film. Pozneje se je lotil gledališke režije in snemanja televizijske serije, izkazal pa se je tudi kot pisatelj. S filmom **Nepozaben dan na plaži**, ki so ga lansko leto prikazali na Münchenskem festivalu, se je prikupil številnim gledalcem. V vedri družinski zgodbi naj bi se avtor spominjal svojega otrostva. Prikazani so trenutki vsakdana, ki se jih spominja s posebno naklonjenostjo in melanholijo. Olsson je zgodbo postavil v kopenhagensko delavsko četrt, kjer se v času med obema vojnama v najemniških stanovanjih odvijajo življenjske preprostih, a dobrih ljudi. Tam

s starši živi tudi nadobudni sestrtletni Gustav Adolf, ki z zanimanjem spremlja življenje okoli sebe. Kljub revščini je njihovo stanovanje prepojeno s prijetnim ozračjem, se posebno, kadar oče pripoveduje zgodbe iz svoje burne preteklosti. Največja želja njegove mame je izlet na morj, in oče nekega dne preseneti družino s sporočilom, da bo organiziral izlet na obalo, na katerega bo povabil tudi vse so-

sede. Končno napoci težko pričakovani dan, ki pa Gustav ne bo nikoli pozabil. Dotlej tako samozavestni in svetovljanski oče se znajde sredi ljudi in dogodkov, ki ga popolnoma zmedejo in sin komaj prepozna oboževanega očeta ...

TV SLOVENIJA 1 17.15

KLUB KLOBUK, oddaja za otroke

Blizajo se prazniki in če se odpravljate v planine, boste v oddaji Klub Klobuk izvedeli prav vse, kar morate vedeti za to priložnost. O alpinizmu, nevarnostih v gorah, opremljenosti, marsikaterem drugem bodo govorili Marija in Andrej Štremfelj, Marko Brezeli, Marijeta Keršič-Svetel in mnogi drugi.

RA SLOVENIJA 1 21.05

KONCERT LJUBLJANSKEGA GODALNEGA KVARTETA

Večer boste lahko preživeli ob Bartokovi in Smetanovi glasbi, ki jo bo izvajal ljubljanski godalni kvartet. To bo prenos drugega dela že petega koncerta v tej sezoni, ki bo v Prešernovi dvorani ljubljanskega Narodnega muzeja. Najprej bodo godalci (Monika Skalar in Karel Zuzek - violini, Franc Avsenik - viola in Stane Demšar - violončelo) zaigrali Godalni kvartet v e-molu iz mojega življenja češkega romantika B. Smetane. Zatem pa bodo člani kvarteta zaigrali Bartokov Prvi godalni kvartet, op. 7 s stavki: Lento, Allegretto in Allegro vivace.

RAI 1 10.15

NAPOLETANI A MILANO, italijanski film

Aiello živi s skupino someščanov v barakah na zapuščenem zemljišču v neapeljskem predmestju. Nekega dne milanska družba, lastnica zemljišča, sklene, da bo na njem zgradila več novih objektov. Zato dona Aiello in njegove prijatelje vržejo na cesto, don Salvatore pa tega ne sprejme in odpravi se v Milano ... Film je Eduardo De Filippo posnel leta 1952 po lastnem scenariju, odigral pa je tudi glavno vlogo. Kljub temu, da je v številnih dialogih čutili vpliv gledališča, je film prijeten. Igrajo: Eduardo De Filippo, Anna Maria Ferrero, Frank Latimore in drugi.

PRO 7 9.40

ANGEL SMRTI, ameriški film

V filmu Angel smrti, posnetem leta 1989, igraja Tom Conti in Patty Duke. Film pripoveduje o bolniški sestri, obtoženi umora, ker je na smrt bolni pacientki dala morfij. Toma Contija smo lahko videli v vlogi britanskega poveljnika v filmu Merry Christmas, Mr. Lawrence, jap. režiserja Nagisa Oshime. Patty Duke pa je že pri trindesetih letih z velikim uspehom nastopala na Broadwayju. V šestdesetih letih je igrala na televiziji in vodila svojo oddajo. Svoje precej nenavadno in neurejeno življenje je opisala v avtobiografiji, ki je imela precejšen uspeh, tako da so po njej posneli film.

Slovenija 1

(UKV 88.5; 90.0; 91.8; 92.9; 94.1; 96.4 MHz, od 16.00 SV 918 kHz)
5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.50 Dobro jutro, otroci; 8.05 Radio plus; 8.30 Dnevnikov odmev; 8.40 Minute za smeh; 11.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.45 Iz tujega tiska; 14.05 Poslovne informacije; 15.00 Radio danes; 16.15 Pogovor s poslušalci; 17.05 Studio ob 17-ih; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Iz glasbenih sol; 20.20 Glasbena panorama; 21.05 Koncert ljublj. godalnega kvarteta; 21.40 Bartok; 22.30 Etno glasba sveta; 23.05 Literarni nočno.

Slovenija 2

(UKV 87.8; 92.4; 93.5; 95.3; 96.9; 97.7; 98.9; 99.9 MHz)
6.00, 6.30, 7.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Strokovnjak svetuje; 8.30 Dopoldne na valu 202; 8.40 Prireditve; 9.45 Kje vas čevlji žuli; 10.40 Primorski val; 11.00 Moped Show; 12.00 Opoldne; 12.10 Avtomobilizem; 12.40 Štajerski val; 13.00 Danes do 13-ih; 14.00 Drobničnice; 15.10 Menjalniški tečaj; 15.30 Dogodki in odmevi; 17.50 Sport; 18.30 Italian style; 19.30 Melodije po pošti; 21.30 Metalna glasba; 22.20 Rock'n'roll radio.

Slovenija 3

(UKV 96.5; 101.4; 102.0; 103.9 MHz, od 19.30 88.6; 93.1; 100.3; 100.6; do 16.00 SV 918 kHz)
9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00 Poročila; 8.10 Dobro jutro; 9.05 Matineja; 10.05 Umetniška beseda; 11.05 Izbrali smo; 12.05 Pojemo in igramo; 13.05 Za knjižne molje; 14.05 Izobraževalni program; 15.00 Mladi na glasbenih revijah; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.05 Glasbena panorama; 16.45 Naši umetniki; 17.00 Euro-radio; 19.35 Intermezzo; 20.00 Radioteka; 21.30 Ars Antiqua; 22.05 Okrogla miza; 23.00 Glasba pripoveduje...; 23.55 Utrinek.

Radio Koper (slovenski program)

(SV 549 kHz, UKV 88.5 - 93.8 - 100.3 - 100.6 - 104.3 - 107.6 MHz)
8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 19.00 Dnevnik; 6.00 Glasba; 6.30 Jutranjik; 7.00 Jutranja kronika; 7.30 Pregled tiska; 7.45 Evergreen; 8.00 Modri val; 8.45 Servisne informa-

cije; 9.00 Pesem tedna; 9.45 Zdravnikovi nasveti; 11.00 Moped Show; 11.30 Hladno...toplo... vroče; 12.30 Opoldnevnik RK; 13.00 Jagode in podoknice; 15.15 Hit dneva; 15.30 Dogodki in odmevi; 16.00 Glasbeni desert, vmes nogomet; 16.30 Finančno svetovanje; 17.00 Glasba po željah; 17.30 Osmrtnice; 18.00 Glasbene aktualnosti; 19.30 Prenos RS.

Radio Koper (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, 18.30 Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.00 Almanah; 6.20 Drobci; 7.15 Dober dan, otroci; 7.45 Prireditve; 8.00 Ura je 8; 8.05 Horoskop, slovarček; 8.35 Popovka tedna; 9.00 Ulica velikih vrtov; 9.35 Ugibajmo skupaj; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Tema dneva; 11.00 Iz kulturnega sveta; 12.00 Glasbeni desert; 13.00 Glasba po željah; 14.45 Zlata leta rocka; 16.00 Ob starih popoldne; 16.10 Promocija plošče; 16.20 Prireditve;

GLEDALIŠČA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM

LINHARTOVA DVORANA

Corneilli: ODRSKA UTVARA (cetrtek, 22. 4., ob 20. uri). Gostovanje Slovenskega ljudskega gledališča iz Celja.

Je tisto, o čemer nam govorijo misleci, da je zgolj privid, že vsa resničnost? »Jablanovcev zdrš v postmodernizem (berite kot kletvico) je posebne vrste. Je namreč utemeljen in po dolgih letih predstavlja poskus klasične režije na slovenskih odrih.« (Simon Kardum). Režija Bojan Jablanovac. Igrajo: Peter Bostjancić, Vlado Novak, Tomaz Gubensek, Darja Reichman, Milada Kalezić in drugi. Prva uprizoritev Corneilla v Sloveniji.

DRAMA SNG (tel. 061/221-511)

B. Friel: PLES V AVGUSTU (danes, 21. aprila ob 19.30. uri). Abonma Dijaski 7 večerni in izven (konto).

B. Friel: PLES V AVGUSTU (cetrtek, 22. aprila ob 19.30. uri). Abonma Studentski prvi in izven (konto).

CABAREs, CABAREi (petek, 23. aprila ob 20.30. uri) Monodramski nastop ŽIJAH SOKOLOVICA. Se ena prilžnost za vse, ki vam ni uspelo dobiti vstopnice ob njegovem nedavnem nastopu v Ljubljani!

J. B. P. Moliere: SVATBA PO SILI (sobota, 24. aprila ob 19.30. uri). Za izven (konto).

MALA DRAMA

I. Cankar: PISMA ANI (danes, 21. 4. ob 20. uri). Monodramski nastop Zvoneta Hribarja. Za izven (konto).

A. Nicolaj: BLAGO POKOJNIKI, DRAGI MOZJE (cetrtek, 22. 4. ob 20. uri). Za izven (konto).

A. Nicolaj: PRVA KLASA (petek, 23. 4. ob 20. uri). Za izven (konto).

M. Gad: SAMO IGRA JE IN NE BOLI (sobota, 24. 4. ob 20. uri). Za izven (konto).

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO (061/210-852)

J. B. P. Moliere: AMFITRION (danes, 21. 4. ob 19.30. uri). Za abonma Repriza in izven.

L. Jagodic, M. Pokoren, B. Tadel: KLINIKA TIVOLI d. o. o. (danes, 21. 4. ob 22. uri). Za izven in konto. Predstava je razprodana.

Tabori: GOLDBERGOVE VARIACIJE (cetrtek, 22. 4., ob 19.30. uri). Za abonma Mladinski I.

L. Jagodic, M. Pokoren, B. Tadel: KLINIKA TIVOLI d. o. o. (cetrtek, 22. 4., ob 22. uri). Za izven in konto.

SNG OPERA (061/331-945)

DON CARLOS (cetrtek, 22. 4., ob 19. uri). Dirigir Marko Gasperšič. Za red Cetrtek II, izven in konto.

GLASBA

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM (061/222-815)

LIPA ZELENELA JE... jubilejni koncert ob desetletnici zbora (danes, 21. 4., ob 20. uri, Gallusova dvorana).

Zbor pod dirigentskim vodstvom Marka Muniha, Jerneja Habjanica in Lajka Milišavljevića je pripravil program z deli Aragonesa, Corala, Dawsona, Kubika, Cikkerja, Morera, Streita, Thompsona, Odaka, Makliewicza ter z deli slovenskih avtorjev Pahorja, Hubada, Svikaršica, Sattnerja, Lipovskega in Kumra.

ZA NAJMLAJŠE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

LUTKOVNO GLEDALIŠČE

Josip Jurcic, Svetlana Makarovič, Miran Hecog: KOZLOVSKA SODBA V VISNJI GORI (cetrtek, 22. 4., ob 17. uri, Veliki oder). Po premieri leta 1981, v Visnji gori, po potepanju po Sloveniji, Italiji, Avstriji, Franciji, Poljski, Belorusiji, Kitajski, Braziliji, Tunisu in Pakistanu, kozel Lisec spet meketa v domačih logih!

Visnjani, svetovljani, Ljubljancani in okolici, pridite na 200 Kozlovsko sodbo v Visnji gori. Za zabavo bo poskrbljeno. Ne bo Vam zal.

Avtor lutk in scene Marjan Manček, za lepe vize je poskrbel Julijan Strajnar. Nastopajo: Božo Vovk, Iztok Jereb, Nadja Vidmar, Nace Simončič, Blaz Vizintin, Robert Waltl, Karel Brisnik, Jernej Slapernik, Marko Velkavrh, Peter Dougan, Breda Hrovatin in Lojze Sedovnik.

KD SPANSKI BORCI (061/448-920)

Andersen- Lainsek: SNEZNA KRALJICA (cetrtek, 22. 4., ob 9. uri). Predstava je zaključena.

Sobotno popoldne za otroke (sobota, 24. 4., ob 16. uri) Popoldne carovnije, nastopa MIRAN CANAK.

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)

TARZAN V EPIZODI VELIKI MRHOVINAR, v izvedbi gledališča Ane Monro (cetrtek, 22. 4. ob 22. uri). Predstava bo na sporedu zadnjic v tej sezoni.

KUD SPANSKI BORCI (061/448-920)

Miro Gavran: MOZ MOJE ZENE, komedija (danes, 21. 4., ob 20. uri).

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE (061/310-610)

H. Achternbusch: SUSN (cetrtek, 22. 4., ob 19.30. uri). Režija Eduard Miler. »Močna predstava intenzivnega režiserja, ki poda, a na suh način ta svet brez sentimentalnosti in olajšav, mrzlo, trdo, mucno in zato resnično.« (Taras Kermauner).

CELJE

SLG CELJE (063/25-332)

Moliere: NAMISLJENI BOLNIK (danes, 21. 4., ob 10. uri). Režiserka Katja Pogan. Za O. S. Ob Dravinji Slovenske Konjice.

MARIBOR

OPERA (062/221-206)

G. Verdi: RIGOLETTO (danes, 21. 4., ob 19.30. uri za red Rumeni). G. Puccini: LA BOHEME (cetrtek, 22. 4., ob 19.30. uri). Za red Ekonomska.

KRANJ

PRESERNOVO GLEDALIŠČE KRANJ (064/222-681, 222-701)

Ray Cooney: ZBEŽI OD ZENE, komedija (danes, 21. 4., ob 19.30. uri). Za izven. Predstava je razprodana.

LJUTOMER

DOM KULTURE

Drago Jančar: ZALEZUJOC GODOTA (danes, 21. 4., ob 20. uri), v izvedbi GS MKUD Paradiž, Gimnazija Ravne, režija Silva Sešelj.

NOVA GORICA

PRIMORSKO DRAMSKO GLEDALIŠČE

R. Conney: ZBEŽI OD ZENE, komedija (cetrtek, 22. 4. ob 20.30. uri). Gostovanje PG iz Kranja. Za red Premiera in izven.

ODRSKA UTVARA

Pierre Corneille: ODRSKA UTVARA
Na sliki: R. Janec, ID. Reichman, B. Veras
Foto: Jani Stravs

RAZNE PRIREDITVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

CANKARJEV DOM (061/222-815)

FILMANE BRITANSKE DRAME (od danes, 21., do sobote, 24. 4., ob 20. uri, Kosovelova dvorana) v sklopu razstave Sodobni britanski dramati. HIGH HOPES/ Veliki upi (danes, 21. 4.), režija Mike Leigh. MY BEAUTIFULL LAUNDRETTE/ Moja lepa pralnica (cetrtek, 22. 4.), režija Stephen Frears. THE DRESSER/ Garderob (petek, 23. 4.), režija Peter Yates. TRULY, MADLY DEEPLY/ Iskreno, noro, globoko (sobota, 24. 4.), režija Anthony Minghella. Filmi bodo simultano prevajani.

PESMI STIRIH (cetrtek, 22. 4., ob 18. uri, Stihova dvorana). Ob 40-letnici izida bo založba Mihelac predstavila ponatis te prve pesniške zbirke Kajetana Kovica, Cirila Zlobca, Janeza Menarta in Toneta Pavčka.

Predstavitve: OKOLJE IN SOLSKE INICIATIVE (cetrtek, 22. 4., od 10. do 19. ure, petek, 23. 4., od 8. do 13. ure, Valvazorjeva dvorana).

KUD FRANCE PRESEREN (061/332-288)

VARIETE GLEDALIŠČA ANE MONRO (danes, 21. 4., ob 22. uri).

DVORANA SAZU (Novi trg 3/I)

Predavanje akademika prof. Dušana MORAVCA (cetrtek, 22. 4., ob 11. uri) na temo A. Verovšek- komedijant ali umetnik.

Predavanje prof. dr. Johna MOORA (cetrtek, 22. 4., ob 17. uri), nekdanji predsednik National Science Foundation, ZDA, na temo Revitalizing Reserch and Development on the Road to Democracy and Free Market.

DRUSTVO SLOVENSКИH PISATELJEV

Tiskovna konferenca ob izidu knjige Rudija Cacinovica MED DVEMA CERKVAMA (cetrtek, 22. 4., ob 11. uri).

DOMZALE

KNJIZNICA DOMZALE (061/721-204)

Predstavitve najnovejše knjige esejista Toma Virka: KRATKA ZGODOVINA VEČNOSTI (danes, 21. 4., ob 19. uri). Z avtorjem se bo pogovarjal Matevz Kos.

IZOLA

KNJIZNICA SREDNJE GOSTINSKE IN TURISTICNE SOLE
Srečanje s pisateljico Marijo Mercina (danes, 21. 4., ob 14. uri).

RESTAVRACIJA SOLE

Večer z gostom (danes, 21. 4., ob 20. uri). Profesor Jasna Cebren se bo pogovarjala z Miranom Kosuto.

RAZSTAVE

SLOVENIJA

LJUBLJANA

NARODNA GALERIJA (061/219-740) EVROPSKI SLIKARJI IZ SLOVENSКИH ZBIRK (od 14. aprila do 4. julija), avtorja razstave in kataloga: prof. Federico Zeri, Rim indr. Ksenija Rozman, kustos NG v Ljubljani. Na ogled je 81 slik evropskih mojstrov od 14. do 20. stoletja (najstarejša iz druge polovice 14. stoletja, najmlajša iz leta 1931). Izbrane umetnine so iz slovenskih muzejev, galerij, cerkva (Ptuj, Maribor, Celje, Slovenj Gradec, Kostanjevica, Koper, Ljubljana, Hrusevo) in deset slik iz zasebnih zbirk.

SLOVENSKI ETNOGRAFSKI MUZEJ
Jutri, v cetrtek, 22. 4., ob 18. uri Vas vabijo na otvoritev razstave PASOVI IN SKLEPANI iz zbirke Slovenskega etnografskega muzeja.

CEKINOV GRAD (Muzej novejšje zgodovine, 061/323-968)

Jutri, v cetrtek, 22. 4., ob 18. uri Vas vabijo na otvoritev razstave MENJAVE DENARJA V 20. STOLETJU V SLOVENIJI.

BEŽIGRAJSKA GALERIJA

Na ogled je razstava risb in skulptur Mirsada Begića.

GALERIJA ILIRIJA

Na ogled je razstava skulptur Dragice Čadež DRUGACNOST PODOBE. Razstava bo na ogled do 3.maja.

KNJIZNICA ZALOG

Na ogled je razstava umetniških fotografij Dušana Ježa. Razstava bo odprta do 15. maja.

V knjižnici si do 15. maja lahko ogledate tudi razstavo domače in tuje strokovne literature o železnici iz zasebne zbirke slikarja Francija Lesjaka.

FOYER MGL

Na ogled je razstava slikarja Andreja Girandona.

GALERIJA KOMPAS

Na ogled je razstava slik akademskega slikarja Tomana Veljka, ciklus slik z naslovom Praznovanje pomladi.

GALERIJA COMMERCE (061/122-241)

Do 30. aprila je na ogled razstava slikarke BEATRIZ TOMSIC iz Argentine in KAROLINE KOGLOT iz Venezuele, stipendistk Slovenske izseljenke matice.

GALERIJA EQUINA

Danes, 21. aprila ob 19. uri bo otvoritev razstave slik IZTOKA OSOJNIKA in fotografij DUSANA PIRHA-HUPA. Galerija je odprta vsak dan od 10. do 13. in od 17. do 19. ure, v soboto od 10. do 13. ure.

VODNIKOVA DOMACIJA

Do 27. aprila bo odprta razstava akademskega slikarja Janeza Sibile.

NARODNI MUZEJ

Na ogled je razstava akademske slikarke VERE TERSTENJAK. Razstavljene slike bo možno tudi kupiti. Razstava bo odprta do 25. aprila.

SLOVENSKI SOLSKI MUZEJ (061/213-024)

Na ogled je razstava risb, slik, grafik in del s področja oblikovanja in kiparstva studentov 4. letnika za likovno pedagogiko Pedagoške fakultete v Ljubljani. Razstava je na ogled med 9. in 13. uro.

JAKOPIČEVA GALERIJA

Do 24. aprila si lahko ogledate razstavo fotografij. Avtorji: Belic Alenka, Bizjak Saso, Černe Tadej, Dintinjana L. Christi, Fajon Irena, Hočevar Romana, Javornik Dejan, Jeras Lea, Kosic Aleksandra, Majhenič Tadej, Maraz Mateja, Prelesnik Aleksandra Sasa, Ramujkic Tina, Rucigaj Mojca, Seljak Sara, Sarkic Denis, Stevanic Zeljko, Strnad Brigita, Skofic Anka, Vojska Ziga, Zgrijska Elvis, Zulic Miha.

MARIBOR

SODNI STOLP NA LENTU

Na ogled je razstava Človek MATJAZA TOMASICA, dijaka in neakademskega slikarja. Razstava bo na ogled do 1. maja.

MUZEJ NARODNE OSVOBODITVE (062/211-671)

Do konca meseca maja je na ogled razstava PRAZNIKI NA VOSČILNICA in PREDMETIH.

FOTOGALERIJA STOLP

Na ogled je razstava fotografij GREGORJA KALISNIKA. Razstava bo na ogled do 30. aprila, v sodelovanju s člani Fotokluba Maribor jo je pripravil Bogo Cerin

UMETNOSTNA GALERIJA

Na ogled je retrospektivna fotografska razstava z naslovom Veno Pilon, pariski fotograf.

BLED

HOTEL ASTORIA

Do 7. maja je na ogled razstava slik akademskega grafika in slikarja KLAVDIJA TUTTE.

ILIRSKA BISTRICA

HODNIKOV MLIN

Prodajna razstava grafik in slik akademskega slikarja CRTOMIRA FRELIHA bo odprta do 7. maja.

KANAL

GALERIJA RIKA DEBENJAKA

Na ogled je razstava Lovro Inkret - mala plastika. Galerija je odprta v torek in sredo od 9. do 12. ure, petek od 15. do 18. ure. Razstava bo na ogled do 8. maja.

KRANJ

GALERIJA PRESERNOVE VILE

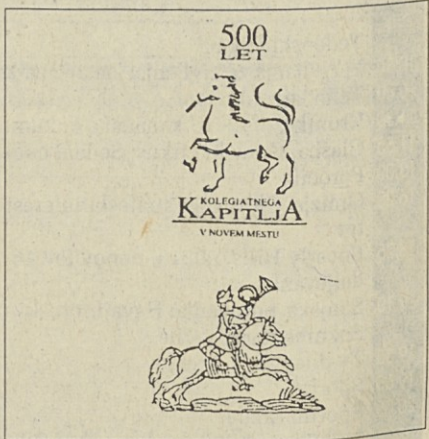
Na ogled je razstava slik in grafik akademskih slikarke PETRE VARL SIMONČIČ in ZORE STANČIČ.

GALERIJA MESTNE HISE

Na ogled je razstava slik akademskega slikarke MAJE DOLORES SUBIČ iz Skofje Loke.

NOVO MESTO

DOLENJSKI MUZEJ

V petek, 23. 4., ob 20. uri Vas vabijo na otvoritev razstave DRAGOTINE KAPITELJSKE CERKVE V NOVEM MESTU. Govoril bo predsednik vlade R. Slovenije dr. Janez Drnovšek, razstavo bo odprl ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Suster. V programu bo sodeloval Slovenski kvintet trobil.

PIRAN

GALERIJA MEDUZA 2 (066/73-753)

Na ogled je razstava male plastike akademskega kiparja ZMAGA POSEGA.

TARTINIJEVA HISA

Na ogled je razstava likovnih del SAMA TAVZLJA.

SLOVENJ GRADEC

GALERIJA LIKOVNIH UMETNOSTI

Na ogled je razstava Nove pridobitve za stalno zbirko Galerije likovnih umetnosti Slovenj Gradec 1987-1992

SEŽANA

MALA GALERIJA

Do 30. aprila so na ogled akvareli SLAVKE KRANJEČ (od 15. do 18. ure)

TOLMIN

KNJIZNICA CIRILA KOSMACA

Do 30. aprila je na ogled razstava olj ANDREJA JERMOLA in SILVE SAKSIDA. Odprto v ponedeljek, sredo in petek od 8. do 19. ure, torek in cetrtek od 8. do 14. ure.

VRHNIKA

CANKARJEV DOM (Mala dvorana)

V petek, 23. 4., ob 19. uri Vas vabijo na otvoritev razstave PODVODNIH FOTOGRAFIJ LJUBLJANICE, avtorja MIRA POTOCNIKA. Na razstavi bodo tudi nekateri arheološki predmeti, najdeni v strugi Ljubljani. Podvodni svet Ljubljani je ob ljubljanskem barju prav gotovo zgodovinski spomin, ki smo mu posvečali veliko premalo pozornosti. Vrhnika živi ob robu Barja in blizini mesta- prestolnice svoje življenje. Industrija je naravo preoblikovala po svoje. Ozaveščenost nam bo v zadnjem trenutku morda le pomagala izrgati popolnemu uničenju posamezne predele narave dediščine in predtem se kulturno dediščino. V Letu turizma je omenjena razstavapomemben prispevek pri obujanju naše kulturne in naravne dediščine in morda začetek povezovanja nekdanj naselbin Nauportus in Emone.

LIPA ZELENELA JE ...

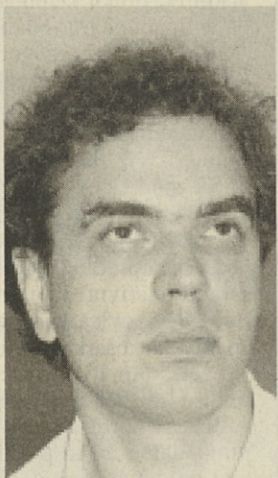
KOŠARKA / POGOVOR S PREDSEDNIKOM RADOM RACETOM

Pri Jadranu potrebne nove in mlade sile

Na dlani je, da je bila Jadranova usoda, glede nazadovanja v nižjo ligo, že pred nekaj koli započeta, na nedeljski tekmi pa smo pričakovali le večji in »častnejši« odpor naših kosarkarjev proti Montecchiju. Kaže pa, da so jadrancovi že vrgli puško v koruzo in da le čakajo, kako bi se resili se preostalih dveh prvenstvenih formalnosti v tej sezoni (gostovanje v Argentini in domača tekma z Oderzom).

Kot je bila lanska sezona za Jadran in za vso zamejsko košarko izredno uspešna (Jadran je napredoval v B ligo, Kontovel je obdržal status v D ligi, v katero je napredoval tudi Bor Radenska, napredovanje v promocijsko ligo pa sta si prislužila tudi Breg in Polet ...), tako je letošnja sezona precej oprečna.

V sportu je pač tako. Uspehom sledijo tudi porazi, spodrsiljaji. Pomembno pa je, da te tudi porazi, neuspehi nekaj naučijo. Prav po tej težki sezoni bodo morali vsi naši kosarkarski delavci strniti sile in zacrtati nadaljnje delo. Zavijati je treba rokave, kajti ne samo kosarka, temveč, kot kaže, bo ves naš sport bo v naslednjih letih pred precej težko preizkušnjo: padec rojstev, ostra konkurenca ostalih dejavnosti in predvsem ekonomska kri-

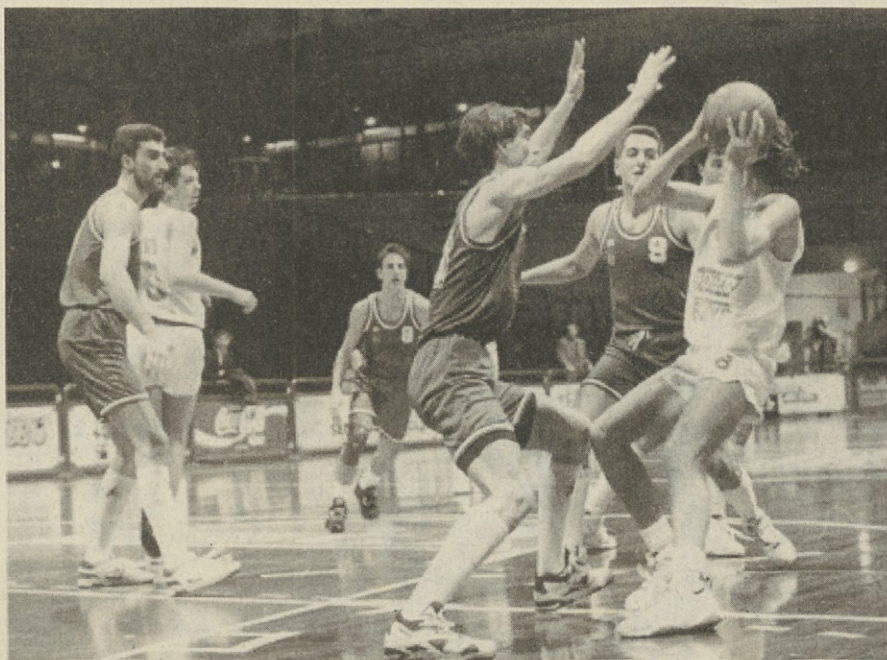
Rado Race

za. Ob tem splošnem malodusju v naši košarki zadnje case krozi tudi vest, da je celo vprašljiv obstoj Jadrana.

Kaj pa o tem misli Jadranov predsednik Rado Race?

»Odločno demantiram te vesti, saj se vsi zavedamo, da je Jadranov obstoj v interesu naše kosarke nujen. Na zadnjem Jadrancovem sestanku, na katerem so bili prisotni predstavniki Jadrancovih matičnih društev, je bilo tudi jasno izrečeno, da Jadrancov obstoj ni vprašljiv, nasprotno!«

Kako pa mislite pri Ja-

Ivo Milčić (z Zogo), mladi in obetajoči Jadranov up (Foto Krizmančič / KROMA)

dranu za naprej?

»Za naprej bi kazalo, da bi delno pomladili ekipo. Generacijska razlika v ekipi je namreč precejšnja, zato bi bilo potrebno to razliko cimprej odpraviti. Potrebne so nove sile, ki so zeljne igre, uspeha, kosarkarskega napredka. V ekipo je treba vnesti potrebno svežino, ki je jamstvo za nadaljnje uspehe.«

Kaj pa glede trenerja?

»Kot je znano, bo Janez Drvaric od 3. maja prevzel treniranje reprezentance Slovenije, ki se bo pripravljala za nastop na kvalifikacijah za evropsko

prvenstvo. Do tega datuma je Drvaric pogodbeno vezan z Jadranom. Naloga novega odbora bo potem, da se dokončno odloči o imenovanju novega trenerja ali pa eventualno potrdi dosedanjega.«

Glede bodočega delovanja se odpira tudi vprašanje vadbene prostora in igranja tekem v letem ...

»Racunamo, da bomo dogovor s odgovornimi vadbene prostora Pristaniskih delavcev pri Brisickih obnovili, saj se zavedamo, da bi brez svoje telovadnice težko izpeljali vse nacrte glede

bodočega delovanja. V tej telovadnici smo opravili večji del Jadrancovih treningov in v tej telovadnici je treniralo tudi več mostev naših matičnih društev. Težko si lahko zamislimo delo in bodoči razvoj brez svojega vadbene prostora. Osebo tudi mislim, da bi prvenstvene tekme v C ligi igrali v telovadnici Pristaniskih delavcev.«

Cez dva tedna bo Jadrancovo člansko mostvo končalo prvenstvo. S tem pa Jadran gotovo ne bo, vsaj upajmo, končal svoje delo. Nasprotno! (bl)

ODBOJKA / DEŽELNI FINALE ZA DEČKE IN DEKLICE

Sočani in borovke v boju za naslov

Slogaši kljub porazu zadovoljili s prikazano igro

Prvi dan deželnega odbojarskega finala »deckov«, ki se odvija v sovodenski telovadnici v reziji SZ Soca, je minil v znamenju izenačenih bojev, zmagali pa sta vrsti Soce Valprapor Posojilnica Sovodnje in videmskega VBU, ki nekako tudi veljata za glavna favorita v boju za naslov, razplet prvih tekem pa je pokazal, da tudi trzaski prvak Sloga in pordenonski Copat nista od muh.

V prvem srečanju dneva se je združena ekipa igralcev Soce in Valprapora pomerila s Pordenoncami. Začetek ni bil najbolj obetaven. Standardni igralec Simon Cernic si je na zadnjem treningu zvil glezenj, Ales Plesničar pa se je poskodoval ze v prvi akciji in bo moral petnajst dni nositi mavec, zamenjal pa ga je Manuel Devetak, medtem ko je Cernica zamenjal Dino Bonan. Slovenska sesterka je brez težav osvojila prva dva seta, v tretjem pa se ji je zataknilo. Lahko bi celo prilo do igranja petega niza, ce vemo, da je Copat v četrtem setu ze vodils s 13:7, nato pa so se igralci Soce Valprapor le zbrali in dokazali, da so le boljši od Pordenončanov.

Hud boj pa se je bil med Slogo in VBU. Videmčani so nastopili brez svojega najboljšega igralca Swidereka, ki je odsel na studij v ZDA in bo kvečjemu lahko odigral srečanje zadnjega dne finala. Odsotnost visokega sina poljskega trenerja Swidereka je opogumila slogase, ki so se povsem enakaovrendo upirali favoriziranim Videmčanom. Osvojili so prvi niz, nato pa v četrtem izsilili tie break. V petem nizu je VBU visoko povedel s 14:8, slogaši so tedaj nazivali tri zaporedne točke, svojo 15. pa so Videmčani osvojili, potem ko je sodnik piskal slogašem prekršek pri serviranju (pet sekund!).

Prav sojenje je bilo edina negativna nota sicer zelo uspelega, dobro organiziranega finala. Ze v prihodnjem kolu pa se bosta med sabo pomerila zmagovalca prvega dne.

Prvi tekmi deželnega finala v isti kategoriji sta bili tudi pri dekletih, ki igrajo tekme v Pocenii. Ze prva dva spopada sta potrdila napovedi, da se bosta za deželni naslov potegovali ekipi Fincantierija iz Trzica in Bora Friulexport. Trzicanke so brez težav odpravile sibkega prvaka pordenonske pokrajine San Vito, borovke pa so morale vložiti precej več truda, da so strle odpor zilave ekipe iz Gonarsa, ki predstavlja videmsko pokrajino. Plave so potrebovale za zmago štiri sete, njihova zmaga pa je povsem zaslužena in bi bila glede na tehnično znanje, predvsem pa glede na telesno premoč, lahko bolj prepričljiva. Kot zanimivost se povejmo, da sta se

IZIDA PRVEGA DNE: Soca Valprapor Pos. Sovodnje - Copat PN 3:1 (15:10, 15:4, 14:16, 15:13); Sloga - VBU Videm 2:3 (15:11, 3:15, 9:15, 15:12, 12:15).

PRIHODNJE KOLO (25. aprila): Copat - Sloga (15:30); VBU - Soca Valprapor.

SOCA VALPRAPOR: Makuc, Radetti, Bonan, Muzic, Gravnar, Plesničar, Devetak, Matej in Simon Cernic.

SLOGA: Kralj, Micalessi, Germani, Volcic, Marc, Melitka, Ritossa, Plesničar.

Aljoša. Kralj (v skoku) - udarna sila dečkov Sloga (f. KROMA)

DOŽIVETJE / ZA MLADEGA PROSEČANA

Manuel Trampuž »igral« za azzurre

Manuel Trampuž (na sliki foto Krizmančič/KROMA levo) je igral proti Baggiu

»Kaksna sreča!«, »Matisti ni z Opčin!«, »Tisti je igral pri San Luigiju.« Taki in podobni vzklili, polni začudenja in zavisti, so spremljali šest Tristininih narasčajnikov, ki so »dopolnjevali« sestanjšterico azzurrov. Trening tekma na polovici igrisila, Sacchi jim daje navodila, osem idolov in trije oboževalci v vsaki ekipi. Na začetku je se kar slo, eden je lepo zaustavil Baggia, drugi preigral Di Chiaro, po nekaj minutah pa so bili trzaski izbranci brez moči pred vrtočlavi mi kombinacijami Baggia in Signorija na eni ter Mancinija in Mellija na drugi strani.

Med sparing partnerji je zaigral tudi 17-letni Manuel Trampuž, ki je svojo nogometno pot začel pri prososkem Primorju, a ze peto leto igra pri mladinskih ekipah Triestine.

Treninga azzurrov smo se udeležili dvakrat, in sicer v ponedeljek v Bazovici ter naslednji dan na stadionu »Nereo Roc-

DIMITRIJ KRIZMAN

co«. Ko sem bil prvič v bližini asov, ki jih ponavadi gledam le po televiziji, so se mi dobesedno tresle noge. Sicer pa sem se kmalu opogumil, tudi ker je bilo med reprezentanti zdusje zelo sproščeno.«

Kakšen odnos so imeli do vas tako imenovani bogovi?

»Mislim sem, da so kar precej osobni. Nasprotno pa je večina izmed njih zelo simpatična, recimo Lentini, Costacurta in se posebno Marchegiani. Prav vratar Torina me je za lepo odigrano potezo pohvalil, potem ko sem le malo prej zakrivil avtogol.«

Kaj pa glede fizične in tehnične priprave?

»Fizično so seveda vsi odlični, vseno pa sta name najboljši vtis naredila Fuser in večno mladi Vierchowod. Tehnično je Roberto Biaggio dva razreda nad ostalimi. O njem si človek misli, da mu je

zoga samo prirojeni podaljšek telesa. Branilci so seveda manj podkovani, to pa je po mojem mnenju vse manj važno, ker je današnji nogometaš predvsem dober atlet.«

Katero napotke vam je dal Arrigo Sacchi pred treningom oziroma tekmo?

»Tudi glede tega sem doživel nemajhno presenečenje. V glavnem sta predvidene vaje in sheme razlagala le njegova pomočnika Ancellotti in Carmigiani, sam Sacchi pa je potek dela le nadziral. Slika Sacchija z megafonom v rokah le ni tako resnična...«

Kaj ti bo ostalo v spominu od borega in hkrati intenzivnega enournega stika?

»Nogometno gotovo nisem pridobil nič novega. Bil sem v situaciji osnovnosolca, ki sledi univerzitetnemu predavanju. Iz osebnega človeškega vidika pa je seveda izkusnja res edinstvena. Avtogram ali slika je se zdalec ne moreta odtehtati.«

NAMIZNI TENIS / MOŠKA B -1 LIGA

Krasovci v Villazzanu končali letošnjo zelo uspešno sezono

Kljub porazu so naši predstavniki ohranili drugo mesto

Z gostovanjem Krasa Activa v Villazzanu se je končala uspešna sezona nastopov naših fantov v prvenstvu B-1 lige. Kras Activa je sicer izgubil zadnje povratno srečanje s tesnim izidom 5:4, vendar njegovo drugo mesto v izredno močni konkurenci ostaja dejstvo in za služi vsa naša pozornost. Za sedanjost Krasovo postavo, ki jo sestavljajo drugokategorijnik Kristjan Mersi in Igor Milic ter tretjekategorijnik Marjan Milic, lahko trdimo, da je tudi v letošnjem prvenstvu dosegla velik uspeh, saj se je kot novinec v ligi se tri kola pred koncem borila za sam vrh in s tem za prestop v A-2 ligo.

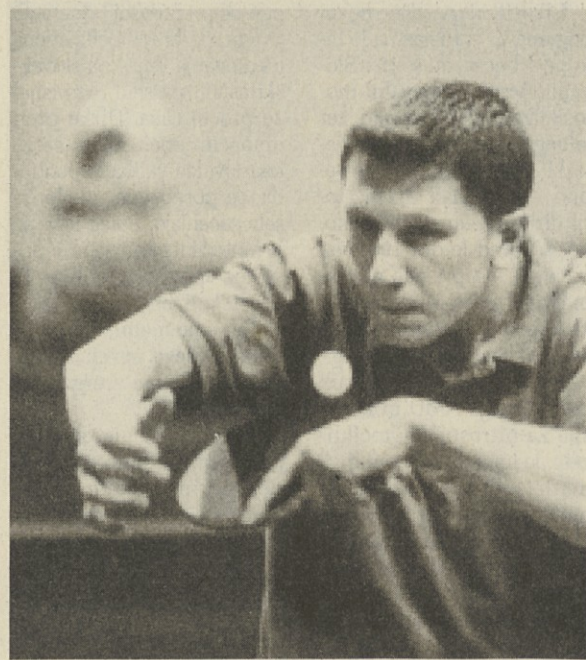
Srečanje v Villazzanu je bilo zelo izenačeno. Nasi so dobro startali. Igor je nadigral Schusterja, Kristjan pa je premagal vse tri nasprotnike. V četrti tekmi se je Igor srečal z dobro razpoloženim Parisijem, ki mu je odvzel točko. Marjan je izgubil dve srečanju in pri vodstvu naših s 4:3 je bil Igor Milic pred veliko odgovornostjo, ki pa je bila očitno prehuda. Z Marchiorijem je v treh setih izgubil. Zadnjo točko je za domacine osvojil Schuster nad Marjanom Milicem.

Cassa Rurale Villazzano - Kras Activa 5:4

Schuster - I. Milic 0:2 (20:22, 11:21), Parisi - M. Milic 2:0 (21:15, 21:13), Marchiori - Mersi 0:2 (8:21, 13:21), Parisi - I. Milic 2:0 (21:18, 21:15), Schuster - Mersi 0:2 (8:21, 12:21), Marchiori - M. Milic 2:0 (21:13, 21:11), Parisi - Mersi 0:2

(10:21, 16:21), Marchiori - I. Milic 2:1 (21:11, 15:21, 21:19), Schuster - M. Milic: 2:0 (21:14, 21:16).

Končale so se tudi deželne kvalifikacije mladinskih kategorij. V konkurenci narasčajnic si je nastop na državnem prvenstvu priborila postav Krasa A, v sestavi mlajše pionirke Vanje Milic in narasčajnice Erike Radovic. Na kvalifikacijskem turnirju sta premagali Chiadino in ekipo Krasa B. Mladinska ekipa Krasa (Monika Radovic, Ana Bersan) se je po pravilih neposredno uvrstila, ker sta obe igralki na državnih lestvicah v drugi kategoriji. Mladinsko državno prvenstvo bo v Terniju 19. maja.

Kristjan Mersi - steber Krasovcev (f. Krizmančič/KROMA)

ROKOMET / MOŠKA C LIGA

Prepričljiv poraz

Južnotirolci premočni za Krasovce

Kras Trimac - Eppan 12:24 (7:10)

KRAS TRIMAC: Rossi, Klinc, Puric 2, Vremec 2, Cebulec 2, Milic 2, Raseni, Oberdan 2, Pertot 2, Colja, Vidali.

V 6. kolu povratnega dela rokometnega prvenstva C lige je Kras Trimac doma visoko izgubil proti južnotirolski ekipi Eppan. Po na splošno dobri igri v prvih desetih minutah so Krasovci nato povsem odpovedali in proti solidni postavi Eppana je bil polom neizbežen. Krasovi rokometasi so igrali popolnoma demotivirano, kar bi bilo do neke mere razumljivo, saj bo prvenstva kmalu konec. Nič se pa ni pričakovalo tako težkega poraza. Edini, ki je igral na zadovoljljivi ravni, je bil mladinec Puric. (Pjotr)

OSTALI IZIDI: Caldogno-Malo: 28:28; Taufers-Klausen: 24:19; Volksbank Meran-Meran: 18:26; San Vito-Mori: 34:21.

VRSTNI RED: San Vito 29, Meran 22, Malo 21, Eppan 19, Kras Trimac in Volksbank Meran 14, Taufers 13, Klausen 12, Mezzocorona 10, Mori 9, Caldogno 8.

Obvestila

SPORTNI KROZEK

KRAS

Upravni svet sklicuje v ponedeljek, 26. t. m., ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v sportno-kulturnem centru v Zgoniku 29. REDNI OBCNI ZBOR. Dnevni red: otvoritev obcnega zbora, izvolitev delovnega predsedstva in komisij, poročila upravnega sveta, pozdravi in razprava, odobritev poročil in finančnih dokumentov ter razno.

SK KRAS - Odsek za rekreacijo

Priraja začetniške in nadaljevalne tečaje tenisa. Vpisovanje in informacije do 30. t. m. v tajnistvu sportno-kulturnega centra. Urnik ponedeljek od 18. do 20. ure ter v sredo od 14. do 17. ure. Tel. st. 229477.

SD GRMADA

vabi clane in prijatelje na 6. redni občni zbor, ki bo v petek, 23. t. m., ob 20. uri v prvem in ob 20.30 v drugem sklicanju v društvenih prostorih na trgu v Mavhinjah.

NOVICE

Mladinski nogometni turnir v Gradišču

GRADIŠČE - Od sobote, 24. t.m. do 1. maja bo v Gradiscu zanimiv mladinski nogometni turnir za 2. trofejo Nereo Rocco, na katerem bodo nastopile naslednje ekipe: Milan, Marseille, Cagliari, Triestina (skupina A), Juventus, Colo-Colo, Fiorentina, Dinamo Kijev (skupina B), Argentinos Jr, Vicenza, Genoa, Udinese (skupina C). V soboto se bosta v Gradiscu ob 17.00 se bosta pomerili Juventus in Colo-Colo, ob 18.45 pa Milan in Triestina.

Primorska liga: jutri Bor Radenska - Jadran TKB

V nadaljevanju Primorske košarkarske lige bo jutri v telovadnici doma Ervatti pri Brisickih srečanje 10. kola med Borom Radenska in Jadran TKB. Tekma se bo pričela ob 19.30.

Obe ekipi nimata več »prvenstvenih ambicij« in zato bosta trenerja obeh ekip verjetno dala možnost predvsem mladim, da pokažejo, kaj so zmorni.

Košarkarski turnir amaterjev v polnem teku

V okviru Jadrancovega košarkarskega turnirja amaterjev sta se v 2. povratnem kolu pomerili ekipi Banov in Opčin. Po dokaj izenačenem srečanju so bili naposled prisebnejsi Openci, ki so tudi zmagali.

Općine - Bani 78:73 (38:28)

Općine: Siega 5, Paniziuti 10, Kralj 13, Taucer 12, Zavadlal 12, Kapic 19, Danev 6, Sare 11.

BANI: Ban, Bellafontana, Castelli 17, Cerne, Ferluga 4, Husu 2, Kocman 19, Krevatin 23, Unussich 1, Vremec 3, Ciani 4.

Drevi ob 21. uri v Dolini bodo igrali drugo tekmo 7. kola med Dolino in Ciciborom.

Pojasnilo bralcem

Zaradi večdnene neizhajanja Primorskega dnevnika smo bili prisiljeni poročila o nekaterih sportnih dogodkih izpustiti. To zadeva predvsem odbojarske, kosarkarske ter nogometne ligaske tekme ter se nekatere druge sportne dogodke.

Bralcem in sportnikom se zaradi tega opravičujemo in jih obenem prosimo za razumevanje.

NOVICE

Košarka

1. SKL - moski (danes ob 20. uri v dvorani Tivoli):
3. finalna tekma končnice državnega prvenstva:
Smelt Olimpija - Slovenica Koper.

Reprezentantke potujejo na Madžarsko in Češko

LJUBLJANA - Nasa ženska odbojkaška reprezentanca se vneto pripravlja na najpomembnejši letosnji tekmovalni. V maju se bo udeležila kvalifikacij za evropsko prvenstvo (v skupini D so se Hrvaška, Poljska in Svica), konec junija pa jo čakajo mediteranske igre. Igralke so se v začetku tedna zbrale v Mariboru, od koder bodo danes odsle v madžarski Szombathely, kjer se bodo udeležile mednarodnega turnirja za pokal Savarie. Prvo tekmo bo Slovenija odigrala v četrtek proti Madžarski, v petek bo njihov nasprotnik Koreja, zadnji dan turnirja pa se bodo pomerile se z Ukrajino. V nedeljo bodo iz Szombathelyja odpotovale v Brno, kjer se bo v ponedeljek začel pomladni pokal. V predtekmovalju bo nasa reprezentanca nastopila v skupini skupaj z Azerbajdžanom, Estonijo in Dansko. Turnir se bo končal v nedeljo, 2. maja. Jedro reprezentance tvorijo sedem igralč Palome Branika (Lešnik, Voh, Gosak, P. in V. Blazic, Kraigher in Prauhart), v reprezentanci pa so se Kisliger (Abes Trade), Dobrinja (Kp) ter sestri A. in B. Gasper (Mislinja).

Zaradi priprav mladinske reprezentance na kvalifikacije za SP manjkata Koprčanki A. Obid in E. Zathia, zaradi službenih obveznosti pa N. Domitrovic (Bled), (D. S.)

Memorial Mirka Strehovca

LJUBLJANA - V spomin na preminulega slovenskega sportnega reporterja Mirka Strehovca bodo v petek, 23. aprila, prvič podelili plaketo Zlati mikrofon Mirka Strehovca, in to za repertoarske dosežke sportnih novinarjev. Nagrado bodo odslej podeljevali vsako leto. Vzporedno s podelitvijo plakete bo v soboto, 24. aprila, na stadionu v spodnji Siski nogometno srečanje veteranov Maribora in ljubljanske Olimpije. Prireditelj z imenom Memorial Mirka Strehovca naj bi postala tradicionalna, v prihodnosti pa jo bodo prirejali sirom po Sloveniji. Za mostvo Maribora bodo nastopili Vabic, Gerloci, Prosen, Arnejcic, Grubisic, Klančnik, Tolic, Breber, Sarenac, Horjak in Binkovski, za Olimpijo pa Vili in Peter Amersek, Bajc, Babsek, Corn, Ceh, Domadenik, Golec, Hudarin, Iskra, Jakopic, Klamfer, Oblak, Popivoda, Rozic, Skulj, Vujinovic, Zagorac, Zavrl, Voljc, Hacler, Zabjek in Zupancic. Srečanje se bo pričelo ob 16. uri, trajalo bo dvakrat po 35 minut, stevilo menjav pa bo neomejeno. V primeru neodločenega izida ne bo podaljškov, temveč bodo takoj streljali enajstmetrovke. Zmagovalec bo prejel prehodni pokal, ki bo postal trajna last v primeru treh zaporednih zmag ali petih zmag s presledki. Pred tekno veteranov pa se bo ob 15. uri združena ekipa ljubljanskih in mariborskih sportnih novinarjev pomerila proti reprezentanci slovenskega parlamenta.

Za novinarje bodo nastopili: Ferš, Kancler, Sinić, Milovanovic, Posavec, Gomzi, Kranjec, Giacomelli, Varoga, Langerholz, Stamcar, Horvat, Obrez, Zorcic, Veric in Cotar, za parlament pa Jansa, Bizjak, Janko, Peterle, Podobnik, Bavcar, Pahor, Anderlic, Kunstelj, Pucko, Korosec, Zver, Siftar in Hrovatic. Vstop na obe srečanja je prost. (M. J.)

Nov začetek v Triglavu

KRANJ - Plavalni klub Triglav je bil v preteklosti nosilec slovenskega in nekdanjega jugoslovenskega plavanja. Po odhodu bratov Petric in nekaterih sposobnih plavalnih delavcev Kranjanci niso več dosegali nekdanjih rezultatov. Vzrok za to je iskati v slabem zaledju, zato so v klubu prišli z novim pristopom k vzgoji in selekcijiranju mladih. Pod nadzorom devetih trenerjev vadi sedaj 114 plavalcev, stevila pa bi bila še večja, če se ne bi morali odreči vsakoletni eksperimentalni soli, v katero je bilo vključenih tudi do 120 najmlajših.

Zaradi pomankanja prostorov in terminov za zdaj se ne cutijo posledice, zavedajo pa se, da je s tem precej zmanjšana osnova za prihodnja leta in zato mrzlično iščejo rešitev. Kranjski plavalci bi letno potrebovali okoli 250 tisoč nemških mark, s pomočjo staršev, glavnega pokrovitelja Unicoma in obcasnih sponzorjev Merkurja, Alpetourja in se nekaterih pa letno zberejo le nekaj več kot polovico te vsote. Zaradi nenehnih težav pri zagotavljanju pogojev za vadbo ter zaradi zastarelih in pomankljivih objektov in infrastrukture plavalci težko pričakujejo dokončno izgradnjo olimpijskega bazena v Kranju. Bazen naj bi odprli septembra. Za dokončanje kopalnega bazena potrebujejo 100 milijonov tolarjev, za dokončanje tekmovalnega pa se enkrat toliko. (I. G.)

Maričeva, Rižnarjeva ter Šoln v vodstvu

KRSKO - V hotelu Sremic se je s 3. in 4. kolom nadaljevalo 2. državno prvenstvo Slovenije v sahu za dekleta in fante do 15 let. Pri dekletih vodita Maričeva in Rižnarjeva, pri fantih pa je prvi Šoln. Pomembnejši izidzi 3. in 4. kola - dekleta: Sorli - Kaps 1:0, Rižnar - Marič remi, Mihelic - Krivec remi, Marič - Stumberger 1:0, Mihelic - Rižnar remi, Krivec - Sorli remi. Vrstni red po 4. kolu: Rižnar in Marič po 3 točke, Sorli, Krivec in Mihelic po 2, 5 točke. Fantje: Šoln - Lampic 1:0, Podkrižnik - Praznik remi, Kosmac - Jansa remi, Sebenik - Pavlovic remi, Jansa - Šoln 0:1, Praznik - Kosmac remi, Lampic - Podkrižnik 0:1, Guid - Stojnič 0:1, Pavlovic - Mihalic 1:0, Volcanssek - Frangež 1:0. Vrstni red po 4. kolu: Šoln 3, 5 točke, Kosmac, Podkrižnik, Stojnič po 3, Praznik, Jansa in Pavlovic po 2, 5 točke. (A. P.)

Tenis za najmlajše

TRZIN - V sportnem parku v Trzinu bo od 24. do 26. aprila odprto prvenstvo Trzina za dečke in deklice do 14 let. Prijave sprejemajo do 18. ure 23. aprila (telefon 061 738 - 545).

KOŠARKA / 1. SKL - MOŠKI, TRETJA FINALNA TEKMA

Smelt Olimpija za naslov in ugled

LJUBLJANA, KOPER - Ob 20. uri bo v dvorani Tivoli se tretje, čeprav ne zadnje dejanje končnice državnega prvenstva v kosarki. Smelt Olimpija naslov državnega prvaka brani, Slovenica Koper pa ga je po evforični, vendar zaslužni zmagi v soboto pričela »cutiti«. V »vetrovni« dvorani Burja na Skofijah se je poleg zmage domačih kosarkarjev dogodilo se marsikaj drugega, kar ni povsem neposredno povezano s kosarko. Odmevi na skofijske kosarkarske dogodke so bili različni ob tem, da je drugi sodnik Ales Kamnikar sodil mnogo boljše kot v prejšnjih pomembnejših tekmah, prvi sodnik Iztok Rems pa se je iz Aten prišel bolj pokazati, čeprav vseeno ni razočaran.

Slovenica Koper: svoje napovedi pred finalom je zelo malo preselila in s tem izpolnila nestrpna pričakovanja primorskih, pa tudi ljubljanskih gledalcev. Tudi danes bodo imeli kosarkarji uspešnega trenerja Vjaceslava Kavčeviča lepo podporo na tivilskih tribunah, kar bi težko trdili za Smelt Olimpijo, ki v domaci konkurenci se lep čas ne more napolniti dvorane. Prav današnja tekma bo skoraj odločilna, saj bo zmagovalec v precejšnji prednosti. Koprška ekipa je seveda precej bolj »omejena« kot ljubljanska; Slovenica Koper ima manj dobrih igralcev, telesno so slabše pripravljeni in manj znajo, kar pa se zdalec ne pomeni, da proti tivilski ekipi ne morejo zmagati.

govati. Koprčani imajo v najboljši petorki igralce, ki so pocasni (Lapov, Santelj, Reynolds, Vide) in srednje pripravljeni. Kavčevičja od njih v tem res »dobiva« največ, vendar je hkrati tudi najbolj realen.

Smelt Olimpija: zdi se, da se trener Zmago Sagadin ne zaveda dovolj, proti kakšni ekipi igajo ljubljanski kosarkarji in da mostvo kljub silnim vsestranskim treningom (se) ni najbolje pripravljeno. Smesno je kriviti le igralce, ki so po drugi strani prav tako poglavje zase, saj se bolj ukvarjajo s »stevilkami« kot pa s pripravo na finale. Se bolj neprimerna pa je trditev, da so nekateri v »slabem psihičnem stanju«. Kdo je torej krivec? Gorenc, Horvat, Langston in Djurišić bi morali biti na parketu najmanj 30 minut, Daneu malo manj ali po potrebi. Kotnika bi morali razigrati soigralci, Kraljevič in Cooper - se ve, Hauptman pa mora biti prvi »ideolog« hitrejših, preprostejših in učinkovitejših igr. In seveda aktivnejše. Če mora Smelt Olimpija proti Slovenici iz Kopra zmagovati z nekasno trdo obrambo in nepregledno napadalno kombinatoriko, potem je to seveda zelo žalostno. Če pa proti polprofesionalni ekipi ne more izvesti najmanj desetih klasičnih protinapadov, doseči več kot 90 točk in obdržati dostojne razlike, potem je to prava kosarkarska zaloigra. Ki se končuje ali zacementa, kdo ve ... (J. Z.)

Kdo bo boljši - Langston (levo) ali Reynolds in Santelj? (Foto: J. Suhadolnik/TRIO)

MOTOCIKLIZEM / INTERVJU S PETROM VERBIČEM

Naslednji cilj prirediteljev DP je zgraditi dirkališče

Domača sezona se bo začela 9. maja v Portorožu

LJUBLJANA - Kar nekaj poguma in entuziazma je bilo potrebnega, da se je v Slovenijo vrnil tekmovalni motociklizem. Poguma zato, ker je tragična nesreča na skofjeloski dirki iz leta 1973 se vedno »visela« nad organizatorji dirk, in entuziazma zato, ker so pred letom 1991 vsi govorili, da pri nas ni primernega prostora za izvedbo zanimive in predvsem vame motociklistične dirke.

Peter Verbič, predsednik domzalskega AMD in komisije za hitrostni motociklizem, je imel oboje. Pred dvema letoma je s podobnimi motociklističnimi navdušenci, kot je sam, na letališču v Sečoveljah izvedel prvo dirko »moderne dobe«, leto pozneje se dve, poleg tega pa tudi dve na hrvaškem Grobniku, in tako izpeljal obe dosednji državni prvenstvi Slovenije. Devetega maja se začneja tretje - spet z dirko v Portorožu, spet v organizaciji domzalskega AMD.

Tri dirke na portoroškem letališču so za vami, v začetku maja vsa čaka četrta. Bo steza enaka kot na zadnjih dveh dirkah?

»Da. Kot veste, smo prvo portoroško dirko izvedli v krogu oziroma ovalu, ki je bil dolg samo tisoč metrov. V sezoni '92 smo ta krog podaljšali za tisoč metrov in mu dodali nekaj zavojev, tako da mislim, da smo dobili kar zanimivo, čeprav - priznam - se vedno zasilno dirkališče.«

Kako ste sploh pomislili na to, da bi bilo letališče lahko tudi dirkališče?

»Idejo za organizacijo dirk na portoroškem letališču sem dobil leta 1990, ko sem v Portorožu preživel dopust. Spoznal sem nekdanjega direktorja Casinoja Antona Spinellija, ki mi je obljubil

pomoč pri izvedbi te zamisli. O tem, da bi motociklistična tekmovalna vrnili na slovenski asfalt, pa sem razmišljal že precej časa. Dirke pred domačim občinstvom so za tekmovalce velika vzpodbuda, se posebej za mlade, ki se začnejo. Poleg tega pa je motociklizem izjemno priljubljen sport tudi za tiste, ki niso nikoli tekmovali.«

Če se ne motim, prve dirke letosnjega prvenstva ne začnejo samo z organizacijskimi cilji.

»Drži. Letosnje državno prvenstvo zacementamo z razširjeno ekipo, v kateri bodo poleg edinega lanskega voznika Igorja Jermana v razre-

Peter Verbič

du do 125 ccm se Albin Stern z 250-kubičnim yamahom in Marko Mihic, ki bo nastopal v razredu 600 ccm. Ta bo pri nas sploh prvič na sporedu. V rumenih barvah nasega glavnega pokrovitelja bo tekmoval tudi prikolčar Janez Remse s sovoznikom Rokom Krečem. Med temi tekmovalci imata poseben status Igor Jerman in Albin Stern, ki sta motorja in opremo dobila pri nas. Drugim pomagamo denarno in orga-

nizacijsko, motocikle pa so si kupili sami. Nasi tekmovalni cilji so naslovi državnih prvakov v kategorijah, v katerih nastopamo, čeprav se zavedamo, da je konkurenca huda. Posebej težko bo mlademu Jermanu v boju z Gregorjem Gorcem, ki je, osvojil celo mesto na prvi letosnji dirki za evropsko prvenstvo. Čeprav so naši tekmovalci že osvajali točke za svetovno prvenstvo, je šesto mesto Gorca na dirki za evropsko prvenstvo izreden uspeh in velika vzpodbuda za nas motociklizem. Kot predsednik komisije za hitrostni motociklizem sem njegovega rezultata, čeprav ni član naše ekipe, se posebno vesel. Naj se vrnem k našim ciljem: radi bi čim boljše nastopali na mednarodnih dirkah, se posebej na evropskem prvenstvu, ki se ga bomo skušali letos - vsaj v razredih do 125 in 250 ccm - čimvečkrat udeležiti. Se to lahko z veseljem povem: Slovenijo so na zadnjem sestanku FIM sprejeli v tako imenovano cono. To pomeni, da se bomo lahko udeležili vseh konskih tekmovalj v naši skupini, se pravi v Avstriji, na Češkem in Madžarskem.«

Vrniva se k organizaciji letosnjega državnega prvenstva. Stiri dirk vam verjetno ne bo uspelo spet organizirati?

»Ne, stiri dirke bi bile za nas prevelik finančni in tudi organizacijski zaloga. Verjetno bomo priredili samo dve dirki od starih, ki bodo veljale za državno prvenstvo. Letos pozimi smo se sestali predstavniki držav skupnosti Alpe-Jadran in se dogovorili, da bodo za ta pokal veljale tri dirke (vse tri bodo na Grobniku), ki bodo stele tudi za naše državno prvenstvo. Prva dirka za državno prven-

stvo bo 9. maja v Portorožu, naslednje tri pa bodo 6. junija, 25. julija in 5. septembra na Grobniku.«

Zaradi večnih gostovanj naših tekmovalcev v sosednji Hrvaški, na Grobniku, se vprašanje - kdaj prvo sodobno slovensko dirkališče?

»Tudi o tem razmišljam že dlje časa. Portoroško stezo smo po prvem tekmovalju na njej res podaljšali, in s tem tekmovalje napravili zanimivejše. Res pa je tudi, da je to še vedno letališče, kjer je, če drugega ne, zelo težko uskladiti njegovo dvonamenskost.«

V Sloveniji je najprimernejši objekt za dirkanje bive vojaško letališče v Cerkljah, vendar je ta možnost po pogovorih z obrambnimi ministrom, ki je zemljo okrog letališča dalo v zakup kneztom, padla v vodo. Z obcino Siska se pogovarjam o uporabi zemljišča v Stanezicah, kjer bi lahko z majhnimi sredstvi prisli do lepega dirkališča. Za zdaj težko rečem, ali bo kaj iz vsega tega, priznam pa, da kamor koli grem, samo gledam, kje bi lahko zgradili dirkališče.«

Mislite, da bi dirkališče v Sloveniji lahko zivelo, ustvarjalo dobiček?

»Prepričan sem, da bi. Treba je samo poiskati zagonski kapital, torej podjetja, ki bi prispevala denar za gradnjo dirkališča, in s tem postala njegov delničar. Sicer pa to ne bi bilo samo dirkališče, temveč tudi poligon za avtosolo, ki ga recimo Ljubljana nima, steza za tekmovalnja v kartingu ali steza za testne vožnje avtomobilov in motociklov. Prav gotovo bi bilo dirkališče donosno, dobro pa bi se ujelo tudi z okoljem, če bi ljudem, ki živijo v bližini, dali možnost zasluka.«

Tadej Golob

V Beogradu so afere v športu del vsakdanjika

BEOGRAD - Sportni casopisi v ZRJ so se veliko razpisali o finančno-politični aferi, v kateri je direktor Službe za placilni promet ZRJ osumljen velikih finančnih malverzacij. V zvezi s tem se omenja tudi ime beograjskega odvetnika Slobodana Filipovića, ki je v sportnih krogih znan kot predstavnik ZRJ v Mednarodnem olimpijskem komiteju. Pravzaprav je med prvoobtoženimi Filipovića hčerka Marina, direktorica zasebnega podjetja »Go-Fi«, preko katerega naj bi potekale nedovoljene finančne transakcije.

Kontroverzni mnogorski politik, ki je znan tudi kot »Vitez rumene grede«, je med najpomembnejše ljudi v svetu sporta prišel zaradi odločitve takratne kadrovske komisije Zveze za fizično kulturo Jugoslavije, ker je v sumljivem izboru dobil prednost pred Uglješom Uzelcem, Milanom Musketirovićem in Cirom Kovacevićem, tremi znanimi imeni. Predsednik MOK, Juan Antonio Samaranch je beograjski predlog sprejel, vendar je za člana MOK samoiniciativno imenoval se enega Jugoslavana, Boro Stankovića, generalnega sekretarja Svetovne amaterske kosarkarske federacije (FIBA).

Slobodan Filipović kot bivši rokometaš in predsednik rokometne zveze Jugoslavije ni užival velikega sportskega ugleda, saj so pri kandidaturi prevladale visoke politične funkcije, ki jih je takrat imel. Ob aferi »Go-Fi« so Filipovića sicer zaslislali, vendar ga niso priprli, tako kot njegovo hčerko. Glede na to, da preiskava se teče, je se težko govoriti o njegovi krivdi, vendar se bo po vsej verjetnosti pojavil pred sodiščem. Njegovo delo v MOK se ni pod vprašajem, saj je prejšno nedeljo sodeloval na zasедanju izvršnega komiteja Mediteranskih iger v Franciji, od koder se je vrnil z novico, da je jugoslovansko sodelovanje negotovo, čeprav povabilo »modrim« se niso umaknili.

Maja Marsicević

Atletski praznik v Domžalah

DOMŽALE - V soboto 24. aprila se bo ob 11. uri v sportnem parku ob Kamniški Bistrici pričel tradicionalni 8. kros za Dnevnikove pokale, v katerem se bodo tekmovalci, razporejeni v osemnajst starostnih kategorij, pomerili na progah od 1000 do 5000 metrov. Letosnji kros bo pripravil kot odprto prvenstvo Slovenije. Zmagovalci bodo prejeli Dnevnikove pokale, prvi trije pa tudi kolajne. Prijave za kros sprejemajo na sedežu Atletskega kluba Domžale na Kopalski 4 (61230); za tekmovalce in tekmovalke iz sol in klubov je zadnji rok za prijavo 21. april, člani in članice pa se lahko prijavijo tudi na dan tekmovalja. Startnina znaša 100 tolarjev.

FITNES / VAJA TEDNA

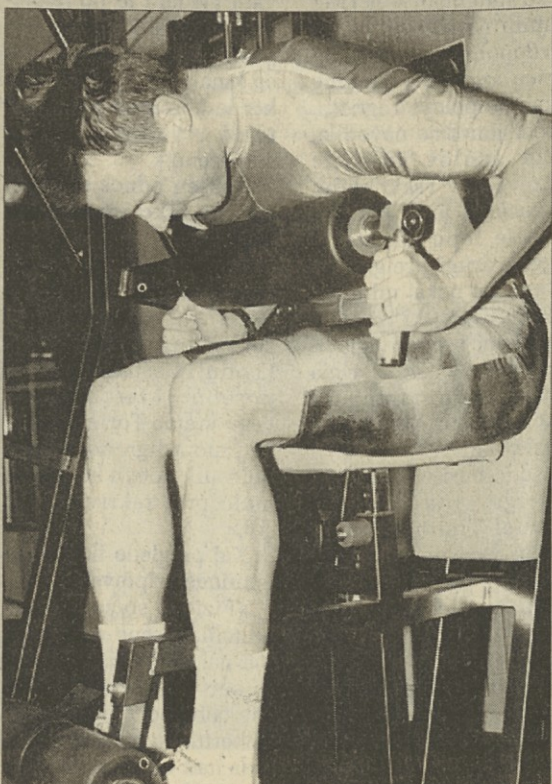
Kako okrepiti mišice nog

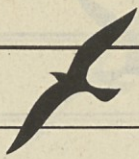
PISE: MARK STRELEC

Vsakih nekaj tednov bomo podrobno predstavili določeno telesno vajo in v današnji rubriki je to vaja za mišice gornjega dela nog, ki jih imenujemo kvadricepi, ker so na starih mestih z vezmi pripete na kosti. Na fotografiji vidimo, kako to vajo delamo na napravi za vadbo v fitnes klubu. Na videz je vse jasno in preprosto, vendar ima vsaka vaja svoje posebnosti, na katere moramo biti pozorni, če želimo trenirati brez poškodb. Prav tako moramo vedeti, kako nam bo ta vaja najbolj koristila ter kako pogosto in v kakšnem zaporedju naj jo izvajamo.

Vajo uvrščamo med vaje za spodnji del telesa in je se posebej primerna za ljudi srednje generacije. Klasično dvigovanje uteži, s katerim med drugim prav tako treniramo omenjeno mišično skupino, je namenjeno v glavnem mladim ali sportnikom, ki se z dvigovanjem uteži ukvarjajo od mladih nog. Klasično dvigovanje uteži namreč zelo obremenjuje

naj bo zdravnan oziroma naslonjen na naslonjalo. Gleznje postavimo za tisti del naprave, ki jo potem dvigujemo. Med dvigovanjem nog nikoli popolnoma ne iztegnemo, ker to škoduje kolonom, s pravilnim izvajanjem pa nam ta vaja pomaga ohranjati kolena zdrava in močna. Teza, ki jo bomo dvigovali, je odvisna od tega, kaj želimo z vajo doseči. Zenske v glavnem dvigujejo manjšo tezo z več ponovitvami, saj želijo imeti vitke noge. Tako kot pri večini drugih vaj moramo biti na začetku potrepzljivi in postopoma večati stevilo setov in ponovitev vaje pri vsakem setu. Svetujem en set z dvajsetimi ponovitvami, teza pa naj bo tolikšna, da jo brez večjih težav dvigujemo, vendar ne prelakha. Vajo je treba izvajati pocasi, trikrat na teden in z določeno mero pozornosti. Drugi teden naredimo dva seta s petnajstimi ponovitvami, in tako postopoma najprej, dokler po približno dveh mesecih ne dosežemo zgornje meje petih setov.

NOGOMET / POKAL PRVAKOV

Odločitev bo padla prav v zadnjem kolu

Rangers ali Olympique v finalu z Milanom

MILAN - Medtem ko si je Milan z zmago v Göteborgu že prislužil finale, ki bo 26. maja v Münchnu, se bo o drugem finalistu odločalo v današnjem zadnjem kolu. V igri so teoretsko se tri ekipe, dejansko pa imata možnost za uvrstitev v finale le Olympique iz Marseillea in Rangers iz Glasgowa. Bruges pa mora upati le v niz izredno srečnih okolnosti. V prvi vrsti mora belgijsko mostvo drevi zelo visoko premagati Olympique, obenem pa upati, da bi Rangers sredi Glasgowa visoko izgubil proti zadnjevrstni ekipi v tej skupini, moskovskemu CSKA.

Največ možnosti za uvrstitev v finale ima prav Rangers, saj je malo verjetno, da bi ga doma presenetilo rusko mostvo. Po drugi strani pa bodo nogometaši Bruges dali vse od sebe, da bi poskrbeli za pravi čudež ali pa se vsaj z zmago v zadnjem kolu proti Olympiqueu častno poslovili od svojih navijačev.

V primeru pa, da bosta drevi Olympique in Rangers imela enako število točk, se bo v finale uvrstila francoska ekipa, saj ima ugodnejšo »gol-razliko« v medsebojnih srečanjih. V Glasgowu se je tekma končala z 2:2, v Marseilleu pa z 1:1 (Francosi so torej v gosteh dali gol več od Škotov).

Rudi Völler je eden najnevarnejših napadalcev Olympiquea (AP)

VRSTNI RED SKUPINE A: Olympique Marseille in Rangers Glasgow 7, Bruges 5, CSKA Moskva 1.

DREVISNJI SPORED (20.30): Bruges - Olympique (sodnik Cracuniescu, Romunija), Rangers - CSKA Moskva (sodnik Mikkelsen, Danska).

V B skupini pa bodo drevi tako v Milanu kot v Portu opravili le fomalnost. Milan bo skusal proti Eindhovnu s šestimi zmagami skleniti nastope in svoji skupini, čeprav ima trener Capello vrsto dru-

gih problemov, saj se je po zadnjem prvenstvenem porazu proti Juventus mestni tekme Inter približal samo na pet točk.

Porto je na domačem srečanju z IFK Göteborg favorit.

VRSTNI RED SKUPINE B: Milan 10, IFK Göteborg 6, Porto 3, PSV Eindhoven 1.

DREVISNJI SPORED (20.30): Milan - PSV Eindhoven (sodnik Puhl, Madžarska; neposredni prenos po TV Canale 5), Porto - IFK Göteborg.

Jutri preostale pokalne tekme

Preostale polfinalne tekme v pokalu pokalnih zmagovalcev in v pokalu UEFA bodo igrali jutri.

Parma, ki je že zmagala na prvem srečanju z 2:1, bo gostila Atletico Madrid. Antwerpen pa bo igral z moskovskim Spartakom, ki je bil na prvi tekmi uspešen z 1:0. V pokalu UEFA bo Juventus igral v gosteh proti Paris Saint Germainu. Turincani so na prvi tekmi zmagali z 2:1.

HOKEJ NA LEDU / SP SKUPINE A

Kanadčani vodijo z dvema zmagama

V včerajšnjem derbiju Kanada boljša od Švedske - Pričakovan uspeh Rusov

Švedska - Kanada 1:4 (0:0, 1:1, 0:3)
MÜNCHEN - Dvorana Olympiahalle, 6500 gledalcev, sodnik Huter (ZDA) - glavni.

STRELCI: 0:1 (28) - Sanderson (Dineen), 1:1 (36) - Juhlin, 1:2 (45) - Sanderson (kazenski strel), 1:3 (51) - Gartner, 1:4 (60) - Brind Amour.

IZKLJUCITVE: Švedska 8, Kanada 12 minut.

Slab začetek - dober konec, a le za zmagovalce. Tekma je bila ves čas izenačena, predvsem v prvi tretjini pa so se igralci obeh ekip bolj »otipavali«, kot pa igrali hokej. V prvih dveh tretjinah so imeli pobudo svetovni prvaki, vse njihove številne prilagoditve pa je uspešno obranil najboljši mož na tekmi, kanadski vratar Ranford. Njegovi soigralci so prek razpoložnega Sandersona (Hartford Whalers) povedli, Švedi pa so zmogli toliko moči, da so osem minut kasneje izenačili z zadetkom Jahlina. Nato so jim moči posle, popolnoma so se predali in igralci iz dežele hokeja so napolnili mrežo Söderströma, ki ni zmogel vsega sam.

Dvoboj je bil tudi v znamenju klubskega obračuna nekaterih igralcev, ki igrajo skupaj v NHL (Gartner, P. Anderson - NY Rangers, Lindros, Nyländer in Söderström - Philadelphia Flyers), in tudi tega so dobili Kanadčani.

Rusija - Avstrija 4:2 (0:1, 2:0, 2:1)
MÜNCHEN - Dvorana Olympiahalle, 4000 gledalcev.

STRELCI: 0:1 (19) - A. Pushnik, 1:1 (25) - Kaminski, 2:1 (30) - Bikov (Homutov), 2:2 (51) - Heinze, 3:2 (56) - Homutov, 4:2 (59) - Bikov (Homutov, Bjakin).

IZKLJUCITVE: Rusija 18, Avstrija 20 minut.

Rusi so brez najboljših igralcev iz NHL ponovno razočarali, Avstrijci pa so okrepljeni s številnimi Kanadčani

močni, kot že dolgo ne. Varovanci trenerja Mihajlova se za zmago lahko zahvalijo odlični napadalni trojki Homutov-Bikov-Bjakin, ki je poleg vseh zadetkov zadela se tri vrtnice. Medtem ko je Avstrijci ponovno reševal odlični vratar, tokrat Dalpiaz, pa je ruski vratar Mihajlovski razočaral. Avstrijci so presenetljivo povedli z 1:0, nato izenačili na 2:2, za večje presenečenje pa jim je proti koncu zmanjkalo moči. Slednji svojih renomiranih nasprotnikov niso prav nič spoštovali in rezultat tega je bila zelo ostra, na trenutke tudi groba igra (po zaslugi »Avstrokanadčanov«), ki se je izrodila v drugi tretjini, ko je Homutov z rezilom palice udaril Doyla po glavi, a je sodnik na srečo hitro pomiril duhove.

Finska - Francija 2:0 (0:0, 0:0, 2:0)
DORTMUND - Dvorana Westfalenhalle, 3500 gledalcev.

STRELCI: 1:0 (50) - Varvio, 2:0 (59) - Jutila.

IZKLJUCITVE: Finska 4, Francija 16 minut.

Finci, ki so pred prvenstvom v prijateljskem srečanju visoko premagali Francoze, so se morali tokrat krepko potruditi za zmago. Kljub številnim izključitvam galskih petelinov so Finci povedli z golom Varvia (najboljši strellec lanskega SP) sele v zadnji tretjini, ko so imeli na ledu kar dva igralca več. Francoze je reševal odlični vratar finskega rodu Ylonen in Finci so zmagali le po zaslugi večje spretnosti in hitrejšega drsanja. Profesionalce Tikkanen je že bil v igri, trener Matikainen pa hrani še dve prosti mesti za morebitni prihod veterana Kurrija in zvezde NHL Selaenneja, saj njuni ekipi zaenkrat se igra v Stanleyjevem pokalu.

DANASNJI SPORED - skupina A (München): Italija - Švedska (20); skupina B (Dortmund): Nemčija - Francija (15.30), Češka - Norveška (20). (P. B.)

NOVICE

Stefanel demantira

TRST - V zvezi z govoricami in pisanjem nekaterih časopisov o »preselitvi« prvoligaske kosarkarske ekipe Stefanela iz Trsta v Frenze je včeraj vodstvo trzaskga prvoligasa Pallacanestro Trieste z uradnim sporočilom te vesti demantiralo in poudarilo, da so vse podobne trditve brez vsake osnove.

Začetek končnice v NHL

DETROIT - V četrtfinalu končnice prvenstva so v diviziji Smythe Vancouver Canucks premagali Winnipeg Jets s 4:2, v diviziji Norris pa so Detroit Red Wings s 6:3 premagali Toronto Maple Leafs.

V Bostonu Cosmas N'Deti

BOSTON - Na 97. bostonskem maratonu je zmagal v Keniji rojeni Britanec Cosmas N'Deti (2:09, 33). Drugi je bil Južni Korejec Kim Jae-Yong (2:09, 43), tretji pa Namibijec Lucketz Swartbooi (2:09, 57). Pri ženskah je bila najhitrejša Rusinja Olga Markova (2:25, 27) pred Američanko Kim Jones (2:30, 00) in Brazilkol Carman de Oliveira (2:31, 18). Zmagovalca sta za nagrado prejela 65 tisoč dolarjev.

Sledovi dopinga pri Antoniu Gomesu?

MADRID - Brazilski nogometaš Antonio Gomes, sicer igralec Valencie, je bil po tekmi v drugi španski ligi, kjer je igral za Valladolid, na testu za doping pozitiven. Gomesa čaka se en preizkus in če bo tudi ta pozitiven, bo o njegovi usodi odločala španska nogometna zveza.

Nove kategorije pri dvigalcih uteži

SOFIJA - Evropsko prvenstvo v dviganju uteži, ki poteka ta teden v bolgarskem glavnem mestu, pomeni prelomnico v zgodovini tega sporta. Mednarodna federacija je po sedmih letih strokovnih studij spremenila kategorije tekmovalcev glede na njihovo tezo, saj se je v preteklih 70 letih človeško telo spremenilo v psihicnem in fizičnem razvoju, stare kategorije pa so bile že zastarele in neustrezne. Po skandalu z dopingom na olimpijskih igrah v Seulu, kjer so diskvalificirali veliko tekmovalcev, se je število novih rekordov drastično zmanjšalo, tekmovalci pa postala manj zanimiva.

Težave Joeja Montana

SAN FRANCISCO - S prestopom Joeja Montane iz kluba San Francisco 49-ers k sefom iz Kansas Cityja, kot kaže, za sedaj ne bo nič. Vzrok za to je nezadovoljstvo navijačev dosedanjega kluba. Čeprav si Montana želi igrati v Kansasu, je se vedno odvisen od svojega kluba, saj mora le-ta pristati na njegov odhod.

Angleži skrbijo za zdravje svojih športnikov

LONDON - Vodstvo angleske namiznoteniške zveze je zavrnilo poziv svojih igralcev, naj jim dovolijo lepiti gumo na loparje pred posameznimi dvboji, kajti sveže lepilo poveča hitrost žogice pri serviranju. Januarja je Mednarodna namiznoteniška zveza prepovedala lepljenje 24 ur pred začetkom, Angleži pa se zavzemajo za popolno prepoved, saj je vdihavanje hlapov lepila škodljivo za zdravje.

Matete ostaja na tekaških stezah

LUSAKA - Predsednik zambijske športne zveze Tom M'tine je preklical odločitev sekretarja zambijske amaterske atletske zveze (ZAAA). M'wanzeja, ki Samuelu Mateteju prepoveduje nastopanje na mednarodnih prireditvah zaradi prejemanja plačil za nastope na mitingih. Predsednik ZAAA John Mulali je dejal, da je odločitev o prepovedi izdal M'wanza sam, brez vednosti ostalih članov, in je odlok zato neveljaven.

Nemimi trener

SAO PAULO - Trener Sao Paola Tele Santana bo z veseljem plačal globo 18 dolarjev zaradi neprimerne izjave na račun sodnika med tekmo s Ponte Pretu. Santani, ki je bil v preteklem mesecu dvakrat poslan z igrišča zaradi neprimernega obnašanja, je grozila prepoved sodelovanja na tekmah, vendar se je milostni sodnik odločil za simbolčno denarno kazen. Santana je kasneje dejal, da ga kazen ne bo odvrnila od bodočih kritik, niti ne bo spremenila njegovega obnašanja, saj je po njegovih besedah oboje potrebno za dobro brazilskega nogometa.

Italijanski odbojkarji v Bonnu

BONN - Od danes do nedelje bo italijanska odbojarska reprezentanca igrala na mednarodnem turnirju v Bonnu, kjer bodo nastopile se selekcije Nemčije, Kube, Kanade, Nizozemske in Avstralije. Azzurri bodo drevi igrali proti Avstraliji. Na tem turnirju bo Italija nastopila brez igralcev, ki ta čas igrajo v končnici italijanskega prvenstva za naslov.

Popravni izpit za jadralce

HYERES - Slovenski posadki v razredu 470 Antonaz - Petric in Copi - Jakomin se na predolimpijski regati v Franciji nista neposredno uvrstili v finale. V kvalifikacijah sta se uvrstili v spodnjo polovico dveh predtekmovalnih skupin, tako da bosta morali voziti repešaz. Jadralka Vesna Dekleva (razred evropa) bo začela s tekmovaljem danes.

Prijavljenih 57 posadk

LE MANS - Za 61. avtomobilistično dirko »24 ur Le Mansa«, ki bo 19. in 20. junija, je prijavljenih kar 57 posadk. Najštevilnejši bo Porsche z devetimi vozili, sedem jih bo imel Venturi Renault, po tri pa lanske zmagovalce Peugeot, Toyota in Jaguar. Prireditelji pričakujejo tudi pet vozil iz vzhodne Evrope.

V 78 dneh okoli sveta

RENNES - Francoz Bruno Peyron je v 78 dneh obdobja zemeljsko oblo in osvojil milijon dolarjev vredno nagrado Julesa Verna. Peyron je s svojim 26 metrov dolgim katamaranom Commode Explorer prejel 25.000 milj s povprečno hitrostjo 14 vozlov.

NOGOMET / TUJA PRVENSTVA

Mrtvi tek Barcelone in Real Madrida

V Nemčiji vodi Bayern, v Franciji Olympique

BERLIN - Najzanimivejše srečanje v Bundesligi med Borussia Mönchengladbach in Bayernom se je zaključilo z remijem, ki docela potrjuje dobro formo domaćinov ter prvo mesto Bavarcev. Werder je Dynamo Dresden nasul tri gole in se vodilnemu spet približal le na točko, s pravo »goleado« pa je postregla Borussia Dortmund, ki je Wattenscheid pregazila s teniskim 6:0. Eintracht je iz Stuttgarta odnesel le točko, čeprav je vodil že 2:0, živahno pa je bilo tokrat predvsem na dnu lestvice. Köln in Bochum sta ujela zadnji vlak, ki se pelje k rešitvi pred izpadom, njuna situacija pa ostaja kljub zmagama kritična.

VRSTNI RED: Bayern 37, Werder 36, Eintracht 34, Borussia (D) 33.

V Angliji je bila pozornost osredotocena na tri tekme. V finalu zveznega pokala je Arsenal »rešil« slabo sezono in premagal Sheffield Wednesday z

2:1. Slednji bi se istemu nasprotniku lahko odlozil že v finalu državnega pokala. V prvenstvu sta tako Manchester United kot Aston Villa zmagala. Oboji so proti Chelsea oziroma Manchester Cityju igrali zelo dobro in zanesljivo zmagali, medtem ko je Norwich dejansko odpišan iz boja na naslov. Do konca prvenstva manjkata sedaj le dve koli, obenem pa morajo odigrati se pet najst zaostalih srečanj. Polno število tekem imajo samo Chelsea, Southampton in Coventry.

VRSTNI RED: Manchester United 75, Aston Villa 74, Norwich 68.

V Franciji sta Olympique in Paris St. Germain štedila z močmi in pričakovanju odločilnih tekem v evropskih pokalih, a sta kljub temu dosegla ugoden rezultat. Manj od pričakovanega je dosegel Monaco, ki je v Lilleu le remiziral. Po porazu Bordeauxa se bodo le omenjene tri ekipe borile za konč-

no zmago, najboljši izhodisce pa imajo seveda Marsejčani.

Vrstni red: Olympique 46, Monaco (tekma manj) in PSG 43.

V Španiji je stanje na vrhu povsem izenačeno. Barcelona in Real Madrid sta namreč zmagala, čeprav ne brez težav. Katalonci plačujejo slabšo formo Stojčkova (le dva gola v zadnjih enajstih tekmah), nič bolje ne gre niti Realovemu Cilencu Zamoranu, v tako popolnih ekipah pa znajo zadeti tudi drugi. Nasprotno je La Coruna kljub odlični igri izbranega strelca Babeta in reprezentanta Claudia doma igrala samo neodločeno z Athleticom Madrid. Sevilla je zmagala kljub odsotnosti diskvalificiranega Maradone in lahko se racuna na zadnje (sesto) mesto, ki pelje v pokal UEFA.

VRSTNI RED: Barcelona in Real Madrid 46, La Coruna 44.

(DIMITRIJ KRIZMAN)

Z zmago nad Sheffield Wednesdayem je Arsenal rešil slabo sezono (AP)

TENIS / MEDNARODNI TURNIR V MONTE CARLU

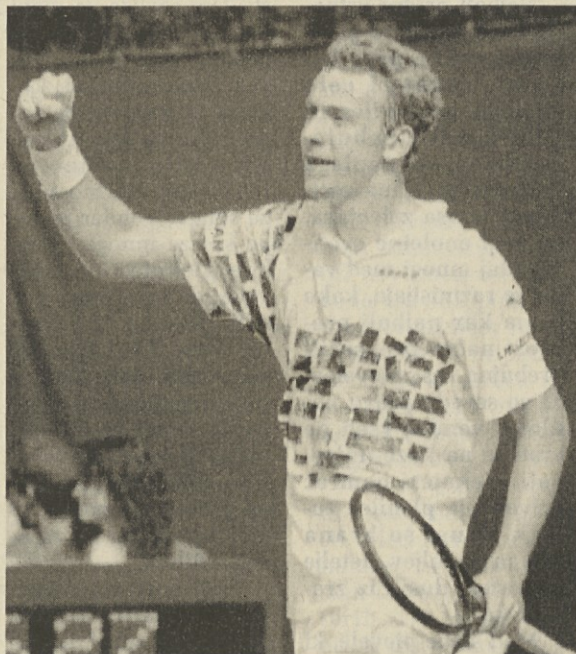
Boris Becker že »out« Edberg izločil Leconta

Rossetov forhand boljši od Beckerjevega

Boris Becker si vroče zeli, da bi vsaj enkrat v življenju osvojil turnir na pesčenem igrišču, toda po porazu v drugem kolu proti Švicarju Marcu Rossetu se ta njegova želja vse bolj spreminja v frustracijo in moro.

Becker je za igro na pesku letos očitno se pretežak oziroma se na pesek se ni dovolj navadil. Namesto da bi več in pravčasno tekal k mreži, je poskušal Rosseta, ki je bil lani na pesku dvakrat boljši od Jima Courierja, premagati z osnovne crte. Becker je imel priložnost v prvem nizu, ko je vodil s 5:3, a je niz po nekaj »sumljivih sodniških odločitvah« tako imenovanem breaku« (tako Becker) izgubil.

V drugem nizu je Rosset pri rezultatu 3:3 dobil zelo dolgo igro na Beckerjev servis in potpegljivo končal dvoboj. Rosset, ki je po olimpijski zmagi postal psihicno stabilnejši, je bil kljub veliki zmagi proti na papirju boljšemu nasprotniku delno zadovoljen s svojim nastopom: »Dvoboj sem dobil samo s forhandom, kar za perspektivo mojega tenisa ni dobro. Za igranje turnirjev na pesku potrebujem predvsem boljši backhand, saj je proti nasprotnikom, ki se hitreje gibljejo in so potrpežljivejši kot Becker, samo en udarec premalo. Fizično je to enostavno ubijajoče.«

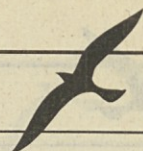
Švicar Rosset je Beckerja poslal med gledalce (AP)

Novi teniški oči

Henri Leconte, Guy Forget in Ivan Lendl so med teniskimi profesionalci najbolj znani očetje. Lecontov Maxim je zaradi sinovsko ljubečih izlivov pred kamerami najbolj znan v javnosti, Forget pa svojega sina, tako kot Lendl svoje tri hčerke, le redko pokaže javnosti. Konec julija se bo društvu teniških očetov pridružil se Stefan Edberg, ki se zaveda, »da lahko rojstvo otroka vpliva na kariero«, vendar priznava, da je očetovstvo zanj trenutno zelo razburljiva stvar: o tem, kako bo vplivalo na njegovo kariero, pa bo več povedal prihodnja leta, ko bo že imel dolocene izkušnje.

Rezultati - 1. kolo: Javier Sanchez (Spa) - Santoro (Fra, 16) 6:4,

(JAKA LUCU)

ČRNA KRONIKA

Hitri Borivoje

LJUBLJANA - Ko je zenska iz Notranjih goric v ljubljanski menjalnici Hida na Pogacarjevem trgu menjevala devize, je na pult položila bankovec za 500 nemških mark. In tedaj se je na pult stegnila roka 29-letnega Borivoja M., začasnega ljubljancana, sicer iz BiH. Bankovec je izginil; isto pa je skusal narediti Borivoje. Policisti so bili tokrat hitrejši in moz je sedaj zacasno pri preiskovalnemu sodniku.

Bankovce (ponarejene) mi je dal znanec-neznanec

LJUBLJANA - To so najpogostejše besede tistih, ki jih zalotijo pri zamenjavi ponarejenega denarja. Tako so iz Banke Slovenije sporočili, da je neka Hrvatica hotela pri njih menjati kar 68 ponarejenih bankovcev - bonov po 1000 tolarjev. Povedala je, da ji jih je dala tasca, kje pa jih je ta dobila, se ni znalo. »Dal mi jih je znanec,« se je zgovarjal možakar, ki je v petek skusal v isti banki zamenjati 3 ponarejene bone za 1000 SIT. Iz menjalnice Hida pa so sporočili, da je 28-letni ljubljancan hotel v tolarje zamenjati tri fotokopije bankovcev po 100 nemških mark, ki naj bi jih dobil od znanke. Kriminalisti zdaj iščejo vse omenjene »znance«.

Ogenj zaradi dodatnih luči

VRHNIKA - Okoli četrte ure zjutraj je v ponedeljek zagorelo pod pokrovom motorja parkiranega golfa v Družici pri Borovnici. Pogorela je vsa gorljiva notranjost in zunanost avtomobila, pod sprednjim blatnikom pa so našli ostanke rejele, za katerega so bile priključene dodatne luči - kontakti na releju so bili spajkani, kar je verjeten vzrok požara. Skodo so ocenili na 300 tisočakov.

Nevamo delo

LASKO - V kamnolomu v Breznem je v nedeljo za poškodbami umrl 56-letni Ivan R. iz Belovega. Ivan je tega dne se z nekaterimi sodelavci v kamnolomu lomil kamenje. Ko je kopal pod koreninami večjega drevesa, se je nanj vsula večja količina kamenja, nanj pa je potem padlo se drevo. (B. P.)

Premočan udarec s kozarcem

NOVO MESTO - Mladoletnik (17 let) je v nedeljo v gostinskem lokalu Crni baron med preprirom s kozarcem udaril 21-letnega sopivca s kozarcem. Udarac je priletel blizu očesa s tako močjo, da se je razbil, drobci stekla pa so mu oko tako poškodovali, da je udarjeni fant oslepel.

BUSINESS PO SLOVENSKO

Nekaterim res ne moreš do živega

Vse več »poslovne pobude« tudi med malimi podjetniki

VOJKO CUDER

NOVA GORICA - O nepojasnjenih poslovnih saltih mortale novogoriškega podjetja HB, d.o.o., se te dni na novogoriškem temeljnem sodišču odigrava zanimiva »storija«. Povedano na kratko: v istem hipu, ko je na mizi stecajnega sodnika Ervina Suligoja dosje s stecajnimi zahtevami, ima predsednik sodišča Pavel Budin v predalu vlogo istega las-

tnika omenjenega zasebnega podjetja za registracijo novega podjetja z enako oziroma isto dejavnostjo. Zapisano nujno zahteva malo razlage.

Za imenom »novega« podjetja BH se skriva njegov lastnik in ustanovitelj Henrik Bahur. Podjetje se je lotilo izdelovanja dvoosnih traktorskih prikolic, katerih cena naj bi bila okoli 900 tisoč tolarjev. Namenjene naj bi bile izvozu, predvsem v Italijo, kjer je cena zanje menda se bolj ugodna. Podjetje BH je vzelo v najem nekaj prostorov v tovarni pohistva Meblo, ustanovitelj je vložil tudi nekaj svojih orodij, nabral nekaj ljudi in začel s proizvodnjo. Lepo, bi rekli, ce bi bila stvar urejena in zavarovana - vsaj kar zadeva delavce. A ni bila. Lastnik je delavce zaposloval in odpustal, kot je zahtevalo delo. Delavci niso bili zavarovani, pa tudi delovna doba jim ni tekla. Nepravilnosti je bilo se več, o njih pa so pristojne službe, predvsem SDK, že rekly svoje.

Prav SDK je tudi predlagala sodišču, naj zoper podjetje HB, d.o.o., uvede stecajni postopek.

Vloga je bila sodišču vročena 31. maja 1991, torej se pred slovensko osamosvojitvijo in dogodki, ki so ji sledili. Kot je v takih primerih navada, je sodišče opravilo v tem času nekaj preizkusov za stecaj in vedno znova ugotavljalo, da je Bahur prinasal nove sklenjene pogodbe in tudi dolžnikom poravnal nekaj dolga. Seveda ne največjim upnikom, ki so spet banke (Komerzialna banka Nova Gorica, Banka Vipava) in zavarovalnica (Triglav). Samo te imajo prek 8 milijonov terjatev, da o delavcih (pri Bahuru jih je največ delalo 18) ne govorimo. Ti se bodo morali za svoj zaslužen denar najverjetneje obrisati pod nosom. Razen - to možnost dopuscajo na sodišču - ce se podjetnik ne bo »pokesal« in plačal dolgov, ce ima denar, od kod vzeti. Na sodišču pravijo, da je podobnih primerov se nekaj na novogoriškem temeljnem sodišču, da o drugih krajih ne govorimo. Sodniki odkrito priznavajo, da nimajo instrumentov (nimajo jih niti SDK, policija, banke in zavarovalnice), s katerimi bi lahko »zasili«

taksne prestopnike. Morda bo prizadetim kaj pomagalo, ce povemo, da je proti lastniku podjetja HB, d.o.o., na novogoriškem temeljnem sodišču uveden tudi kazenski postopek.

In kot smo zapisali v uvodu: nova zahteva za registracijo novega podjetja z drugacnim imenom, a z isto proizvodnjo in lastnistvom ...

Vstop v svet »visokega businessa« je za male »poslovneže« prepovedan

JUTRI
22. aprila

Pesnik Oton Zupančič je zapisal, da »iz roda v rod duh išče pot«. V Cankarjevi rodbini je ni našel le v Ivanu, tudi njegov bratranec Izidor je veliko prispeval v slovensko duhovno in kulturno zakladnico.

Izidor Cankar se je rodil Ivanovemu stricu Andreju v dalnjem sremskem Sidu 22. aprila 1886. V Ljubljani je koncal teološko fakulteto, potem pa se je na univerzah v Louvainu in na Dunaju specializiral v umetnostni zgodovini. Doktoriral je leta 1913.

Izidor Cankar se je takoj po koncanem studiju vključil v kulturno življenje in prevzel uredništvo revije Dom in svet. Takoj se je pokazalo, da s svojimi pogledi ne bo hodil vstric z dogmatiki Usenickovega kova. Tudi političnemu delu se ni izogibal: v letih 1918-1919 je bil urednik Slovenca, obenem pa član narodnega sveta v Ljubljani in narodnega vijeca v Zagrebu.

Leta 1920 je postal docent na novi, slovenski univerzi, kjer je osnoval svojo umetnostnozgodovinsko solo. Ustanovil je Umetnostnozgodovinsko društvo in urejal svoj Zbornik za umetnostno zgodovino.

Izidor Cankar je bil tudi odličen prevajalec in ugleden diplomat, veleposlanik v Argentini in Grčiji. Od leta 1953 je bil član Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

JEDILNIK

SLAVKO ADAMIJE

hitra juha s testeninami
svinjska pečenka z zelenjavo
in krompirjem
solata po zelji
kolac s slivami

Hitra juha s testeninami

SESTAVINE:
200 g testenin (npr. metuljkov), 400 g pisančevih prsi, 400 g mesane zmznjene zelenjave, 1,5 l pisančje juhe (iz kocke), pol sopka petersilja, strok cesna, naribana limonina lupina, 3 žlice olivnega olja, beli poper
CAS PRIPRAVE: 20 minut

Testenine skuhamo v slani vodi. Medtem v pisančji juhi skuhamo na rezance narezana pisančja prsa in zmznjeno zelenjavo. Petersilj in cesen drobno nasekljamo, zmesamo z naribano limonino lupino in olivnim oljem ter vse skupaj stisnemo.

V juho, ki jo po potrebi se dosolimo ali popramo, damo testenine in petersiljev »pesto« in ponudimo.

VEGETARIJANSKI JEDILNIK

NEVA MIKLAJČ PREDAN

pšenični pecenjak s porom
hrenova omaka
solata ledenka

Pšenični pecenjak s porom

SESTAVINE:
2 skodelici kuhane pšenice, skodelica kuhanega zdroba, 200 g nastrganega trapista, 4 žlice olivnega ali sojinca olja, 2 korenčka, por, krebujlica, sol, nekaj rezin trapista

Kuhano pšenico zmeljemo v električnem mešalniku in ji primesamo kuhan pšenični zdrob in nastrgan sir, ki zmes poveže, zato jajca niso nujno potrebna. Pšenično zmes stresemo v naoljen pekač.

Ostrega korenčka narežemo na rezine ali ju nastrgamo, prav tako narežemo očiscen por. Približno 5 minut ju dusimo na olju, nato ju začimimo. Dusen zelenjavni naložimo na pšenično zmes v pekaču in jo prikrijemo z nekaj rezin sira. Pecemo 20 minut pri srednji temperaturi, nato pecenjak pokrijemo z aluminijevo folijo in pecemo še 10 minut, da se sir ne preže. Druga možnost je, da sir naložimo sele deset minut pred koncem pečenja, da se ne presuši. Pecenjak ponudimo s poljubno omako ali pa samo z zeleno solato.

MOJ VRT

Plevel je lahko tudi koristen

MILKA PANCE - ČZP KMEČKI GLAS

Najbolj pridni vrtnarji v teh dneh ze pobirate z gredic prvo berivko, nekateri celo spinaco, motovilec in belo zimsko cebulo. Ker je zaradi toplega vremena posejana vecinoma ze vsa zelenjava, pa tudi enoletne cvetice, zdaj mnogi med vami ze razmisljajo, kako bi na kar najbolj preprosti način preprečili prebužno rast plevelov. Ti so seveda prava nadloga, vendar vseh po vrsti le ne kaze unicovati. Nekateri namrec privablajo plenilce zuzelk, drugi so hrana ptic in metuljev, detelje pa vezejo dusik iz zraka v tla.

Med slabe plevelce, ki jih je treba zatirati, uvrscamo regaciko, slak, purnico, njivski osat, plazeco zlatico, različne kislice in zajcio detejico. Ti pleveli so med najbolj trdoživimi; njivski slak na primer raste tako hitro, da kmalu zadusi vsako drugo rastlino. Podobno velja tudi za plazeco zlatico, ki na vlažnih tleh poganja dolge plazece poganjke, s katerimi preraste vse rastline okoli sebe. Vsiljiva je tudi purnica, trava, ki ima v zemlji korenike, ki se hitro sirijo in oblikujejo gosto podzemno grudo.

Zadnja leta je vse vec pristasev tako imenovanega sonaravnega vrtnarjenja prepričan, da so mnogi pleveli v vrtu potrebni, predvsem pa polepsajo njegov videz. Zato naj bi jih preprosto pustili ra-

sti. Gre seveda za manj »napadalne« plevelce, se posebej tiste, ki jih clove lahko uporabi. Takšen je na primer regrat, ki ima lepe cvetove, mlado rastlino pa lahko uporabimo tudi za solato. Vendar pa tako kot za mnoge podobne plevelce tudi zanj velja, da ne smemo pustiti, da bi na vrtu naredil seme, ker lahko postane nadlezen. Zato je treba regratu, ki smo ga pustili rasti med zelenjavo, potrgati cvetove. Uporabni so za pripravo posebnega medu, ki naj bi pomagal pri teza- vah z dihal.

Tudi navadne kopri- ve ne ruje prevec za- greto, vsaj nekaj je mo- rate pustiti, saj se z njo hranijo metulji. Mlade koprivne liste lahko

kjer bomo posadili fizol ali kakšno drugo zele- njavo, ki jo rade napa- dejo usi. Poleg tega la- hko navadna metlika, po- doбно kot mlade kopri- ve, odlično nadomesti spinaco, vsebuje pa tu- di veliko zelega, kalcija in vitamina B.

Pleveli so torej del narave in potrebni za sožitje v njej, zato uni- cujemo le najbolj trdo- zive. Ce pa hocemo, da bo tudi nas vrt del narave, pustimo v njem rasti nekaj koristnih plevel- lov.

In kako učinkovito preprečiti rast trdoži- vih in nezazelenih ple- velov? Vse vec prista- sev sonaravnega vrtnar-jenja prisega na omeje- vanje svetlobe. Za to priporocajo zastiranje tal, kar pomeni, da po-

vršino tal prekrijejo s primernim materialom. Crna plastčna folija, na primer, je zelo primer- na za gojenje vseh vrst zelenjave, pa tudi učin- kovita za preprečevanje razrascanja plevelov, vendar za cvetlične gre- de ni primerna. Na teh zato raje kot zastirko uporabimo drobno zdrobljeno lubje, ki je naprodaj tudi v neka- terih naših trgovinah. Potresemo ga približno 7 centimetrov na debelo in s plevelom ne bo te- zav vsaj dve leti. Odlič- na, predvsem pa poceni zastirka je tudi poko- sena trava, ki pa je mo- ramo po gredah posuti vsaj 15 centimetrov na debelo. Za zastirko la- hko uporabimo se soto, kompost ali casopisni papir.

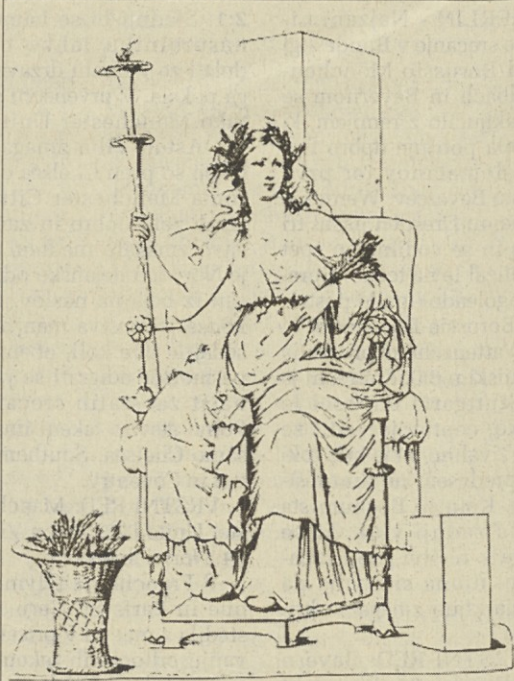

Z zastiranjem preprečimo rast nezazelenih plevelov.

ZDRAVA HRANA

Biodinamično kmetijstvo

BRANE ŽILAVEC

Demetra, grška boginja plodnosti in matere Zemlje

Slabim poznavalcem, med katere sodijo tudi nekateri naši konvencionalni strokovnjaki, ki se vključujejo v različne razprave s tega področja, se večkrat dogaja, da zamenjujejo naslednja dva izraza: biološko kmetijstvo in biodinamično kmetijstvo. Res je, da za biološko kmetijstvo obstajata se dva izraza, ki sta pomensko ista in ki sta primerna za uporabo tudi v slovenscini. To sta ekološko kmetijstvo in alternativno kmetijstvo. V angleščini se uporablja tudi izraz organic agriculture, vendar njegov dobesedni prevod ni primeren za uporabo v slovenscini. Zato se ga prevede v biološko kmetijstvo. Ta izraz se mi zdi najboljši od vseh.

Kaj je biološko kmetijstvo in kaj ni, določajo »osnovne smernice IFOAM za biološko kmetijstvo«, ki smo jih v tej rubriki že predstavili. Biodinamično kmetijstvo pa je ena najbolj uveljavljenih metod biološkega kmetijstva. Ta metoda se je začela razvijati že leta 1924 s serijo predavanj Rudolfa Steinerja z naslovom »Vidiki duhovne znanosti v prizadevanju za izboljšanje kmetijstva«. V njih je postavil osnovna načela za razumevanje narave in kmetijstva.

Biodinamični kmetovalci gledajo na kmetijski obrat kot na živ, individualen organizem, ki je podvržen različnim dejavnikom, kot so: vrsta zemlje, podnebje, mikroklima, kolobarjenje, potrebe trga in tako dalje, kakor tudi nematerialnim vplivom. K temu vplivom spadajo tako kozmične sile (Sonce, Luna, planeti, zvezde zodiaka) kakor tudi terestne (zemeljske) sile. Za vzpodbujanje oziroma reguliranje delovanja teh sil se uporabljajo posebni biodinamični preparati. To so pripravki iz zdravilnih zelišč, kremenca in kravjeve gnoja, narejeni po posebnih posto-

pkih, ki se uporabljajo v minimalnih (homeopatskih) količinah. Na rastline delujejo tako, da krepijo vpliv humusa nanje in izboljšujejo njihove notranje kvalitete.

Biodinamično kmetijstvo moramo razumeti kot impulz, ki prihaja iz antropozofskega gibanja in ki temelji na individualnem razumevanju, svobodi in odgovornosti. Vse, kar na določeni kmetiji počnemo, mora izhajati iz temeljitega razumevanja specifičnih pogojev na tej kmetiji.

Biodinamični kmetovalci in vrtnarji so člani Združenja Demeter, ki ima svoje splošne standarde za ugotavljanje kakovosti Demeter (ki določajo kmetijsko pridelavo in kakovost pridelkov), organizirano lastno kontrolo kmetij in raziskovalne institucije. Njihove pridelke oziroma izdelke prepoznamo po zasnitnem zanku oziroma blagovni znamki Demeter, znak Biodyn pa označuje blago s kmetij, ki se sele preusmerjajo v biodinamično kmetijstvo.

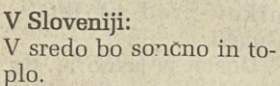
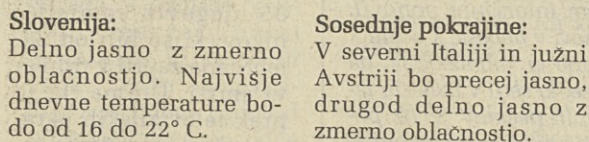
Kako zaustaviti dva črna kmeta na drugi vrsti? Enega se lahko osvojimo beli, vendar drugi napredujejo. 1.Se3+ Ke2 2.Lh2: Ke3: Zdjaj tudi beli poskusa z napredovanjem g kmeta. 3.Kh8! vendar črni ne dovoli 3...Ld5 4.g8d Lg8 5.Lg1! poanta bele kombinacije, ki vodi v

ALPE JADRAN / DELNO JASNO

LUBLJANA	10/21	HELSINKI	-1/-
TRST	9/18	STOCKHOLM	0/-
CELOVEC	12/18	KØBENHAVN	6/-
BRNIK	8/20	MOSKVA	7/-
MARIBOR	10/14	BERLIN	5/18
CELJE	9/18	VARSAVA	8/18
NOVO MESTO	9/20	LONDON	3/-
NOVA GORICA	9/20	AMSTERDAM	9/18
MUR. SOBOTA	8/12	BRUSELJ	10/21
PORTOROZ	10/18	PARIZ	9/12
POSTOJNA	5/18	DUR	9/21
ILIRSKA BISTRICA	6/18	MÜNCHEN	8/18
KOČEVJE	5/19	ZÜRICH	6/12
CRNOMELJ	9/20	ZENEVA	7/-
SLOV. GRADEC	8/18	RIM	9/11
BOVEC	7/19	MILANO	10/11
RATECE	4/11	BEOGRAD	12/11
VOGEL	6/10	BARCELONA	7/11
KREDARICA	0/2	BUKARESTA	4/12
VIDEM	9/19	ISTANBUL	12/11
GRADEC	11/14	MADRID	4/12
MONOSTER	-1/10	LIZBONA	14/11
ZAGREB	12/19	ATENE	7/-
REKA	12/17	LARNAKA	-1/21
		TUNIS	-1/21
		KAIRO	7/-

OBLAČNOST	DEŽ/SNEG mm na dan
 pod 10%	 pod 5
 10-30%	 5-10
 30-50%	 10-30
 50-80%	 30-60
 nad 80%	 nad 60
VETER	NEVIHTE
 5-10 m/s	
 nad 10 m/s	MEĞLA

Obei:
V četrtek se bo v zahodnih krajih zmerno pooblacilo, drugod bo se sončno in toplo.

Pretok rek v cm^3 ob 7. uri

Mura, G.Radgona: 132;
Drava HE Dravograd:
100, Sava Radovljica:
16.5, Sava Radeče: 130,
Sava HE Mavčice: 11;
Sora Suha: 11.1; Lju-
bljanica Moste: 50.4,
Savinja Lasko: 13;
Soca Doblar: 34; Krka
Podbočje: 80.9; Kolpa
Radenci: 43.4.

Visina vode v cm ob 7. uri:
Mura, G.Radgona: 126, Drava HE Dravograd: -, Sava Radovljica: 52, Sava HE Mavčice: —, Sora Suha: 113, Ljubljanka Moste: 98, Savinja Nazarje: 70, Savinja Lasko: 100; Krka Podbočje: 129; Kolpa Radenci: 110; Soca Solkan: -.

Sonce bo danes vzslo ob 06.06 in zaslo ob 19.57. Dan bo dolg 13 ur in 51 minut. Luna bo vzsla ob 05.29 in zaslala 19.45.

Danes: ob 2.01 najnižje -5 cm, ob 6.10 najvišja 5 cm, ob 12.40 najnižje -27 cm ob 20.00 najvišje 30 cm

Jutri: ob 2.15 najnižje -15, ob 7.30 najvišje 10 cm, ob 13.27 najnižje -30 cm, ob 20.15 najvišje 30 cm

Luna je v znamenju Bika, element zemlja. Dan je primeren za sejanje zelenjave s podzemnimi plodovi, za varstvo pred škodljivci, za pletve ali okopavanje.

Odtočnost rek

DRAGICA MEDVEŠČEK

Del padavin, ki pade na zemljo, odteče po rečni mreži, preostali del pa izhlapi, posrka ga rastlinstvo ali popije zemlja. Tako preide v talno vodo, ki prihaja ponovno na površje kot izvirna voda.

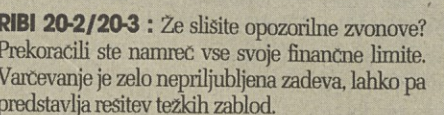
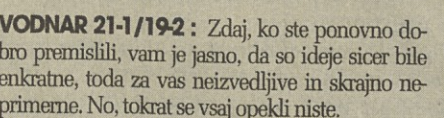
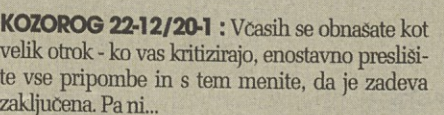
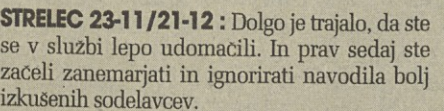
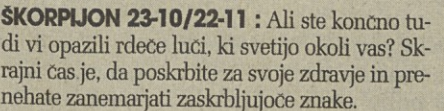
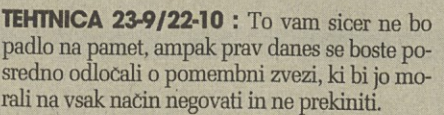
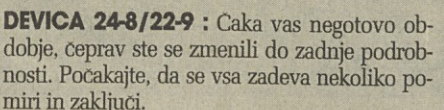
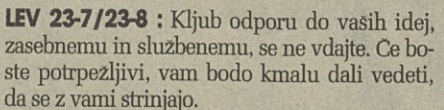
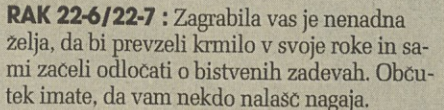
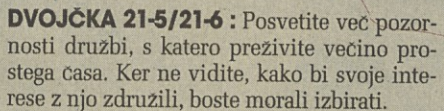
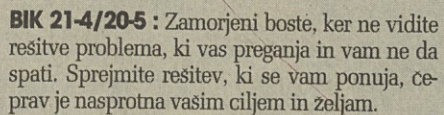
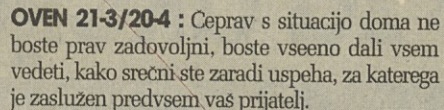
Koliksen del padavin odteče v strugah, nam pokaže odtočni kolicnik, ki predstavlja razmerje med padavinami in odtokom. Običajno se navaja v odstotkih padavin.

V gorovju, kjer so padavine naj-obilnejše, stma pobočja brez al s slabo vegetacijo pa omogocajo nagel odtok v struge, je količin izrazito visok. Nasprotno je na porasenih, položnejših gricvna-
tih pobočjih ter nizn-
sko površinskih prede-
lih. Tu voda odtoka
pocasneje, pa tudi iz-
hlapevanje je poveca-
no.

Natančna določitev
odtočnega količnika za
vodotok ali porečje je
odvisna tako od pravil-
ne določitve oziroma

Aleksandra Zorc Berce

So Južno Afriko res odkrili Feničani?

LICINIO GERMINI, ANSA

CAPETOWN - Ali je Portugalec Diaz res prvi obšel Rt dobre nade leta 1488 in senato zasidral v zalivu Mossel Bay, približno 300 kilometrov vzhodno od Capetowna, kot uciijo južnoafriške osnovnošolce? Dva raziskovalca tamkajšnje univerze trdita, da ne, ces da so prvi prisli Fenicanci, dolgo casa pred Diazom, točno povedano 2000 let prej. Van Riebeeckovi Holandci, od katerih izhajajo današnji Buri, so torej prisli zadnji, sele leta 1652. Odvetnik in znani arheolog Bernard O'Sullivan in profesor Raymond Dart, ki poučujejo na univerzi v Capetownu menita, da je treba zgodovino Južne Afrike nanovo napisati.

Sullivan se ukvarja s to teorijo od leta 1989, ko je nasel na igrišču cricketa v Pinelandsu, nedaleč od univerze, drobec lesa, ki ga je poslal tehnološkemu inštitutu v Zürich: analize so nato ugotovile, da je drobec star vsaj 2000 let in da je taka vrsta lesa neznana v Južni Afriki; najbrž gre za libanonsko cedro.

Raziskave so ostale brezplodne do pred kratkim, ko so na istem igrišču izkopali se tri drobce lesa, prav tako iz fenicianske dobe. Profesor Dart je mnenja, da to

potrjuje Herodotovo poročanje o neki feničanski odpravi okrog Rta dobre nade v sedem stoletju pred našim stetjem, to je 2600 let od tega. P tem gre povedati, da je Dart ugleden znanstvenik, saj je ravno on odkril lobanjo afriškega avstralopiteka, to se pravi dokaz Darwinove teorije, da se je človek razvil iz opice. Sicer pa se Dart ukvarja s teorijo o Feničanih že od leta 1925, ko je izvedel, da so neki kmetje odkrili na mestu, kjer je danes igrišče cricketa ostanke 50 metrov dolge antiane lesene ladje. Te ostanke so kmetje sežgali, da bi se z njimi ogreli. Odvetnik O'Sullivan teorijo utemeljuje z vrsto stenskih podob v katerih so Busmani, to so prebivalci, ki so dolga tisočletja naseljevali obalo, kjer je danes Capetown, upodobili lovce v oblaci. li, ki so zelo podobna feničanskim.

Raziskovalci se ne morejo pojasniti, kako je antiana ladja pršla na kraj, kjer so odkrili njene ostanke, ki je 3 kilometre od atlantske obale. To si poskušajo razlagati na dva načina. Prva možna razlaga je, da je bil Pine-lands nekoč ob morju, druga pa, da so Fenicani pripluli v notranjost po kakem pritoku reke Salt, ki se je nato posušil.

